صحیفه	سطر	خطا	صواب
۱۹۵	۱۰	بحریه نظارتنده وذکی پاشا	بحریه نظارتنده وسعید پاشا خارجیه نظارتنده وذکی پاشا
۱۹۶	۱۰	سننساخ	استنساخ
۱۹۸	۱۶	۲,۵۰۰	۲۵,۰۰۰
۲۰۹	۱۳	رمضان ۱۳۰۸	رمضان ۱۳۰۷
۲۱۸	۱۶	ابوتی	ابوتمی
۲۳۱	۱	برینه	یرینه
۲۳۲	۱۶	قخریه‌ده	فخریه‌ده
۲۳۲	۱۲	ممنازه	ممتازه
۲۳۶	۱۴	وا	واك
۲۳۹	۷	سالف‌لذکر	سالف‌الذکر
۲۳۹	۱۵	تفسیری ده	اثری‌ده
۲۴۰	۱۷	مخلفه‌دن	مختلفه‌دن
۲۴۸	۱۸	الثحاق	التحاق
۲۵۱	۵	واردانی	وارداتی

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٧٨	١٩	محمور	محمود
٧٩	١	صفر	٢٢ صفر
١٠٥	٧	پاسادن	پاشادن
١٠٦	٢٤	دفتراماتی	٢٦ ذی‌الحجه ١٢٧٦ ده تعیین اولندیغی دفتر اماتی
١١٢	١٩	اعضالغی‌اوزره عهده‌سنده قالمق	اعضالغی عهده‌سنده قالمق اوزره
١١٢	٢٦	ویرمدیکی	ویرمدیکنی
١١٣	٤	١٢٧٨	١٢٨٧
١١٥	٢٣	ذی‌الحجه	١ ذی‌الحجه
١٢٦	١٠	نظارتنه ، تعیین	نظارتنه تعیین
١٤٠	٣	نظارتی احمد	نظارتی اعیاندن احمد
١٤١	٦	١٢٩٣	١٢٩٧
١٤٤	٣	ذی‌الحجه	٤ ذی‌الحجه
١٤٦	١٣	١٩ جمادی‌الاخره	٩ جمادی‌الاخره
١٤٩	٣	معلمبن	معلمین
١٥٢	١١	عبدلمجید	عبدالمجید
١٥٣	١٣	براقلمشدی	براقلمشدر
١٥٣	٢٤	١٢٧٦	١٢٧٦ ده
١٥٥	١٨	کاتب ، عفیف	کاتب ، شاعر ، عفیف
١٥٧	٢٦	١٢٥٦	٢٥٦
١٦٤	٧	ذی‌الثعده	ذی‌القعده
١٦٧	٩	فادر	قادر
١٦٩	٥	صتف	صنف
١٧٢	١٠	٣,٠٠٠	٤,٠٠٠
١٧٧	١٩	نه‌ئرلاندەر	نه‌ئرلاندەر
١٨٢	٢	درسعادتد	درسعادتده
١٨٣	١٦	١٢٨٩	١٢٩٩
١٩١	١٥	ربیع‌اولاول	ربیع‌الاول

خطا و صواب جدولی

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٦	٣	تخصبص	تخصیص
٧	٤	٥٢٣	٩٢٣
٨	٢٩	شمس الدین	شمس الدین محمد
٨	٣٠	٩٢٣ ده	عربستان ، ٩٢٥ ده
٩	٢٠	الشاقعی	الشافعی
١٠	١٥	العماء	العلماء
١٣	١٣	نظارت عمومیه سی	ادارهٔ عمومیه سی
١٤	٢٤	مفیض آلاء	مفیض آلا لاء
١٥	١٥	امّطار	امطار
٢٤	٢٧	هپسی	حسبی
٢٥	٨	خیرالله افندی ضربخانه	(خیرالله افندی)، جمادی الاخره ١٢٣٦ ده (السید محمد عطاء الله افندی)، ربیع الاول ١٢٣٧ ده (السید یوسف افندی) ضربخانه
٣١	٣٠	صحیفه ٢١	صحیفه ٣١
٥١	١٧	حوادثلری	حوادثی
٥١	١٧	پاشانك	پاشانك صدارتدن
٥٢	٥	١٢٦٦	١٢٦٤
٥٤	٤	مکتب	مکاتب
٥٥	٩	١٢٥٨	١٢٥٢
٥٦	١١	یوز اون	یوز غروشده اون
٥٨	٦	موصل قپوکتخدالقلری	موصل، شهرزور قپوکتخدالقلری
٧١	٢	معرفتله مشغول اولدیغی اثناده موره والیسی ابو بکر سامی پاشایه	معرفت ایلدی وزیر موره‌لی ابو بکر صدقی پاشایه
٦٦	٢٤	باش معاونکی	باش معاونلکی
٧٧	٢٤	دنیلمشدر [٢]	دنیلمشدر .
٧٨	٣	خارجیه	خارجیه نظارتی

فهرست

« صفوة البيان فی تفسیر القرآن » عنوانیله بر تفسیر مکمل تحریر و سورهٔ (اخلاص) و (علق) ایله سورهٔ (کهف) ی متصوفانه تفسیر ایلمشدر. متصوفین کرامدن محمد جمال الدین نوری حضرتلرینك وحدت وجوده دائر ٩٥٠ ده عربی العباره تألیف ایلدیکی رسالهیی ، بدرالدین سماوینك وارداتنی ، جلال دوانینك (حورا وزورا) رسالهسنی ، امام غزالی حضرتلرینك (تهافت) ی ایله ابن الرشدك اجوبهسنی ترجمه ایتمشدر . مکتب سلطانیده تدریس ایلدیکی علم کلامدن (عقدالحقائق) نامیله بر رسالهٔ نفیسه وجوده کتیرمشدر. (اسلامده جهاد) عنوانلی اثر مهمی مطبوعدر .

مشارالیه حضرتلرینك غزتهلرده و رسائل موقوتهده مقالات عالیهٔ علمیهسی مندرجدر .

مادهسی احکامنه توفیقاً هیئت وکلایی تشکیل ایدهجك ذواتك انتخاب وعرضنی اراده ایدرم . جناب‌حق موفقیت خیریه‌یه مظهر بیورسون آمین » .

١٠ محرم ١٣٣٠ ده استعفا ایتدی . ١٣٣١ ده مدرسة‌الواعظین تفسیر و مدرسة‌القضاة درر معلملکنه تعیین اولندی . معلملك الیوم عهدهٔ فضیلتنده‌در .

٥ رجب ١٣٣٤ ده ـ ثانیاً ـ مقام مشیخته نصب ایدلدی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیرم محمد سعید پاشا

شیخ‌الاسلام خیری افندینك اسباب صحیه‌دن ناشی وقوع استعفاسی جهتیله مسند مشیخت درکار اولان اهلیت وفضیلتنه بناءً هیئت اعیان اعضاسندن شیخ‌الاسلام اسبق موسی کاظم افندی عهده‌سنه بالتوجیه کندوسی باب عالیمزه اعزام ایدلمشدر . جناب حق جمله‌مزی هرحال وکارده موفق بالخیر بیورسون آمین بحرمة سیدالمرسلین » .

١١ ربیع‌الآخر ١٣٣٥ ده تبدل صدارتده مقام مشیختده ابقا وعلاوةً اوقاف همایون نظارتی وکالتی توجیه بیورلدی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیرم محمد طلعت پاشا

محمد سعید پاشانك اسباب صحیه‌دن طولایی وقوع استعفاسنه ونزدك مجرب اولان اهلیت ولیاقتکزه بناءً مسند صدارت رتبهٔ سامیهٔ وزارتله عهده‌کزه توجیه ومشیخت اسلامیه موسی کاظم افندی عهده‌سنده ابقا ایدلمش و تشکیل اولنان هیئت جدیدهٔ وکلا دخی تصدیق همایونمزه اقتران ایلمشدر . حال وزمانك اهمیت ونزاکتی جمله‌جه معلوم اولدیغندن دولتمزك سلامت حالیه وآتیه‌سنك تأمینی وممالکتمزك اسباب سعادت وترقیاتنك استکمالی ایچون هیئت وکلامزله بالاتحاد صرف ماحصل غیرت ایلمکز رویت وحمیت مسلمه‌کزدن منتظردر . همان جناب‌حق سلامت‌ملك وملت امرنده مصروف اوله‌جق مساعیٔ خیریه‌کزی توفیقات الهیه‌سنه مقرون بیورسون آمین بحرمة سیدالمرسلین » .

محرم ١٣٣٥ ده مدرسة‌المتخصصینده حکمت‌الهیه درسنی درعهده ایدرك الیوم تدریسه دوام ایلمکده‌در .

شرح عقائدك ابتداسندن بدأ ایدرك ١٣٠٨ دە علوم عالیه وآلیەدن اجازت آلدی .

او سنه آچیلان رؤس امتحاننده ابراز اهلیت ایدرك فاتح جامع شریفنده (جامی) دن درسه چیقدی . ١٣١٨ سنەسنده اعطای اجازته موفق اولدی .

١٣١٣ده استانبول رؤس همایونی اعطا و١٣١٥ده مکتب حقوق مجلهمعلملکنه تعین اولندی. متعاقباً مکتب سلطانی عقائد ودارالفنون اصول فقه وفقه ودارالمعلمین منطق درسلری معلملکنه نصب ایدلدی. رتبهٔعلمیەسی تدریجاً مخرج پایەسنه ترفیع اولندی . ١ محرم ١٣٢٥دن اعتباراً حلب مولویتنی ضبط ایلدی .

ینه او سنه دائرهٔ مشیختده تدقیق مؤلفات مجلسی باش کتابتی ایله اعضالغنه و اعلان مشروطیتی متعاقباً معارف نظارتنده مجالس علمی و بالآخره مجلس اعیان اعضالقلرینه تعیین قلندی .

٥ رجب ١٣٢٨ ده مقام مشیخت اسلامیەیه نصب بیورلدی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیرم حقی پاشا

حسین حسنی افندینك اسباب صحیەدن طولایی وقوع استعفاسنه مبنی مسند مشیخت اسلامیه رویت واهلیتی جهتیله هیئت اعیاندن موسی کاظم افندی عهدەسنه توجیه اولنمشدر . جناب حق موفق بیوره » .

سعید پاشا مرحومك دفعهٔ ثامنه صدارتنده ٧ شوال ١٣٢٩ ده مسند مشیختده ابقا ایدلدی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیرم سعید پاشا

ابراهیم حقی پاشانك وقوع استعفاسی جهتیله مجرب اولان رویت وحمیت ووقوف واهلیتکزه بناءً مسند صدارت عهدەکزه تفویض ومشیخت اسلامیەیه موسی کاظم افندی ابقاءً تعیین اولنمشدر . قانون اساسینك معدل یکرمی یدنجی

موسی کاظم افندی

« وکیل »

ارضروم ولایتی داخلنده تورتوم قضاسنده ابراهیم افندینك اوغلیدر . ۱۲۷۵ سنۀ هجریه‌سنده تورتومده طوغدی .

اوان صباوتنده مقدمات علومی ـ فضل و عرفانی او حوالیده مشهور اولان ـ مشایخ نقشبندیه‌دن شیخ محمد افندی حضر- تلرندن [۱] تحصیل ایتدکدن صکره ـ بالیکسریده مقیم ـ عمجه‌سی احمد افندینك نزدینه عزیمتله علمای محلیه‌دن باغجیلرلی علی لطفی افندیدن و ذوات سائره‌دن علم کلامه قدر اخذ علوم ایلدی .

۱۳۰۰ ده درسعادته کله‌رك حضور همایون مقررلرندن قاضیعسکر اشرف افندینك درسنه دوام ایتدی . بر ایکی هفته صکره فاضل مشهور خواجه حافظ شاکر افندینك زمرۀ طلّابنه التحاق ایله

---

[۱] الیوم یوز یاشنده‌در.

حرم شریفده هرنمازدن اول برر جزؤ قرأن کریم اوقویه‌رق آیده بش ختم ایتمك اوزره بش حافظ تعیین قلمشدر .

حرم شریف جناب نبویده‌کی خطبا ومؤذنینك تنسیق حقنده برنظام نامه تنظیم ومدرسهٔ کلیه‌نك شعبه‌سی اولق اوزره برمدرسةالخطبا تأسیسنه تشبث وبلدهٔ طاهره‌نك صولرینك قواعد صحیه‌یه موافق صورتده جریانی ایچون پلانلر تنظیمنه ابتدار اولنمشدر .

§

خیری افندی حضرتلرینك زمان نظارتنده تحریر ایدیلن بواثرك طبعنه مشارالیه ابراهیم بك افندی حضرتلرینك زمان وکالتنده مباشرت ایدلمشدر .

حضرتلری زماننده مباشرت ومؤخراً میر مشارالیهك ایكنجی وكالتنده برطاقم مبانینك استملاكیله سلیمانیهٔ ثالث ورابع مدرسه‌لرینك كتبخانه حالنه افراغی اسبابنه مبادرت قلنمشدر .

ایكنجی وكالتنده : فاتح جامع شریفی حوالیسنده‌كی محدث بنالرك رفعنه وتربه اطرافنك توسیع وتنظیمنه مباشرت ایدلمش وجامع شریف مدخلنده‌كی دكانلرده قالدیریله‌رق تابخانه مدرسه‌سی میدانه چیقارلمشدر .

جوامع ومساجد خدمه‌سنك تنسیق وتصنیف ومعاشلرینك تزییدی ایچون مقدما تشكیل ایدلمش اولان قومیسیونجه تنظیم اولنان اساساته دائر شورای اوقافدن ویریلن قرار ، میر مشارالیهك ایكنجی وكالتنده بعض تعدیلاتله قبول وتصدیق اولنه‌رق اجرای ایجابنه تشبث وخدمه معین بر قادرویه ربط ایدلمشدر .

من‌القدیم مصرده یاپلمقده اولدیغی حالده بعدازین مركز خلافت سنیه‌جه اعمال ایتدیرلمسی مجلس وكلا قراری اقتضاسندن بولنان وخیری افندی حضرتلری زماننده اعمالنه مباشرت اولنان ستارهٔ بیت مكرم میر مشارالیه زماننده اكمال وصرهٔ همایون امیننه تودیع قلنمشدر .

تعلیمات‌نامه موجبنجه ۱۳۳٤ سنه‌سی رمضان شریفنده برنجی دفعه اوله‌رق مدرسة‌الخطاطینده اوقاف اسلامیه موزه‌سی اداره مجلسی رئیسی واعضاسنك نظارتیله ـ خطوط متنوعه سركیسی كشاد ایدلشدر [۱] .

خیری افندی حضرتلرینك زمان نظارتنده مدینهٔ منوره‌یی زیارت ایدن حربیه ناظری وباش قوماندان وكیلی انورپاشا حضرتلری طرفندن حرم شریف حضرت نبوی اطرافنك توسیعی حقنده واقع اولان اشعار اوزرینه نظارتجه انشاآت مدیر عمومیسی معمار كمال‌الدین بك مدینهٔ منوره‌یه اعزام ایدیله‌رك میر موی الیهك تنظیم ایلدیكی راپور وپلان موجبنجه ابراهیم بك‌افندی حضرتلرینك ایكنجی وكالتنده حرم شریف اطرافنده‌كی مبانینك استملاكیله دائراً مادار توسیع وتنظیمنه مباشرت اولنمشدر .

میر مشارالیه بالذات بلدهٔ طاهره‌یه عزیمتله استملاكات وتوسیعاتك تأمین حسن جریاننه نظارتله حرم شریف داخلنده وحجرهٔ سعادتده موجود برطاقم فضله‌شیلر قالدیریله‌رق تنظیم ایلدیكی كبی جنت‌البقیعده اهل بیت حضراتیله حضرت عثمان رضی‌الله عنه تربهٔ منیفه‌لری تزیین ایدلمشدر .

---

[۱] میر مشارالیه ، مالك اولدیغی مرقعات وقطعات والواح نفیسه‌یی سركیده تشهیره مساعده ایلدیكی كبی مجلس اداره رئیسی كچه‌جی زاده رشاد فؤاد واعضادن ابن‌الامین محمود كمال بكلر طرفندن‌ده بعض آثار وخطوط بدیعه وضع وسركینك تكمله خدمت ایدلمشدر.

نظارتی وکالةً ایفا ایتدی . ٤ حزیران ١٣٢٩ ده ابقاءً عدلیه نظارتنه تعیین قلندی. ١٠ ایلول ١٣٢٩ ده آلتون دونما مدالیه‌سی، ٢٤ تشرین اول ١٣٢٩ ده برنجی رتبه عثمانی نشانی احسان بیورلدی .

١٥ مایس ١٣٣٠ ده — علاوةً وثانیاً — شورای دولت ریاستی وکالتنه ، ٢٠ نیسان ١٣٣٢ ده اصالةً ریاست مشار الیهایه، ٢٦ نیسان ١٣٣٢ ده — علاوةً وثانیاً — اوقاف همایون نظارتی وکالتنه نصب ایدلدی .

٢٠ نیسان ١٣٣١ ده عهده‌سنه فخری سواری ملازم ثانیلکی توجیه و ١٠ اغستوس ١٣٣٢ ده ملازم اوّللکه ترفیع وحرب مدالیه‌سی اعطا اولندی .

١١ ربیع‌الآخر ١٣٣٥ [٢٢ کانون ثانی ١٣٣٢] ده قابینه‌نك تبدلنده شورای دولت ریاستیله اوقاف همایون نظارتی وکالتندن انفکاك ایدرك مجلس اعیان اعضالغنه تعیین قلندی .

§

مأمورین متعلقه طرفندن اعطا ایدیلن معلوماته نظراً مشار الیهك زمان وکالتلرنده‌کی اجراآت بروجه آتیدر :

ایلك وکالتنده : مدینهٔ منوره‌ده بر مدرسهٔ کلیه تأسیسی ایچون نظامنامه تنظیم وارادهٔ سنیه‌سی استحصال ایدلمشدر. نظامنامه‌یه توفیقاً قومیسیون مخصوص تشکیل وبرده تعلیمات‌نامه ترتیب اولنه‌رق نظارت هیئت فنیه‌سنجه تنظیم ایدیلن پلان موجبنجه انشاسی تقرر ایتمشدر . خیری افندی حضرتلرینك زمان نظارتنده معمار نهاد بك وساطتیله انشاآته مباشرتله بنانك برنجی قاتی اکمال ایدیله‌رك احوال حربیه سببیله انشاآت شمدیلك تعطیل اولنمشدر .

وقف کتبخانه‌لرك ترتیب وتصنیفی وبونلرك توحیدی ایله کتابلرك بریرده بولندیرلمسی وارباب اختصاص ومطالعه‌نك مراجعتلرینك تسهیل ایدلمسی ایچون بر قومیسیون تشکیلیله برمحل مناسب تدارك اولننجه‌یه‌قدر کتابلرك موافق کوریلن کتبخانه‌لره تودیعی قراراشدیریله‌رق ترتیبات وتصنیفاته خیری افندی

٧ ذی‌الحجه ١٢٨٥ ده توجیه اولنان بالابتداء خارج استانبول مدرسلکی رؤسی ٩ ذی‌الحجه ١٣٠٧ ده موصلهٔ سلیمانیه راده‌سنه واصل اولدی .

٢٨ کانون ثانی ١٣١٢ ده بك اوغلی بدایت محکمه‌سی اعضالغنه ، ٦ مارت ١٣١٥ ده عدلیه نظارتی حواله مدیریتنه وعلاوةً تدقیق معاملات تفتیشیه قومیسیونی ریاستنه ، ٢٨ مایس ١٣١٦ ده امور حقوقیه مدیریتنه ، ٢٨ کانون ثانی ١٣١٧ ده علاوةً مکتب حقوقده متشکل هیئت ممیزه اعضالغنه نصب ایدلدی .

٢٤ تموز ١٣١٧ ده رتبهٔ اولی صنف ثانیسی ، ١٩ کانون اول ١٣١٩ ده رتبهٔ اولی صنف اولی ، ٣ ربیع‌الاول ١٣١٨ ده اوچنجی رتبه عثمانی ، ٢٣ شعبان ١٣٢٣ ده ایکنجی رتبه مجیدی نشانی ، ٢٣ مایس ١٣٢٢ ده حجاز تیمور یولی نیکل مدالیه‌سی توجیه اولندی .

٧ کانون ثانی ١٣٢٢ ده درسعادت استیناف حقوق دائره‌سی ریاستنه ، ٣٠ نیسان ١٣٢٤ ده محکمهٔ تمیز اعضالغنه ، ٣٠ نیسان ١٣٢٥ ده — علاوهٔ مأموریت اوله‌رق — شورای دولت رئیسنك ریاستنده متشکل اختلاف مرجع انجمنی اعضالغنه تعیین قلندی .

١٣٢٤ سنه‌سی مجلس مبعوثان اعضالغی ایچون اجرا اولنان انتخابده شهر امانتنده متشکل هیئت تفتیشیه اعضالغیله ریاستنده بولندی .

٢ ایلول ١٣٢٥ ده سلانیك والیلکنه تعیین و١٨ جمادی‌الاخره ١٣٢٩ ده برنجی رتبه مجیدی نشانی توجیه قلندی .

١٧ کانون‌ثانی ١٣٢٧ده استانبول‌والیلکنه‌نقل و ١٠ تشرین‌اول ١٣٢٨ ده عزل ایدلدی برکون ولایت مشارالیها وکالتنی ایفا ایلدی .

١١ کانون ثانی ١٣٢٨ ده عدلیه نظارتنه نصب اولندی . ١٤ کانون‌ثانی ١٣٢٨ دن ١٥ نیسان ١٣٢٩ تاریخنه قدر اوقاف همایون

ابراهیم خیرالله بك

« وكيل »

مقدمهٔ ابن خلدون مترجمی شیخ الاسلام اسبق پیری زاده محمد صاحب افندی احفادندن شیخ الاسلام اسبق محمد صاحب منلا بك افندینك اوغلیدر.

محرم ۱۲۷٦ ده درسعادتده طوغدی.

صورت خصوصیه ده و مکاتب رسمیه ده مقدمات علومی تحصیل ایتدکدن صکره مکتب حقوقه دوام و ۳ صفر ۱۳۰٦ ده اعلی درجه ده مأذونیت رؤسی اخذ ایلدی.

۱۳۰۰ سنهٔ هجریه سنده محکمهٔ تمییز حقوق دائره‌سی ضبط کتابتنه فخریاً تعیین و ۱ شباط ۱۳۰۱ ده (٥٠) غروش معاشله توظیف اولندی.

۲۲ ایلول ۱۳۰٤ ده باش مدعی عمومیلك هیئت معاونه‌سی رفاقتنه، ۱۷ کانون اول ۱۳۰٦ ده مذکور مدعی عمومیلك قلمی باش ممیزلکنه، ۲۹ کانون اول ۱۳۰۷ ده باش مدعی عمومیلك معاونلکنه تعیین قلندی.

مذاهب نظارتی ویاخود ممالك عثمانیه‌ده اراضینك قسم اعظمی اراضیٔ موقوفه بولنمسی مدار مناسبت اتخاذ قلنه‌رق دفتر خاقانی نظارتی اوقاف نظارتی ایله برلشدیریله‌بیلور . تحریرات علیه‌لرندن تشکیلات لازمه ایچون برقانون لایحه‌سی قنمه آلنمقده اولدیغنی آکلادم . شعار مهامدانیٔ سامیلری اقتضاسنجه بولایحه‌نك مکملیتنده واوقافك حسن‌حاله تحویله کفایتنده شبهه ایتمدیکمدن تشکیل بحثنده تفصیلاته لزوم کورمدم . یالکز مساعدهٔ علیه‌لریله ایکی شی اخطار ایده‌جکم. بودفعه صربستاندن کچرکن نیشده انجق ایکی‌مناره مشاهده اولندی . حال‌بوکه اوراده وقتیله بر چوق جامع وار ایدی . صوفیه‌ده ایسه قره مصطفی پاشا جامعی اهل‌اسلام الندن آلنمش ومعابد سائرهٔ اسلامیه معدوم حکمنه کیرمشدر. بو حالك موجب اصلیسی اورالرده انحلال حکومت اسلامیه ایسه‌ده ذکر اولنان محللرده الیوم ساکن بولنان اهل اسلامك اوقاف ملیه‌لرینی محافظه‌ده قصور همت ایلدکلری‌ده محل‌شبهه دکلدر . عجبا بزمله علاقهٔ حکومتلری قالمامش اولان محللرده معابد ومساجد اسلامیه‌یی تعدی واهمالدن قورتارمق ایچون بر چاره بولنه‌مازمی ؟ بوسنه و هرسك ایچون بین‌الدولتین یاپیلان مقاوله‌یه شعائر اسلامیه‌نك محافظه‌سی واهالینك ملی سرپوشمز اولان فس کیمه‌لری ایچون بعض قیود ادخال ایدلمشدی . مجارستان وویانه‌ده بوسنه اهالیسندن اولان عسکرلری هپ فسلی کوردم . دیمك‌که اوستریا الحاقدن صکره‌ده حکم‌مقاوله‌یه رعایت ایدیور لکن بلغارستان جماعت اسلامیه‌سنه مخصوص ومقام مشیخت اسلامیه‌نك‌اورالرده نفوذوصلاحیتنی مبین‌اولنق اوزره نه‌وقتیله قبول ایتدیریلن عادات ونظامات شمدی معطل وجوامع ومساجد دخی بو عطالته داخل‌ایمش. بیلمم‌که اوعادات ونظاماتك اعاده‌سنه امکان حالی‌وارمیدر . وار ایسه علاقه‌دار اولان رفقای فخامله بالمذاکره بر چاره بولنمسی همم‌علیه‌لرینه منوطدر . تحیات توقیریه‌مك بیانی وملتزم اولان توجه عالیلرینك رجای استمراری ایله ختم مقال ایدیورم امرو اراده حضرت من‌له‌الامرکدر .

فی ٢٦ جمادی‌الاخره سنه ٣٢٩ و فی ١١ حزیران سنه ٣٢٧

ویانه‌دن مجلس اعیان رئیسی

سعید

وقف ایشلرینی جماعت مجلسلرینه ویرمك لازم كلیور . لكن ازمنهٔ ماضیه‌ده تكثیر اوقافده اصول مصادره‌نك و اموال وقفیه‌یی مستقیمانه اداره‌ده محاسن اخلاقك تأثیرات عظیمه‌سی وار ایدی . مصادره‌نك مرفوعیتی تأسیسات وقفیه فكرلرینی تحدید ایتمش وتحول اخلاق ایسه متولیلرجه سوء استعمالاتی منتج اولمشدر . برده اوقافك مشروط لهلری احتیاجات اجتماعیه‌یه تابع اولمغله وقتیله مفید اولان بر وقف فی‌زماننا ابنای نوعك احتیاجاتنه یا هیچ خدمت ایده‌من یاخود فائده‌سی پك محدود قالیر . بونلر تأمل اولنورسه اولا ارباب خیروحسنات فكرلرینك نشریات وتلقینات مناسبه‌ایله جمعیت ملیه‌من ایچون احتیاجات عصره موافق اوله‌جق تخصیصات وقفیه‌یه آلیشدیرلمسی ، ثانیاً متولیلرك سوءاستعمالاتدن منعلری ، ثالثاً كرك پایتختده كرك ولایتلرده مبانی وقفیه رسم وپلانلرینك رؤیت وتدقیقیله معمارلرمزك اكثرنده كوریلان اجتهادات سقیمه‌یه بدل فنه مستند ومقبول اولان طرزمعماری‌یه كوره بنالریاپدیرلمسی وتعمیراتك اصللریله متناسب بولنمسی ، رابعاً مصارف كشفیه‌نك تدقیقیله عنداللزوم تعدیلی خصوصلرینه وخصوصات سائره‌یه مرجع اولمق اوزره اوقاف نظارتنك ابقاسی فكرینه اشتراك ایدرم . فقط ولایتلرده اوقاف مدیرلرینك نظارتنه واسطهٔ منفردهٔ اجرائیه اولملرندن ایسه یالكز والی ویاخود والی ومتصرف مركزلرنده‌دكل هرقضاده برر جماعت اسلامیه مجلسی تشكیل اولنسه هم هرمحلده اوقافك حسن اداره‌سی دها زیاده تأمین اولنمش همده قانون اساسینك بوكا متعلق احكامی بلا استثنا انفاذ اولنمش اولور . بو مجلسلرك اعضاسنی ایسه ایكنجی درجه‌ده بر انتخابله تعیین ایتمك لازم كلیر ظننده‌یم . اوقاف نظارتنده بولنه‌جق ذاتك هیئت وكلایه داخل اولمسی خصوصنده بیان بیوریلان اسباب شایان تسلیمدر . خصوصاً اوقافه دائر اولان لوائح قانونیه‌یی مجلس مبعوثان و اعیانده مدافعه ایده‌جك ذات قابینه اعضاسندن بولنورسه حسب‌الحال تأثیری بشقه‌اولور . سائرحكومات مشروطه‌ده مؤسسات خیریه دوائر بلدیه‌نك ووجوه بره عائد خصوصات‌داخلیه نظارتنده بولنان معاونات عمومیه مدیریتنك اداره‌سنده بولنیورلر. آثار عتیقهٔ نفیسه‌كه معابد مشهوره ایله قیمت فنیه وتاریخیه‌لری اولان مراقد وسائر مبانی او نوعدندرلر ، آنلرده صنایع نفیسه نظارتنده‌درلر. اكر دول مشروطه‌ده تأسیسات خیریه ایچون هیئت وكلایه داخل برناظر مخصوص موجود اولماسی بزده اوقاف نظارتنی قابینه اركانندن عد ایتمكه مانع كوریلیور ایسه اوقاف نظارتنك دیكر بر نظارتی دخی درعهده ایتمسی قابلدر . شو صورتله‌كه ادارهٔ مذهبیه بعض مملكتلرده دخی امثالی‌اولدیغی كبی ادارهٔ‌عدلیه‌دن تفریق ایدیله‌رك

١٦

اوقاف همايون نظارت جليله‌سنه

دولتلو افندم حضرتلری

١٨ جمادی‌الاخره ١٣٢٩ و ٢ حزیران ٣٢٧ تاریخلی تحریرات دولتلرینی ویانه‌ده بولندیغم حالده اخذ ایله مفتخرتیاب اولدم . مفاد معنویسی حقمده بیدریغ بیوریلان توجه و اخلاص صمیمیٔ عالیلرینه برهان اولمغله اول باول تشکرایتمك قبولنی رجا ایدرم.

قانون اساسینك یوز اون برنجی ماده‌سی موجبنجه هر قضاده جماعت مجلسلری تشکیل اولنسه بوحال معاملات وقفیهٔ اسلامیه‌نك مرکزیت اصولندن تجریدینی موجب اوله‌جغندن و برده اوقاف نظارتنده بولنه‌جق ذواتك وظیفهٔ اصلیه‌لرینك سیاسیات عمومیهٔ وکلایه پك‌ده تعلق ایده‌مامسی وقابینه ایله برابر تبدللرینه محل بولنمامسی ملاحظه‌لرینه مقابل هیئت وکلایه داخل اولمامالرنده حقوق اوقافك صیانتنه متعلق مساعینك شیمدیکی کبی مثمر اوله‌مامسی محذوری ملحوظ بولندیغندن محفوظیت مقصده‌عائد تصورات علیه‌لرینك بیانیله اویولده‌کی ملاحظات عاجزانه‌م استفسار بیوریلیور . معلوم عالیلری اولدیغی اوزره حقوق سیاسیه‌لرینه مالك اولان ملتلرده بالذات ادارهٔ امور حق‌موجود وحاکمیت ملیه قاعده‌سی دخی‌بوکا مستند اولوب‌یالکز بالنفس اداره‌سی قابل اولمیان امور علی طریق‌النیابه منتخب ویا منصوب بولنان‌ذواته مودوع وتصرفات‌ومعاملات سائره ایسه بالذات علاقه‌دارانه عائددر . بنی نوعنه معاونت ایچون طرق مختلفه‌دن هانکیسنی ایسترایسه آنی انتخاب ایتمکده واعاناتك امراداره‌سنی ایجابی حالنده مناسب کوره‌جکی واسطه‌یه تودیع ایلمکده مادام‌که هرکسك حقی واردر، ادارهٔ اوقافده حکومتك توسطنی قبوله مجبوریت‌یوقدر. بوقاعده‌نك مسلم اولدیغی زمانلرده بیله بزده عصر سابق اواسطنه قدر تولیتلری مقام سلطنته عائد اولان اوقاف سلاطین مستثنا اولمق اوزره اوقاف سائرده‌ده اصحابنك وشروط مخصوصه‌سنه کوره اداره‌سنده متولیلرینك مختاریت کامله‌لری وار ایدی . شمدی بقایاسنی کوردیکمز ومعدوم ومشرف خراب اولانلرینه عین تأسفله باقدیغمز انواع‌مؤسسات‌خیریه اومختاریت زمانلرنده وجوده کلمش ایدی. ادارهٔ حاضره اسلاف دولتلرندن حسیب پاشا مرحومك عصری وکلاسنه قبول ایتدیردیکی محدثاتندر. برطرفدن قاعده ودیکرطرفدن اسلافك اوقافی صاحب ومتولیلری اختیارلرینه ترك ایتملرنده‌کی فائده دوشونلدیکی کبی بیان بیوریلان مرکزیت اصولی‌که اوقافك اداره‌سنی ارکان حکومتدن بر نظارتك اداره‌سنده جمع ایتمکدر، بوکا لزوم کورنیوب غایتی قانون‌اساسیده مسطور اولدیغی اوزره

احتوا ایلمسی اساسلری قبول ایدیلوب بوکا کوره تفریق وتعمیر اولنان راغب پاشا کتبخانه‌سی علوم ادبیه‌یه ، نورعثمانی کتبخانه‌سی علوم تاریخیه‌یه ، کوپریلی محمد پاشا کتبخانه‌سی فنون ریاضیه وطبیعیه وسائره‌یه ، حکیم اوغلی علی پاشا ، مراد ملا ، فاتح کتبخانه‌لری تفسیر وحدیث شریف وفقه وسائر علوم شرعیه‌یه تخصیص اولنمشدر . حمیدیه کتبخانه‌سی مقامنه سلطان سلیم جامعی حریمنده ومدرسه اتصالنده مجدداً انشا اولنان ایکی‌قاتلی بیوك کتبخانه‌نك برقسمنه سالف‌الذکر علوم شرعیه‌دن کتابلر وبرقسمنه کچن‌سنه روسیه‌دن جلب‌ایدیلن وترك‌وشرق‌اقوامنك‌لسان ، ادبیات ، تاریخ ، جغرافیا ، انتوغرافیاسنه ، الحاصل شرق مدنیتنه دائر معلوماتی احتوا ایدن وروس ، آلمان ، هولاندا ، فیننوا ، انکلیز ، فرانسز وسائر لسانلر ایله محرر بولنان‌بیك پارچه‌یی متجاوز آثار وضع ایدلمشدر .

اوقاف اسلامیه مطبعه‌سی

شهزاده باشنده وفاجاده‌سنده کائن تابخانه مدرسه‌سی تعدیلاً تعمیر ایدیله‌رك ۱۹ مارت ۱۳۳۲ ده (اوقاف اسلامیه مطبعه‌سی) نامیله مکمل برمطبعه‌تأسیس اولنمشدر . صورت نفیسه‌ده آثار متعدده تمثیل‌ایدلدیکی کبی احمد بن علی‌الرازی حضرتلرینك (احکام‌القرآن) عنوانلی تفسیری‌ده طبع اولنمقده‌در .

§

« اوقاف همایون نظارتنك تاریخچهٔ تشکیلاتی و نظّارك تراجم احوالی » نامنده‌کی بواثر ، مشارالیهك زمان نظارتنده — برکونه مصرفه لزوم کوسترلمکسزین — تحریر ایدلمش و اوقاف اسلامیه مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر .

§

خیری افندی حضرتلری ، ایلك دفعه اوقاف همایون نظارتنه تعیننده نظارتك شامل اولدیغی اشکال ونقاط حقنده اکابر قدمای رجالدن بعض ذواته مراجعتله مطالعه‌لرینی استفسار ومتصف اولدیغی خصیصهٔ قدرشناسی‌یی بوصورتله‌ده اظهار ایلمش و شفاهاً و تحریراً بیان ایدیلن ملاحظاتدن استفاده ایتمشدر . بو جمله‌دن اولمق اوزره صدر اسبق سعید پاشا مرحومك ویانه‌دن کوندردیکی جوابنامه‌نك صورتی درج اولندی :

تشکیلاتنی حاوی ۷ تموز ۱۳۲۸ تاریخلی نظامنامه‌نك ۱۸ نجی ماده‌سی موجبنجه مؤسسات علمیهٔ وقفیه اداره‌سی تشکیل اولنمشدر . مخصصات وتعمیرات اعتباریله اوقاف نظارتنه ، تدریسات وتفتیشات جهتیله معارف نظارتنه مربوط اولان معاملاتك تأمین وحدت و سلامتی ضمننده ایکی نظارت مأمورینندن منتخب قومیسیونجه ۱۳ مایس ۱۳۲۹ تاریخنده عقد اولنان مقاوله‌یه توفیقاً بناسی بالنسبه مساعد اولان سلطان احمدده جوری قالفه اناث مکتبی کبی سکز مکتب طلب وقوعنده اعاده قلنمق شرطیله موقتاً جهت معارفده ابقا اولنه‌رق (۲۴۲) مکتب ایله بایزید کتبخانهٔ عمومیسندن ماعدا کتبخانه‌لرك اداره‌سی تماماً جانب وقفه رد وتودیع ایدلمشدر . مکاتب مذکوره بنالرندن قسم اعظمی شرائط حفظ الصحه‌یه کلیاً مغایر وعمومنده نظافت وانتظام مفقود اولدیغی کبی معلمینك اکثری وظیفهٔ تعلیمی ایفا ایده‌میه‌جك درجه‌ده سن پری‌یه واصل یاخود مسلك تعلیم وتربیه‌ده راجل بولندیغندن تدابیر لازمه اتخاذ اولنمشدر .

یکی بنالر وجوده کلنجه‌یه قدر بر مدت موقته ایچون ۱-٤ درسخانه‌لی مکتب حالنده بقاسی ممکن اولان (۱۹) مکتب توسیعاً وتعدیلاً تعمیر وترمیم ایله هر درلو لوازم تدریسیه وسائره تماماً تدارك ومعلملری تنسیق وتجدید ایدلمشدر . بیوك التی درسخانه‌یی ، اداره ومعلم اوطه‌لرینی ، ایش ، طعام ، تنفس صالونلرینی وتفرعات سائره‌یی جامع اولمق اوزره بوستانجیده سلطان عبدالحمید خان اول ، اسکدارده آیازمه‌ده سلطان مصطفای ثالث مکتبلری کبی مکمل مکتبلر انشا وکشاد اولنمشدر . مخل صحت اولمسندن طولایی سد ایدیلن کهنه مکتبلرك طلبه‌سی ایچون مکاتب جدیده انشا ایدیلنجه‌یه قدر ایکی اوچ سنه تطمین احتیاج ایتمك اوزره ذکور واناثه مخصوص اوله‌رق شرائط کافیه‌یی حائز واسع باغچه‌لری محتوی قوناقلر تدارك ایدیلوب تعدیلات وتعمیراتی اجرا قلنمشدر .

کتبخانه‌لر

درسعادتده درت بش یوز بیك جلد آثاری محتوی بیوك بر کتبخانه وجوده کتیرلمك اوزره مناسب بر محلده هر وجه‌ایله مکمل بر بنا یاپلمسی مقرر اولمغله اوزمانه قدر احتیاجی تأمین ایتمك ورطوبتلی وضیادن محروم بعض کتبخانه‌لرده چورومکده وقورتلنمقده اولان آثار اسلافی ضیاعدن قورتارمق اوزره برقاچ کتبخانه‌نك تعمیری ایله اورایه نقل اولنمسی وبو کتبخانه‌لرك تنظیمی ایله ارباب مطالعه‌نك استراحتلرینی تأمین ایده‌جك صورتده تفریش والکتریقله تنویر ایدلمسی وبونلردن هر بری بر ، ایکی شعبهٔ عالیه‌یه تخصیص اولنه‌رق او شعبه‌لره عائد کتابلری کاملاً وعلوم سائره‌یه دائر کتابلرك مکرراتدن برر نسخه‌سنی

دائره‌سی برده حمام ، اوچنجی سویه‌ده امراض ساریه بناسی ایله موتی‌خانه ، مطبخ ، چماشیرخانه ایله ماکنه دائره‌سی واردر .

ایکنجی سویه‌ده بولنان دوائر بربرینه بررقاتلی کچیدلرایله برلشدیرلدیکی کبی هرسویه دخی آرابه‌لرك مرورینه مساعد میلده یوللر ایله برلشدیرلمشدر . اداره خانه بناسی بر بودوروم ایله تمام ایکی قات وقسماً چاتی آره‌سی قاتندن مرکبدر . آلت قاتده خسته‌لرك بدایةً معاینه‌سی و ایجابنده برمدت یاتمسی ایچون بردائره‌یی، اطبایه مخصوص دوائری ، هیئت اداره‌یه عائداوطه‌لری ، اجزاخانه‌یی قونفرانس صالوننده، خسته باقیجی قادینلر یتشدیرمك ایچون اوزون بردائره‌یی ، اطبانك یتاق اوطه‌لرینی وتفرعات سائره‌یی مشتملدر.

خسته پاویونلری : هرقاتده صره ایله اون‌بش یتاقلق خسته قغوشنی ، تنفس واستراحت صالونلرینی وخلالرله بانیو محللرینی ، اطبایه وخسته باقیجیلره مخصوص اوطه‌لری ، صو ویمك ایصتمق ایچون کوچك مطبخی محتویدر .

عملیات جراحیه بناسی : کوچك و بیوك عملیات صالونلرینی وتفرعاتنی شاملدر .

حمام دائره‌سی : صوایله تداوی ایچون لازم‌کلن ترتیبات واقسامی ، بخارلی صیجاق حماملری ، قوم والکتریق بانیولرینی واستراحت واوغوشدیرمه محللرینی حاویدر . بو خسته‌خانه (۳۰۰) یتاقلقدر . مصارف انشائیه (۱۳۲,۰۰۰) لیرادر .

الکتریقلی ترامواي

اسکدار ـ قیسقلی ـ علم طاغی الکتریقلی ترامواي خطنك اسکدار ـ قیسقلی قسمنك تسویهٔ ترابیه‌سیله رای فرشی ، یوللرك قسماً منتظم طاش ایله ، قسماً شوسه‌اوله‌رق انشاسی ختام بولمشدر. مصارفی(۳۵,۰۰۰) لیرادر. ترامواينك ایشلتمه‌سنه عائد ماکنه‌لرك وضعی ایچونده (۷,۵۰۰) لیرا صرفیله اسکدارده سلامسزده کی وقف عرصه‌یه برفابریقه دائره‌سی انشا اولنمشدر . الکتریق ماکنه‌لریله تللر ، دیرکلر ، آرابه‌لر ، تفرعات سائره (٤٦,٥٠٠) لیرایه آلمانیاده‌کی (برغمان) الکتریق شرکتنه وآرابه‌لرك محافظه وتعمیرینه عائد دمیر آرابه‌لق بناسنك دمیر اقسامی (٥,٥٧٥) وکارکیر اقسامی‌ده (٥,٥٠٠) لیرایه احاله ایدلمشدر .

مؤسسات علميهٔ وقفيه

اسلاف کرامك شایان تبجیل بر فکر عرفانپروری ایله انشا و وقف ایتدکلری مکتبلرك احوال حاضره‌سی سزاوار تأمل اولدیغندن اوقاف نظارتی

فاتح جامع شریفنك الکتریقله تنویری

فاتح جامع شریفنك منارەلریله داخلی — ایلك دفعه اولەرق — الکتریق ایله تنویر ایدلمشدر . جامعك طرز معماریسیایله صور تزیینیەسنه خلل کتیرلەمش اولمق ایچون جریان الکتریقی تللرایله قدیم قندیللر درونه موضوع لامبەلره ایصال اولنمشدر . مصارفات تأسیسیه وتجهیزیه (۸۷۳) لیرادر .

محمود شوکت پاشا تربەسی

صدراسبق شهید محمود شوکت پاشانك شیشلیده حریت ابدیه تپەسندەکی قبرینه برتربه انشا ایدلمشدر .

فتحیه مدرسەسی

فتحیه جامع شریفی حریمنه صدر اعظم سنان پاشا مرحوم طرفندن انشا ایتدیریلن مدرسه فوقالعاده خراب اولسی حسبیله (۵,۰۰۰) لیرا صرف ایدیلەرك برقات اوزرینه اونایکی اوطهایله حمام ومطبخ ومشتملات سائرەیی حاوی اولەرق مجدداً انشا ایدلمشدر .

مدرسة الخطاطین

صنایع نفیسهٔ اسلامیەنك اکمبارك ومحترملرندن اولان خطوط متنوعەنك وصنعت تذهیب وتجلیدك احیاسی مقصدیله بابعالی جوارنده — وقتیله خواجه تحسین مرحومك دارالعلم اتخاذ ایلدیکی — وقف کارکیر مکتب تعمیر وتجدید ایله (مدرسةالخطاطین) تأسیس وا ٔ ماهر خطاطین ومذهبین معلم تعیین اولنمشدر . مدرسەنك ترقیاتی تأمین ایدلمك اوزره ادارەسی ، اوقاف اسلامیه موزەسی مدیریتیله موزه اداره مجلسنه تودیع قلنمشدر .

غربای مسلمین خستەخانەسی

بزم عالم والده سلطان حضرتلرینك یکی باغچەده احیا کردەسی اولان غربای مسلمین خستەخانەسنك طباً دها مساعد برموقعده ترقیات حاضرهٔ فنیەیه توفیقاً انشاسی تنسیب اولنەرق بریوزی شهرامینی تراموای یولنه ناظر باروتجی بوستانی نامیله معروف بوستان، والدهٔمشار الیها وقفی نامنەصاتون آلندیغی کبی جوارندەکی خانەلردن قسم اعظمی بالاستملاك یکی خستەخانه انشا ایدلشدر . عرصەنك تراموای یولنه ناظر برنجی سویەسنده براداره خانه بناسی ، ایکنجی سویەده امراض داخلیەنك تداویسنه مخصوص بش پاویون ایله برعملیات جراحیه

قمر خاتون جامعی

سلطان سليم ثالث حضرتلرينك دايه‌لری قمر خاتون طرفندن بك اوغلنده انشا ايتديرلمش اولان جامعك اوجوارده‌كی آپارتمانلر آره‌سنده خراب ومتروك بر حالده قالمسی موافق كورلميه‌رك مجدداً انشا ايدلمشدر. مصارف انشائيه (۲,۸٤۰) ليرادر.

ببك جامعی

بوغاز ايچنده ببكده سلطان احمد ثالث حضرتلرينك اخشاب جامع شريفی فوق‌العاده خراب اولديغندن محلنده مجدداً كاركير وقبه‌لی‌اوله‌رق انشا ايدلمشدر. مصارف انشائيه ـ ريختم وسائر تفرعاتی داخل اولمقسزين ـ (٤,٦٧٦)ليرادر.

سلطان عبدالحميد اوّل مدرسه‌سی

سلطان عبدالحميد اول حضرتلرينك باغچه قپوسنده‌كی مدرسه‌سی ايله كتبخانه‌سی سلطان سليم عمارتی عرصه‌سنه مجدداً انشا ايدلمشدر مصارف انشائيه مع تفرعات (۱٦,۰۰۰) ليرادر. بنا اوچ قات ايله بر بودروم قاتندن مركبدر. بودروم قاتنده مطبخ، طعامخانه ايله حمام وسائره، ديكر قاتلرده‌ده درسخانه‌لر ايله متعدد اوطه‌لر واردر. كتبخانه، بيوك صالون ايله متعدد اوطه‌لردن مركبدر.

اسكدارده آيازمه مكتبی

سلطان مصطفی ثالث حضرتلرينك اسكدارده كائن اخشاب مكتبی خراب، علی‌الخصوص احتياجه غير كافی بولنمسی حسبيله مجدداً وكاركير اوله‌رق انشا ايدلمشدر. مصارف انشائيه (۵,۰۰۰) ليرادر. بومبلغ‌مدافعهٔ‌مليه جمعيتی طرفندن ويرلمشدر. مكتب اوچ‌قاتدر. آلتی درسخانه‌ايله هيئت‌اداره‌يه عائد اوطه‌لری وتنفسخانه وطعامخانه‌يی حاويدر.

كوزتپه مكتب ابتدائيسی

كوزتپه‌ده‌برمكتب انشاسنه‌مباشرت اولنمشدر. بدل‌احاله اولان(۵,۲۵۰) ليرا مدافعهٔ مليه جمعيتی طرفندن ويرلمشدر. بومكتب ديكرلرندن بيوكدر. اوچ‌كاركير قات اوزرينه‌در. يدی درسخانه ايله متعدد اوطه‌لری و طعامخانه وتنفسخانه‌سی واردر.

طلبه يوردى ـ بشنجى وقف خان

بر بودروم ايله برزمين واوچ فوقانى قاتدن مركبدر. قونفرانس صالونى، كتبخانه ، حمام و (١٠٠) طلبه استيعابنه كافى اوطه‌لرى وآيريجه اداره‌خانه‌يى و تفرعات سائره‌يى شامل اولمق اوزره شهزاده باشنده وقف عرصه‌يه انشا ايدلمكه باشلانمش وحال حاضردن طولايى انشا آت شمديلك تعطيل قلنمشدر.

مدرسة القضاة

سليمانيه جامع شريفى اوكنده‌كى عتيق معلمخانهٔ نواب خراب و طلبه‌يى استيعابه غيركافى اولديغندن بايزيدده قپودان ابراهيم پاشا جامع شريفى اتصالنده‌كى وقف عرصه‌يه (مدرسة القضاة) انشا ايدلمشدر . مصارف انشائيه ، قالوريفرله برابر (١١,٠٠٠) ليرادر . بر بودروم قاتى ايله اوچ قاتدن مركب و بش درسخانه ايله اجتماع صالونى ، طعامخانه و تنفسخانه‌يى وهيئت اداره‌يه عائد متعدد اوطه‌لرى مشتملدر .

بوستانجى مكتب ابتدائيسى

باغچه‌قپوسنده‌كائن سلطان‌عبدالحميد اول حضرتلرى عمارتنك‌يرينه دردنجى وقف خان انشاسى حسبيله سركه‌جى جهتى كوشه‌سنده‌كى سبيل ايله فوقانى مكتبك‌ده قالديرلسنه لزوم كورلمش ، بونلردن سبيل زينب سلطان جامع شريفى كوشه‌سنه عيناً نقل ومكتبده بوستانجى‌قريه‌سنده مجدداً انشا ايدلمشدر. مكتبك مع تفرعات مصارف انشائيه‌سى (٣,٦٦٠) ليرادر. بش درسخانه ايله اوچ اوطه ، بر تنفسخانه‌دن مركبدر .

بوستانجى جامعى

بك اوغلنده آغا حمامنده مدرس قول اوغلى جامعنك عرصه‌سنه اوچنجى وقف خان وجامع شريفه احتياجى بولنان بوستانجى قريه‌سنده سلطان عبدالحميد اول حضرتلرى مكتبى اتصالنه مجدداً قبه‌لى بر جامع شريف انشا ايدلمشدر . مصارف انشائيه (٤,٥٢٠) ليرادر . اوچ قبه‌لى صوك جماعت محلى واردر.

مقرى كوى جامعى

مقرى كويدده قبه‌لى بر جامع شريف انشا اولنمقده‌در .

هيئت فنيه

صنايع هندسيه‌نك معمارلق ، الكتريق وصو مهندسلكى كبى مختلف اقسامنده صاحب اختصاص ذواتدن مركب مركزده بر هيئت فنيه تشكيل ايدلديكى كبى طشرده‌ده انشاآت و تعميرات وقفيه ايچون آيريجه هيئت فنيه‌لر تشكيل قلنمشدر .

تعميرات

مركزده قيمت واهميت تاريخيه و معماريه‌يى حائز مبانئ خيريه‌نك قيمت معماريه‌لرينه خلل كتيريله‌رك شمدى‌يه قدر تعمير ناميله ايديلن خطيئاتك تصحيحى ايچون مساعئ جديده‌ده بولنلمشدركه يكى جامع ، سلطان احمد ، قليج على پاشا ، شهيد محمد پاشا،ادرنه‌ده سلطان سليم ، بايزيدثانى، قونيه‌ده سلطان سليم جامع شريفلرى ايله دركاه حضرت مولانا ومدارس عاليه اهميت تاريخيه ومعماريه‌لرى ايله متناسب صورتده تعمير ايدلمشدر .

برنجى وقف خان

اوروزدى‌باق قارشيسنده‌كى وانى افندى مدرسه‌سى وزينب سلطان جامع شريفى قربنده مجدداً انشا اولنمشدر. متعدد مغازه‌لرى و ٤٠ اوطه‌يى محتويدر.

ايكنجى وقف خان

سلطان حمامنده خراب چشمه و خزينه محلى ايله اتصالنده‌كى وقف عرصه اوزرينه انشا ايدلمشدر. بودروملى متعدد مغازه‌لرى و (٢٤) اوطه‌سى واردر.

اوچنجى وقف خان

بك اوغلنده آغا حمامنده تماماً منهدم اولان قول اوغلى جامع شريفنه بدل بوستانجيده مجدداً برجامع انشا اولنه‌رق يرينه (اوچنجى وقف خان) ياپلمشدر. آلتنده ايكى مغازه‌يى و اوستنده چماشيرلق ، مطبخ ، بانيو كبى هر درلو مشتملاتى وبيوك ، كوچك آپارتمانى حاويدر .

دردنجى وقف خان

١٩ ربيع الاخر ١٣٢٩ تاريخلى قانون ايله الغا اولنوب يرلرينه وقف ايچون تأمين واردات ايده‌جك عقارات تأسيس ايديله‌بيله‌جك اولان عمارتخانه‌لردن حميديه عمارتى محلنه (دردنجى وقف خان) انشا ايدلمكده‌در . آلت قاتده بر كچيد ايله متعدد مغازه‌لرى وفوقانى (١٧٥) اوطه‌يى احتوا ايتمكده‌در .

توجیه جهات

تدقیقات و ملاحظات عمیقه اوزرینه تنظیم اولنوب مرعیت احکامنه ۲ رمضان ۱۳۳۱ و ۲۳ تموز ۱۳۲۹ تاریخنده ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی شرفتعلق بیوریلان توجیه جهات نظامنامه‌سیله ده جهاتک اهلنه توجیهی ومعاملات توجیهیه‌نك طرز سالمده جریانی اسبابنه توسل ایدلمشدر .

مدرسة الواعظین

احکام عالیهٔ قرآنیه وسنت سنیهٔ نبویه دائره‌سنده مواعظ حسنهٔ اجتماعیه اجراسیله دین مبین اسلامك مؤسس مدنیت و فضیلت اولدیغنی جهان انسانیته نشر ایده‌بیله‌جك ارباب کمال یتشدیرمك اوزره ۲۳ ربیع‌الاول ۱۳۳۲ و ٦ شباط ۱۳۲۹ تاریخلی نظامنامه ایله (مدرسة الواعظین) تأسیس قلنمشدر .

اوقاف اسلامیه موزه‌سی

آثار قدیمهٔ نادره و نفیسهٔ اسلامیه ضیاعدن صیانت ایدلمك وارباب عرفانك انظار تقدیر و استفاده‌سنه وضع اولنمق اوزره (اوقاف اسلامیه موزه‌سی) تأسیس وادامهٔ انتظامی واستحصال ترقیاتی ایچون ارباب اختصاصدن مرکباً ـ صورت‌فخریه‌ده ـ برمجلس اداره تشکیل اولنمشدر. [۱]

[۱] مشارالیه خیری افندی حضرتلری جانبندن موزه‌نك تأسیسه مأمور ایدیلن شورای دولت اعضالغندن متقاعد کچه‌جی زاده رشاد نؤاد ، شهر امین اسبقی واستانبول مبعوثی عصمت ، دیوان محاسبات رئیس ثانیسی ارمناق ، ولایات‌ممتازه و مختاره قلمی مدیری ابن‌الامین محمود کمال ، معارف نظارتی تألیف وترجمه دائره‌سی اعضاسندن محمد ضیا وموزه مدیرینه تعیین اولنان احمد حق بکلر ، آیلرجه مبانیٔ وقفیه‌یی دور و تدقیق وآثار و اشیای نفیسه جمع ایدرك سلیمانیه عمارتی ـ اصول فنیسنه موافق صورتده ـ جسیم برموزه حالنه افراغ ومکمل برتعلیماتنامه‌تنظیم ایتمشلردر. ۱ جمادی الاخره ۱۳۳۲ ده [۱٤ نیسان ۱۳۳۰] رسم کشادی اجرا ایدلمشدر. الیوم مجلس‌اداره ریاستنده مشارالیه رشاد نؤاد بك واعضالغنده‌ده ذوات مشارالیهم بولنمقده‌وهفته‌ده‌برکره موزه داخلنده اجتماع ایله مجلسه تبلیغ اولنان خصوصاتی تدقیق ومذاکره ایتمکده‌درلر. ایام اخیره‌ده عدلیه نظارتی هیئت تفتیشیه رئیسی علی باش همپا بك‌ده اعضالغه تعیین قلنمشدر .

تأمين معيشتنه مدار اولمق اوزره عمارتلردن ويريلن فدوله وسائره برينه طلبه‌يه برمقدار اقچه اعطاسنه باشلانلمشدی . عمارتلردن واقفين كرامك شرط انسانيت‌پروريلری نسبتنده فقراده استفاده ايده‌ميوردی ، طلبهٔ علومه ودعاكوی فدوله‌لرينه عائد مشغوليتلرندن استغنا حاصل اولان عمارتلرده‌كی سوء استعمالاته نهايت ويرلمك مقتضی ايدی . ١٩ ربيع الاخر ١٣٢٩ و ٦ نيسان ١٣٢٧ تاريخلی قانون ايله بری استانبولده ديكری اسكدارده فقرايه مخصوص اولمق اوزره ايكی عمارتدن ماعداسی الغا اولندی . عمارتلردن فدوله ومعينات آلان ارباب جهات وظيفه‌لرينه معينات بدلی اوله‌رق ضمائم اجرا ايديلوب متكرلرله اوغراشمقدن قورتارلمش وفقرايه مخصوص اولان ايكی عمارت حسن اداره اولنمغه باشلانلمشدر . تصرفی تأمين ايديلن مبالغده شروط واقفه نظراً اك موافق كوريلن طلبهٔ علومه تخصيص ايدلمشدر .

ضمائم

معاملات اوقافك اصلاحی ايچون واقع اولان تشبثات نتيجه‌سنده واردات اوقافك تزايدی نسبتنده عموم ارباب جهات وظائفنك حد كفايه‌يه ابلاغنه مدار اولمق اوزره سنين متعدده بودجه‌لرينه ضمائم قارشيلغی قونلمش اولمغله برابر قبله‌كاه عامهٔ مسلمين اولان كعبهٔ معظمه ايله حرم ملائك خدم حضرت سيد المرسلينده خدمتله وايه‌مند مسعدت بولنان ارباب جهات وظائفنه ضمائم اجرا قلنمق اوزره (٢,٠٠٠) ليرانك صرفنه ٩ جمادی الاولی ١٣٢٩ و ٢٥ نيسان ١٣٢٧ تاريخلی قانونله مأذونيت استحصال ايدلمشدر .

مكتب اوقاف

معاملات اوقافك ايجابات جليلهٔ شرعيه واحكام موضوعهٔ قانونيه دائره‌سنده حسن تمشيتی ايچون مستخدمينك سويهٔ عرفانلرينی يوكسلتمك ويكيدن مقتدر مأمور يتشديرمك اوزره ١١ جمادی الاولی ١٣٢٩ و ٢٧ نيسان ١٣٢٧ تاريخلی قانونله مكتب اوقاف تأسيس اولنمشدر .

مستغنی عنها اوقاف

مستغنی عنها اولان و خراب بولنان مبانئ وقفيه ايله وقف عرصه‌لر نقد ايله استبدال ايديله‌رك يكيدن مؤسسات خيريه و علميه انشاسی و مصارف دائمه‌لری ٣ جمادی الاخره ١٣٢٩ و ١٩ مايس ١٣٢٧ تاريخلی قانون ايله تحت تأمينه آلنمشدر .

ترقین قیدلری جهتنه کیدلمش ایسه‌ده اولاده انتقال ایتمکده وقصریده مساعده ایدلمکده اولسندن طولایی بوصورتله امحاسی پك چوق سنه‌لره محتاج ایدی . بونلرك خارجده‌کی فیأتنه کوره کاملاً صاتون آلنه‌رق امحاسی ایچون اقتضا ایدن (٣٦,٠٠٠) لیرا خزینهٔ اوقافجه بویوزدن اختیار اولنان مصارفك نهایت اوچ سنه‌لکنه مقابل بولندیغندن ٣٢٦ سنه‌سی بودجه‌سنده تصرف ایدیلن (٢٤,٠٠٠) و٣٢٧ سنه‌سی بودجه‌سنه دعاکوی فدوله‌لری مصارف سنویه‌سی اوله‌رق داخل بولنان (١٢,٠٠٠) لیرا قارشیلق اتخاذ ایدیله‌رك ٢١ ربیع الاول ١٣٢٩ و ١٣ مارت ١٣٢٧ تاریخلی قانون ایله مذکور فدوله‌لرك ـ استقراض عقدینه حاجت قالمقسزین ـ بدللری دفعةً وکاملاً بالتأدیه امحا ایدلمشدر .

دعاکوی وظائفی

بعض اوقافك غلای اسعار و سائره‌دن طولایی واردات معینه‌سی کفایت ایتمه‌ین مصارفنه قارشیلق تدارکی مقصدیله تواریخ مختلفه‌ده ترتیب وبا معجله فروخت ایدلمش اولان دعاکوی وظائفی ایچون هر سنه خزینهٔ اوقافدن (٣٥٥,٠٩٥) غروش تأدیات اجرا ایدلمکده ایدی. واقفین کرامك شرطلرینه مستند اولمدیغی کبی منفعت وقفله تألیفی ده قابل بولنمیان تأدیاته نهایت ویرلمك اوزره وظائف مذکوره‌نك خارجده آلنوب صاتلمقده اولدیغی فیأتلرك وسطیسنه کوره بدللری ١٩ ربیع الاخر ١٣٢٩ و ٦ نیسان ١٣٢٧ تاریخلی قانون موجبنجه تأدیه اولنه‌رق میدان تداولدن قالدیرلمشدر .

عمارتلر

پك علوی مقصدلرله وجوده کتیرلمش اولان عمارتلر علی التدریج بوزوله‌رق سوء استعمالات منبعی اولمشدی . ارباب وظائفه ، طلبهٔ علومه ، محتاجینه ویریلن فدوله‌لر ، یمکلر غیر قابل اکل بر حاله کلمشدی . خدمه اکله صالح اولمیان شیلری آلمقدن ایسه بدللارینی استیفا ایتمکی ترجیح ایدییورلردی . بو حال ایسه عمارتلرده منفعت شخصیه‌لرینی تأمینه چالیشانلرك دها زیاده ایشلرینه کلیوردی . چونکه خدمه‌نك طعامی ایچون خزینهٔ اوقافك عماراته صرف ایتدیکی پاره‌نك انجق نصفی بلکه‌ده ثلثی بدل اوله‌رق خدمه‌نك النه کچه‌رك اوست طرفی منفعتپرستانك کیسه‌لرینه کیرییوردی . عمارتلردن طلبهٔ علومه ویریلن شیلرده عین حالده ایدی . بناءً علیه هم خزینهٔ اوقافدن مدارس نامنه عمارتلره صرف ایدیلن مبالغك محتکرلر النه کچمسنه مانع هم‌ده طلبهٔ علومك

خط همايونك صورتى :

« وزير معاليسميرم محمد سعيد پاشا

شيخ‌الاسلام اسعد افنديك وقوع استعفاسنه ومقام مشيخت بالجمله محاكم شرعيه ومدارس علميه‌نك مرجعى اولوب مؤسسات مذكوره‌نك احكام شرعيه واحتياجات حاضره‌يه كوره تنظيم واصلاح امورى لابد واوقاف همايونمز ناظرى خيرى افنديك مؤسسات علميه وخيريهٔ وقفيه‌نك حسن اداره‌سى امرنده مساعئ رويتمندانه‌سى مشهود اولمسنه وكندوسى اساساً طريق علميه‌يه منسوب ومعاملات شرعيه‌يه واقف بولنمسنه مبنى مسند مشيخت اسلاميه عهدهٔ استيهالنه توجيه واحاله اولنه‌رق باب عاليمزه اعزام قلنمشدر جناب حق توفيقات صمدانيه‌سنه مظهر بيورسون آمين بحرمة سيدالمرسلين. ١٨ ربيع‌الآخر ١٣٣٢ » »

رجب ١٣٣٤ده مشيخت ونظارتدن استعفا ايلدى. مؤخراً مجلس اعيان اعضالغنه تعيين بيورلدى.

§

مأمورين متعلقه طرفندن اعطا اولنان معلوماته نظراً مشاراليهك زمان نظارتلرنده‌كى اجرا آت بروجه آتيدر :

معاملات وقفيه‌نك تنظيمى

معاملات وقفيه‌نك تنظيم وتسريعى وواردات وقفيه‌نك توفير وتأمين تحصيلى ووظائفك حسن صورت وسرعتله ايفاسى ايچون مركزده وطشره‌ده تدابير لازمه‌يه توسل ايدلدرك تشكيلات نظامنامه‌سى ياپلش وتعليمات اعطا قلنمشدر.

دعاكوى فدوله‌لرى

خدمهٔ خيرات واصحاب جهاته مخصص فدوله‌لردن بشقه اولق اوزره دعاكوى فدوله‌سى نامى آلتنده مرتب فدوله‌لرك مقدارينه وشروط تخصيصنه دائر وقفيه‌لرده صراحت بولنميوب سنداتدن مدوردفترلره استناداً ويريله كلكده ايدى . بياسه‌يه تبعاً صاتلمده واكل ايچون دكل ، سرمايه‌يى تميه ايچون الدن اله كچه‌رك يوزده طقسانى بدلاً تسويه ايدلمكده ايدى . بوفدوله‌لر ايچون خزينهٔ اوقافجه سنوى اختيار اولنان (١٢,٠٠٠) ليرا درجه‌سنده‌كى صرفياتك ادامه‌سى بدلجيلرك تأمين منافعنى ووقفك اضرارينى مؤدى اولديغندن منحل وقوعنده

٩ اغستوس ١٣٢٧ ده تعیین ، ٢ شوال ١٣٢٩ ده برنجی رتبه مجیدی نشانی اعطا اولندی .

حقی پاشا حضرتلرینك استعفاسی اوزرینه سعید پاشانك صدارته نصبنده ١١ شوال ١٣٢٩ ده عدلیه نظارتیله شورای دولت ریاستنه اصالةً و اوقاف همایون نظارتنه وکالةً تعیین قلندی . مؤخراً عدلیه نظارتیله شورای دولت ریاستندن استعفا ایلدیکی جهتله ٨ ذی القعده ١٣٢٩ ده اصالةً ـ ایکنجی دفعه اوله‌رق ـ اوقاف همایون نظارتنه نصب ایدلدی.

٢٦ ربیع الاول ١٣٣٠ ده قرق کلیسایه عزیمت ایدن معارف ناظری امرالله افندینك عودتنه قدر امور نظارتی وکالةً صورت فخریه‌ده رؤیت ایلدی .

سعید پاشا قابینه‌سنك استعفاسی اوزرینه ٦ شعبان ١٣٣٠ ده اوقاف همایون نظارتندن انفکاك ایتدی . ٤ محرم ١٣٣١ ده مدرسة القضاة قانون جزا معلملکنه تعیین قلندی .

١٦ صفر ١٣٣١ ده ـ ثالثاً ـ نظارت مشارالیهایه نصب اولندیسه‌ده راحتسزلکندن طولایی اعتذار ایلسنه بناءً ٢٧ صفر ١٣٣١ ده منفصل اولدی . نظارت برمدت وکالتله اداره اولندی .

٢١ جمادی الاولی ١٣٣١ ده ـ رابعاً ـ اوقاف همایون نظارتنه تعیین قلندی . ٢٣ رمضان ١٣٣١ ده جمعیت تدریسیهٔ اسلامیه هیئت عمومیه‌سی ریاست وکالتنه انتخاب ، ٦ ذی الحجه ١٣٣١ ده برنجی رتبه عثمانی نشانی اعطا قلندی .

١٨ ربیع الاخر ١٣٣٢ ده ـ اوقاف همایون نظارتی عهده‌سنده قالمق اوزره ـ مقام مشیخت علیایه نصب اولندی .

١٧ محرم ١٣١٩ ده لازقیه بدایت محکمه‌سی جزا دائره‌سی ریاستنه ، ٢٠ ذی‌الحجه ١٣٢٠ ده ترفیعاً سوریه ولایتی ، ١٦ رجب ١٣٢٢ده مناستر ولایتی بدایت محکمه‌ی مدعی عمومی معاونلکنه ، ١٨ شوال ١٣٢٤ ده ترفیعاً سلانیك ولایتی مرکز بدایت محکمه‌سی جزادائره‌سی ریاستنه تعیین اولندی .

اعلان مشروطیتی متعاقباً نیکده مبعوثلغنه انتخاب ودرسعادته ورودنده ٤ ذی‌الحجه ١٣٢٦ده دارالفنون حقوق شعبه‌سی مجله معلملکنه تعیین ایدلدی .

اوتوز برمارت وقعهٔ مؤلمه‌سنی متعاقباً اعیاندن توفیق پاشا حضرتلرینك ریاستنده تشکل ایدن هیئت وکلاده عدلیه ومالیه نظارتلرینك انحلالی اوزرینه ٨ ربیع‌الاخر ١٣٢٧ ده مشارالیه ، عدلیه وسلانیك مبعوثی جاوید بك افندی مالیه نظارتلرینه نصب اولندیلرسه‌ده بیان معذرت ایتدیلر .

مجلس مبعوثانك ١٣٢٦ و ١٣٢٧ اوچنجی سنهٔ اجتماعیه‌سی مناسبتیله تجدید اولنان انتخاباتده ١ تشرین ثانی ١٣٢٦ تاریخندن اعتباراً برنجی رئیس وکالتنه انتخاب و ١٦ ذی‌الحجه ١٣٢٧ ده مدرسة القضاة تنظیم اعلامات جزائیه معلملکنه تعیین قلندی .

١٩ ذی‌الحجه ١٣٢٨ ده اوقاف همایون نظارتنه وذات شوکتسمات جناب پادشاهینك روم‌ایلی‌یه سیاحتلرنده داخلیه ناظری خلیل بك افندینك معیت سنیهٔ خلافتپناهیده عزیمتنه بناءً ٧ جمادی‌الاخره ١٣٢٩ ده داخلیه نظارتی وکالتنه تعیین بیورلدی . ١٣ صفر ١٣٢٩ده مشاغلندن طولایی دارالفنون مجله معلملکندن استعفا ایلدی .

حجاز قطعه‌سی امور صحیه‌سنك اصلاحی وحجاج کرامك امراضدن محافظه‌لری و قطعهٔ مبارکه‌ده‌کی مؤسسات صحیه وخیریه‌نك اداره‌سی ایچون مقدما درسعادتده تشکیل اولنان حجاز صحیه مجلسی اعضالغنه

مقیّددر . پدری عبدالله عونی افندی، وظیفهٔ تولیتی ایفادن استنکاف ایلدیکی کبی مشارالیه‌ده پدرینك وفاتیله کندینه توجه‌ایدن تولیتی عمجه زاده‌سنه ترك ایتدی .

عمجه‌سی حاجی منیب افندیدن ملا جامی‌یه قدر تحصیل ایدرك او صره‌ده سیواس ولایتی عدلیه مفتشی بولنان بیوك برادری حقی بکك نزدینه کیتدی . سیواسده مظنهٔ کرامتدن شیخ مور علی بابا حضرتلرندن فارسی تعلم ایتدی .

۱۳۰۰ ده برادری مشارالیه حقی بکله برابر درسعادته کله‌رك فاتحده بحرسفید جهتنده باش قورشونلی مدرسه‌سنه قید اولندی . ملاجامی تدریس ایتمکده اولان طاش کوپریلی عبدالله‌رشدی افندینك درسنه (عدل) بحثنده داخل اولدی .

۱۳۰۲ ده پدریله برابر ارکوبه کیدوب استانبوله عودتنه قدر کذار ایدن ایکی سنه‌نك تحصیل زمانلرنده قیصری‌یه عزیمتله یاغمور اوغلی مدرسه‌سنده حجره‌نشین اولدی . منطق ، معانی ، بیان ، بدیع وتعطیل موسملرنده ارکوبده دایسی مفتی احمد طاهر افندیدن تفسیر شریف اوقودی .

۱۳۰٤ ده استانبوله عودتنده مدرسه‌سنه دخول وخواجه‌سی عبدالله‌رشدی افندینك حلقهٔ تدریسنه تصورات درسنده التحاق ایدرك ۲۳ ذی‌القعده ۱۳۱۲ ده اجازتنامهٔ علمی اخذ ایلدی .

مکتب‌حقوقه دوام‌ایله ۸ اغستوس ۱۳۱۳ ده ــ صنفنك ایکنجیسی اوله‌رق ــ علی‌الاعلی درجه‌ده مأذونیت رؤسی آلدی .

۱۹ رجب ۱۲۹۷ ده با ابتداء خارج بروسه رؤسی اعطا ، ۳ جمادی‌الاخره ۱۳۱۵ ده ابتداء داخله ، ۱٦ جمادی‌الاولی ۱۳۲۲ ده موصلهٔ سلیمانیه‌یه ترفیع اولندی .

۳۰ ربیع‌الاول ۱۳۱٦ ده مرعش ، ٤ ذی‌الحجه ۱۳۱۷ ده طرابلس شام سنجاغی بدایت محکمه‌سی مدعی عمومی معاونلکنه ،

مصطفى خيرى افندى

سلطان عبدالعزيز خان حضرتلرينك زمان سلطنتلرنده خربوت وطرابلس غرب ولايتلرى اوقاف مديرلكنده بولنوب بنه خاقان مشار اليهك اواخر سلطنتلرنده ترك مأموريتله مملكتى اولان اركوبده اختيار اقامت و ١٣٠٥ سنه‌سى رمضان شريفى ابتداسنده وفات ايدن عبدالله عونى افندى مرحومك اوغليدر. ١٢٨٣ده اركوبده طوغدى. بيوك پدرى اركوب قاضيسى ابراهيم افندى، آنك پدرى علمادن نقيب الاشراف عبدالله افندى، آنك پدر و بيوك پدرلرى‌ده علمادن عبدالرحمن وحسن ومحمد افنديلردر.

اوستريالى رسام قراوسك تابلوسندن مقتبسدر.

پدرينه كلنجه‌يه قدر اجدادى، قرەمان اوغلى ابراهيم بكك اركوبده كائن جامع كبيرينك اوقافنه متولى اولدقلرى دفاتر قديمه وقفيه‌ده

١٦ شعبان ١٣٢٧ دن ٥ جمادی‌الاولی ١٣٢٨ تاریخنه قدر مدیریتی فخریاً ایفا ایلدی .

٢٦ ربیع‌الاخر ١٣٣٠ ده شام مبعوثلغنه ، ٢٩ جمادی‌الاولی ١٣٣٠ ده مجلس مبعوثان برنجی رئیس وکالتنه انتخاب ایدلدی .

غازی احمدمختار پاشانك صدارتنده ٧ شعبان ١٣٣٠ ده (١٥,٠٠٠) غروش معاشله اوقاف همایون نظارتنه تعیین قلندی . زلزله‌دن متأثر اولانلرك درجهٔ احتیاجاتنی تحقیق ایتمك اوزره مجلس وکلا قراریله کلیبولی حوالیسنه عزیمت وایفای وظیفه ایله عودت ایتدی .

غازیٔ مشارالیه قابینه‌سنك استعفاسنده ١٨ ذی‌القعده ١٣٣٠ ده نظارتدن منفصل اولدی. (٥,٠٠٠) غروش معزولیت معاشی تخصیص ومؤخراً ینه شام مبعوثلغنه انتخاب اولندی .

مشارالیه ٢٢ محرم ١٢٩٩ ده ثالثه ، ١٨ ربیع‌الاول ١٣٠٠ ده ثانیه ، ٢٩ جمادی‌الاولی ١٣٠٣ ده متمایز ، ٢٠ محرم ١٣١٤ ده میرمیرانلق رتبه‌لری، ١ جمادی‌الاولی ١٣١٨ ده روم ایلی بکلر بکلکی پایه‌سی توجیه و ١٤ ربیع‌الاخر ١٣٠٧ ده اوچنجی، ١٤ جمادی‌الاولی ١٣١٨ ده ایکنجی ، ٥ رجب ١٣٢٢ ده برنجی رتبه مجیدی ، ٢٠ ربیع‌الاخر ١٣١١ ده اوچنجی رتبه عثمانی نشانلری، ٤ صفر ١٣٢٣ ده التون لیاقت مدالیه‌سی اعطا و المانیا دولتی طرفندن ایکنجی رتبه مع قوردون دوپروس نشانی اهدا قلندی .

محمد فوزی پاشا

شام اشرافندن عظم زاده محمد علی پاشانك اوغلیدر. ۱۲۷۵ سنهٔ هجریه‌سنده‌شامده طوغدی. صبیان ورشدی‌مکتبلرنده تحصیل ایلدی.

۲۱ صفر ۱۲۹۶ ده سوریه ولایتی مجلس اداره قلمنه (۵۰) غروش معاشله داخل اولدی. ۸ جمادی‌الاولی ۱۳۰۳ ده (۱,۰۰۰) غروش معاشله ولایت مذکوره‌نفوس‌نظارتنه تعیین اولندی. ۲۹ جمادی الاخره ۱۳۰۸ ده استعفا ایلدی.

۱۲ جمادی الاولی ۱۳۰۹ ده (۱,۲۰۰) غروش معاشله شام بلدیه دائره‌سی رئیسی اوله‌رق دائره‌نك ایکی یه انقسامی اوزرینه ۲ رجب ۱۳۱۴ده ریاستدن انفکاك ایتدی. مؤخراً ایکنجی دفعه ریاسته نصب اولندی.

۱۲ رمضان ۱۳۱۸ دن ۱۵ شعبان ۱۳۲۷ تاریخنه قدر (۲,۰۰۰) غروش معاشله حجاز تیمور یولی انشا آت اداره‌سی مدیریتنده بولنه‌رق

١١ ذی القعده ١٣٢٣ ده (٣٦,٠٠٠) غروش معاشله مالیه نظارتنه تعیین، ١٢ رجب ١٣٢٤ ده رتبهٔ وزارت توجیه اولندی. اعلان مشروطیتی متعاقباً سعید پاشا قابینه‌سنده استعفا ایلدی.

ذات شاهانه‌یه تقدیم ایتدیکی استعفانامه‌ده: « هیئت حاضرهٔ وکلانك اجرآت وتشبثاتنده فعالیت مطلوبه کوریله‌مه‌مسی وطن وملت حقنده بعض احوال غیر مرضیه‌نك حدوثنه سبب اوله‌بیله‌جکندن دها طوغریسی کندم‌ده داخل اولدیغم حالده هیئت مذکوره مملکتك احتیاجات عاجله‌سی اسبابنی استحضار ایده‌بیله‌جك کفایتی حائز اولمدیغندن مالیه نظارتندن عفو بیورلمقلغمی استدعایه مسارعت ایدرم » دیمشدر.

کامل پاشانك صدارتنده ٩ رجب ١٣٢٦ ده نظارته عودت ایلدی. حسین حلمی پاشانك صدارت اولیسنده ٢٢ محرم ١٣٢٧ ده ـ ثالثاً ـ مالیه نظارتنه تعیین اولندیسه‌ده قبول ایلمدی.

غازی احمد مختار پاشا قابینه‌سنده ٧ شعبان ١٣٣٠ ده ـ رابعاً ـ مالیه، بر قاچ کون صکره داخلیه نظارتنه تعیین اولندی. آز مدتده استعفا ایلدی.

کامل پاشانك دفعهٔ رابعه صدارتنده ١٨ ذی القعده ١٣٣٠ ده اوقاف همایون ناظری اولدی. قابینه‌نك سقوطنده ١٥ صفر ١٣٣١ ده انفصال ایتدی.

تدقیق وظائف قومیسیوننه ، ۲۰ رجب ۱۳۰۶ ده حسابات مرکزیه شعبه‌سی مدیریتنه تعیین ، ۲۳ ذی‌القعده ۱۲۹۸ ده رتبهٔ ثالثه ، ۲۳ رجب ۱۳۰۱ ده دردنجی ، ۱۰ رجب ۱۳۱۰ ده اوچنجی رتبه مجیدی نشانی ، ۹ ربیع‌الاول ۱۳۰۲ ده ثانیه ، ۲۹ رمضان ۱۳۱۰ ده متمایز رتبه‌لری توجیه قلندی .

اصول مضاعفهٔ حسابیه‌ده ممارسهٔ کامله‌سی اولدیغندن تجارت ونافعه نظارتنك اشعاری اوزرینه ۲۱ رجب ۱۳۱۱ ده (۴,۰۰۰) غروش معاشله زراعت بانقه‌سی محاسبه‌جیلکنه نصب ، ۲۸ جمادی‌الاخره ۱۳۱۲ ده رتبهٔ اولی صنف ثانیسی توجیه ایدلدی .

۲۴ جمادی‌الاولی ۱۳۱۳ ده (۶,۰۰۰) غروش معاشله محاسبهٔ عمومیهٔ مالیه محاسبه‌جیلکی معاونلکنه ، ۲۹ ربیع‌الاخر ۱۳۱۶ ده (۹,۰۰۰) غروش معاشله محاسبهٔ عمومیهٔ مالیه محاسبه‌جیلکنه تعیین ، ۱۶ شعبان ۱۳۱۴ ده رتبهٔ اولی صنف اولی ، ۲۶ رجب ۱۳۱۵ ده ایکنجی رتبه عثمانی ، ۲۹ رمضان ۱۳۱۶ ده برنجی رتبه مجیدی نشانی توجیه ومعاشی ۲۶ ذی‌الحجه ۱۳۱۸ ده (۱۱,۰۰۰) غروشه ابلاغ اولندی . ۱۵ محرم ۱۳۱۹ ده انفصال ایلدی .

۱۷ محرم ۱۳۱۹ ده مجلس مالیه اعضالغنه نصب ، دوائر مرکزیه‌نك معاملات حسابیه‌سنی تفتیش وظیفه‌سنی‌ده ایفا ایتمك اوزره ۱۵ صفر ۱۳۱۹ ده (۷,۵۰۰) غروش معاش تخصیص و مؤخراً (۲,۵۰۰) غروش ضم ایدلدی . ۲۹ رجب ۱۳۲۲ ده رتبهٔ بالایی احراز ایلدی.

امور مالیه‌ده اختصاصی جهتیله ۲۸ شوال ۱۳۲۳ ده روم ایلی ولایات ثلثه‌سی مالیه قومیسیونی اعضالغنه نقل ایله مأموریت اصلیه‌سنه مخصّص معاشدن بشقه شهری (۱۲۵) لیرا تخصیص و برنجی رتبه عثمانی نشانی احسان قلندی.

محمد ضیا پاشا

طاش کوپریلی امامزاده حاجی بکر افندینك اوغلیدر . ١٥ رجب ١٢٧٦ ده درسعادتده طوغدی .

صبیان و رشدی مکتبلرنده مرتب درسلری و معلم مخصوصدن عربی ، فارسی ، فرانسزجه ، دیوان محاسباتده فن دفتری تحصیل ایلدی .

٤ ذی القعده ١٢٩١ ده (١٣) غروش (٣٠) پاره معاش ایله دیوان احکام عدلیه ضبطه اوطه‌سنه داخل اولدی . مؤخراً محکمهٔ تمیز اقلامنه ، ٧ جمادی الاولی ١٢٩٧ ده (٧٥٠) غروش معاشله دیوان محاسبات تحریرات قلمنه نقل ایدلدی .

٥ محرم ١٢٩٥ ده (١,٠٠٠) غروش معاشله دیوان محاسبات ممیز ملازملکنه ، ٤ ربیع الاول ١٣٠٢ ده ممیزلکه ، ٢٦ جمادی الاولی ١٣٠٦ ده (٣,٠٠٠) غروش معاشله محاسبهٔ عمومیهٔ مالیه شعباتنك

بوغاز ایچنده قاکلیجه‌ده جد محترمنك ساحلخانه‌سنده ذی‌الحجه ١٢٨٢ده طوغدی. ١٢٩٣ سنهٔ هجریه‌سنده مکهٔ مکرمه‌یه عزیمت ایلدی.

خاقان سابق حضرتلرینك مشار الیه عبدالمطلب افندیدن واقع اولان طلبی اوزرینه ١٢٩٦ ده درسعادته عودت و باارادهٔ سنیه شهزادگانه مخصوص مکتبه دخول ایله تحصیل معرفت ایتدی.

٤رمضان ١٣٠٦ده رتبهٔ بالاتوجیه وشورای‌دولت‌محاکمات‌دائره‌سی اعضالغنه تعیین قلندی. اوّلا ایکنجی، ٣٠ رمضان ١٣٠١ ده برنجی رتبه مجیدی نشانی والتون وکموش امتیاز مدالیه‌سی توجیه اولندی.

اعلان مشروطیت هنگامنده ـ موافقتی استحصال ایدلمکسزین ـ حجاز تیمور یولی اعضالغنه نقل اولنمسی اوزرینه استعفا ایلدی.

متعاقباً مجلس اعیان اعضالغنه، حقی پاشا حضرتلرینك صدارتنده ٣٠ ذی‌الحجه ١٣٢٧ ده اوقاف همایون نظارتنه نصب ایدلدی. طقوز آی ایفای‌خدمتله استعفا ایتدی. برنجی رتبه عثمانی نشانی اعطاقلندی.

اعیان ریاستی وکالتنه ومدافعهٔ ملیه ریاست اولیسنه انتخاب‌اولندی.

٣٠ شعبان ١٣٣٤ ده مکهٔ مکرمه امارتنه نصب وعلی‌الاصول رتبهٔ وزارت توجیه قلندی.

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیرم محمد سعید پاشا

مکهٔ مکرمه امارتنده بولنان شریف حسین پاشانك حسب‌الایجاب انفصالی وقوع بولوب حرمین‌محترمین خدمات مقدسه‌سنك تأمین حسن جریانی‌عهده‌مزه مترتب وظائف اساسیه‌دن اولمسنه وهیئت اعیانمز برنجی رئیس وکیلی شریف علی‌حیدر بکك لیاقت وحیثیت ذاتیه ایله متصف وحسن سلوك وسیرتی مجرب اولمسیله خدمت امارتی دلخواهمز وجهله تمشیته کفایتی مجزوم بولنمسنه مبنی امارت مکهٔ مکرمه رتبهٔ وزارتله عهده‌سنه توجیه قلنه‌رق کندوسی باب‌عالیمزه اعزام ایدلمشدر. جناب حق جمله‌مزی هرحال وکارده توفیقات صمدانیه‌سنه مظهر و روحانیت جلیلهٔ جناب رسالتپناهی‌یی جمیع زمانده رهبر بیورسون آمین. ٣٠ شعبان ١٣٣٤ ».

شریف علی حیدر پاشا

مکهٔ مکرمه امیر اسبقی مرحوم شریف عبدالمطاب افندی حضر-
تلرینک مخدوم عالیلری شریف علی جابر بك افندینك نجل نجیبیدر.

سلسلهٔ نسب شریفلری
تبرکاً درج اولندی :

[شریف علی حیدر
بن الشریف علی جابر
بن شریف عبدالمطاب
بن الشریف غالب بن
الشریف مساعد بن
الشریف سعید بن
الشریف سعد بن
الشریف زید بن
الشریف محسن بن
الشریف حسین بن
الشریف حسن المشهور
بن ابونمی بن برکات الثانی بن محمود بن برکات الاوّل بن حسن
الثانی بن عجلان بن رثیه بن ابونمی الاوّل بن حسن الاوّل بن علی
بن قتاده بن ادریس بن مطاعن بن عبدالکریم بن عیسی بن
الحسین بن سلیمان بن علی بن عبدالله بن محمد الثانی بن موسی الثانی بن
عبدالله بن موسی الجون بن عبدالله المحض بن حسن المثنی بن حسن
السبط بن علی بن ابی طالب رضی الله عنه وکرم الله وجهه]

١٥ ربيع الآخر ١٣٢٧ ده نظارتده ابقا اولندی . ٩ ذی الحجه ١٣٢٧ ده انفصال ایلدی .

مبتلی اولدیغی قلب خستەلکندن طولایی تبدیل هوا ایچون بیروته کیتمك اوزره راکب اولدیغی فرانسز واپورنده جمادی الآخره ١٣٢٨ ده وفات ایتدی . نعشی ازمیره اخراج وبعدالتحنیط اسکندریه یه نقل ایله عائله سنه مخصوص قبرستانه دفن ایدلدی . روم ایلی بکلربکلکی پایه سی اصحابندن ایدی .

§

مأمورین عائده طرفندن ویریلان معلوماته کوره مشارالیهك زمان نظارتنده کی اجراآت بروجه آتیدر :

خدمۀ خیراته ووقف ایله علاقه‌دار اولان اصحاب مصالحه مراجعتگاه اولمق اوزره درسعادت وبلاد ثلثه‌ده اون دائرۀ وقفیه تشکیل ایدلمشدر .

طشره‌ده معاملات وقفیه‌نك اصلاحی ایچون نظارتك اوزمانکی تخصیصاتی داخلنده بعض تصرفات ایله مفتشلك تشکیلاتی وجوده کتیرلمشدر .

نظارتك بودجه‌سی تنظیم و مجلس مبعوثانه تودیع اولنەرق تشکیلات حاضره‌نك قسم اعظمی اعتباریله اساساتی بوبودجه ایله وضع قلنمشدر .

اعلان مشروطیتی متعاقباً بر رئیس ایله درت اعضادن مرکب اوله‌رق تشکیل ایدیلان مجلس ادارۀ اوقاف الغا ایله معاملاتدن محتاج تأمل اولانلری تحت قراره آلمق اوزره ارکان نظارتدن برانجمن مخصوص تشکیل اولنمشدر .

محاسبه ومصرف اداره‌لری و متولات مدیریتی لغو ایله یکیدن محاسبه واملاك وقفیه اداره‌لری و مبانیٔ وقفیه‌نك تعمیراتی ایچون انشاآت وتعمیرات مدیریتی و وقف اورمان و اراضی و چفتلکدن استفاده ایدیله بیلمك اوزره اورمان واراضیٔ وقفیه مدیریتی وحساباتك تدقیق ومراقبه‌سی وتبرکاتك تحریر ومحافظه‌سی ایچون مراقبه قلمی تشکیل وجهات اداره‌سنك نامی قیود قدیمۀ وقفیه‌یه تحویل ایدلمشدر .

معاملات اوقافك اصلاحی ایچون تدابیر متصوره‌نك اول امرده تعلیمات اداریه نامیله اصداری اساس اتخاذ اولنه‌رق خیلی تعلیمات تنظیم قلنمشدر .

خليل حمدی حماده پاشا

جدی مصرلی اولوب بیروته هجرتله توطن ایتدی. عائله‌سی (حمّاده) نامیله معروفدر. بیروتده طوغدی. اوروپا مکتبلرنده اکمال تحصیل ایلدی.

بیروت رسومات اداره‌سنده اشیای عینیه مأمورلغیله خدمت دولته داخل اولدی. بالاخره مصره عزیمتله تدریجاً اسکندریه کمرکاری مفتش عمومیلکنه ارتقا ایلدی.

برقاچ آی مصر اوقاف نظارتنده بولندقدن صکره تقاعدی اجرا اولندی. اعلان مشروطیتی متعاقباً کامل پاشا مرحومك هنکام صدارتنده مجلس اعیان اعضالغیله درسعادته جلب ایدلدی.

حسین حلمی پاشا حضرتلرینك صدارت اولیسنده ۲ ربیع‌الاول ۱۳۲۷ ده – صدارت مستشاری ضیا بکك وکالتیله اداره ایدلمکده اولان – اوقاف همایون نظارتنه تعیین ومشارالیهك صدارت ثانیه‌سنده

غروش تخصیصات ایله ـ ثانیاً ـ طهران سفارت سنیه‌سنه تعیین ، ١٦ رمضان ١٣١٥ ده برنجی رتبه مجیدی ، ١٥ شعبان ١٣١٨ ده برنجی رتبه عثمانی نشانی توجیه قلندی .

ایران شاهی مظفرالدین شاه درسعادته ورودنده مشارالیهك دوام مأموریتنی آرزو ایتمسی اوزرینه معاشی ٨ جمادی الاولی ١٣١٨ ده (٣٠,٠٠٠) غروشه ابلاغ ایدلدی.

ایرانده اعلان مشروطیت ایدلمسنه تشویقاتده بولندیغی وسیله‌سیله ٤ محرم ١٣٢٦ ده عزل اولندی . ٦ رجب ١٣٢٦ ده (٢٥٠٠٠) غروش معاشله مأمورین ملکیه قومیسیونی ریاستنه، ٢٧شعبان ١٣٢٦ده (٢٥,٠٠٠) غروش معاشله اوقاف همایون نظارتنه تعیین قلندی .

٢٢ محرم ١٣٢٧ ده کامل پاشا قابینه‌سنك سقوطنده منفصل اولدی. ٨ صفر ١٣٢٧ده خزینۀ مالیه‌دن (٧,٥٠٠) غروش معزولیت معاشی تخصیص ، ٢٩ رمضان ١٣٢٧ ده معاشی (٥,٠٠٠) غروشه تنزیل ایله ملکیه متقاعدین ومعزولین صندوقنه دور ایدلدی . مؤخراً اختیار تقاعد ایلدی .

طرابلس غرب وبنغازی قطعه‌لرینه مختاریت اداره بخش اولنمسی اوزرینه ٩ ذی‌القعده ١٣٣٠ ده بش سنه مدت و رتبۀ وزارت ایله (نائب‌السلطان) تعیین قلندی . اعلان حربی متعاقباً ایتالیا حکومتی طرفندن درسعادته اعاده اولندی .

مشارالیه ، علوم دینیه‌ده بالخاصه علم تفسیر و تصوفده حائز اختصاصدر . عرب ، فرس ، فرانسز لسانلریله تکلم وکتابته قادر والمانجه و چرکسجه‌یه واقفدر .

٢٦ربیع‌الآخر ١٣١٠ده (١٠,٠٠٠) غروش معاش و (١٠,٠٠٠) غروش تخصیصات ایله بکرش سفارت سنیه‌سنه تعیین اولندی. بکرشده قولرا ظهور ایتدیکی صره‌ده باش وکیل قاتارجی سفارتخانه‌یه کله‌رك ـ علتك منع سرایتی‌ایچون ـ تبعهٔ‌عثمانیه‌دن اون‌بیك کشینك اورادن قالدیرلمسنی تبلیغ و مشارالیه‌ده کیفیتی خارجیه نظارتنه اشعار ایلمسی اوزرینه ١٧ صفر ١٣١١ده ـ باب‌عالیجه برمأموریت مناسبه‌یه تعیین اولنمق اوزره ـ عزل ایدلدی .

سفارته شاکر پاشانك تعیینی رومانیا حکومتندن علی‌الاصول استمزاج اولندقده ـ باویه‌راده‌کی چفتلکنده بولنان ـ رومانیا قرالی « شمس‌الدین بکك تبدیلنه تأسفله برابر شاکر پاشانك سفارتنی قبول ایدرم » دیمسیله شاکر پاشانك مأموریتی اجرا ایدلمدی . فقط شمس‌الدین بکك‌ده مأموریتی اعاده اولنمیه‌رق تام معاشله معزول صفتنده بر سنه قدر وظیفهٔ سفارتی ایفا و مؤخراً دیکر ذاتك نصبی اوزرینه بکرشدن انفکاك ایلدی .

١٣١٢ ده رومانیا حکومتندن برنجی رتبه اتوال دورومانی ، ١٣١٣ ده ایران حکومتندن مرصع شیر و خورشید نشانلری اهدا ایدلدی .

٢١ربیع‌الاول ١٣١٢ده (٦,٠٠٠) غروش‌معاشله خارجیه‌مستشار معاونلکنه ، ٢٣ شعبان ١٣١٢ ده (١٠,٠٠٠) غروش معاش و او مقدار تخصیصات‌ایله طهران سفارت‌سنیه‌سنه نصب ، ٣ صفر ١٣١٣ده رتبهٔ بالا توجیه ایدلدی . منیف پاشانك سفارته تعیینی اوزرینه ٢٦ ذی‌القعده ١٣١٣ ده انفصال ایلدی .

١٥ محرم ١٣١٤ ده (٢٠,٠٠٠) غروش معاشله وان ولایتی والیلکنه نصب اولنه‌رق ٦ ذی‌الحجه ١٣١٤ ده استعفا ایتدی . ١٥ ربیع‌الاخر ١٣١٥ ده (١٣,٥٠٠) غروش معاش و (٩,٠٠٠)

کتابتنه تعیین ، ٢٩ رمضان ١٢٩٧ ده ثالثه ، ٢٨ شوال ١٢٩٧ ده ثانیه ، ٥ شوال ١٢٩٨ ده متمایز ، ٣٠ رمضان ١٢٩٩ ده اولی صنف ثانیسی رتبه‌لری ، ٣٠ رمضان ١٢٩٧ ده دردنجی رتبه مجیدی ، ١٤ ذی‌الحجه ١٢٩٧ ده دردنجی ، بر سنه صکره اوچنجی رتبه عثمانی نشانلری توجیه اولندی .

ذی‌القعده ١٣٠٠ ده ـ کتابت معاشنی آلمق اوزره ـ عزل و ١ جمادی‌الاخره ١٣٠١ ده (٣,٠٠٠) غروش معاشله آتنه سفارت سنیه‌سی باش کتابتنه تعیین قلندی . یونان مسئله‌سنده دول اجنبیه سفراسیله برابر سلطنت سنیه سفیری فریدون بك ٣ شعبان ١٣٠٠ ده آتنه‌یی ترك ایتمکله عودتنه قدر قرق سکز کون مصلحتکذارلق خدمتنده بولندی .

رتبه‌سی ٧ ذی‌القعده ١٣٠٣ ده اولی صنف اولنه ترفیع و مأموریتی ١٠ جمادی‌الاخره ١٣٠٤ ده (٥,٠٠٠) غروش معاشله خارجیه نظارتی امور شهبندری مدیریتنه تحویل قلندی .

٨ جمادی‌الاولی ١٣٠٥ ده فاس حکومتنه متعلق ١٨٨٠ تاریخلی معاهده نامه‌نك تعدیلنی مذاکره ایچون مادریدده اجتماع ایده‌جك قونفرانسه مرخص نصب اولندیسه‌ده قونفرانس طاغلدیغندن عزیمت ایده‌مدی .

١٦ رمضان ١٣٠٧ ده ایکنجی رتبه عثمانی ، ٣٠ رمضان ١٣٠٩ ده اوچنجی رتبه مجیدی نشانلری ، ٢ شعبان ١٣٠٨ ده کموش کرید مدالیه‌سی اعطا قلندی .

عباس حلمی پاشانك مصر خدیویتنه نصبنی متضمن فرمان عالی‌یی ایصاله مأمور ایدیلان هیئت ایله برابر ٣ رمضان ١٣٠٩ ده مصره عزیمت و یکرمی ایکی کون صکره عودت ایلدی .

محمد شمس الدين پاشا

چرکس قبائلنك وديغى قسمى رؤساسندن حاجى زاده عثمان بكك اوغليدر. ۱۲۷۱ سنهٔ هجريه‌سى اواخرنده چرکس ممالکندن اوبيخ قطعه‌سى داخلنده طوغدى.

عائله‌سيله درسعادته هجرت ايدرك فاتحده حافظ پاشا صبيان، فاتح وبشکطاش رشدى مکتبلرنده، مخرج اقلامده، مکتب سلطانيده، مکتب ملکيده تحصيل علوم ايلدى.

مکتب سلطانيدن تاريخ خروجى اولان شعبان ۱۲۹۵ ده (۳۵۰) غروش معاشله مکتب مذکور احتياط صنفلرينه لسان ترکى وبشقه‌جه (۷۵۰) غروش معاشله ـ طلبه‌سندن بولنديغى ـ مکتب اعدادئ ملکينك برنجى صنفنده حساب نظرى وهندسه تدريسنه مأمور اولدى.

۲۰ رجب ۱۲۹۷ ده (۲,۵۰۰) غروش معاشله مابين همايون

کوچك صو قبرستاننده اوغلی نژاد بگك جوار قبرینه دفن ایدلدی .

مشـار الیه، سرآمدان ادبای عثمانیه‌دندر. مکتب ملکیه‌ده، غلطه سرای سـلطانیسنده سنه‌لرجه ادبیـات تدریس وافکار طلبه‌یی تنویر ایلدی . وطننه صوك خدمتی‌اولمق اوزره ـ مالك اولدیغی ـ کتابلری موزهٔ همایون کتبخانه‌سـنه ترك ایتدی. معارفه خدمات جمیله‌سی سبق ایدن ارباب حمیتدندر .

ملیح الوجه، ادیب ، عفیف ، وقور ، دلنواز ، شـاعر ، منشی ایدی . حین وفاتنـده بتون غزته‌لر مقالات متعدده نشریله فضـائل مسلّمه‌سنه ترجمان اولدی . ارباب‌قلم ، قدرشناسلق کوستردی .

مخدومی ارجمند اکرم بك ، عثمانلی اعتبـار ملی بانقه‌سی مکتوبی قلمی مدیریدر .

مرحومك آثار مطبوعه‌سی بروجه‌آتیدر :

(نغمهٔ سحر) (زمزمه) (نفرین) (تعلیم ادبیات) (تقدیرالحان) (قدمادن برقاچ شاعر) (مه‌پریزون‌ترجمه‌سی) (آتاله) (نژادا کرم) (تفکر) (ناچیز) (تقریضـات) (عربه سوداسی) (محسن بك) (وصلت) (شمسا) (صائمه) (عفیفه انژه‌لیك) .

وتدقيقات اجراسی ایچون مسکوکات اداره‌سنده تشکل ایدن قومیسیونلر ریاستنه، طرابلس غربه اعزام اولنان هیئت تفتیشیه اعضالغنه، رژی اداره‌سنده‌کی سوء استعمالاتك اصلاحی و دیون عمومیه ایله عثمانلی بانقه‌سی اداره‌لری علیهنه ایکی ایتالیالی طرفندن واقع اولان بیاناتدن طولایی تحقیق حال ضمننده مالیه، طرابلس غرب ولایتنجه اتخاذ اولنه‌جق تدابیراصلاحیه‌یی مذاکره‌یه مأموراً شورای دولت، ١٣١٠ده قولرا مصابینی ایچون اعانه جمع ایتمك اوزره شهر اماتی دائره‌لرنده، ١٣١١ ده – مقدما درسعادته‌جلب ایدلمش اولان – حاجی‌زینل‌افندی ایله ذوات سائره حقنده جریان ایدن معاملاتك تحقیقی ایچون داخلیه مستشارینك ریاستنده متشکل قومیسیونلر اعضالغنه، ارضروم قحط‌زدکانك تهوین احتیاجاتی ضمننده باب عالیده‌تشکیل قلنان قومیسیون ریاستنه، ١٣١٢ ده حرکت ارض مصابینه اعانه جمعی ایچون شهر امانتنده متشکل قومیسیون اعضالغنه مأمور ایدلدی.

شورای دولتك تشکیلات اخیره‌سنده ١١ شعبان ١٣١٤ ده تمیز محکمه‌سی، ١٣ شوال ١٣١٤ ده تنظیمات دائره‌سی اعضالغنه تعیین، معاشی ١٧ ربیع الاول ١٣١٦ ده (١١,٣٠٠)، ٢ جمادی الاولی ١٣٢٦ده (١٣,٣٠٠) غروشه ابلاغ اولندی.

اعلان مشروطیتی متعاقباً – کامل پاشانك صدارتنده – ٩ رجب ١٣٢٦ ده (٢٥,٠٠٠) غروش معاشله اوقاف همایون نظارتنه نصب ایدلدی. تبدیل مأموریت آرزوسنده بولندیغندن ٢٧ شوال ١٣٢٦ده معارف نظارتنه نقل اولندی.

اعیان اعضالغنه انتخاب ایدلمك اوزره یرینه دیکرینك تعیننه ٤ ذی‌القعده ١٣٢٦ ده ارادهٔ سنیه صادر اولدی. ٢٠ ذی‌القعده ١٣٢٦ ده هیئت اعیان اعضالغنه تعیین قلندی.

٤ ربیع الاول ١٣٣٢ ده وفات ایلدی. اناطولی حصارنده

١٢٨٨ده اصلاحات، ١٢٩٠ده اصلاح امور ضبطيه قوميسيونلرى باش كتابتلرينى فخرياً ايفا ايدرك ١٢٩٤ ده (٦,٠٠٠) غروش معاشله شوراى دولت اعضالغنه، بو اثناده هيئت اعيان و مبعوثانه شوراى دولتدن قوميسر نصب ايدلدى .

١٢٩٥ ده اسكان مهاجرين ايشلرينك كثرتى جهتيله ضميمهٔ مأموريت اوله‌رق اونيدنجى دائرهٔ انتخابيه معاونلكنده اوچ آى بولندى . مأموريت اصليه‌سنه علاوةً شوراى دولت دستور انجمننه ، پوسته وتلغراف اداره‌سنده متشكل قوميسيونه مأمور اولدى . ٢١ جمادى‌الاولى ١٣٠٥ ده معاشى (٧,٠٠٠) غروشه ابلاغ ايدلدى .

صفر ١٢٨٠ ده رابعه ، ربيع‌الاخر ١٢٨١ ده ثالثه ، شوال ١٢٨٦ ده ثانيه ، رجب ١٢٩١ ده متمايز ، ربيع‌الاخر ١٢٩٤ ده اولى صنف ثانيسى ، ٢٦ شوال ١٢٩٨ده اولى صنف اولى ، ٤ رمضان ١٣٠٨ ده بالا رتبه‌لرى ، ربيع‌الاول ١٢٩٦ ده اوچنجى ، ٢٦ رمضان ١٣٠٠ ده ايكنجى ، ٢١ رمضان ١٣٠٩ ده برنجى رتبه مجيدى ، ٣٠ ربيع‌الاول ١٣٠٤ده ايكنجى ، ١١ ذى‌الحجه ١٣١٦ده برنجى رتبه عثمانى نشانلرى ، ١٢ ذى‌القعده ١٣٠٨ ده كموش امتياز مداليه‌سى اعطا قلندى .

١٢٩٩ ده شهر امانتى ايله دوائر بلديه موازنه‌سنك تدقيق وتنظيمى ايچون تشكيل اولنان قوميسيون رياستنه ، ١٣٠٠ ده مهاجرينك مصالح حقوقيه‌لرينك تسويه‌سى ايچون عدليه ، ١٣٠٣ ده برتابعيت مسئله‌سنك مذاكره‌سى ايچون خارجيه ، ١٣٠٥ ده مكاتب ابتدائيه‌نك تكثيرى ومكاتب عاليه پروغراملرينك اصلاحى ضمننده معارف نظارتلرى دائره‌لرنده تشكل ايدن قوميسيونلر اعضالغنه ، ١٣٠٨ ده سينوب حبسخانه‌سنك اصلاح احوالى ايچون باب‌عاليده ، تصفيهٔ ديون تحويلاتندن ظهور ايدن مكرّر نومرولو تحويلات حقنده تحقيقات

محمود اكرم بك

رجال دولتدن ومشاهیر ادبا وخطاطیندن رجائی افندینك اوغلیدر . والده‌سی ، غازی تیمور طاش پاشا سلاله‌سندندر . ربیع‌الاول ۱۲۶۳ ده استانبولده طوغدی .

بایزید مکتب رشدیه‌سیله مکتب عرفانیه واعدادی حربیه دوام ایلدی . عارضهٔ وجودیه‌دن طولایی مکتب حربیه نقل ایتمکسزین اعدادیدن چیقدی . معلم مخصوصدن فرانسزجه تحصیل ایتدی .

۱۲۷۹ ده ملازمتله خارجیه مکتوبی قلمنه ، ۷ محرم ۱۲۸۳ ده (۷۰۰) غروش معاشله ویرکو ادارهٔ عمومیه‌سی قلمنه ، مؤخراً مالیه اسهام محاسبه‌سنك مهمه اوطه‌سنه داخل اولدی . محرم ۱۲۸۵ ده (۳,۰۰۰) غروش معاشله شورای دولت معاونلکنه ، درت بچق سنه صکره باش معاونلکنه تعیین اولندی .

جهتیله بر مناسبنك بولنمسی لازمه‌دن اولدیغندن بعده او وجهله‌ده عاطفت سنیهٔ جناب پادشاهی یه مظهر بیورلمق اوزره» [١] ٢٩ جمادی الاولی ١٣٢١ ده معاشی (٣٢,٥٠٠) غروشه ابلاغ ایدلدی .

٣ محرم ١٣٢٤ ده رتبهٔ وزارتله صدارت مستشارلغنه ، اوقاف همایون ناظری طرخان پاشانك لاهی صلح قونفرانسنه عزیمتنده ٢٢ ربیع الآخر ١٣٢٥ ده ومشارالیهك یانیه سواحلنده آلمانیا ایمپراطوری حضرتلرینی استقباله مأموریتنده ٢٦ صفر ١٣٢٦ ده ـ علاوةً ـ نظارت مشارالیها وکالتنه ، اعلان مشروطیتی متعاقباً ٤ رجب ١٣٢٦ ده (٣٦,٠٠٠) غروش معاشله نظارت مشارالیهایه نصب اولندی . ٩ رجب ١٣٢٦ ده انفصال ایلدی . مؤخراً تقاعدی اجرا اولندی .

آیلرجه اسیر فراش اضطراب اوله‌رق ١٦ ذی الحجه ١٣٢٩ ده وفات ایلدی . ایوب قبرستاننه دفن اولندی . اواخر حیاتنده حفظ قرآن مبینه وقف مساعی ایتمشدی . نازك ومقتدر ایدی .

سلطان احمد جوارنده اوچلر محله‌سنده صدراسبق مرحوم خلیل رفعت پاشا ورثه‌سنك متصرف ومشارالیهك مستأجراً مقیم اولدیغی کارکیر قوناق ١ محرم ١٣٢٦ ده محترق وکتب نفیسه ، قیمتدار خالیلر ، بلور اوانی محو اولمشدی .

مشارالیه ، روسیه‌نك سنت استانسلاس ، ایتالیانك قورون دیتالی وسن موریس ئه‌لازار ، اسپانیانك ایزا بللاقاتولیك ، فرانسه‌نك لژیون دونور ، پاپانك پی‌نوف ، رومانیانك اتوال ، اوستریانك فرانسوا ژوزه‌ف ، اسوج ونوروجك اتوال پولر ، یونانك سوور نشانلرینك ایکنجی ، قره‌طاغك دانیلو ، رومانیانك قورون دورومانی ، صربك طاقوه ، بلغارك مریت سیویل ، ایرانك شیر و خورشید نشانلرینك برنجی رتبه‌لرینی حامل ایدی .

[١] ارادهٔ سنیه‌یی مبلغ مابین همایون باش کتابتنك تذکره‌سی .

مکتوبجیلغنه، رجب ١٢٩٣ ده (٤،٥٠٠) غروش معاشله مکتوبیٔ خارجیه مهمه اوطه‌سی مدیرلکنه مأمور اولدی. ذی‌الحجه ١٢٩٤ ده دردنجی رتبه مجیدی نشانی، جمادی‌الاولی ١٢٩٥ ده رتبهٔ اولی صنف ثانیسنی احراز ایلدی .

روسیه دولتی ایله مقدمات صلحیه مذاکره‌سی ایچون برنجی مرخص تعیین اولنان صفوت پاشانك معیتنده خدمت کتابتی ایفا ایتمك اوزره ادرنه‌یه کیتدی . مشارالیهك هنکام صدارتنده مهردارلغنده استخدام اولندی.

شوال ١٢٩٦ ده اوچنجی رتبه عثمانی نشانی، رجب ١٢٩٨ ده رتبهٔ اولی صنف اولی، ٢٧ شعبان ١٣٠٤ ده ایکنجی رتبه مجیدی نشانی توجیه، ١٧ ذی‌القعده ١٣٠٢ ده (٩،٠٠٠) غروش معاشله صدارت مکتوبجیلغنه تعیین اولندی .

٢٠ ربیع‌الاخر ١٣٠٦ ده ایکنجی رتبه عثمانی، ٥ شعبان ١٣٠٦ ده رتبهٔ بالا احسان و ٢١ صفر ١٣٠٨ ده (١٠،٠٠٠) غروش معاشله دیوان همایون آمدجیلکنه نصب ایدلدی .

١٦ رجب ١٣٠٨ ده آلتون کرید مداليه‌سی، ١٤ شعبان ١٣٠٩ ده برنجی رتبه مجیدی، ١٦ ذی‌الحجه ١٣١١ ده برنجی رتبه عثمانی، ١٠ ذی‌الحجه ١٣١٣ ده مرصع عثمانی نشانی اعطا، ٨ ربیع‌الاول ١٣١٠ ده معاشی (١٥،٠٠٠) و ٣ ربیع‌الاخر ١٣١٨ ده (٢٠،٠٠٠) غروشه ابلاغ اولندی .

تأسیسات عسکریه اعانه‌سندن طولایی ١٤ شوال ١٣١٥ ده حمیت وطنیه مداليه‌سی، ٦ شوال ١٣٢٠ ده آلتون لیاقت مداليه‌سی، ١٥ رمضان ١٣٢٢ ده مرصع افتخار نشانی احسان قلندی .

« مشارالیهك صداقت وقدم واهلیتنه وامثالنه نظراً رتبه ومأموریتجه تلطیفات سنیه‌یه مظهریتی تصور بیورلمش ایسه‌ده مأموریتنك اهمیتی

محمد علی پاشا

غربا خسته‌خانه‌سی سرطبابتنده بولنمش اولان میرآلای احمدبکك اوغلیدر. ١٢٦٢ سنهٔ هجریه‌سنده استانبولده طوغدی.

صبیان مکتبنده، والده مکتب رشدیسنده مرتب اولان درسلری اوقودقدن صکره فاتح جامع شریفنده علوم دینیه تحصیل ایتدی.

ذی‌القعده ١٢٧٥ ده خارجیه مکتوبی قلمنه داخل، ١٢٨٥ ده رتبهٔ ثانیه‌یه نائل اولدی. (٧٥٠) غروش معاشله برنجی صنف خلفالغه ترفیع، ربیع‌الاول ١٢٨٥ ده رتبهٔ متمایزی توجیه قلندی.

٢٧ شعبان ١٢٨٧ ده ـ خورشیدپاشانك والیلکنده ـ حجازولایتی مکتوبی معاونلکنه نصب، ربیع‌الاول ١٢٨٨ ده بشنجی رتبه مجیدی نشانی احسان اولندی. ١١ ذی‌القعده ١٢٨٨ ده استعفا ایتدی.

١٤ رجب ١٢٨٩ ده (٣,٠٠٠) غروش معاشله شهرامانتی

١١ رجب ١٣٢٢ ده اوقاف همايون ناظرى ، ٢٢ ربيع الاخر ١٣٢٥ ده لاهى صلح قونفرانسنه مرخص اولدى .

قورفه‌ده‌كى قصرينه كله‌جك اولان المانيا ايمپراطورى حضرتلرينك يانيه سواحلنه عزيمتنده استقبالنه مأمور ايديلدرك ٢٧ صفر ١٣٢٦ ده درسعادتدن حركت ايلدى .

٤ رجب ١٣٢٦ ده شوراى دولت رياستنه مأمور وكامل پاشانك صدارتنده ٩ رجب ١٣٢٦ ده منفصل اولدى. ١٩ رجب ١٣٢٦ ده پترسبورغ سفارت سنيه‌سنه تعيين اولندى .

٨ ربيع الاول ١٣٣٢ ده سفارتدن انفصال ايلدى. آرناوودلقده تشكل ايدن حكومتك باش وكيلى اوله‌رق حكومت سنيه‌يه معلومات ويرمكسزين استانبولدن كيتدى .

ايرانك مرصع شير وخورشيد ، المانيانك مرصع اغل روژ ، روسيه‌نك مرصع الكساندر نووسكى ، رومانيانك برنجى رتبه اتوال دورومانى ، اولدنبورغ غران دوقه‌سنك برنجى مريت ، ايتاليانك برنجى سن موريس ئه‌لازار نشانلرينى حاملدر .

زمان نظارتنده مبانئ دينيه وخيريه‌دن اكثرى تعمير اولندى .

٣ شوال ١٣١١ ده مادريد سفارتی عهده‌سنده قالمق وضمیمهٔ (١٥,٠٠٠) غروش معاش ویرلمك اوزره پارس سفارت سنیه‌سی وكالتنه نصب ایدلدی. پارسه عزیمت ایتمزدن اوّل ٢٦ محرم ١٣١٢ده (٣٠,٠٠٠) غروش معاشله كریدولایتی والی وكالتنه تعیین و (٤٠٠) لیرا خرج‌راه اعطا قلندی . ٢٧ محرم ١٣١٢ده رتبهٔ وزارت ویرلدی. ٦ رمضان ١٣١٢ ده انفصال ایلدی .

١٥ شوال ١٣١٢ ده ولایاتك احوالنی تحقیق و تفتیش ایچون باب‌عالیده تشكیل ایدیلن قومیسیون ریاستنه ، ١٥ ذی‌الحجه ١٣١٢ده ـ ریاست عهده‌سنده قالمق اوزره ـ (٤٠,٠٠٠) غروش معاشله خارجیه نظارتنه تعیین ، ١٣ ربیع‌الاول ١٣١٣ ده عزل ایله (٢٠,٠٠٠) غروش معزولیت معاشی تخصیص اولندی .

٢٠ رمضان ١٣١٣ ده (٣٠,٠٠٠) غروش معاش و (٥٠٠) لیرا خرج‌راه ایله كریدوالیلكنه مأموراولدی. والیلك ایله قوماندانلغك برذات عهده‌سنده بولنمسی ایجاب ایلدیكندن ٥ ذی‌الحجه ١٣١٣ ده انفصال ایلدی .

١٨ شعبان ١٣١٤ ده ـ معزولیت معاشی اولاز ـ (٢٠,٠٠٠) غروشله شورای دولت ملكیه دائره‌سی اعضالغنه نصب ، ٢٧ جمادی‌الآخره ١٣١٦ ده مرصع افتخار نشانی احسان اولندی . ١٣ ذی‌الحجه ١٣١٦ ده توسع تسلیحاتك منعی ایچون لاهیده اجتماع ایده‌جك اولان قونفرانسه مرخص تعیین و (٦٠٠) لیرا خرج راه ویومیٔ (١٠) لیرا طعامیه اعطا قلندی .

ربیع الاول ١٣١٨ ده روسیه ایمپراطورینه بیان خوش آمدی ایتمك اوزره (٥٠,٠٠٠) غروش خرج راه ایله لیوادیایه اعزام ، ١٤ جمادی‌الاولی ١٣١٧ ده مرصع عثمانی ، ٢٤ شوال ١٣١٨ ده مرصع مجیدی نشانلری احسان ایدلدی .

١٢٩٠ دن ٢٣ ربیع‌الاول ١٢٩٠ تاریخنه قدر سفارت مشارالیها مصلحتکذارلغنده بولندی .

١٩ محرم ١٢٩١ ده رتبهٔ متمایزی توجیه ، ٤ صفر ١٢٩١ ده (٣,٣٣٣) غروش معاشله برلین سفارت سنیه‌سی باش کتابتنه ، ١٠ ذی‌الحجه ١٢٩٣ ده علاوةً سفارت مشارالیها مصلحتکذارلغنه ، ٢٠ شعبان ١٢٩٤ ده (٥,٦٢٥) غروش معاشله ویانه سفارت سنیه‌سی مصلحتکذارلغنه ، ٢ ذی‌الحجه ١٢٩٤ ده (٢٠,٠٠٠) غروش معاشله روما سفارت سنیه‌سنه تعیین و ١٨ ربیع‌الاخر ١٢٩٤ ده رتبهٔ اولی صنف ثانیسی ، ٣ رمضان ١٢٩٤ ده رتبهٔ اولی صنف اولی ، ١٧ ذی‌الحجه ١٢٩٦ ده برنجی رتبه مجیدی نشانی توجیه قلندی. ٤ ذی‌الحجه ١٢٩٧ ده انفصال ایلدی .

٣ جمادی‌الاولی ١٢٩٨ ده (٥,٠٠٠) غروش معاشله تکه ، ٢٦ جمادی‌الاخره ١٣٠٣ ده اورفه متصرفلقلرینه ، ٩ ربیع‌الاخر ١٣٠٤ ده (١٠,٠٠٠) غروش معاش واو مقدار تخصیصات ایله مادرید سفارت سنیه‌سنه مأمور ، ١٤ جمادی‌الاخره ١٣١١ ده برنجی رتبه عثمانی نشانی احسان ایدلدی .

قولرانك بحراحمر وبصره کورفزی طریقلریله منع سرایتی اسبابنك مذاکره‌سی وخسته‌لکك هندستاندن سرایت ایده‌مه‌مسنه عائد تدابیرك انکلتره حکومتنه اتخاذ ایتدیرلمسی ایچون پارسده اجتماع ایده‌جك صحیه قونفرانسنه ـ پولتیقه‌یه دائر مأذون اولمدقلری تصریح ایدلنك وقولرا ممالك عثمانیه‌دن دکل هندستاندن سرایت ایتدیکنی اثبات ایتلك وقطعهٔ حجازیه‌ویمانیه‌نك اجنبی نفوذی تأثیراتندن محافظه‌سنه وحقوق خلافت عظمانك مدافعه‌سنه اعتنا اولنمق شرطلریله ـ مشارالیه ذوات سائره ایله و (٤٠٠) لیرا خرج‌راه اعطاسیله ٦ رجب ١٣١١ ده اعزام اولندی .

طرخان حسنی پاشا

یانیه داخلنده پرمدی قصبه‌سی خاندانندن یحیی بکك اوغلیدر.
۱۲۶۲ سنهٔ هجریه‌سنده ترحاله شهرنده طوغدی.

یانیه مدرسه‌لرنده
عربی وفارسی، زوسیمه
نامنده‌کی روم مکتبنده
بعض فنون تحصیل،
مؤخراً آتنه حقوق
مکتبنه دوام ایلدی.
معلم مخصوصدن ده
حقوق ملل، تاریخ
معاهدات، علم ثروت
ملل تعلم ایتدی.

۷ ربیع الاخر
۱۲۸۳ ده ملازمةً
باب عالی ترجمه اوطه‌سنه
ادخال، ۲۵ محرم ۱۲۸۵ ده (۲۰۰) غروش معاشله توظیف اولندی.

۲۸ رمضان ۱۲۸۵ ده (۲,۰۰۰) غروش معاشله پترسبورغ
سفارت سنیه‌سی ایکنجی، ۲۹ جمادی الاولی ۱۲۸۸ ده (۳,۳۰۰) غروش
معاشله برنجی کتابتنه تعیین و ۲۶ رجب ۱۲۸۵ ده ثالثه، ۷
جمادی الاخره ۱۲۸۸ ده ثانیه رتبه‌لری توجیه ایدلدی. ۲۳ محرم

تأجیل ایله (٣٦,٠٠٠) غروشه تنزیل اولندی . ١٧ شوال ١٣١٨ده مرصع مجیدی نشانی ویرلدی .

مدت مدیده خسته اولدیغندن ١١ رجب ١٣٢٢ ده (٣٠,٠٠٠) غروش معاشله شورای دولت ملکیه دائره‌سی اعضالغنه نقل ایدلدی. مکرراً متعدد مالیه‌قومیسیونلرینه واخیراً تمغاوپول قومیسیوننه ریاست ایتدی .

٦ ذی‌القعده ١٣٢٢ ده وفات ایتدی . سلطان محمود خان ثانی حضرتلری تربه‌سی حظیره‌سنه دفن اولندی .

پاپانك پی‌نوف ، یونان حکومتنك سوور ، رومانیانك قورون دورومانی ، صرب حکومتنك طاقوه ، المانیا دولتنك اغل روژ نشانلرینك برنجی رتبه‌سنی حامل ایدی .

دامادلری شورای دولت مالیه دائره‌سی رئیس اسبقی جمال بك مرحوم ایله دیون عمومیه استانبول وملحقاتی باش مدیری فوزی بك افندی وکریمه زاده‌سی خارجیه نظارتی مأمورین کرامندن داماد حضرت شهریاری فاخر بك افندیدر .

مشارالیهك زمان نظارتنده درسعادتده‌کی جوامع ومساجد شریفه‌نك همان عمومی وتکیه‌لر ، مدرسه‌لر ، عمارتلر ، صو بندلری ، صویوللری مکتبلر ، مدرسه‌لر ، تربه‌لر ، سبیللر تعمیر وارن‌کوینده چوبان‌چشمه‌سنده مجدداً ایکی جامع انشا اولندی .

ارباب استقامت واهلیتدن ، مؤدب ، حلیم ، سلیم ، تجربه‌کار ایدی . ١٣١٠ ده استانبولده وقوع بولان زلزلهٔ عظمادن رخنه‌دار اولان مبانیٔ دینیه وخیریه‌یی - بر طرفدن استقراض ایتمکسزین - کمال اعتدال وسکون ایله وبالنسبه مدت قلیله‌ده تماماً تعمیر وتجدید ایتدیرمسی ، رویت واهلیتنك برهان صادقیدر .

(۲۰,۰۰۰) غروش معاشله ـ ثانياً ـ دفتر خاقانى نظارتنه ، ۱۷ ربيع‌الاول ۱۲۹۳ ده (۳۹,۰۰۰) غروش معاش و رتبهٔ وزارت ايله ـ ثانياً ـ ماليه‌نظارتنه تعيين و ۱٤ محرم ۱۲۹٤ ده عزل ايدلدى.

مدحت پاشانك عزل و تبعيدى ايله ادهم پاشانك مقام صدارته نصبنده ۲۱ محرم ۱۲۹٤ ده (۲۵,۰۰۰) غروش معاشله شهرامانتنه، ۱ ذى‌الحجه ۱۲۹۵ده (۲۵,۰۰۰) غروش معاشله ـ ثالثاً ـ خداوندكار واليلكنه تعيين قلندى .

۲٤صفر ۱۲۹٦ده (۳۰,۰۰۰) غروش معاشله درسم حواليسنك برنجى قوميسرلكنه مأمور اولديسه‌ده استعفا ايتدى . ۱ ربيع‌الاخر ۱۲۹٦ده (۲۰,۰۰۰) غروش معاشله حلب واليلكنه تعيين ايدلدى. حلبك هواسيله امتزاج ايده‌مديكندن استعفا ايلمسى اوزرينه ۹ شوال ۱۲۹٦ده (۲۰,۰۰۰) غروش‌معاشله قسطمونى واليلكنه نقل واوچ آى صكره معاشى (۱۵,۰۰۰) غروشه تنزيل ايدلدى .

۱۰ ذى‌الحجه ۱۲۹۸ ده (۱۰,۰۰۰) غروش معاشله نافعه قوميسيونى اعضالغنه، ۱۹ صفر ۱۲۹۹ ده (۱۷,۵۰۰) غروش معاشله سلانيك واليلكنه نصب ورمضان ۱۳۰۰ ده برنجى رتبه نشان عثمانى اعطا قلندى .

۱۵ جمادى‌الاولى ۱۳۰۲ ده (۱۷,۵۰۰) غروش معاشله جزائر بحرسفيد واليلكنه ، ۱۵ جمادى‌الاولى ۱۳۰۳ده (۱۵,۰۰۰) غروش معاشله انتخاب مأمورين قوميسونى رياستنه ، ۲۲ ذى‌القعده ۱۳۰۳ ده (۲۵,۰۰۰) غروش‌معاشله ـ ثانياً ـ سلانيك واليلكنه تعيين ومرصع عثمانى نشانى ، امتياز نشاننك التون وكموش مداليه‌لرى احسان اولندى.

۲۹ محرم ۱۳۰۹ ده ـ جواد پاشانك صدارتنده ـ (۳۰,۰۰۰) غروش معاشله اوقاف همايون نظارتنه نصب ايدلدى . معاشى ۲۲ صفر ۱۳۱۰ ده (٤۰,۰۰۰) غروشه ابلاغ و ۹ شوال ۱۳۱٤ ده عشرى

ينه قلمه رجعت ايله بشنجی رتبه مجيدی نشانی وايكی قطعه مداليه ، ١٢٧٣ ده رتبهٔ ثالثه توجيه اولندی .

شعبان ١٢٧٧ ده (٣,٥٠٠) غروش معاشله قلمه اوچنجی مميز، شوال ١٢٨٠ ده (٤,٥٠٠) غروش معاشله بانق قلمنه مدير اولدی. ١ جمادی‌الاولی ١٢٨١ ده تبديلاً دردنجی‌رتبه مجيدی نشانی‌ويرلدی.

شعبان ١٢٨١ ده ينه او مقدار معاشله اسهام عموميه تركجه محاسبه‌جيلكنه نقل ايدلدی. برمدت صكره مأموريتی الغا وربيع‌الاخر ١٢٨٢ ده (٤,٥٠٠) غروش معاشله مجلس رسومات اعضالغنه ، جمادی‌الاولی ١٢٨٣ ده (٧,٥٠٠) غروش معاشله رسومات اماتنی محاسبه‌جيلكنه نصب ، رمضان ١٢٨٤ ده رتبهٔ ثانيه صنف متمايزی ، صفر ١٢٨٦ ده رتبهٔ اولی صنف ثانيسی توجيه قلندی .

١٦ شعبان ١٢٨٨ ده رتبهٔ اولی صنف اولی و (١٥,٠٠٠) غروش معاشله مقام سرعسكری مستشارلغنه ، ٢٠ رمضان ١٢٨٨ ده او مقدار معاش وديوان محاسبات رياستی انضمامی ايله ماليه نظارتی مستشارلغنه ، ١٥ ذی‌القعده ١٢٨٨ ده (٢٠,٠٠٠) غروش معاش ورتبهٔ بالا ايله رسومات امانتنه ، ١٧ ذی‌الحجه ١٢٨٨ ده (٢,٥٠٠) غروش معاشله ماليه نظارتنه تعيين وبرنجی رتبه مجيدی نشانی توجيه اولندی .

١٠ ربيع‌الاول ١٢٨٩ ده (٢٠,٠٠٠) غروش معاشله طربزون واليلكنه مأمور اوله‌رق رجب ١٢٨٩ ده انفصال ايلدی.

١٢ صفر ١٢٩٠ ده (٢٥,٠٠٠) غروش معاشله خداوندكار واليلكنه ، ١١ جمادی‌الاولی ١٢٩٠ ده (١٥,٠٠٠) غروش معاشله دفترخاقانی نظارتنه ، ١٧ جمادی‌الاولی ١٢٩١ ده (٢٥,٠٠٠) غروش معاشله ـ ثانياً ـ رسومات امانتنه ، ١٧ شوال ١٢٩٢ ده (٢٥,٠٠٠) غروش‌معاشله ـ ثانياً ـ خداوندكار واليلكنه، ٢٤ ذی‌القعده ١٢٩٢ ده

عبدالله غالب پاشا

مصر تجارندن کتانجی‌زاده حاجی محمد صادق افندینک اوغلیدر.

٢٨ شعبان ١٢٤٤ ده استانبولده طوغدی.

معلم مخصوصدن عربی وفارسی، حساب، هندسه، جغرافیا، براز فرانسزجه تعلم ایتدی.

صفر ١٢٥٧ ده ـ اون ایکی یاشنده اولدیغی حالده ـ مالیه واردات محاسبه‌سی روم ایلی اوطه‌سنه بلا معاش داخل وتدریجاً (٢٥٠) غروش معاشنه نائل اولدی.

ربیع‌الاول ١٢٦٩ ده ـ قلمه نسبتی باقی قالمق اوزره ـ (٢,٠٠٠) غروش معاشله کشخانه سنجاغی مال کتابتنه تعیین قلندی. جمادی‌الاولی ١٢٧٠ ده استعفا وقلمه عودت ایلدی.

ذی‌القعده ١٢٧١ ده (٤,٠٠٠) غروش معاش وقائممقام تعیینی ایله قریم اردوسی محاسبه ممیزلکنه مأمور اولدی. رمضان ١٢٧٢ ده

دارالشفقه‌نك تأسيسيله بنانك انشاسنده وكشادندن صكره اطفالك تدريس و تربيه‌سى خصوصنده خدمات مبروره‌سى سبق ايتمشدر .

جمعيت تدريسيهٔ اسلاميه رياستى وكالتنده بولنديغى اثناده‌ده مكتبك دوام وانتظامنه چاليشمشدر .

روم‌ايلى حصارينك يوقاريسنده احمدوفيق‌پاشا مرحومك كتبخانه‌سنى اشترا وانواع كتب نفيسهٔ اسلاميه جمعيله احيا ايلمشدركه كتبخانه‌سى خصوصى كتبخانه‌لرك وكنديده، كتاب محبلرينك برنجيلرندن معدوددر .

لسان عربه لايقيله واقف ومطالعهٔ كتبه منجذب اولديغندن كتبخانه‌سنده مشغول اولور وكتب نادره استنساخ ايلردى . مجلسنه علما وادبا مداوم ايدى. صلابت دينيه واستقامت واهليت ايله متصف ايدى . مخدوملرى شهرامين اسبق واستانبول مبعوثى ، اوقاف اسلاميه موزه‌سى اداره مجلسى اعضاسندن عصمت و بك اوغلى بلديه مديرى صونى بك افنديلردر .

مشاراليهك زمان نظارتنده آثار دينيه و خيريه‌دن بعضلرى تعمير ايدلدى .

كماكان اوزريكزده قالمق اوزره عهده‌كزه احاله ايدلمشدر . شيخ‌الاسلام ايله سرعسكرك وشوراى دولت رئيسيله داخليه و اوقاف وتجارت ناظرلرينك دخى تبديليله عمرلطفى افنديك يرينه روم‌ايلى پايه‌لولرندن مكتوبئ مشيخت جمال‌الدين افندى مسند مشيخته ومابين همايون ملوكانه‌مز مشيرى غازى عثمان پاشانك يرينه متحيزان فريقانمزدن ايكنجى فرقۀ همايونمز قوماندانى رضا پاشا عهده‌سنه رتبۀ مشيرى توجيهيله مقام سرعسكرى‌يه ومنير پاشانك يرينه آيدين واليسى رفعت پاشا داخليه نظارتنه وذهنى پاشانك يرينه سلانيك واليسى غالب پاشا اوقاف همايونمز نظارتنه ورائف پاشانك يرينه خداوندكار ولايتى واليسى محمود پاشا تجارت ونافعه نظارتنه ومنيف پاشانك يرينه زهدى پاشا معارف نظارتنه نصب وتعيين قلنمش وحسن پاشا بحريه نظارتنده وذكى پاشا طوپخانۀ عامره مشيرتنده ونظيف افندى ماليه نظارتنده ابقا ايدلمشلردر . شوراى دولت رياستى شمديلك وكالت صورتيله اداره ايدلمك اوزره خارجيه ناظرى سعيد پاشايه ورفعت وغالب پاشالرك درسعادتمزه مواصلتلرينه قدر داخليه نظارتى وكالتى معارف ناظرى زهدى پاشايه واوقاف همايون نظارتى وكالتى ماليه ناظرى نظيف افندى‌يه احاله قلنمشدر . اخص آمال وافكارمز دولتمزك حصول سعادت و سلامتى واعتلاى شان وقدرتى قضيه‌سى اولديغندن توفيقات الهيه و روحانيت مقدسۀ نبويه‌يه استناداً هيئت وكلامز طرفندن بويولده صرف مساعى وغيرت اولنمسى مطلوب وملتزممزدر جناب حق موفق بيورسون ٢٩ محرم ١٣٠٩ » .

١٨ جمادى‌الاولى ١٣١٣ ده عدليه نظارتندن عزل اولندى .

١٣ جمادى‌الآخره ١٣١٣ ده اطنه واليلكنه مأمور اولدى . اعتذار ايتديكندن حلب واليلكنه تحويل ايدلدى . اورادن ده استعفا ايتمسيله ٤ رجب ١٣١٣ ده سلانيك واليلكنه ، ٣٠ رمضان ١٣١٦ ده مهاجرين قوميسيونى برنجى اعضالغنه نصب اولندى .

٩ ربيع‌الآخر ١٣٢٢ ده وفات ايتدى . اسكدارده طوغانجيلرده رمضان اوغللرندن احمد پاشانك تربه‌سنه دفن ايدلدى .

برنجى رتبه عثمانى ومجيدى نشانلرينى ، كموش وآلتون امتياز مداليه‌لرينى ، ايتاليانك برنجى رتبه قورون ديتالى ، بلغارستانك برنجى رتبه سنت الكساندر ، پاپانك برنجى رتبه پى نوف نشانلرينى حامل ايدى .

١٤ جمادی‌الاولی ١٣٠٤ ده محکمهٔ تمیز باش مدعیٔ عمومیسی اولدی . ٥ ربیع‌الاول ١٣٠٥ ده قومیسرلك مأموریتیله بلغارستانه اعزام قلندی . وظیفهٔ مودوعه‌یی ایفا ایله درسعادته عودتندن آلتی آی‌صکره ـ باش مدعی‌ٔعمومیلك عهده‌سنده اولدیغی حالده ـ مأموریت مخصوصه‌ایله سوریه‌یه کوندرلدی . اوصره‌ده بیروت ولایتی تشکیلاتنه نظارت ایلدی .

بیروتدن‌عودت ایده‌جکی‌صره‌ده ١٥رجب ١٣٠٥ ده رتبهٔوزارتله آیدین والیلکنه نصب ، ٢٦ رمضان ١٣٠٦ ده برنجی رتبه مجیدی نشانی توجیه قلندی . ٤ شوال ١٣٠٦ ده یانیه‌والیلکنه تعیین‌اولندی .

کریدده اغتشاش ظهور ایتمسی اوزرینه والی و قوماندان نصب ایدیلان مشیر شاکر پاشانك وصولنه قدر ٣٠ ذی‌القعده ١٣٠٦ ده والی وکالتیله کریده اعزام قلندی . شاکر پاشانك وصولنی متعاقباً کریددن انفکاك ایتدی .

١٥ ذی‌الحجه ١٣٠٦ ده خداوندکار والیلکنه، ١ جمادی‌الاخره ١٣٠٧ ده اوقاف‌همایون نظارتنه ، ٢٠ رمضان ١٣٠٧ ده عدلیه‌نظارتنه تعیین اولندی .

جوادپاشانك مسند صدارته نصبنده ٢٩ محرم ١٣٠٩ده صدارت قائممقامی اوله‌رق پنجشنبه کوننددن جمعه‌ایرتسی‌یه قدر قائممقاملق وظیفه‌سنی ایفا ایلدی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیرم رضا پاشا

کامل پاشانك حسب‌الایجاب وقوع انفصالنه مبنی اهلیت ولیاقت ومساعیٔ صادقه‌سی حسبیله مسند صدارت کریدوالی وکیلی وفوق‌العاده قوماندانی جواد پاشایه احاله وتوجیه قلنمش اولوب پای تخت سلطنت سنیه‌مزه وصولنه قدر رویت وکفایتکز جهتیله صدارت قائممقاملغی عدلیه ومذاهب نظارتی

حسین رضا پاشا

رمضان اوغللری سلاله‌سندن وزیر عصمت پاشانك اوغلیدر . ۱۲۵٤ سنهٔ هجریه‌سنده یاقوه‌ده طوغدی .

درسعادتده مکتب عرفانی یه‌دوام و پدرینك طربزون و ترحاله والیلکلرنده بولندیغی اثناده محللری مفتیلرندن علوم عالیه تحصیل ایتدی .

اوّلا مجلس والای احکام عدلیه مضبطه اوطه‌سنه ، مؤخراً صدراعظم رشید پاشا طرفندن خارجیه نظارتی مکتوبی قلمنه مأمور ایدیله‌رك رتبهٔ ثانیه صنف ثانیسی توجیه قلندی .

مؤخراً شورای بحریه قوانین قومیسیوننه تعیین اولنه‌رق بحریه‌یه عائد بعض قوانین تنظیم ایتدی . بحریه لوازم ریاستنه وعدلیه تشکیلاتی صره‌سنده استیناف محکمه‌سی اعضالغنه ، اون درت سنه صکره محکمهٔ تمییز اعضالغنه تعیین اولندی . بر مدت محکمهٔ تمییز حقوق ریاستی وکالتنده بولندی .

۱۲۹۹ده رتبهٔ وزارت توجیه، ۲۰ جمادی الآخره ۱۲۹۹ ده (۲۰,۰۰۰) غروش معاشله معارف نظارتنه تعیین اولندی .

۲۸ ذی القعده ۱۲۹۹ده برنجی رتبه مجیدی نشانی ، ۱۰ ذی الحجه ۱۳۰۰ده امتیاز نشاننك كموش، ۲۵ رمضان ۱۳۰۱ده آلتون مدالیه سی، ۱۵ محرم ۱۳۰۲ ده برنجی رتبه عثمانی نشانی اعطا ، ۲۵ صفر ۱۳۰۱ده معاشی (۳۰,۰۰۰) غروشه ابلاغ ایدلدی . ۱۵ ذی الحجه ۱۳۰۲ده شرقی روم ایلی وقعه سی اوزرینه سعید پاشا قابینه سنك تبدلنده انفصال ایلدی .

۲۱ ربیع الآخر ۱۳۰۳ ده (۳۰,۰۰۰) غروش معاشله اوقاف همایون نظارتنه تعیین ، رمضان ۱۳۰۶ ده مرصع عثمانی نشانی اعطا قلندی .

۲۵ جمادی الاولی ۱۳۰۷ ده وفات ایدرك سلیمانیه جامعی حظیره سنه دفن اولندی .

درت جلددن مركب (نتائج الوقوعات) نامنده كی تاریخی مطبوعدر.

مشارالیهك زمان نظارتنده : متعدد جامع، مسجد، تربه، مدرسه، مكتب ، سبیل ، چشمه یوللری تعمیر قلندی .

(٥,٠٠٠) غروش معاشله مجلس مذکور باش کتابتنه تعیین، ذی‌القعده ١٢٧٧ده رتبه اولی صنف ثانیسی توجیه اولندی .

١٩ محرم ١٢٧٨ ده (٧,٥٠٠) غروش معاشـله مجلس والای احکام عدلیه باش کتابتنه ، ١٠ رجب ١٢٧٩ده رتبهٔ اولی صنف اولی و (٣٠,٠٠٠) غروش معاش وایکنجی رتبه عثمانی نشـانی ایله مابین همایون باش کتابتنه ، ربیع‌الاخر ١٢٨٠ ده (١٥,٠٠٠) غروش معاشله دیوان همایون بکلکجیلکنه ، ٤ رجب ١٢٨٠ ده (٢٠,٠٠٠) غروش معاشـله دعاوی نظارتنه ، ٧ صفر ١٢٨١ ده (١٠,٠٠٠) غروش معاشـله مجلس والای احکام عدلیه اعضالغنه ، ٧ محرم ١٢٨٥ ده (١٥,٠٠٠) غروش معاش ایله دیوان محاکمات مالیه ریاسـتنه ، ٢٢ محرم ١٢٨٦ ده رتبهٔ بالا و (١٥,٠٠٠) غروش معـاش ایله دیوان محاسبات مالیه ریاستنه نقل و ٦ رجب ١٢٨٨ده عزل‌ایدلدی .

٣٠ رجب ١٢٨٩ده (١٥,٠٠٠) غروش معاشـله دیوان احکام عدلیه تمییز حقوق دائره‌سی ریاستنه ، اوتوزبش کون صکره (٢٥,٠٠٠) غروش معاشله‌صدارت مستشارلغنه نصب و ١٠ ربیع‌اولاول ١٢٩٠ ده عزل ایله (٥,٠٠٠) غروش‌معزولیت معاشی تخصیص ایدلدی .

٤ ذی‌الحجه ١٢٩٢ ده (٦,٠٠٠) غروش معاشـله دیوان احکام عدلیه محاکمی مفتشلکنه ، ١٥ ربیع‌الاخر ١٢٩٣ ده (٧,٥٠٠) غروش معاشله محکمهٔ تمییز اعضالغنه ، ١١ جمادی‌الاولی ١٢٩٣ ده (١٥,٠٠٠) غروش معاشله ـ دیوان احکام عدلیه‌یه مربوط اولان ـ محاکمات دائره‌سی ریاسـتنه ، ٢٧ رمضان ١٢٩٣ ده (١٥,٠٠٠) غروش معاشـله دفتر خاقانی نظـارتنه مأمور اولدی .

ربیع‌الاخر ١٢٩٧ ده نظارت مذکوره‌نك عنوانی ویرکو امانتنه تبدیل‌ومعاشی (١٠,٠٠٠) غروشه تنزیل‌ایدلدی. ١١ جمادی‌الاخره

مصطفى نورى پاشا

ازمیر باش اعیانی مدرسیندن منصوری زاده محمد امین افندینك اوغلیدر . صفر ۱۲۴۰ ده ازمیرده طوغدی . معلمین مخصوصه‌دن عربی و فارسی تعلم ایتدی .

۱۷ ربیع‌الاخر ۱۲۶۱ ده (۲۵۰) غروش معاشله بروسه تحریرات قلمنه، ۱۲۶۲ ده بلا معاش صدارت مکتوبی قلمنك خارجیه شعبه‌سنه دوام ایلدی . بر قاچ آی صكره اللی غروش معاشه وربیع‌الاول ۱۲۶۴ ده خواجه‌لك رتبه‌سیله مرصع خامسه نشاننه نائل اولدی .

۱۲۷۰ سنه‌سی اوائلنده (۱,۰۰۰) غروش معاشله مجلس عالیٔ تنظیمات کتبه‌سی زمره‌سنه التحاق، ۱۲۷۲ ده ثالثه، ۱۲۷۳ اوائلنده متمایز رتبه‌لرینی احراز ایتدی .

۱۲۷۵ ده مجلس تنظیمات قلمی سرخلیفه‌لکنه ، ۱۲۷۶ ده

مجلس اعیان اعضالغنه، ٢٣ ربیع‌الاول ١٣٢٧ ده (٢٥,٠٠٠) غروش معاشله شورای‌دولت ریاستنه نصب اولندی. ریاستدن عفوینی استدعا ایتدیکندن برکون صکره منفصل اولدی.

٢٥ ذی‌الحجه ١٣٢٧ ده حجاز تیموریولی ادارهٔ مالیه‌سی نظارتنك عنوانی حجاز تیمور یولی نظارتی نامیله مقام صدارته ربط ومشارالیهك عهده‌سنه ابقاءً توجیه ایدلدی.

مؤخراً مجلس‌اعیان اعضالغنه عودت و ١١ جمادی‌الاولی ١٣٣٠ده وفات ایلدی. ارن کوی استاسیوننده انشا ایتدیردیکی جامع شریفك حظیره‌سنه دفن اولندی. متدین، مستقیم، مقتدر، غیور ایدی.

ایرانك برنجی‌رتبه شیروخورشید، صربستانك برنجی‌رتبه تاقوه، روسیه‌نك برنجی رتبه اغل‌بلان، المانیانك برنجی رتبه اغل روژ، نشانلرینی حامل ایدی.

مشارالیهك زمان نظارتنده: بیوك اطه‌ده مجدداً برجامع شریف ومکتب‌انشا ومتعددجامع، تکیه، مدرسه، مکتب، سبیل، چشمه، وصو یوللری، موقتخانه تعمیر اولندی.

غروش خرج‌راه ایله کریده اعزام و ٢٢ جمادی‌الاولی ١٣١٤ ده درسعادته عودتنده مرصع افتخار نشانی اعطا اولندی .

١٩ رجب ١٣١٤ ده خداوندکار والیلکندن — مجدداً تشکیل قلنان — مأمورین ملکیه قومیسیونی ریاستنه (٢٥,٠٠٠) غروش معاشله نقل ایدلدی .

قومیسیون ریاستی عهده‌سنده قالمق وسابقی کبی زراعت بانقه‌سی مدیرلکیله اصلاحات مالیه قومیسیونی برنجی اعضالغنده بولنمق اوزره ١١ رمضان ١٣١٦ ده (٣٦,٠٠٠) غروش معاشله تجارت ونافعه نظارتنه‌تعیین وزراعت بانقه‌سی مدیریت عمومیه‌سی‌ایچون‌ده (١٢,٥٠٠) غروش معاش تخصیص قلندی .

٣ محرم ١٣٢٠ده معارف نظارتی وکالتنده‌بولندی. ٢٤جمادی‌الاولی ١٣٢٠ ده امتیاز نشانی احسان اولندی .

٢٩ محرم ١٣٢١ ده مصارف مبرمهٔ خزینه ایچون مبالغ مقتضیه تدارکنی تأمین ایتمك اوزره مابین همایونده صدر اعظمك ریاستنده تشکیل قلنان قومیسیون اعضالغنه مأمور اولدی .

٥ ربیع‌الاخر ١٣٢١ ده علاوهً حجاز تیمور یولی ادارهٔ مالیه‌سی نظارتنه ، ١٥ رجب ١٣٢١ ده بودجه قومیسیونی ریاستنه ، ٢٥ جمادی‌الاخره ١٣٢٢ ده روسیه تبعه‌سندن بعضلرینك — سفارتدن ادعا اولنان — مطلوباتی حقنده تدقیقات اجراسیچون تشکل ایدن قومیسیون ریاستنه ، ٢٩ رجب ١٣٢٢ ده مالیه قومیسیونی برنجی اعضالغنه تعیین قلندی .

٤ رجب ١٣٢٦ ده تجارت ونافعه وحجاز تیموریولی ادارهٔ مالیه‌سی نظارتلرندن انفصال ایلدی .

١٠ شعبان ١٣٢٦ ده (١٥,٠٠٠) غروش معاشله — ثانیاً — حجاز تیمور یولی ادارهٔ مالیه‌سی نظارتنه ، ٢٠ ذی‌القعده ١٣٢٦ ده

١٥ ذی‌القعده ١٣٠٢ ده (٣٠,٠٠٠) غروش معاشـله مالیه نظارتنه، ١٥ ذی‌الحجه ١٣٠٢ ده سعید پاشـا قابینه‌سـنك تبدلنده (٣٠,٠٠٠) غروش معاشله اوقاف همایون نظارتنه، ایکی کون صکره ـ ثانیاً ـ مالیه نظارتنه و منیف پاشانك فرانسه قاپلیجه‌لرینه عزیمتنده ١٧ ذی‌الحجه ١٣٠٢ ده ـ علاوةً ـ معارف نظـارتی وکالتنه، ٢٢ ربیع‌الاول ١٣٠٤ ده رتبهٔ وزارتله تجارت نظـارتنه نصب و متعاقباً تجارت و نافعه نظارتلری توحید ایله مشارالیه عهده‌سنده ابقا ایدلدی.

١٧ رمضان ١٣٠٤ ده آلتون و کموش امتیاز مدالیـه‌لری، ١ جمادی‌الاولی ١٣٠٨ ده کرید آلتون مدالیه‌سی، ٢٨ جمادی‌الاولی ١٣٠٦ ده مرصع عثمانی نشانی احسان اولندی.

٢٦ جمادی‌الاولی ١٣٠٧ ده وکالةً، ٢٠ رمضان ١٣٠٧ ده اصالةً وثانیاً اوقاف همایون نظـارتنه تعیین قلندی.

٢٩ محرم ١٣٠٩ ده ـ کامل پاشـا قابینه‌سنك تبدلنده ـ انفصال ایدرك ٥ صفر ١٣٠٩ ده (٢٠,٠٠٠) غروش معاشله سلانیك، ٢١ جمادی‌الاولی ١٣١٣ ده حلب والیلکنه نصب، ٣ شعبان ١٣١٣ ده عزل اولندی. ٢ رمضان ١٣١٣ ده مرصع مجیدی نشانی ویرلدی.

٢١ رمضان ١٣١٣ ده باب عالیـده متشـکل تفتیش اصلاحات قومیسیونی ریاستنه تعیین ایدلدیکی حالده اعتذار واستعفا ایتدی. ٢٥ رمضان ١٣١٣ده پرنس فردیناند بلغارستان پرنسلکی وشرقی روم‌ایلی والیلکی فرمانیله نشـان ایصالنه، ٧ شوال ١٣١٣ ده ـ درسـعادته کله‌جك اولان ـ مشـارالیه پرنسك استقبال وتشییعی ایچون تشکیل اولنان هیئتك ریاستنه مأمور اولدی.

٦ محرم ١٣١٤ ده (٣٠,٠٠٠) غروش معاش و (٢٥,٠٠٠) غروش خرج راه ایله خـداوندکار والیلکنه تعیین قلـدی.

کرید اغتشاشنه نهایت ویرملك اوزره ٢٨ صفر ١٣١٤ ده (٤٠,٠٠٠)

اوزره وزرادن معمر پاشانك ديوان كتابتنه تعيين ايديله‌رك اون بر آى آيدين، يدى آى سوريه ولايتلرنده بولندى . درسعادته عودتنده معاشيله مجلس محاسبه مضبطه اوطه‌سنه دوام ايتدى .

٦ ذى‌الحجه ١٢٨١ ده (٢,٠٠٠) غروش معاش و رتبهٔ رابعه ايله ديوان محاسبات ماليه محاكمات قسمى باش كتابتى معاونلكنه، ٢٧ ذى‌الحجه ١٢٨٢ ده (٣,٠٠٠) غروش معاش و رتبهٔ ثالثه ايله ديوان محاسبات ماليه دائره‌سى مميزلكنه، ١ شعبان ١٢٨٤ ده (٥,٠٠٠) غروش معاشله مكتوبئ ماليه معاونلكنه، ٢٧ ربيع‌الاول ١٢٨٥ ده (٧,٥٠٠) غروش معاش و رتبهٔ اولى صنف ثانيسى ايله ماليه مكتوبجيلغنه تعيين ، ٢٣ محرم ١٢٩٠ ده رتبه‌سى اولى صنف اولنه ترفيع قلندى .

٩ شعبان ١٢٩٠ ده ــ شروانى زاده محمد رشدى پاشانك هنكام صدارتنده ــ (١٢,٥٠٠) غروش معاشله صدارت عظمى مكتوبجيلغنه تعيين، ٨ ذى‌القعده ١٢٩٠ ده ايكنجى رتبه مجيدى نشانى اعطااولندى.

٨ صفر ١٢٩١ ده ــ حسين عونى پاشانك صدارتنده ــ (٤,٠٠٠) غروش معاشله تجارت مكتوبجيلغنه [١] نقل ، ١٣ شوال ١٢٩١ ده عزل ايله (٢,٠٠٠) غروش معزوليت معاشى تخصيص ايدلدى.

٢٧ محرم ١٢٩٢ ده (٧,٥٠٠) غروش معاشله ــ ثانياً ــ ماليه مكتوبجيلغنه، ١٥ ذى‌الحجه ١٢٩٣ ده ــ مدحت پاشانك صدارتنده ــ (١٠,٠٠٠) غروشله معاشله ــ ثانياً ــ صدارت عظمى مكتوبجيلغنه، ٢١ محرم ١٢٩٦ ده (١٥,٠٠٠) غروش معاش ورتبهٔ بالا ايله باش وكالت مستشارلغنه تعيين ، ٨ ربيع‌الاول ١٢٩٧ ده ايكنجى رتبه عثمانى ، ٢٨ ربيع‌الاول ١٢٩٨ ده برنجى رتبه مجيدى ، ١٥ محرم ١٣٠٢ ده برنجى رتبه عثمانى نشانلرى توجيه اولندى .

---

[١] صدراسبق سعيد پاشا مرحومله خلف و سلف اولمشلردر .

مصطفى ذهنی پاشا

محصللق خدمتنده بولنمش اولان احمد افندینك اوغلیدر . شعبان ١٢٥٤ ده درسعادتده طوغدی .

مکتب معارف عدلیه‌ده علوم مرتبه‌یی تحصیل ایلدی . سلطان عبدالمجید خان حضرتلرینك حضور همایونلرنده ایکی دفعه امتحان اولنه‌رق نشان افتخاره نائل اولدی. بایزید جامع شریفنده‌ده بش سنه درسه دوام ایتدی.

١٠ جمادی الاولی ١٢٧٠ ده بارؤس همایون ملازمتله مالیه مکتوبی قلمنه داخل وطقوز آی صکره (١٠٠) غروش معاشه نائل اولدی. متعاقباً ذممات قومیسیونی قلمنه، ایکی سنه صکره مجلس مالیه مضبطه اوطه‌سنه نقل و معاشی تدریجاً (٤٥٠) غروشه ابلاغ اولندی .

١٢٧٥ اواخرنده مالیه نظارتنك اذنیله قلمنه نسبتی باقی قالمق

ربیع‌اول ۱۳۰۳ ده - ثانیاً - طربزون والیلکنه مأمور اولدی. جمادی‌الآخره ۱۳۰۳ ده طربزونده وفات ایلدی . طربزون والیٔ اسبقی یوسف پاشانك یاننه دفن ایله ایکیسنه برتربه انشاسنه ارادهٔ سنیه صادر اولدی . مستقیم ، حلیم ایدی .

روسیه‌نك سنت آن وسن ایستانسلاس ، اوستریانك لئوپولد ، ایرانك شیر وخورشید ، ایتالیانك سن موریس ئه‌لازار ، قره‌طاغك دانیلو نشانلرینك بیوك قوردونلرینی حامل ایدی .

بیوك اوغلی سعاد بك ترجمه اوطه‌سی ممیزلکندن متقاعد اولدیغی حالده وفات ایتمشدر . دیکر اوغلی ترجمه اوطه‌سی خلفای سابقه‌سندن علی رشاد بکدر .

دیوان محاکمات مالیه ریاستنه ، ۷ محرم ۱۲۸۵ ده دیوان محاسبات ریاستنه ، ۱٦ محرم ۱۲۸٦ ده رتبهٔ وزارتله ادرنه ، ١٤ رجب ۱۲۸۸ ده بوسنه والیلکلرینه تعیین وجمادی الاولی ۱۲۸۹ ده عزل اولندی .

۱٦ ذی القعده ۱۲۸۹ ده قسطمونی ، ١٤ ربیع الاول ۱۲۹۰ ده طربزون ، ۱ ربیع الاول ۱۲۹۱ ده طونه والیلکلرینه تعیین ، ۲۸ جمادی الاخره ۱۲۹۳ ده برنجی رتبه مجیدی نشانی اعطا قلندی .

۲۵ شعبان ۱۲۹۳ ده ـ ثانیاً ـ ادرنه والیلکنه ، ادهم پاشانك صدارتنده ۲۱ محرم ۱۲۹٤ ده عدلیه نظارتنه ، ۱۸ شعبان ۱۲۹٤ ده مجلس اعیان ریاستنه ، ۱٦ صفر ۱۲۹۵ ده شورای دولت ریاستنه نصب اولندی .

خارجیه ناظری صفوت پاشانك ،صالحه ایچون مرخص تعیینده بر قاچ کون خارجیه نظارتی وکالتنده بولندی . صادق پاشانك باش وکالتنده ۱۵ ربیع الاخر ۱۲۹۵ ده ریاستدن انفصال ایدرك متعاقباً شرقی روم ایلی اوروپا قومیسیونی برنجی قومیسرلکنه ، سعید پاشانك دفعهٔ ثانیه باش وکالتنده ۷ شوال ۱۲۹۷ ده خارجیه نظارتنه نصب و ۷ صفر ۱۲۸۹ ده مرصع عثمانی نشانی توجیه ایدلدی .

۱۹ جمادی الاخره ۱۲۹۹ ده اوقاف همایون ، ١٤ محرم ۱۳۰۰ ده ـ ثانیاً ـ خارجیه ، احمد وفیق پاشانك دفعهٔ ثانیه باش وکالتنده ـ ثانیاً ـ عدلیه نظارتنه تعیین اولندی .

اوقاف همایون ناظری کامل پاشانك آیدین والی وکالتنه مأموریتنده ۱٦ رجب ۱۳۰۰ دن اعتباراً ایکی آی وکالت ایتدی .

۱۹ جمادی الاخره ۱۳۰۱ ده ـ ثالثاً ـ خارجیه ناظری اولدی . ۱۳۰۰ ده کموش و ۱۳۰۱ ده التون امتیاز مدالیه لری ویرلدی. شرقی روم ایلی مسئله سندن طولایی سعید پاشا قابینه سنك سقوطنده ۱۵ ذی الحجه ۱۳۰۲ ده انفصال ایتدی .

محمد عاصم پاشا

خارجیه مستشار اسبقی محمد نوری افندینك [۱] اوغلیدر . ۱۲۴۳ ده درسعادتده طوغدی . ۱۲۵۷ ده دیوان همایون قلمنه ملازمتله داخل اولدی.

۱۲۶۸ده طهران سفارتی برنجی سر کتابتنه ، ۱۲۷۲ ده سلانیکده تشکل ایدن مجلس موقت ریاستنه، ۱۲۷۴ده التنجی دائرهٔ بلدیه مدیرمعاونلکنه، ۱۸ جمادی الاخره ۱۲۷۶ده پارس سفارتی برنجی سر کتابتنه ۱۲۷۸ ده درسعادت برنجی محکمهٔ تجارت ریاستنه، ذی القعده ۱۲۸۰ده رتبهٔ اولی صنف ثانیسی ایله قرهسی سنجاغی متصرفلغنه ، جمادی الاولی ۱۲۸۲ ده دیوان محاسبات مالیه اعضالغنه ، ۸ جمادی الاولی ۱۲۸۴ ده رتبهٔ اولی صنف اولی ایله ـ تشکیل اولنان ـ

[۱] پارس ولوندره سفارتلرنده ، خارجیه مستشارلغنده وناظروکیللکنده بولنمشدر . ارضروم جهتنده ایران ایله حدودتسویه‌سنه مأموراولەرق ۱۲۵۹ ده اوراده وفات ایتمشدر .

٢٥ ربیع‌الاخر ١٣٠١ ده (١٧,٠٠٠) غروش معاشله خداوندكار ، ٢٩ ربیع‌الاول ١٣٠٤ ده (٢٠,٠٠٠) غروش معاشله آیدین ، ٤ رجب ١٣٠٥ ده ینه او مقدار معاشله سوریه والیلكلرینه نصب اولندی. ٢٢ ربیع‌الاخر ١٣٠٧ ده شامده وفات ایتدی .

مشارالیهك زمان نظارتنده : واردات عمومیه ، مصارفات عمومیه ، محاسبه ، مكتوبی ، تحصیلات ، تفتیش دائره‌لریله مأمورین خزینه انجمننك وظائفنه دائر ٥ ذی‌الحجه ١٢٩٧ ده نظامنامه تنظیم اولندی. بر قاچ جامع تعمیر ایدلدی .

غروش معـاش تخصیص وایکنجی رتبه مجیدی نشـانی اعطا اولنه‌رق ـ ثانیاً ـ قدس متصرفلغنه ، ۱۹ ربیع‌الاخر ۱۲۹۰ ده (۲۰,۰۰۰) غروش معاشله جزایر بحرسفید والیلکنه نصب ایدلدی . ذی‌القعده ۱۲۹۰ ده انفصال ایلدی .

۶ محرم ۱۲۹۱ ده (۱۳,۰۰۰) غروش معاشـله قبریس متصرفی اولدی. طقوز آی صکره اعشـاردن طولایی بعض کونه اسـنادات وقوع بولمسیله عزل اولندی. شورای دولتده محاکمه ایدیله‌رك برائتنه قرار ویرلدی .

بر بچق سـنه معزول قاله‌رق ۲۲ جمادی‌الاولی ۱۲۹۳ ده رتبهٔ وزارت و (۳۰,۰۰۰) غروش معاش‌ایله بوسنه والیلکی توجیه وسکز آی صکره معاشی (٤۰,۰۰۰) غروشه ابلاغ وربیع‌الاخر ۱۲۹٤ ده عزل ایدلدی .

رجب ۱۲۹٤ ده (۲۵,۰۰۰) غروش معاشـله یانیه والیلکنه، ۲٤ جمادی‌الاولی ۱۲۹۵ ده (٤۰,۰۰۰) غروش معاشـله قوصوه والیلکنه تعیین و ۲۵ رمضان ۱۲۹۶ ده معاشی (۲۷,۰۰۰)غروشه تنزیل ایدلدی . متعاقباً استعفا وذی‌الحجه ۱۲۹۶ ده درسعادته عودت ایتدی .

۷ شوال ۱۲۹۷ ده (۲۰,۰۰۰) غروش معاشله اوقاف همایون نظارتنه نصب و ۲۲ محرم ۱۲۹۸ ده عزل اولندی .

۲۸ جمادی‌الاولی ۱۲۹۸ ده (۲۰,۰۰۰) غروش معاشله‌طرابلس غرب‌والیسی اولدی. ۸ جمادی‌الاخره ۱۲۹۸ ده برنجی رتبه مجیدی نشانی اعطا و ۱۵ ذی‌الحجه ۱۲۹۸ ده عزل ایدلدی .

۲۸ شـعبان ۱۳۰۰ ده (۱۷,۰۰۰) غروش معاشـله ـ ثانیاً ـ جزائر بحرسفید والیلکنه تعیین ، ۱ شوال ۱۳۰۰ده برنجی رتبه‌عثمانی نشانی احسان‌قلندی .

معاشی (۷,۵۰۰) غروشـه ابلاغ ومیرآلای تعیینی تخصیص ایله رتبهٔ متمایزی و بشنجی رتبه مجیدی نشانی توجیه ایدلدی .

۱۲۷۱ ده اردو ایله قریمه اعزام و تبدیلاً دردنجی رتبه مجیدی نشانی ، برآلتون سیف ، قریم و روم ایلی مدالیه‌لری وانکلتره دولتی طرفندن قریم مدالیه‌سی، اسپانیا حکومتندن ایزابل‌لا قاتولیق نشاننك بشنجی‌رتبه‌سی‌اعطا اولندی. ۱۲۷۲ سنه‌سی‌اواخرنده درسعادته‌کلدی .

۱۲۷۳ اوائلنـده رتبهٔ اولی صنف ثانیسی و (۷,۵۰۰) غروش معاش‌ایله مجلس‌محاسبهٔ مالیه اعضالغنه، ۱٤ شعبان ۱۲۷۸ ده (۹,۰۰۰) غروش معاشله مالیه مستشارلغی معاونلکنه مأمور اولدی .

۱۲۷۸ اواخرنده قره‌طـاغ و صرب وقعه‌لرینك حدوثی اوزرینـه (۹,۰۰۰) غروش معاش و (۲۰,۰۰۰) غروش خرج‌راه ومأموریت فوق‌العاده‌ایله نیشه عزیمت واوچ بچق آی صکره مأموریت سابقه‌سی اولان معاونلکه عودت ایلدی .

۱۰ رمضـان ۱۲۷۹ ده (۱۵,۰۰۰) غروش معـاش و روم ایلی بکلر بکلکی پایه‌سـیله اسکوب متصرفلغنه تعیین ، ۱۲۸۲ ده اوچنجی رتبه مجیدی نشانی توجیه ایدلدی . جمادی الاخره ۱۲۸۳ ده استعفا ایتدی .

۱٤ شـوال ۱۲۸۳ ده (۱۷,۵۰۰) غروش معاش ایله قدس متصرفلغنه نصب ، اوصره‌ده ایتالیـا حکومتندن دیتـالی نشـاننك غرانداوفیسیه رتبه‌سی اهدا اولندی .

۱۲۸٦ اوائلنده عزل واوچ آی‌صکره (۱۵,۰۰۰) غروش معاشله ارضروم ولایتی مرکز متصرفلغنه و والی وکالتنه تعیین ایدلدی . مرکز متصرفلقلرینك الغاسندن طولایی ایکی آی آچیقده قالدی.

۱۲۸۸ اوائلنده (۱۲,۵۰۰) غروش معاشله صاروخان متصرفی ورمضان ۱۲۸۸ده منفصل اولدی. ۲۲ رجب ۱۲۸۹ ده (۲۰,۰۰۰)

محمد نظیف پاشا

مناسترلی علی افندی نامنده برذاتك اوغلیدر. ۱۲٤۱ ده مناسترده طوغدی. جوامع شریفه‌ده عربی وفارسی تعلم ایتدی. براز فرانسزجه، بلغارجه، بوشناقجه اوكرندی.

۱۲۵۷ ده روسجق تحریرات قلمنه دوام ایله‌بش سنه‌ده (٤۰۰) غروش معاشه نائل و میرزا سعید پاشایه مكتوبجی اولدی. ۱۲٦۲ ده خواجه‌لك رتبه‌سنی احراز ایتدی. ۱۲٦۵ ده (۲,۵۰۰) غروش معاشله سردار اكرم عمر پاشانك دیوان كتابتنه تعیین ورتبهٔ ثالثه توجیه اولندی. ۱۲٦٦ ده معاشی (٤,۰۰۰) غروشه ابلاغ ایدیله‌رك سردار مشارالیه ایله بوسنه‌یه كوندرلدی. ۱۲٦۷ ده رتبه‌سی ثانیه‌یه ترفیع و بوسنه مدالیه‌سی اعطا قلندی.

شوال ۱۲٦۹ ده (۵,۰۰۰) غروش معاشله روم‌ایلی قول اردوسی تحریرات مهمه مأموریتیله شمنی‌یه كیتدی. جمادی الاولی ۱۲۷۰ ده

ماده‌سی موجبنجه هیئت جدیدهٔ وکلانك انتخاب وعرضنی اراده ایلرم . مستعیناً بتوفیقه تعالی ایفای وظیفه‌یه مباشرتله محاربهٔ حاضره‌ده اردومزك تأمین انتظام وموفقیاتی وحقوق دولتك هرصورتله محفوظیتنی کافل اوله‌جق تدابیر وتوسلاته مسارعت قلنمه‌سی مساعیٔ وطن پرورانه‌کزدن منتظردر. همان جناب‌حق توفیقات صمدانیه‌سنه مظهربیورسون آمین بحرمة‌سیدالمرسلین ۱۸ ذی‌القعده ۱۳۳۰» .

۱۵ صفر ۱۳۳۱ ده استعفا ومسقط رأسی اولان لفقوشه‌ده اختیار اقامت ایلدی .

۱۵ ذی‌القعده ۱۳۳۱ ده سکتهٔ قلبیه‌دن وفات ایدرك لفقوشه‌ده عرب احمد پاشا جامعی حظیره‌سنه دفن ایدلدی .

اوچ جلددن مرکب‌اولان « تاریخ سیاسیٔ دولت علیهٔ عثمانیه » و«کامل پاشانك سعید پاشایه‌جوابلری» نامنده‌کی اثرلریله (خاطرات)نك بر جلدی مطبوعدر .

مشارالیهك حامل اولدیغی نشانلر :

برنجی مجیدی ، مرصع عثمانی ، مرصع امتیاز ، التون و کموش امتیاز والتون کرید مدالیه‌لری . المانیانك برنجی اغل‌نوار واغل روژ ، اوستریانك برنجی سن‌اتیه‌ن، روسیه‌نك سن‌ایستانسلاس ، ایرانك مرصع شیرو خورشید، فرانسه‌نك برنجی لژیون دونور ، ایتالیانك برنجی سن موریس ئه‌لازار ، رومانیانك برنجی اتوال دورومانی ، یونانك برنجی سوور ، اسپانیانك برنجی شارل تروو‌ا، پورتکیزك برنجی لاتورئه‌له‌په، فلمنکك برنجی لئون نه‌ئرلاندەر ، ژاپونیانك برنجی سوله‌ی لووان ، قره‌طاغك برنجی دانیلو ، پاپانك برنجی پی‌نوف ، مکلمبورغك برنجی قورون دوواز .

مشارالیهك زمان نظارتنده مبانیٔ دینیه و خیریه‌دن بعضلری تعمیر قلندی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیم کامل پاشا

سعید پاشانك وقوع استعفاسی جهتیله مسند صدارت مجرب اولان صداقت واهلیتکزه مبنی عهده‌کزه احاله وتوجیه ومسند مشیخت دخی جمال‌الدین افندی عهده‌سنده ابقا قلنمغله دیکر وکلانك قانون اساسی موجبنجه بالتشکیل مأمو- ریتلری اجرا اولنق اوزره عرض واخص آماللز دولت علیه وممالك شاهانه‌مزك تزاید رفاه و سعادتی قضیهٔ مهمه‌سی اولمغله آکا کوره صرف مساعی اولنمسی مطلوب شاهانه‌مزدر . جناب حق توفیقات صمدانیه‌سنه مظهر بیورسون .
۹ رجب ۱۳۲۶ »

صدارت معاشی ۱٦ رجب ۱۳۲٦ ده (٤۰,۰۰۰) غروشه تنزیل وآیریجه (۱٥,۰۰۰) غروش تخصیصات اعطا قلندی .

حربیه وبحریه ناظرلری علی رضا وعارف حکمت پاشالرك عزلندن ودرسعادتده بولنان آوجی طابورلرینك بشقه طرفه کوندرلمك ایستنلدیکی شایع اولمسندن طولایی مجلس مبعوثان استیضاح طلبنده بولندی . کامل پاشا بعض اسباب سردیله استیضاحی آتی یه تعلیق ایدرك مجلسه کلمدیکندن عدم اعتماد قراری ویرلدی . مشارالیه بوسببله استعفا ایلدیکندن مقام صدارته ۲۲ محرم ۱۳۲۷ ده حسین حلمی پاشا حضرتلری تعیین قلندی .

غازی احمد مختار پاشا حضرتلرینك ۷ شعبان ۱۳۳۰ ده مسند صدارته نصبنده کامل پاشا ، قابینه‌یه شورای دولت رئیسی صفتیله داخل ومختار پاشانك استعفاسی اوزرینه ۱۸ ذی‌القعده ۱۳۳۰ ده – رابعاً – صدراعظم اولدی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیزم کامل پاشا

غازی احمد مختار پاشانك وقوع استعفاسنه وسزك مسلم اولان اهلیت وکفایت ووقوف وتجربه‌کزه بناءً مسندصدارت عهده‌رویتکزه توجیه‌اولنمش ومشیخت اسلامیه‌ده جمال‌الدین افندی ابقا ایدلمشدر . قانون اساسینك ۲۷ نجی

الهیه‌یه استناداً جمله هیئت وکلامز طرفندن بو یولده صرف مساعی و غیرت اولنمسی مطلوب وملتزممزدر . همان‌جناب حق توفیقات سبحانیه‌سنه مظهربیوره آمین . ١٥ ذی‌الحجه ١٣٠٢ » .

٢٩ محرم ١٣٠٩ ده عزل و ٧ صفر ١٣٠٩ ده (٣٠,٠٠٠) غروش معزولیت معاشی تخصیص اولنه‌رق ١٨ صفر ١٣١٢ده معاشی (٤٠,٠٠٠) غروشه ابلاغ قلندی .

١٣ ربیع‌الاخر ١٣١٣ ده (٨٥,٠٠٠) غروش معاشله ـ ثانیاً ـ مقام صدارته تعیین اولندی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیرم کامل پاشا

سعیدپاشانك انفصالی وقوعنه‌مبنی درکاراولان تجربه ودرایت وصداقتکزه بناءً مسندصدارت عهده‌کزه توجیه قلنوب مسند مشیخت دخی شیخ‌الاسلاملقده بولنان محمد جمال‌الدین افندی عهده‌سنده ابقا اولنمشدر . جناب حق توفیقات سبحانیه‌سنه مظهر بیوره آمین. ١٣ ربیع‌الاخر ١٣١٣ » .

١٩ جمادی‌الاولی ١٣١٣ده انفصال ایلدی. متعاقباً حلب‌والیلکنه مأمور ایدلدیکی حالده اعتذار ایلمسیله ٢١ جمادی‌الاولی ١٣١٣ده‌آیدین والیلکنه تحویل قلندی .

ردوسه اعزامنه تصدی اولندیغی صرده‌ده ازمیر انکلتره قونسلوس خانه‌سنه مراجعت ایلمسیله درسعادته کلمسی موجب محظوظیت سنیه اوله‌جغنه دائر تبلیغ ایدیلن ارادهٔ تلطیف آمیز اوزرینه ٢٧ذی‌القعده ١٣٢٤ ده درسعادته کلدی .

اعلان مشروطیتدن ایکی کون اوّل ٢٣ جمادی‌الاخره ١٣٢٦ده سعید پاشانك مسند صدارته نصبنده مجلس وکلایه مأمور، ٩ رجب ١٣٢٦ ده (٧٦,٥٠٠) غروش معاشله ـ ثالثاً ـ صدر اعظم اولدی .

١٥ رجب ١٣٠٠ ده (٣٠٠) ليرا خرجراه ايله آيدين والى وكالتنه تعيين قلندى . اكمال مأموريتله ١٧ رمضان ١٣٠٠ ده درسعادته عودت ايلدى .

٣٠ محرم ١٣٠٢ ده برنجى رتبه عثمانى نشانى احسان و اوقاف همايون نظارتنه مخصص اولان (٢٠,٠٠٠) غروش معاشه ٧ ربيع الاول ١٣٠٢ ده (١٠,٠٠٠) غروش ضم ايدلدى .

١١ ربيع الاول ١٣٠٢ ده ـ عدليه ناظرى حسن فهمى پاشانك مأموريت فوق العاده ايله لوندره يه عزيمتنده ـ علاوةً عدليه نظارتى وكالتى عهده سنه تفويض قلندى . ٨ شعبان ١٣٠٢ ده حسن فهمى پاشانك عودتيله وكالتدن انفكاك ايلدى . ١٥ شوال ١٣٠٢ ده مرصع عثمانى نشانته نائل اولدى .

شرقى روم ايلى مسئله سنك حدوثيله سعيد پاشانك استعفاسى اوزرينه ١٥ ذى الحجه ١٣٠٢ ده مسند صدارته نصب ايدلدى .

خط همايونك صورتى :

« وزير معاليسميرم كامل پاشا

سعيد پاشانك انحراف مزاجندن طولايى انفصالى لزومنه مبنى مسند صدارت عهده كزه توجيه قلنمش اولوب سرعسكرك و داخليه و خارجيه و عدليه ومعارف وماليه وتجارت ونافعه واوقاف ناظرلريله شوراى دولت رئيسنك دخى حسب الايجاب تبديللرى لازم كلمش اولمغله مسند مشيخته عريانى زاده احمد اسعد افندى ومقام سرعسكرى يه طوپخانه مشيرى على صائب پاشا و شوراى دولت رياستنه عارفى پاشا وداخليه نظارتنه ماليه ناظرى سابق منير پاشا تعيين اولنمش وبحريه ناظرى حسن پاشا ابقا اولنه رق خارجيه نظارتنه برلين سفيرى سعيد پاشا وعدليه نظارتنه سرور پاشا ومعارف عموميه نظارتنه منيف پاشا و ماليه نظارتنه خزينهٔ خاصه مز ناظرى آغوب پاشا وتجارت وزراعت نظارتنه آيدين واليسى حقى پاشا ونافعه نظارتنه ماليه ناظرى اسبق زهدى افندى و اوقاف همايونمز نظارتنه ذهنى افندى نصب وتعيين قلنمشدر . اخص آمال وافكارمز دولتمزك حصول سعادت وسلامتى واعتلاى شان و قدرتى قضيه سى اولديغندن توفيقات

ولایته تحویلی اوزرینه هرسك متصرفلغنه ، متعاقباً (١٢,٥٠٠) غروش معاشله ـ ثانیاً ـ بیروت متصرفلغنه نصب اولندی .

بیت‌اللحم حادثه‌سی اوزرینه ١٩ ربیع‌الاخر ١٢٩٠ ده ـ ثانیاً ـ قدس متصرفی اولدی . باب عالی ایله فرانسه سفارتخانه‌سندن انتخاب ایدیلن قومیسرلردن متشکل قومیسیونه ریاست و بیت‌اللحم کلیساسنده روملرله لاتینلر بیننده تحدث ایدن اختلافی تسویه ایلدی. بعدالانفصال التی آی حال معزولیتده قالدی .

٢١ ربیع‌الاخر ١٢٩٢ده (٦,٦٤٠) غروش معاشله ساقز ، ١٨ شعبان ١٢٩٣ ده (١٢,٥٠٠) غروش معاشله ـ ثالثاً ـ بیروت متصرفلغنه ، بش آی صکره ١٧ محرم ١٢٩٣ ده رتبهٔ وزارتله قوصوه والیلکنه ، قبل‌العزیمه (٢٥,٠٠٠) غروش معاشله حلب والیلکنه نصب اولنه‌رق ایکی سنه برآی ایفای مأموریتدن صکره عزل ایدلدی .

٢١ ذی‌القعده ١٢٩٦ ده داخلیه مستشارلغی انضمامیله انتخاب مأمورین ملکیه قومیسیونی ریاستنه ، ٨ جمادی‌الاخره ١٢٩٧ ده (٢٠,٠٠٠) غروش معاشله اوقاف همایون نظارتنه تعیین ، ١٣ جمادی‌الاخره ١٢٩٧ ده ایکنجی رتبه مجیدی نشانی توجیه قلندی. [خدمت دولته دخولندن بوآنه قدر نشانه نائل اولمامشدی] .

سعید پاشانك صدارتنده ٧ شوال ١٢٩٧ ده (٢٠,٠٠٠) غروش معاشله معارف نظارتنه نصب، ١٧ شوال ١٢٩٧ ده برنجی رتبه مجیدی نشانی توجیه ایدلدی . ١٤ محرم ١٢٩٩ ده انفصال ایلدی . ایکی کون صکره امور نافعه قومیسیونی اعضالغنه، احمد وفیق پاشانك دفعهٔ ثانیه باش‌وکالتنده ـ ٢١ محرم ١٣٠٠ ده ـ ثانیاً ـ اوقاف همایون نظارتنه مأمور اولدی .

نظارت عهده‌سنده قالمق و عدلیه ناظری عاصم پاشا وکالت ایتمك اوزره ـ مغنیسا جوارنده ظهور ایدن اشقیانك دردستی ایچون ـ

انكليز لسانى تعليمنه مأمور اولديغندن اوروپا سياحتنده ومؤخراً شرف صهريته نائليتنده معيتنده بولندى .

الهامى پاشانك وفاتى اوزرينه مصره عودت آرزوسى قالمديغى كبى ـ او صره‌ده مقام صدارتده بولنان ـ قبريسلى محمد پاشا ، خدمت دولته ادخال اولنمق اوزره درسعادتده قالمسنى امر ايتديكندن خدمت مصريه‌دن كف يد ايلدى .

عارضهٔ وجوديه‌سندن طولايى قبريسه كيتمك املنده بولنمغله ربيع‌الاخر ۱۲۷۷ ده قبريس اوقاف مديرلكنه تعيين و ايكى بچق سنه‌قدر ايفاى خدمتدن صكره عزل ايدلدى . برقاچ آى صكره قبريسده طوزله قضاسى قائمقاملغنه، جمادى‌الآخره ۱۲۸۰ ده (۳,۰۰۰) غروش معاشله قبريس محاسبه‌جيلكنه نصب ورتبهٔ ثانيه صنف ثانيسى توجيه قلندى .

درت آى صكره مجلس كبير رياستى انضمامى و (۱۰,۰۰۰) غروش معاش تخصيصى ايله صيدا ايالتى محاسبه‌جيلكنه ، سوريه ولايتنك تشكيلاتنده مركز متصرفلغنه نقل ورتبه‌سى ميرميرانلغه ترفيع اولندى . يدى آى صكره بيروت متصرفلغنه تعيين وسوريه ولايتى پولتيقه مأموريتى ده علاوةً تفويض ايله روم‌ايلى بكلربكلكى پايه‌سى توجيه ايدلدى .

۱۰ ذى‌القعده ۱۲۸۵ ده (۱۰,۳۰۰) غروش معاشله طرابلس شام متصرفلغنه ، ۱۲۸۶ ده (۱۰,۰۰۰) غروش معاشله حلب ولايتى مركز متصرفلغنه وعلاوةً ولايت مشار اليها معاونلكى ايله امور اجنبيه مديرلكنه تعيين ومعاشى (۱۲۵,۰۰) غروشه ابلاغ اولندى . بر بچق سنه صكره انفصال ايتدى .

قلبه‌متصرفلغنه تعيين اولنديغى حالده قبل‌العزيمه ۷ شوال ۱۲۸۸ ده (۱۹,۰۰۰) غروش معاشله قدس متصرفلغنه نقل ايدلدى . متصرفلغك

محمد کامل پاشا

طوبجی عساکر شاهانه یوزباشیلرندن صالح آغانک اوغلیدر .
۱۲۴۸ سنهٔ هجریه‌سنده قبریسده لفقوشه قصبه‌سنده طوغدی . قبریس

مکتبلرنده مقدمات علومی و عرب ، فرس ، روم ، فرانسز لسانلرینی تحصیل ایلدی .

۱۲۶۲ ده مصره عزیمتله السنه مکتبنه داخل اولدی . مکتب مذکور ، مؤخراً مکتب حربیه‌یه تحویل اولنمسیله فنون عسکریه‌یی ده تحصیل ایتدی . ۱۲۶۵ ده مصر والیسی عباس پاشانک ترجمانلق خدمتنه تعیین ایدلدی . معلم مخصوصدن انکلیز لسانی تعلم ایتدی .

والیٔ مشار الیهك ترجمانلق ، کاتبلك کبی خدمتلرینی ، بعضاً پولتیقه امورینی ایفا وتدریجاً بیکباشیلق رتبه‌سنی احراز ایتدی .

عباس پاشانك اوغلی الهامی پاشا ایله درسعادته کلدی . مشار الیه

١٢٩٨ ده وفات ایتدی. ادرنه قپوسی جوارنده عائله‌سنه مخصوص مقبره‌یه دفن ایدلدی .

مخدومی مرحوم جانب بك ، مدت مدیده اوقاف همایون نظارتی محاسبه‌جیلکنده بولنمشدر .

مشار الیهك مستشارلغنده وزمان نظارتنده بعض مبانیٔ دینیه وخیریه تعمیر ایدلدی .

عبدالحلیم افندی

اوقاف نظارتی مأمورلرندن حافظ محمد سلیم افندینك [۱]اوغلیدر. درسعادتده طوغدی . اوقاف همایون نظارتی اقلامنه دوام ایله تدریجاً ترقی ایدرك ۱۲۷۸ ده جهات مدیری اولدی .

۲۵ رجب ۱۲۸۸ ده ـ مالیه نظارتی معیتندن معدود اولمق اوزره ـ رتبهٔ اولی صنف ثانیسیله اوقاف دائرهٔ مالیه‌سی مستشارلغنه تعیین اولندی .

محمود ندیم پاشانك دفعهٔ اولی صدارتنده اوقاف همایون ناظری کمال پاشا معارف نظارتنه نقل ایله نظارت مشار الیها علاوهٔ مأموریت اولەرق ۲۳ رجب ۱۲۸۸ ده شیخ‌الاسلام احمد مختار منلا بککك عهده‌سنه احاله وحلیم افندی، مستشارلقده ابقا ایدلدی. ذی‌الحجه ۱۲۸۸ ده رتبهٔ اولی صنف اولی توجیه قلندی .

۲۶ شعبان ۱۲۸۹ ده مترجم محمد رشدی پاشانك دفعهٔ ثالثه صدارتنده نظارته شیروانی زاده رشدی پاشا تعیین اولنمسیله مستشارلق حلیم افندینك عهده‌سنده قالدی . ۵ ذی‌الحجه ۱۲۸۹ ده انفصال ایلدی .

۶ صفر ۱۲۹۵ ده ـ ثانیاً ـ مستشارلغه ۱۵ ربیع‌الآخر ۱۲۹۵ ده ـ صادق پاشانك باش وکالتنده ـ اوقاف همایون نظارتنه نصب ، ۱۹ شعبان ۱۲۹۵ ده رتبهٔ بالا ، ۲۹ شعبان‌ده تبدیلاً ایکنجی رتبه‌مجیدی نشانی توجیه اولندی . ۳ ذی‌القعده ۱۲۹۶ ده انفصال ایلدی .

---

[۱] عبدالحلیم بن حافظ محمد سلیم بن‌حسن بن‌عبدالرحمن .

(معلومات نافعه) (تقويم الادوار) (آداب سداد) (معيار سداد) (خلاصة البيان فى تأليف القرآن) [عربجه‌در] (تاريخ جودت) (قصص انبيا) (مقدمهٔ ابن‌خلدون ترجمه‌سنك تكمله‌سى) (ديوان صائب شرحنك تتمه‌سى) [١] .

خاقان سابق حضرتلرينك امرى اوزرينه (معروضات) ناميله تقديم ايلديكى مجموعهٔ تاريخيه ، معلومات مهمه‌يى حاوى وتاريخ عثمانى انجمننده محفوظدر .

---

[١] شاعر فهيم افندى ، ديوان صائبى شرح ايتمكده ايكن وفات ايتمكله شرح ناقص قالديغندن اقرباسى طرفندن اكمالى ايچون واقع اولان رجا اوزرينه جودت پاشا اكمال ايتمش وفهيم افنديك همشيره وهمشيره زاده‌لرينه معاش تخصيص اولنمشدر .

١٣٠٣ ده (٣٠,٠٠٠) غروش معاشله ـ خامساً ـ عدليه نظارتنه نصب اولندی .

٢٠ رمضان ١٣٠٧ ده ـ معاش حاليسيله ـ مجلس وكلايه مأمور و ٢٢ صفر ١٣١٠ ده معاشی (٤٠,٠٠٠) غروشه ابلاغ ايدلدی .

١٣١٢ سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنك ٣ نجی كيجه‌سی وفات ايدرك فاتح سلطان محمدخان حضرتلری تربه‌سی حظيره‌سنه دفن اولندی .

جودت پاشانك فضيلت علميه‌سی تعريفدن مستغنيدر . علوم شرقيه‌ده يد طولی صاحبی ايدی . عرب ، ترك ، فرس لسانلرينك غوامضنه واقف ، هر شيدن بحثه قادر برمرد فاضل ايدی .

صدراسبق رشيد پاشا مرحومك دائره‌سنه انتساب ايلدكدن صكره فرانسزجه تحصيلنه باشلامشدر . فرانسزجه‌يی آكلارسه‌ده تكلم ايده‌مزدی . بلغار لساننه‌ده آشنا ايدی .

نثری ، سهل ممتنع قبيلندندر . شعری ، قوت علم ايله‌سويله‌مشدر . طبعاً شاعر اولمديغی شعرلرندن آكلاشيلير ، بين‌المورخين بحق موقع ممتاز صاحبيدر . بوادعانك اك واضح دليلی ، اون ايكی جلدتشكيل ايدن تاريخ مطبوعيدر . مخدومی مرحوم علی سداد بك وكريمه‌سی فاطمه عليه خانمله ديكر كريمه‌سی‌ده صاحب معرفتدرلر .

مشار اليهك آثاری :

(شافيهٔ ابن حاجب) [١] (مطول) (نتائج‌الافكار) (بنا ، امثله اوزرينه تعليقات) (قواعد عثمانيه) (مدخل قواعد) (قواعدتركيه) (بلاغت عثمانيه) (بيان العنوان) [٢] (تعريف الارتفاع)

---

[١] باباس اوغلی مدرسه‌سنده ايكن شافيهٔ ابن حاجبی‌اوقوتمش وتعليقاتی يازوب (غاية‌البيان) تسميه ايلمشدر .

[٢] ينه مدرسه‌ده ايكن كتابلرك خطبه وديباجه‌لرينه دائر بين‌الطلبه جاری اولان ابحاثه دائر تحرير ايتمشدر .

[ادهم پاشایه خطاباً صادر اولان خط همایونده « . . . . . قانون اساسی اقتضاسنجه ولایاتك توسیع مأذونیتندن ونواحینك تقسیمات وادارەسنك تغیرندن ووجوهله اعتنایه شایان اولان قضا قائمقاملری معاشلرینك تمامیله درجهٔ کفایه‌یه ابلاغیله بومأموریت معتبرەیه متصرفلر مثللو انتخابات عمیقه‌یه وبالاستیذان تعلق ایده‌جك اوامر شاهانه‌مزه مستند اوله‌رق ارباب لیاقت و حیثیتدن اولانلرك تعیینی حقنده مجلس مبعوثانه بر نظامنامه لایحه‌سی حواله‌سی مصمم اولوب بو جهتله دخی امور داخلیه‌نك کسب وسعت واهمیت ایتمسندن ناشی داخلیه نظارت متروکه‌سی اعاده اولنه‌رق ولایاتله طوغریدن طوغری‌یه مخابرەیه مأذون اولمق اوزره نظارت مذکورەیه دخی معلومات مجربه‌سنه مبنی عدلیه ناظری جودت پاشا تعیین . . . » دینلمشدر] .

محاربه مناسبتیله موکب همایون عسکری تنظیمنه‌ده مأمور اولدی.

٣ ذی‌القعده ١٢٩٤ ده ـ ثانیاً ـ اوقاف همایون نظارتنه، احمدوفیق پاشـانك باش وکالتنده ١ صفر ١٢٩٥ ده ـ ثانیاً ـ سـوریه ولایتنه تعیین قلندی. اوصرەده ظهورایدن اختلالی تسکین ایچون ـ ایکنجی دفعه اوله‌رق ـ قوزانه عزیمت و ایفای وظیفه ایله شـامه عودت ایلدی.

٩ ذی‌الحجه ١٢٩٥ ده تجـارت و زراعت ناظری اولدی . صدر اعظم خیرالدین پاشانك استعفاسی اوزرینه ٣٠ رجب ١٢٩٦ ده ـ صادر اولان ارادهٔ سنیه موجبنجه ـ بر هفته قـدر مجالس وکلایه ریاست ایتدی.

٣ ذی‌القعده ١٢٩٦ده (٢٧,٠٠٠) غروش معاشـله ـ رابعاً ـ عدلیه نظـارتنه تعیین و ٢ ربیع‌الاخر ١٢٩٧ده معاشی (٢٠,٠٠٠) غروشه تنزیل ایدلدی . ١٩ محرم ١٣٠٠ ده عزل و ٤ ربیع‌الاول ١٣٠٠ ده (١٠,٠٠٠) غروش معزولیت معاشی، ٢٦ صفر ١٣٠٢ده قید حیاتله بشقه‌جه (١٠,٠٠٠) غروش معاش تخصیص قلندی .

٢٥ محرم ١٣٠٣ ده (١,٠٠٠) لیرا خرج راه اعطاسـیله شرقی روم ایلی قومیسرلکنه تعیین اولندیسه‌ده عزیمتی تأخیر، ٩ رمضـان

٢٧ ذی‌القعده ١٢٨٩ ده شورای‌دولت اعضالغنه ، ١٨ ذی‌الحجه ١٢٨٩ ده اوقاف‌همایون نظارتنه ، ٢٥ صفر ١٢٩٠ ده معارف نظارتنه نصب اولندی .

معارف‌مأمورینندن بعضلریله مکتب‌معلملرندن مرکباً برقومیسیون تشکیل ایدرك مکاتب صبیاندن مکاتب عالیه‌یه قدر درس جدوللری ترتیب ومجدداً الفباجزئی طبع ایتدیردی . نورعثمانی جامعی جوارنده اصول جدیده اوزره بر مکتب ابتدائی آچدیردی . قومیسیونجه کندی حصه‌سنه افراز اولنان (قواعد ترکیه) ، (معیار سداد) ، (آداب سداد) نامنده‌کی رساله‌لری تألیف ایلدی .

١٧ صفر ١٢٩١ ده ــ شورای دولت رئیسی یوسف کامل پاشانك راحتسزلکی صره‌سنده ــ ریاست معاونلکنه مأمور اولدی .

٢٢ رمضان ١٢٩١ده یانیه والیلکنه، ٨ جمادی‌الاولی ١٢٩٢ ده ــ ثانیاً ــ معارف نظارتنه ، ٢ ذی‌القعده ١٢٩٢ ده ــ ثانیاً ــ عدلیه نظارتنه‌تعیین اولندی. ١٢٩٣ده روم‌ایلی تفتیشنه مأموراوله‌رق ادرنه، فلبه ، صوفیه‌یه کیتدی .

١٢ ربیع‌الآخر ١٢٩٣ ده سوریه والیسی اولدی . متهیٔ عزیمت ایکن ٢٣ ربیع‌الآخر ١٢٩٣ ده ــ ثالثاً ــ معارف نظارتنه نصب اولندی .

(خاطرهٔ عاطف) ده دینیلیورکه :

« صدر سابق [محمود ندیم پاشا] معارف نظارتنده بولنان جودت پاشایی مرکدر دیه سوریه ولایتنه تعیین ایتدیرمش اولدیغندن معارف نظارتی ، اوقاف ناظری کامل پاشایه علاوه بیورلمشدی . جودت پاشا هنوز کیتمه‌مش اولدیغندن ینه مأموریت سابقه‌سنه اعاده‌سنه صدرلاحقك [مترجم رشدی پاشا] عرضی اوزرینه مساعدهٔ سنیه ارزانی بیورلدی » .

٢٧ رمضان ١٢٩٣ ده ــ ثالثاً ــ عدلیه نظارتنه ، ٢١ محرم ١٢٩٤ ده ــ ادهم پاشانك صدارتنده ــ داخلیه نظارتنه تعیین قلندی.

غروش عطیهٔ سنیه احسان ایدیله‌رك ـ حلب ، اطنه ایالتلریله قوزان ، مرعش ، اورفه ، زور سنجاقلرندن مرکباً تشکیل قالنان ـ حلب ولایتی والیلکنه (٦٠,٠٠٠) غروش معاشله تعیین وقاضیعسکرلکك آرپه‌لق بدلی اوله‌رق قید حیاتله بابرات همایون (١٠,٠٠٠) غروش معاش تخصیص اولندی. ولایت مذکوره‌ده ایکی سنه تشکیلات واصلاحات ایله مشغول اولدی .

١١ ذی‌القعده ١٢٨٤ ده شورای دولت ایله برابر تشکیل اولنان دیوان احکام عدلیه ریاستنه (٥٠,٠٠٠) غروش معاشله تعیین ایدلدی. معاملات فقهیه‌یه دائر (مجلهٔ احکام عدلیه) نامیله بر کتاب ترتیب ایتمك اوزره باب‌عالیده تشکیل اولنان جمعیت علمیه ریاستی‌ده علاوةً تفویض قلندی . محاکم نظامیه اعلاملرینك اصول سبکنی تأسیس وجمعیت علمیه اعضاسیله برلکده مجله‌نك درت کتابنی اتمام ایله طبع ایتدیردی . بالاخره دیکر کتابلرده ترتیب ایدلدی . [١]

محرم ١٢٨٥ ده دیوان احکام عدلیه ریاستی عنوانی ، نظارته تبدل ایتدی . ربیع‌الاول ١٢٨٥ ده برنجی رتبه عثمانی نشانی ویرلدی . ٢٣ محرم ١٢٨٧ ده خداوندکار والیلکنه نصب ومتعاقباً عزل ایدلدی .

٥ جمادی‌الاخره ١٢٨٨ ده شورای دولت اعضالغنه و ـ باب‌فتوایه نقل ایدیلن ـ مجله جمعیتی ریاستنه ، ذی‌القعده ١٢٨٨ ده اصلاحات قومیسیونه تعیین اولندی . ١٢ ربیع‌الاخر ١٢٨٩ ده ـ قوزان سنجاغی وبرکت طاغنك الحاقیله ـ مرعش والیلکنه مأمور اوله‌رق اون سکز کون اوراده قالدقدن صکره ١ جمادی‌الاخره ١٢٨٩ ده دیوان احکام عدلیه اعضالغیله درسعادته جلب ومجله‌نك اکمالنه مأمور ایدلدی.

---

[١] جودت پاشا اخیراً ترتیب ایدیلن کتابلر ایچون علامهٔ مشهور شام مفتیسی محمود الحمزاوی افندی مرحوم ایله مخابرهٔ علمیه اجرا وعلامهٔ مشارالیهك علم ورأیندن استفاده ایلدیکی اوراق مخابره‌دن مستبان اولمشدر .

مشارالیه (معروضات) ده دیرکه :

« اشقودره‌یه فوق‌العاده برمأمور کوندریلوب آتشی باصدیرمق ایچون مناسبی آراشدیرلدقده عالی پاشانك محرم اسراری وترجمان افکاری اولان مجلس والا رئیسی کامل پاشا [صدراسبق یوسف کامل پاشا] « جودت‌افندی مناسبدر » دیدی . « دولتك بویله برمهم ایشنی قبولده تردد ایلمك جائز اولماز فقط شدی‌یه‌قدر یالکز باشمه بویله برایشده بولنمدم شاید برقصور ایدرسه‌م معذور اولورم » دیدیکمده کامل پاشا « سن بو مأموریتی قبول ایتدیکك کبی بز ایشك یاریسی بیتمش عد ایلرز » دیدی » .

اشقودره‌ده ایکی آی اقامت وایفای مأموریت ایله عودت ایلدی.

روم ایلی‌یه واناطولی‌یه کوندریلان مفتشلرلك [احمد وفیق افندی، رضا افندی ، صبحی بك ، ضیا بك] انهالرینی درحال اجرا ایتدیرمك اوزره تشکیل اولنان قومیسیون ریاستنه تعیین ایدلدی.

بوسنه وهرسك جهتنی تفتیشه مأمور اولان ضیا بکدن [ادیب مشهور ضیا پاشا] شکایت اولنمسیله محرم ١٢٨٠ ده اناطولی قاضیعسکرلکی پایه‌سی و برنجی رتبه مجیدی نشانی توجیهیله مفتشلکه نصب قلندی. ١٦ محرم ١٢٨٠ده درسعادتدن حرکت‌ایلدی. اختلالی تسکین واصلاحاتی تأمین ایله درسعادته عودتنده ایکنجی رتبه عثمانی نشانی و آرپه‌لق اوله‌رق میخالیج قضاسی توجیه اولندی .

معاش و آرپه‌لغی شهری (١٢,٠٠٠) غروشه بالغ اولدیغی حالده بشقه‌جه شهری (٣٠,٠٠٠) غروش معاش تخصیص اولنه‌رق دردنجی اردو مشیری لوفچه‌لی درویش‌پاشا ایله برلکده قوزان اصلاحاتنه مأمور ایدلدی . ٢٤ ذی‌الحجه ١٢٨١ده درسعادتدن حرکت وجمادی‌الاخره ١٢٨٢ ده عودت ایتدیلر . خدمات واقعه‌سنی تقدیراً طرف شاهانه‌دن مرصع انفیه قوطوسی احسان بیورلدی .

١٥ جمادی‌الاخره ١٢٨٢ ده مجلس خزائن اعضاسی اولدی .

٢٠ شعبان ١٢٨٢ ده رتبهٔ علمیه‌سی وزارته تحویل و (١٥٠,٠٠٠)

اولاد واحفادی میراث طلب ایلمکده وعباس پاشـا اسعاف مسئول ایتمه‌مکده اولدیغندن هم ازالهٔ برودت هم ده میراث مسئله‌سنی حل ایتمك اوزره صدارت مستشاری فؤاد افندینك [صدر اسبق فؤاد پاشا] اعزامنه وعلمادن برذاتك ترفیقنه قرار ویرلدیکندن جودت افندی، فؤاد افندینك رفاقتنده ٣ جمادی‌الاخره ١٢٦٨ ده مصره عزیمت وایفای وظیفه ایله عودت ایلدی .

(تاریخ جودت)ك اوچ جلدینی تقدیم ایتمکله رؤسی سـلیمانیه راده‌سنه ترفیع اولندی . جمادی‌الاخره ١٢٧١ ده (١,٠٠٠) غروش معاش وسنوی (٤,٠٠٠) غروش عطیه ایله وقعه نویس، ١٢٧٢ ده غلطه منلاسی اولدی . رجب ١٢٧٣ ده مکهٔ مکرمه پایه‌سیله اوچنجی رتبه مجیدی نشانی ویرلدی .

رجب ١٢٧٣ ده مجلس عالیٔ تنظیمات اعضالغنه وعلاوةً اراضی قومیسونی ریاستنه تعیین اولندی . [دستورده مندرج اراضی قانوننامهٔ همایونی ، طاپو نظـامنامه‌سی ، تعلیمات موقته وتعریف نامه‌سی بوقومیسیونده تنظیم ایدلدی] . ١٢٧٥ ده آرپه‌لق صورتیله ایزورنیق قضاسی احسان قلندی .

١٢٧٥ ده صدر اعظم قبریسلی محمد پاشـانك روم ایلی احوالنی تفتیش واصلاح ایچون عزیمتنده (٩٠,٠٠٠) غروش خرج راه ویریله‌رك معیتنه مأمور ایدلدی . ١٢٧٧ ده استانبول پایه‌سیله ایکنجی رتبه مجیدی نشانی اعطا ، ١٢٧٨ ده آرپه‌لغی یوزغاد قضاسنه تحویل اولندی .

محرم ١٢٧٨ ده مجلس عالیٔ تنظیمات ومجلس والای احکام عدلیه برلشدیریله‌رك مجلس والا اعضالغنه تعیین قلندی . اوصرده (١٢٠,٠٠٠) غروش خرج راه اعطاسیله اشقودره اصلاحاتنه مأمور اولدی .

عموميه اعضالغنه ودارالمعلمين مديرلكنه تعيين [١] و معاشى (٢,٥٠٠) غروشه ابلاغ ايدلدى. اعضالغه تعييننده — اواثناده رتبه ومأموريتلره مخصوص اولان — مرصع نشـانلردن رتبهٔ ثالثه نشانى ويرلدى . ١٢٦٧ ده انجمن دانش اعضالغىده علاوةً توجيه قلندى .

انجمنك يوم كشادنده (قواعدعثمانيه) حضورهمايونه عرض اولندى. طبعى فرمان بيورلدى . ذات شاهانه ، رشيد پاشايه خطاباً « جودت افندى پايه‌سى ترفيع ايله تلطيف اولنسون فقط كنديسنك صحيحاً ممنون اوله‌جغى صورتده اوللمليدر . اوراسنى آرتق شيخ‌الاسلام افندى ايله مذاكره ايديكز » بيورديغندن رتبه‌سى (حركت‌التمشلى)يه ترفيع اولندى .

مشاراليه (معروضات) نامنده‌كى مجموعهٔ تاريخيه‌ده انجمن دانشك كشادندن [١٩ رمضان ١٢٦٧] بحث ايتديكى صره‌ده ديركه :

«انجمنده علم تاريخ قسم قسم تفريق ايله هرقسمى اعضاى انجمندن برينه حواله اولنديغى صره‌ده قينارجه مصالحه‌سندن بدأ ايله وقعهٔ خيريه‌يه‌قدر اولان قسمك تحريرى دخى قوللرينه احاله قلنمشدى . اول اثناده ظهور ايدن تبدلات و انقلاباتدن ناشى رفقادن بعضلرى برشى يازمغه باشلايه‌مدى . بعضلرى باشلدى ايسه‌ده ياريم قالدى . يالكز قوللرى تاريخ جودتك تحريرينه مداومت ايلدم » .

مصر واليسى عباس پاشانك معاملات غير لايقه‌سندن اعضاى خاندانى ايله امرا وامكداران شكايت وصدراعظم رشيد پاشاده آنلرى حمايت ايلديكندن آره‌لرينه برودت كيردى . برده محمد على پاشـا

[١] « شيخ‌الاسلام مكى زاده عاصم افندى وفات ايتمكله كلى نقودى قالدى . بو پاره ايله باارادهٔ سـنيه آياصوفيه جامع شريفى تعمير اولندى . فضله‌سيله دخى مكاتب رشديه‌يه خواجه يتشديرمك اوزره فاتح جامعى جوارنده بردارالمعلمين انشا اولندى و عهدهٔ عاجزانه‌مه مجلس معارف عموميه اعضالغيله دارالمعلمين‌مديرلكى توجيه بيورلدى . دارالمعلمين ايچون برنظامنامه قلمه آلدم. مكاتب رشديه ايچون خيلى معلملر يتشديردم ». [معروضات — جودت پاشا].

حديث ، تفسیر، منطق، آداب، علم کلام و ایام تعطیلیه‌ده حکمت‌الهیه و طبیعیه ، هندسه، حساب ، جبر ومساحه ، هیئت، جغرافیا ومراد منلا تکیه‌سی شیخی محمد مراد افندیدن و شاعر سلیمان فهیم افندیدن فارسی تحصیل ایلدی .

اوزمانك اعاظم علماسندن امام زاده اسعد افندینك شرح عقائد، انطاکیه‌لی سعید افندینك مطوّل درسلرینه دوام و دکزلیلی یحیی ، حافظ سید، آماسیه‌لی قره خلیل افندیلردن ، ودینلی خواجه‌دن استفاده ایلدیکی کبی ارناودعلی افندیدن فن آداب وعلم عروض اوقودی. شاکر افندیدن اجازت آلدی . فاتح جامعنده برهان کلنبوی ودولکر اوغلی جامعنده قاضی میر اوقوتدی .

١٢٥٩ ده حمیدیه مدرسه‌سی امتحانه داخل وبر اوطه‌نك معاش وتعییناتنه نائل اولدی . ١٢٦٠ ده طریق قضایه دخول و پرمدی قضاسنی ضبط ایله موقتاً مخصص اولان (٥٢٠) غروش معاشی آلمقده ایکن ١٢٦١ ده استانبول مدرسلکی رؤسی و (١٥٠) غروش معاش، (١٠٠) غروش معیشت، باب‌عالیجه‌ده عطیه ترتیبندن سنوی(٢,٤٠٠) غروش اعطا اولندی .

آمدیٔ دیوان همایون فؤاد افندینك [صدر اسبق فؤاد پاشا] مأموریت فوق‌العاده ایله بکرشه عزیمتنده رشید پاشا طرفندن بعض اوامر تبلیغی ایچون بکرشه کوندرلدی . بر آی صکره عودت ایلدی .

فؤاد افندی‌قابلیجه‌لره کیرمك اوزره‌بروسه‌یه عزیمتنده مشارالیه‌ده برلکده کیدرك اوراده مشترکاً (قواعد عثمانیه) ایله شرکت خیریه لایحه‌سنی یازوب درسعادته کتیردیلر .

٥ شوال ١٢٦٦ ده (١,٢٠٠) غروش معاشله مجلس معارف

احمد جودت پاشا

لوفجه‌لی حاجی اسماعیل آغانك اوغلیدر [۱] . ۱۲۳۸ ده لوفجه‌ده طوغدی . لوفجه‌ده مفتی و مدرسه‌دن تدرس و بر مدت مفتی نزدنده مسودلك ایدرك ۱۲۵۵ سنه‌سی اوائلنده استانبوله كلدی. چهارشنبه جوارنده‌كی پاپاس اوغلی مدرسه‌سنه داخل اولدی .

بالاخره فاتح جامعنك صحن ثمان مدرسه‌لرندن آق دكز طرفنده‌كی باش قورشونلی مدرسه‌سنه چیقدی [۲] . فاتح جامع شریفنده علم فقه،

[۱] الحاج اسماعیل آغا بن الحاج علی افندی بن احمد آغا بن اسماعیل افندی [لوفجه مفتیسی] بن احمد آغا سركرده . سركرده احمد آغا قرق كلیسا اهالیسندندر . بالطه‌جی محمد پاشا ایله پروت محاربه‌سنده بولنمش و لوفجه‌ده توطن ایتمشدر . یولار قیران نامیله معروف اولدیغندن اولاد واحفادینه (یولار قیران اوغللری) اطلاق اولنمشدركه بو لقب ، جودت پاشانك بیوك پدری حاجی علی افندی‌یه قدر دوام ایلمشدر .

[۲] او مدرسه‌ده جودت پاشایه تخصیص اولنان اوطه ، علی روایةٍ مطول محشیسی حسین چلبی‌نك اوطه‌سی ایمش .

٩ ربيع‌الآخر ١٢٩٥ ده ارتحال ایلدی . طوپقپو قبرستاننه دفن اولندی . مخدومی ارباب فضیلتدن اماسـیه متصرف اسبقی کمال بك افندیدر .

مشـار الیهك زمان وکالتنده بعض مبانیٔ دینیه وخیریه تعمیر قلندی .

خاصه ومنصوره مشیریتلری مستشارلقلرینك توحیدنده سرعسکر مستشارلغنده ابقا، ذی القعده ١٢٦١ ده رتبهٔ اولی صنف اولی توجیه قلندی.

سلیمان پاشانك عزلیله خسرو پاشانك سرعسکرلکه نصبنده صفر ١٢٦٢ ده مجلس والای احکام عدلیه اعضالغنه نقل اولندی. ٣ ذی القعده ١٢٦٦ ده ـ قسطاکی بکك یرینه بیوك ایلچیلك عنوانیله ـ ویانه سفارتنه تعیین، محرم ١٢٧٢ ده رتبهٔ بالا توجیه ایدلدی.

٢٨ ربیع الاول ١٢٧٢ ده ترسانه مستشارلغنه، ٢٢ محرم ١٢٧٥ ده تجارت نظارتی وکالتنه، جمادی الاولی ١٢٧٦ ده ـ ثانیاً ـ مجلس والای احکام عدلیه اعضالغنه، شوال ١٢٧٦ ده رفیعه سلطان کتخدالغنه، ٧ صفر ١٢٨١ ده دعاوی نظارتنه، ٢٣ ربیع الاخر ١٢٨٤ ده ـ ثالثاً ـ مجلس والا اعضالغنه نصب اولندی.

کمال پاشا ایران شاهنی استقبال ایچون بغداده اعزام قلندیغی اثناده اوقاف همایون نظارتنه تعیین ایدلمسیله عارف افندی، ٥ شعبان ١٢٨٧ ده ناظر وکیلی، ٣ ذی القعده ١٢٨٧ ده دیوان احکام عدلیه اجرا جمعیتی رئیسی اولدی.

٧ رمضان ١٢٨٨ ده شورای دولت اعضالغنه، ٢ ربیع الاول ١٢٩٤ ده مجلس اعیان اعضالغنه تعیین قلندی.

وبوجهتله عساکر خاصه مستشارلغی مأموریتنك ایشی کسب جسامت ایلمش اولدیغنه ومأمورین مرقومه‌نك اقلام عسکریه‌دن نشأت ایتمش ودها زیاده‌جه کسب وقوف ومعلومات ایلمش برذاته احاله‌سی ایجاب حالدن ورجال دولت علیه‌دن طوپخانهٔ عامره مدیری سعادتلو عارف افندی مقدما خیلی مدت امور قلمیه ورأس مأموریت عسکریه‌ده استخدام ایله اکتساب معلومات کامله واستحصال مهارت کافیه ایلیه‌رك ذاتاً دخی جربزه ودرایت ایله متصف بندکان مصادقت اشتمالدن بولنمش ایدوکنه بناءً رتبه‌سنك اولی صنف ثانیسنه بالترفیع مذکور مستشارلغك مومی الیه عارف افندی‌یه توجیهنه ارادهٔ سنیه متعلق بیورلمشدر».

[تقویم وقایع نومرو: ١٢٥٦ ـ ٢٥ جمادی الاخره ١٢٥٩]

محمد عارف افندی

«وکیل»

قضاتدن انقره‌لی حاجی حسین افندینڭ [۱] اوغلی و سلاحدار مشهور علی آغانڭ دامادیدر. دیوان همایون قلمندن نشأت ایلدی. موکب همایون کاتبلکی عنوانیله سرای همایونه مأمور اولدی. بر مدت صکره ایچ خزینه کتابتی علاوه ایدلدی. بالاخره بو کتابت باقی اولمق اوزره تمایز همایون یوقلمه‌جیلغنه، ٦ محرم ۱۲٥٦ ده طوپخانهٔ عامره مدیریتنه، ٤ جمادی الاخره

۱۲٥۹ ده رتبهٔ اولی ایله عساکر خاصه مشیریتی مستشارلغنه [۲]، متعاقباً سرعسکر مستشارلغنه تعیین اولندی.

---

[۱] ۱۹ جمادی‌الاولی ۱۲٥۰ ده وفات ایتدی. حیدر پاشا قبرستاننه دفن ایدلدی. دری زاده‌نڭ مشیختنده کتخدالق خدمتنده بولنمشدر.

[۲] «عساکر خاصهٔ شاهانه مشیرلکی امور عسکریه‌یه مرجع اتخاذ قلنمش

٣ ذی‌القعده ١٢٩٤ ده ـ سادساً ـ معارف نظارتنه ، ٧ محرم ١٢٩٥ ده ـ حمدی پاشانك صدارتنده ـ هیئت اعیان اعضالغنه ، اوسنه حرم همایون مصارفات و شهزادکانك درس وسلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینك خاندانی اموری نظارتلرینه نصب اولندی .

١٢٩٧ ده صبحی پاشانك اوقاف نظارتنده بولندیغی اثناده مقدما اندرون آغالرینك عوائدینی قائمه یرینه متالك ویرملرندن طولایی تبین ایدن زیانك تحصیلی ایچون ـ اوزمان ناظر بولنان کمال پاشا ایله مستشار حلیم و محاسبه‌جی کامل افندیلرك تحت محاکمه‌یه آلنملرینه قرار ویرلمسی اوزرینه شورای دولت محاکمات دائره‌سنده جریان ایدن محاکمه‌ده مشار الیهك ـ وکالتنامه ایله مدافعه وکیلی تعیین ایلدیکی ـ مخدومی سعید بك افندی مدافعات لازمه‌یی ایفا ایتدی . سالف‌الذکر مبلغك اوصورتله ویرلمسی باب‌السعاده کتخداسی طرفندن طوغریدن طوغری‌یه استحصال و تبلیغ ایدیلن ارادهٔ سنیه‌یه مبتنی اولدیغی آکلاشیله‌رق ـ مدت محاکمه ایکی ساعت بیله سورمه‌دن ـ مشار ومومی الیهم حقنده عدم مسؤلیت قراری ویرلدی .

ذی‌الحجه ١٣٠٠ ده مشارالیهه مرصع‌نشان عثمانی اعطا اولندی.

١٥ ربیع‌الآخر ١٣٠٤ ده وفات ایلدی . سلیمانیه جامع شریفی حظیره‌سنه دفن ایدلدی . عالم ، کاتب ، عفیف، متواضع ، منوّرالافکار ایدی . عرب ، فرس ، فرانسز لسانلرنده ماهر ، المان لسانه آشنا ایدی . (منتخبات شهنامه) ، فارسی تکلمنه دائر رساله‌سی ، قواعد فارسیه‌سی واردر . ترکی و فارسی اشعاری ذیوان حالنده ترتیب اولنمامشدر .

مشار الیهك زمان نظارتلرنده پك‌چوق مبانئ دینیه وخیریه تعمیر ایدلدی .

٢٦ جمادی‌الاولی ١٢٧٩ ده مجلس والای احکام عدلیه اعضالغنه ، ٢٩ ذی‌القعده ١٢٨١ ده ـ ثانیاً ـ معارف نظارتنه و ـ اوقاف ناظری شروانی زاده رشدی پاشانك درسعادته ورودینه قدر ـ جمادی‌الاولی ١٢٨٢ ده اوقاف نظارتی وکالتنه تعیین اولندی .

معارف نظارتی عهده‌سنده بولندیغی حالده شوال ١٢٨٢ ده بلچیقا قرالی ایکنجی لئوپولدك جلوسنی تبریکه ونامهٔ همایون ایصالنه مأموراً بروکسله اعزام اولندی. قرال طرفندن لئوپولد نشاننك غران قوردونی ویرلدی. بروکسلدن حین عودتنده پارس سفیری صفوت پاشا ایله برلکده فرانسه ایمپراطوریله ملاقات و ٢٤ محرم ١٢٨٣ ده درسعادته عودت ایلدی .

٢٣ ربیع‌الاخر ١٢٨٤ ده ـ ثانیاً ـ مجلس والای احکام عدلیه اعضالغنه، ١٢٨٥ ده شورای دولت اعضالغنه مأمور اولدی. عتبات عالیه‌یی زیارت ایتمك اوزره بغداده کلن ایران شاهی ناصرالدینك ١١ جمادی‌الاولی ١٢٨٧ ده مهمانداراغنه تعیین ورتبهٔ وزارت توجیه اولنه‌رق بغداده اعزام وشاه طرفندن برنجی رتبه شیرو خورشید نشانی اهدا ایدلدی.

بغدادده بولندیغی اثناده ٢٩ رجب ١٢٨٧ ده اوقاف ناظری اولدی. ١١ محرم ١٢٨٨ ده درسعادته کلدی . محمود ندیم پاشانك صدارتنده ٢٣ رجب ١٢٨٨ ده اوقاف همایون نظارتی ، شیخ‌الاسلام احمد مختار منلا بکه علاوةً توجیه وکمال پاشا ـ ثالثاً ـ معارف نظارتنه نقل اولندی . ٢٢ شوال ١٢٨٨ ده ـ ثانیاً ـ شورای دولت اعضالغنه ، ٤ شوال ١٢٨٩ ده ـ رابعاً ـ معارف نظارتنه ، ٢٥ صفر ١٢٩٠ ده ـ ثالثاً ـ شورای دولت اعضالغنه ، ٩ ربیع‌الاول ١٢٩٠ ده ـ ثانیاً ـ اوقاف همایون نظارتنه نصب و ١٠ جمادی‌الاولی ١٢٩١ ده برنجی رتبه عثمانی نشانی اعطا قلندی .

١٣ ربیع‌الاخر ١٢٩٣ ده ـ علاوةً وخامساً ـ معارف نظارتنه تعیین اولنوب ٢٣ ربیع‌الاخر ١٢٩٣ ده معارفدن انفکاك ایلدی .

دخی تعمیم معارفدن ذکورکبی بهره دار اولملری علیهنده بولنانلری مجبور سکوت ایلر . لکن کمال افندینك معارف حقنده برحال مرضی درجه سنه واران غیرتی بوقدرله اکتفا ایتمز . بو التفاتی کورنجه مدرسه لرك اصلاحنه قالقار . ایشته قیامتك الك بیوکی او وقت قوپار . مشهور امام زاده [۱] رفع علم اعتراض وبر طاقم کندیسنه همپا اولان آدملری اقناع ایله کمال افندینك علیهنده علم کشای فساد اولدیغندن وکمال افندی دخی شدتلی جوابلر کوندردیکندن او زمانلرده شورای دولت مقامنده بولنان مجلس والایه ایکیسنك دخی جلبی اقتضا ایلمکله ایکیسی بردن مجلس والایه جلب اولنمش واوراده شدتله غوغا ایتدکلرندن کمال افندی اوروپا مکاتبنی تفتیش وعودتده بورادهکی مکاتبی اویولده تنظیم ایتمك اوزره اوروپایه وامام زاده نك جازه اعزام اولنملرینه قرار ویرلمشدر . هر نه ایسه ایشك کمال افندی یه عائد جهتی شردن خیر چیقمق نوعندن برشی اولمشسه ده مدرسه لر اصلاحسز قالمش ومرحومك عمری اولدقجه تعقیب ایتدیکی برامل عقیم براقلمشدی § بعده سلطان عبدالمجید خان حضرتلری ، مرحومی شهزادکان حضراتنك درس نظارتنه تعیین ایلمش وهرشهزاده نك میل فکریسنه کوره تدریساتده بولنامسی موفقیتنك الك بیوك واسطه لرندن اولمقله تدریساتك اوجهتنه دخی اعتنا قلنمشدر » .

اوروپادن عودتندن اوچ سنه صکره دارالمعارف شاکردانندن اوغلی محمد ضیاءالدین بکك [۲] وفاتندن متألم اوله رق مکاتب عمومیه نظارتندن عفونی استدعا ایتدی . اورته ایاچیلاك عنوانیله ۲٦ رمضان ۱۲۷۰ ده برلین سفارتنه تعیین اولندی . ۱۵ ذی القعده ۱۲۷۳ ده عزل ایدلدی .

قومیسرلکله قره طاغه عزیمت ، بریچق سنه صکره عودت ایلدی . شوال ۱۲۷۵ ده مجلس عالئ تنظیمات اعصالغنه و شهزادکانك درس نظارتنه ، ۱۹ ربیع الاول ۱۲۷٦ علاوةً حرم همایون مصارفات نظارتنه ، ۲۲ جمادی الاولی ۱۲۷۸ ده ـ رتبهٔ بالا ایله ـ معارف عمومیه نظارتنه تعیین و ۱ شعبان ۱۲۷۸ ده تقویم خانه وطبع خانه نظارتی علاوةً توجیه قلندی .

---

[۱] اسعد افندی .

[۲] عربی ، فارسی ، فرانسزجه ده ریاضیات و شعرده ترقی ایدرك اون درت یاشنده شعبان ۱۲۷۰ ده وفات ایلدیکی (تذکرهٔ فطین) ده محرردر.

اوروپا مكتبلرينك نظامات وطرز تدريساتنى تدقيق ايتمك اوزره ١٢٦٦ ده با ارادۀ سنيه اوروپايه اعزام اولندى . فرانسه ، انكلتره ، المانياده‌كى مكاتبك نظامات وتدريساتنى تحقيق ايله درسعادت مكاتبنك نظاماتنه مواد نافعه علاوه ايتدى .

مشاراليهك مخدوم فاضلى ـ سعيد بك افنديـنك ـ مراجعت واقعه اوزرينه ـ اعطا ايلديكى معلومات بروجه آتى درج اولندى :

« والده‌مكتبى والده‌سلطانه يابديران پدردر. تاريخ انشاسى‌دخى آنكدر:
« يازدى‌تاريخن مكاتب‌ناظرى عبدكمين مهدعليا باقى‌پك‌اعلا مكتب‌انشا ايلدى »

برنجى امتحان عموميده سلطان عبدالمجيد خان حضرتلرى بالذات بولنمق آرزو بيوردقلرندن وپدرك اوروپا اصولى اوزره مكاتب كشادينه سعى ايلمسى جهلهٔ متعصبينى دلگير ايلمشه‌ده سلطان عبدالمجيد حضرتلرى بو صورتى پك تصويب ايلدكلرى جهتله امتحانك حضور شاهانه‌ده اجراسى هركسجه نظر مقبوليتله كورلديكندن اوامتحان بر بيوك مقدمهٔ ترقى اولمشدى . پدرك دوچار اولديغى مشكلاتدن برى‌ده تربيهٔ نسوان ماده‌سنده ظهور ايتدى . بر طاقم واويلالر قوپارديلر . لكن كمال افندى متانت حميتمندانه‌سنه فتور كتيرمديكى كبى سلطان عبدالمجيد حضرتلرى دخى حمايت شاهانه‌لرنده ثابتقدم قالديلر . وقتا كه امتحان كونى كلدى . او پادشاه معارفپرور ، سلطان مراد وفاطمه سلطان حضراتنى مستصحباً مكتبى تشريف بيورنجه هركس حيرتده قالدى . بعدالامتحان پادشاه عاليشان ، پدره خطاباً « آفرين كمال افندى ، سرمايهٔ سعادت دارين‌اولان معارفك تبعه‌مزك ذكور وانسوانى حقنده تعميمنه غيرتكزدن طولايى سزه تشكر ايدرم . خلفك اولادينى تربيه‌يه نصل سعى ايديبورسه‌كز كندى چوجقلريمى دخى تربيه‌يه همتكزى بكلرم » بيوروب سلطان مراد ايله فاطمه‌سلطانه پدرك‌اللرينى اوپديرمشلر . پدر ، اثبات‌اهليت ايدن شاكردانه مكافاة هديه‌سى ترتيب ايتديكى كبى على‌الاعلى چيقانلر ايچون « نشان آفرين امتحاندر » عباره‌سنى‌محتوى برنشان ياپديرمشدى. شهزاده وسلطان‌حضرتلرينه برر نشان تقديم ايتدكده پادشاه حضرتلرى « بو نشانلرى شمدى بر هديهٔ تشويق اوله‌رق آليكز . لكن طاقمغه حقكز يوقدر . انشاالله سزده كله‌جك امتحانده ابراز اقتدار ايدرسكز او وقت ناظر افندى كندى اليله نشانكزى سزه طاقار » بيورمشلردر . پدر ، سرايه معلملر اعزاميله انفاذ ارادۀ سنيه‌يه باشلار . بوطنطنهٔ معارفپرورى ، اوروپا اصولى‌اوزره مكتبلر تنظيمى ونسوانك

١٢٦٢ده رتبهٔ ثانیه توجیه ایدلدی . احداث اولنان مکاتب عمومیه نظارتنه محرم ١٢٦٣ ده صحافلر شیخی زاده اسعد افندینک تعییننده ناظر معاونی اولدی . مجلس معارف عمومیه رئیسی امین پاشانک روم ایلی اردوسی مشیرلکنه تعییننده ریاست ، اسعد افندی‌یه تفویض ومکاتب عمومیه نظارتی ، مکاتب عمومیه مدیرلکنه تبدیل ایله ٢٢ محرم ١٢٦٤ ده کمال افندی‌یه توجیه قلندی .

شعبان ١٢٦٤ده مکاتب رشدیه شاکردانی حضور شاهانه‌ده امتحان ایدیله‌رك معلومات مکتسبه‌لری رهین تقدیر اولدیغندن بو خصوصده‌کی اقدامنه مکافاةً مشارالیهه رتبهٔ اولی صنف ثانیسی توجیه ومدیریت عنوانی نظارته تحویل اولندی .

جودت پاشا (معروضات) ده دیرکه :

« تنظیمات خیریه‌نك اجراسیله برابر معارف عمومیه‌نك نشرینه دخی اقدام اولنمق لازمهٔ حالدن کورلمشدی . ابتدا مجلس معارف موقت تشکیل اولندی . بو مجلس موقتده تربیهٔ عمومیه اوچ درجه اوزرینه ترتیب اولنمشدی‌که مکاتب صبیانیه ومکاتب رشدیه ودارالفنون درجه‌لریدر . مجلس موقت بوکادائر اوچ قطعه مفصل لایحه‌قلمه آله‌رق وظیفه‌سنی اکمال ایتدی . وبو لایحه‌لرك احکامنی اجرا ایچون برمجلس معارف دائمی تشکیل اولندی . ومجلسك اعضاسندن کمال افندی‌یه مکاتب عمومیه نظارتی دخی علاوهٔ مأموریت قلنمشدر § بردارالمعلمین انشا اولندی . چونکه کمال افندی نمونه اوله‌رق برمکتب رشدیه کشاد ایلمش اولدیغندن تکثیر اولنه‌جق مکاتب رشدیه‌یه خواجه یتشدیرمك اوزره بر دارالمعلمینه احتیاج وارایدی . فقط ایشك اورته‌سندن باشلانمش ایدی . زیرا مجلس موقتك قرارینه‌کوره ابتدا مکاتب صبیان اصلاح اولنوبده صکره رشدیه‌لره چیقلمق لازم ایدی . لکن اوزمان مکاتب صبیان اوقاف نظارتنه مربوط اولمغله نظارت، کمال افندینك مکاتب صبیانه مداخله‌سنه مانع اولمشدی . غریبدرکه برطرفدن دخی دارالفنونك انشاسنه چالیشیلور ایدی . ١٢٦٢ ده سرعسکر رضا پاشا اقبالندن دوشوب رشید پاشا صدر اعظم اولدقده نشر معارفه دهازیاده غیرت واقدام کوسترلدی . لکن وکلا بیننده رونما اولان شقاق ونفاقدن ناشی مطلوب درجه‌ده ترقیات کوریله‌میوردی . معمافیه مکاتب رشدیه خیلیجه تکثیر اولندی » .

دوران بكا تصوير همايون ويردى) مصراعنى وتصوير شاهينك زيرينه (شاه ايران دخى برصورت ميمون ويردى) مصراعنى تعليق يازيله تحرير وتعليق ايتديرديكندن سفارته عودتمده بونلرى كورنجه شاشيردم . سفارتدن طيشارى فيرلادم . بردها آياق باصمدم . كنديسى ميمونك معناى لغويسى ميمنتلى ديمك اولديغى تأويل عاميانه‌سيله ايرانيلركبى نكته‌دان آدملرى اغفال ايدرم ظن ايتمش . بنده كزده ايشته وطنمه كلدم » . اقرديى پدر كسنجه سلطان محمود درحال اسعد افنديك عزلنى وپدرك سفيرلكه تعيينى اراده ايلمكله پدر متشكراً چيقوب طهرانه كيتمش وسنه‌لرجه مناسبات طرفينى حسن اداره ايتمشدر ...» .

١٢٥٦ ده صدارت مكتوبى قلمى مميزلكنه و فارسى مترجملكنه تعيين قلندى . دولتلرله جريان ايدن مذاكرات واتخاذ اولنان مقررات اوزرينـه تنظيم ايديلن فرمان عالى‌يى محمد على پاشـايه تبليغ ايچون مصره اعزام اولندى . وظيفهٔ مودوعه‌يى حسن ايفا ايتدى .

جزره متسلمى بدرهان بك ايله وان سنجاغنده طبارى نامنده‌كى نسـطورى قبيله‌سى ميانـنده مقـاتله واقع اولمغله تحقيق كيفيت وازالهٔ خصومت ايلك اوزره ١٢٥٩ سنه‌سى اواخرنده جزره‌يه كوندرلدى . موصل ، ديار بكر بغـداد جهتلرينى دور ايدرك اون آلتى آى صكره عودت ايتدى .

تاريخ لطفيده [١] دينيليوركه :

« كمال پاشا ، بو مسئله ايچون [بدرهان مسـئله‌سى] برقاچ دفعه موصله كوندريله‌رك [٢] اوتاريخه قدر مأمورين دولتدن كيمسه‌نك كيتمه‌مش اولديغى جزره‌يه واروب مأمور اولديغى اوامر و تنبيهـاتى بدرهان بكه بالذات افاده ايتمشدر . بدرهان بك تركجه بيلمديكندن كمال پاشا فارسى لسانيله‌مير مومى‌اليهه افادهٔ مرام ايلمشدر . نهايت سوزك عدم تأثيرى قطع نزاع ايچون لسان سنانى استعماله بادى اولمشدر » .

---

[١] [جلد ٨ صحيفه ١٤٣]

[٢] تقويم وقايعده [نومرو ٢٦٤] كمال پاشـانك جزره‌يه اعزامندن بحث ايدلديكى اثناده « مقدما ايكى دفعه اورالره مأمور ايديله‌رك حوالئ مذكوره احوالنه واقف اولديغندن . . . . . . » دينيليور .

اجرا ایتمك اوزره تأسیس ایدیلن جریده نظارتنه باب دفتری مکتوبجیسی سعید افندی وباش کتابتنه‌ده ـ مشارالیهك دامادی ـ کمال افندی تعیین و ١٢٥٠ ده خواجه‌لك ، ١٢٥١ ده رابعه رتبه‌سی توجیه ایدلدی .

سفارتله ایرانه کوندریلن صحافلر شیخی زاده وقعه نویس اسعد افندینك نامنه ترتیب ایلدیکی (منتخبات شهنامه) ایله تنظیم ایتدیکی قصائد فارسیه ، مشارالیهك نظر تقدیر و توجهنی جلب ایدرك سفارت سرکتابتیله سرترجمانلغنه تعیین ایتدیردی . برلکده طهرانه کوتوردی .

ایراندن عودتنده ملکیه ناظری پرتو پاشا ، مشارالیهی صدارت مکتوبی قلمنه مأمور ایتدی . درسعادته کلن ایران شهزادکان وسفراسنك مکالمه‌لرنده استخدام اولندی . مأموریت مخصوصه ایله تکرار طهران و اصفهانه کیدرك ایکی سنه اقامت ایلدی .

سعید بك افندی ، (هدیهٔ سال) و (مداین خرابه‌لری) نامنده‌کی رساله‌یه دائر ادبادن حسین دانش بکه یازدیغی تذکره‌ده دیرکه [١] :

« . . . . . طهران سفارتنده باش کاتب بولنان پدرم کمال پاشا اوزمان سفیر بولنان مشهور وقعه‌نویس اسعد افندی ایله شاه ایچون اسعد افندی طرفندن کوستریلان بر حرمتسزلکه مبنی فنا حالده بوزشمش و سفارتخانه‌یی ترك ایله آیری برخانه‌یه چیقوب اسعد افندینك انهاسی اوزرینه عزل ایدلمشدر . طرفادن اولان سلطان محمود ، پدرمی استانبوله کلنجه نزدینه جلب ایله سبب منازعه‌یی صورمش و پدرم دخی بروجه آتی جواب ویرمشدر :

« علم و فضلنه دیه‌جك اولمیان اسعد افندی ایرانیلرك نکته‌دانلقلرینی وذکالرینی بیلمه‌مك کبی براثر حمق وجهل کوستردی . غایتله بیوك برلطف اولمق اوزره طرف همایونکزدن اسعد افندی‌یه تصویر همایون احسان بیورلدی . فوق‌العاده اولان بو احسان شاهانه‌لرینه مقابل شاه دخی مشارالیهه تصویرینی ویردی . قولکنز سفارتخانه‌ده یوق ایکن تصویر همایونی قبول صالوننك دیوارینه آصدیرمش . کذلك تصویر شاهی‌یی دخی مقابلنده‌کی دیواره تعلیق ایتدیرمش . کرچه بوصورت پك مناسب ایسه‌ده تصویر همایونك آلتنه (شاه

[١] [رسملی کتاب نومرو : ٤٢]

احمد كمال پاشا

سلطان كتخدالرندن الحاج سيّد ابراهيم آغانك اوغليدر [۱] . ۱۲۲۳ ده درسعادتده طوغدی . معلمين مخصوصه‌دن تحصيل علوم ايتدی . ۱۲٤۱ ده دفتردار مكتوبجی قلمنه داخل اولدی .

وقعهٔ خيريه‌دن صكره دولتك اكثر نظاماتی تبدل ايدرك ضوابط ملكيه‌نك اساسی اولان تحرير نفوس مادهٔ مهمه‌سی اولجه مركز سلطنتده اجرا اولنمش ايسه‌ده غوائل حربيه‌نك تعاقبی ولاياته تعميمنه مانع اولمشدی . ۱۲٤۵ ده تحرير نفوس ايچون اناطولی و روم ايلی ولاياتنه تعيين اولنان مأمورلرك كوندردكلری دفترلری تدقيق وايجاباتنی

[۱] ابراهيم آغا ۱۲٦٤ ده وفات ايتمشدر . كمال پاشا ، پدرينك ارتحالنه شو تاريخ مجوهری سويله‌مشدر : « قيلدی سيد حاجی ابراهيم آغا عزم بقا » . مشاهير ادبادن سعيد بك افندی ، بيوك پدرينك ارتحال ايتديكی سنه طوغمشدر .

حمدی پاشانك صدارتنده ٧ محرم ١٢٩٥ ده ـ ثانياً ـ رسومات امانتنه ومتارکه عقدی ایچـون غرانددوق نیقوله‌نك نزدینه کوندریلن نامق پاشانك عودتنه قدر ١٦ محرم ١٢٩٥ ده خزینهٔ خاصه نظـارتی وکالتنه ، ١٥ ربیع‌الآخر ١٢٩٥ ده ـ نافعه نظارتی انضمامیله ـ باش وکالته نصب اولندی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیرم صادق پاشا

نزدمزده تحقق ایدن بعض اسباب اوزرینه هیئت وکلانك تبدیلنه لزوم کورندیکندن اهلیت وحسن‌سلوك وسیرتکزه ووضع‌ایتدیکمز قانون‌اساسینك اهمیتنه کوره حرکته اقتدارکزه مبنی ریاست مجالس وکلا اهمیتی درکار اولان نافعه نظارتی انضمامیله عهده‌کزه ومسند مشیخت اسلامیه احمد مختار بکه احاله اولندی . مملکتمزك حسن اداره‌سنه دلالت ایدن اسبابدن وصنوف تبعه‌مزك سعادت وبختیاری‌یه نائلیتله مطمئن‌البال اولمرندن غیری‌املم‌اولمدیغندن عندمزده وافکار عامه‌ده متحقق‌اللزوم اولان اصلاحاتك حصولی ایچـون هیئتجه وکمال حسن نیتله چالیشـلمسنی تنبیه وتوصیه ایدرم جناب حق موفق بیوره . ١٥ ربیع‌الاخر ١٢٩٥ » .

هنکام وکالتنـده انکلتره دولتی طرفندن قبریسك ترکی تکلیف اولندی . باب‌عالینك اکثر دوائری محترق وعلی‌سعاوی وقعه‌سی حادث اولدی . ٢٥ جمادی‌الاولی ١٢٩٥ ده عزل ایدلدی .

١١ جمادی‌الاخره ١٢٩٥ده جزایربحرسفید ولایتنه تعیین‌اولنه‌رق اوراده اوچ سنه قدر ایفای خدمتدن صکره استعفا ومملکتنده اقامتنه مساعده اولنمسنی استدعا ایتدی .

لمنیده اقامته مأمور اولدی . ایکی اوچ سنه صکره (١٠,٠٠٠) غروش معزولیت معاشی تخصیص قلندی . ١٣١٩ده لمنیده وفات‌ایتدی . نیازئ مصری حضرتلرینك جوار مرقدینه دفن ایدلدی .

مشارالیهك زمان نظارتنده مبانئ دینیه و خیریه‌دن بعضلری تعمیر اولندی .

شوال ١٢٨٥ده رتبهٔ بالا ایله مالیه نظارتنه تعیین و ١٧ محرم ١٢٨٦ ده رتبهٔ وزارت ، محرم ١٢٨٧ ده برنجی رتبه مجیدی نشانی توجیه قلندی .

١٥ جمادی الاولی ١٢٨٧ ده اوقاف همایون نظارتنه ، ٢٩ رجب ١٢٨٧ده آیدین والیلکنه ، ٨ رجب ١٢٨٨ده ــ ثانیاً ــ مالیه نظارتنه تعیین اولندی. [محمود ندیم پاشانك صدارتنه تصادف ایدن بو نظارتدن تخلیصنی شروانی زاده رشدی پاشایه یازدیغی مکتوب خصوصیده نیاز ایتمش ایسه‌ده آرزوسنك اسعافی قابل اوله‌مامشدر] .

مالیه خزینه‌سی رؤسای مأمورینندن بعضلرینك صدر اعظم محمود ندیم پاشا طرفندن تبدیل ایدلمسندن وعقد اولنه‌جق بر استقراضك فائضی فاحش اولمسندن طولایی صدر مشارالیه ایله مجلس وکلاده وقوع بولان منازعهٔ لسانیه اوزرینه ١٣ رمضان ١٢٨٨ ده عزل ایدلدی .

٢٤ ربیع الاول ١٢٨٩ ده ــ ثانیاً ــ آیدین والیلکنه ، ١٩ جمادی الاخره ١٢٨٩ ده ــ ثالثاً ــ مالیه نظارتنه نصب اولنه‌رق اسعد پاشانك دفعهٔ اولی صدارتنده ١٨ ذی الحجه ١٢٨٩ ده انفصال ایلدی .

٩ ربیع الاول ١٢٩٠ ده رسومات امانتنه تعیین ومالیه‌یه متعلق بعض مسائلی تسویه واستقراض عقد ایتمك اوزره پارسه اعزام قلندی. درسعادته عودتی متعاقباً ١٧ جمادی الاولی ١٢٩١ ده امانتدن منفصل اولدی .

٢٥ رمضان ١٢٩٢ ده پارس سفارتنه ، ادهم پاشانك صدارتنده ٢١ محرم ١٢٩٤ ده طونه والیلکنه نصب ایدلدی . ١ جمادی الاولی ١٢٩٤ ده طونه‌دن انفصال ایله درسعادته عودت ایلدی .

باب سرعسکریده ــ بعض وکلادن مرکباً تشکیل اولنان ــ امور حربیه مجلسی اعضالغنه ومهاجرین قومیسیونی ریاستنه مأمور اولدی . ایلك دفعه کشاد اولنان مجلس مبعوثانه درسعادتجه انتخاب ایدلدی .

محمد صادق پاشا

آیدین سنجاغی داخلنده بایندر مفتیسی عبدالله افندینك اوغلیدر . ۱۲٤۱ده بایندرده طوغدی. پدر و برادرندن وسائر ذواتدن مملکتنده صرف و نحو عربی و علوم دینیه تحصیل ایتیه‌رك بایندر مدیر- لکنه‌تعیین اولندی .

ازمیرده کمرك خدمتلرنده بولندقدن صکره - صدر اسبق فوأدپاشانك تشویقیله - درسعادته کله‌رك باب عالی ترجمه اوطه‌سنه داخل اولدی . بعض ولایات پولتیقه مأمور- یتلرنده بولندی .

۱٦ شوال ۱۲۷۷ ده سلانیك کمرك امانتنه ، ۲۲ ذی‌الحجه ۱۲۸۲ ده دیوان محاسبات اعضالغنه ، ۲۰ شوال ۱۲۸۳ ده رتبهٔ اولی صنف اولی ایله اسهام عمومیه امانتنه نصب ، ربیع الاول ۱۲۸۵ ده ایکنجی رتبه عثمانی نشانی توجیه ایدلدی . قونسلیده ایشلری ایچون پارسه کوندرلدی .

عدليه نظارتنه تعين قلندی . ١٥ ربیع‌الآخر ١٢٩٥ ده ـ احمدوفيق پاشا قابینه‌سنك سقوطنده ـ انفصال ایلدی .

ذی‌الحجه ١٢٩٥ ده ـ ثالثاً ـ عدليه ناظری اوله‌رق ـ خیرالدین پاشانك صدارتنده ـ ٩ ذی‌الحجه ١٢٩٥ ده عزل و ١٧ ذی‌الحجه ١٢٩٥ ده انقره والیلکنه تعین اولندی .

٧ ربیع‌اول ١٢٩٩ ده انقرده‌ده وفات ایتدی . حاجی بیرام ولی جامعی قارشیسنده‌کی مقبره‌یه دفن ایدلدی . سنی یتمشه وارمشدی . طویل‌القامه ، لیاقتلی ایدی .

بیوك اوغلی ارباب اهلیتدن ـ ایمان بك بکرش ـ غیری ایکن ٧ رمضان ١٣٠٢ ده ، کوچك اوغلی سرقرنالقدن منفصل خالد خورشید بك ٢٧ جمادی الآخره ١٣٣٤ ده وفات ایتدی .

مشارالیهك زمان نظارتلرنده آثار دینیه وخیریه‌دن برچوغی تعمیر اولندی .

حجاز وآليلكنه نصب ، ١ شعبان ١٢٨٧ ده برنجی رتبه عثمانی نشانی اعطا ایدلدی .

بعدالانفصال ٢٥ ربیع‌الاول ١٢٨٩ ده ـ چار سنجاق ایله برلشدیریله‌رك دیار بکر ولایتندن افراز ومجدداً تشکیل اولنان ـ معمورةالعزیز ولایتی والیلکنه ، ٢٧ جمادی‌الاولی ١٢٨٩ ده سیواس والیلکنه، ٢٤ صفر ١٢٩٠ ده ـ ثانیاً ـ اوقاف همایون نظارتنه ، ٩ ربیع‌الاول ١٢٩٠ ده ـ شروانی زاده رشدی پاشانك صدارتنده ـ صدارت مستشارلغنه [١] ، ٢٨ رجب ١٢٩٠ ده دیوان احکام عدلیه نظارتنه ، ٥ صفر ١٢٩١ ده ـ ثانیاً ـ ادرنه والیلکنه مأمور اوله‌رق رمضان ١٢٩٢ ده انفصال ایتدی .

٦ ذی‌القعده ١٢٩٢ده آیدین والیلکنه نصب اولنه‌رق ١٧ رجب ١٢٩٣ ده عزل ، شعبان ١٢٩٣ ده قوائم نقدیه قومیسیونی ریاستنه ، ٩ محرم ١٢٩٤ده حلب‌والیلکنه ، ٢١ محرم ١٢٩٤ ده ـ ادهم پاشانك صدارتنده ثانیاً ـ صدارت مستشارلغیله انتخاب مأمورین قومیسیونی ریاستنه مأمور اولدی .

ادهم پاشایه خطاباً صادر اولان خط همایونده :

« نظارتلره عائد مصالحك منتظماً جریانی اسبابندن بری وکلامز معیتلرنده معلومات وآراسندن استفاده اولنور مستشارلرك وجودی ماده‌سی اولمغله صدارت مستشارلغی دخی قائممقاملرك انتخابی ایچون نظارت مستشارلرینك وشورای دولت اعضاسنك مناسبلرندن ترکیبی مقرر اولان قومیسیونه دخی بالفعل ریاست ایتمك اوزره حلب والیسی خورشید پاشایه توجیه » دینلمشدر.

١ صفر ١٢٩٥ ده ـ احمد وفیق پاشانك باش وکالتنده ثانیاً ـ

---

[١] فوأد پاشا معیتنده رشدی پاشا ایله شامده رفاقت ایتمشلردر .

محمد خورشید پاشا

موصللی عبدالجلیل زاده یحیی پاشانك كوله‌سیدر . اوان شبابنده خارجیه مكتوبی قلمنه داخل اولدی . شام وحوالیسنده تحدث ایدن

وقوعات مهمه اوزرینه صدراسبق فؤادپاشانك مأموراً اعزامنده ذی‌الحجه ۱۲۷۶ ده معیتنده شامه كیتدی .

رمضان ۱۲۷۹ ده روم ایلی بكلر بكلكی پایه‌سیله قدس شریف متصرفلغنه ، ۷ رمضان ۱۲۸۰ ده رتبهٔ وزارتله صیدا والیلكنه ، ذی‌القعده ۱۲۸۱ ده ارضروم والیلكنه تعیین اولندی [۱] .

ارضرومه كیتمك اوزره درسعادته ورودنده ۲۸ ذی‌القعده ۱۲۸۱ ده مالیه نظارتنه ، ۱۵ شعبان ۱۲۸۲ ده ادرنه والیلكنه ، ۱٦ محرم ۱۲۸٦ ده اوقاف همایون نظارتنه ، ۱٦ جمادی‌الاولی ۱۲۸۷ ده

[۱] مالیه نظارتنه تعیینی تصمیم اولنمسنه بناءً ارضروم والیلكنه نصبی حقنده‌كی ارادهٔ سنیه رسماً اعلان قلنمامشدر .

فهمی افندی‌یی نهانی اله آلەرق بعض هدایا ایله دخی تاطیف بیوردیلر . اوجهنله حسن فهمی افندی صدر اعظمك مبعوثانه اسناد ایتدیکی افاداتی تکذیب ایلدیکندن مشارالیهك عزل وتبدیلی ذهن همایونده تقرر ایلدی »

١ صفر ١٢٩٥ ده عزل و اوکون ــ ثالثاً ــ آیدین والیلکنه تعیین قلندی. ١١ صفر ١٢٩٦ ده بغداد والیلکنه تحویل اولندی . حجاز ولایتنه تعیینی استدعا ایتمسیله آیدینده ابقا ، ٢٧ شعبان ١٢٩٣ده سوریه والیسی مدحت پاشا ایله بجایشلری اجرا قلندی .

٧ محرم ١٢٩٨ ده مرصع عثمانی ، ١٠ رجب ١٣٠٢ ده مرصع مجیدی نشانلری احسان اولندی . تواریخ مختلفه‌ده روسیه‌نك برنجی رتبه سنت آن ، اوستریانك برنجی رتبه ژوزف ، ایرانك برنجی رتبه شیروخورشید نشانلرینی احراز ایلدی .

دوراً بیروته کلدیکی اثناده ١٧ ذی‌القعده ١٣٠٢ده [١٤ اغستوس ١٣٠١] ــ صدر و قلب علتندن ــ وفات ایتدی . بیروتده مکتب سلطانی جوارنده احضار اولنان محله دفن و با ارادۀ سنیه تربه انشا ایدلدی . متدین ، مستقیم ، عفیف ، راست کو بر ذات ممدوح الصفات ایدی .

مشارالیهك زمان نظارتنده متعدد جامع ، مدرسه، مکتب وآثار خیریۀ سائره تعمیر اولندی .

تفویض اولنمش وداخلیه نظارتی مابین همایونمز باش کتابتندن منفصل اعیاندن سعیدپاشایه وخزینهٔ خاصه نظارتی اعیاندن نامق پاشایه ومالیه نظارتی رسومات امینی کانی پاشایه ومعارف نظارتی احمد وفیق پاشایه و رسومات اماتنی صادق پاشایه احاله اولنوب مالیه ناظری سابق یوسف پاشا حسب‌الحال اهمیتی بدیهی اولان طربزون ولایتنه ومعارف نظارتندن منفصل کمال پاشا مجلس اعیانم اعضالغنه تعیین قلنمشدر . بیانه حاجت اولمدیغی اوزره حال حاضر ایچنده الك مهم وجالب دقت اولان شی دشمنك تعرضات و تجاوزات کلیه‌سی اولوب محاربهٔ حاضره اوزرینه احضار ایتدیکمز قوت خصممزك قوتنه معادل اولدیغی و مبادیٔ حربده غلبات عدیده استحصال اولندیغی حالده مؤخراً کوریلان نتایج غیر مرضیه‌نك اعظم اسبابی قوماندانلرك بعض خطیئاتی اثری اوله‌رق غائله‌نك اندفاعنی متعاقباً بونوع احواله ترتب ایده‌جك معاملات قانونیه‌یه بر صورت مخصوصه‌ده باقیله‌جغی درکار ایسه‌ده خطایای واقعه‌دن مملکتمه عائد اولان مضار وخساری تعمیر ومستقبلی تأمین ایچون مقتضای درایتکز وجمله سائر وکلامزله بالاتحاد ایفای مساعیٔ مالانهایه ودولتمزك محب خاصی بولنان دولتلرك تمنیات و اخطارات خیرخواهانه‌لرندن وتمامیت ملکیه و استقلالمزه کافل اوله‌جق اسبابدن استفاده اولنمسی اخص مقاصدمزدر حق تعالی موفق بیوره . ۷ محرم ۱۲۹۵ » .

(مرآت حقیقت) ده [۱] دینیلیورکه :

« حمدی پاشا ، اصلاح احوال دولت حقنده‌کی فکر ومطالعه‌سنی تشدید ایدرك پادشاهه « ییلدیز قصرنده تحفظی اقامت بیورله‌نك زمانی دکلدر . دشمن پای تختکزه قدر کلدی . دولتکز تهلکهٔ عظیمه‌یه اوغرادی . بویله تحرز و تترس حالندن چیقوب بشکطاش سراینه نقل ایدرك تبعهٔ صادقه‌کزك محبتیله تحفظه میل افکار بیورملیسکز وتخصیصاتدن اکچه ترکیله ادارهٔ مالیهٔ دولتجه برتصرف حقیقی اجراسنه یول آچملیسکز » مآلنده سوزلر سویلمش ومبعوثانجه حرکتلری باعث قیل‌وقال اولان وکلانك عزل وتبدیللری لزومنی تکرار عرض ایتمش ایدی . لکن پادشاه ، صدر اعظمك افاداتندن فوق‌الغایه متکدر اولوب ازجمله کندیلرینك بشکطاش سراینه نقللری، خلعلری نیتنی تسهیل ایده‌جکی ظننده بولنملریله آنك تکلیف ایدلسنه و اویله بر مقصد مخفینك اجراسی ایچون حاضرلانمش مقدمهٔ اغفالیه معناسی ویردیلر . و اول امرده مبعوثانجه اولان قیل و قالك اندفاعیچون مجلس مبعوثان رئیسی حسن

[۱] [جلد ۳ صحیفه ٦٠]

دارشورای عسکری حربیه دائرەسی باش کتابت موقتەسنه نصب ورتبهٔ اولی صنف اولی توجیه اولندی .

ربیع الاول ١٢٨٥ده دیوان احکام عدلیه حقوق دائرەسی ریاستی وکالتنه ، ٢٥ جمادی الاخره ١٢٨٥ ده رتبهٔ بالا ایله اوقاف همایون نظارتنه ، ١٦ محرم ١٢٨٦ ده مقام سرعسکری مستشارلغنه تعیین ومتعاقباً ایکنجی رتبه عثمانی نشانی اعطا قلندی .

٢٩ ربیع الاول ١٢٨٨ ده رتبهٔ وزارتله مالیه نظارتنه ، ٨ رجب ١٢٨٨ ده رسومات امانتنه ، ١٤ رجب ١٢٨٨ ده آیدین والیلکنه مأمور اولەرق برنجی رتبه مجیدی نشانی ویرلدی .

٢٥ ربیع الاول ١٢٨٩ ده طونه والیلکنه ، ١٩ صفر ١٢٩٠ ده ـ ثانیاً ـ مالیه نظارتنه تعیین ، جمادی الاخره ١٢٩٠ ده برنجی رتبه عثمانی نشانی توجیه ایدلدی . ١٥ محرم ١٢٩١ ده انفصال ایلدی .

٢٢ محرم ١٢٩١ ده ـ ثانیاً ـ آیدین والیلکنه ، ٢٠ ذی الحجه ١٢٩١ ده سوریه والیلکنه نصب ایدلدی . شامك هواسیله امتزاج ایدەمدیکندن ١٣ ربیع الاخر ١٢٩٣ ده استعفا ایتدی .

رجب ١٢٩٣ ده قوائم نقدیه قومیسیونی ریاستنه ، یکرمی کون صکره شورای دولت اعضالغی انضمامیله ملکیه دائرەسی ریاستی وکالتنه ، ٦ شعبان ١٢٩٣ ده خزینهٔ خاصه نظارتنه ، ٣ ذی القعده ١٢٩٤ ده داخلیه نظارتنه ، ٧ محرم ١٢٩٥ ده مسند صدارته تعیین قلندی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیرم احمد حمدی پاشا

احوال حاضرەنك اهمیتنه وتدابیر لازمەنك سرعت جریانی لزومنه مبنی هیئت وکلامزجه باشلو برتبدله لزوم قوی مشاهده اولندیغندن وادهم پاشانك درایت وعفتی مسلم وکندوسندن از هرجهت خشنودیمز برکمال ایسەده حسب الوجود بر مدت مشاغلدن خالی قالمسی اقتضا ایلدیکنه بناءً خدمت مهمهٔ صدارت درکاراولان لیاقتکز واستقامت افکار وافعالکز جهتیله عهدهٔ حمیتکزه

احمد حمدی پاشا

صدر اسبق خسرو پاشانك كتخداسی ـ صدر اسبق ملك احمد پاشا احفادندن ـ يحيی بكك اوغليدر. ١٢٤٢ ده استانبولده طوغدی.

١٢٥٧ ده باب عاليده اسكی كتخدا قلمنه، بر بچق سنه صكره صدارت مكتوبی قلمنه داخل وشيخ الاسلام مشرب زاده عارف افندی‌یه داماد اولدی.

شوال ١٢٦٠ ده خواجه‌لك، مؤخراً رابعه، ربيع الاخر ١٢٦٧ ده ثالثه رتبه‌سی ويرلدی. ١٢٦٣ ده دارشورای عسكری معيتنه مأمور اولدی. دارشورای عسكری باش كتابتی معاونلكنه، بر مدت صكره، مكتوبئ سرعسكری معاونلكنه تعيين اولنه‌رق متمايز واولی صنف ثانيسی رتبه‌لرينی احراز ايلدی.

٢٣ رجب ١٢٧٧ ده دارشورای عسكری باش كتابتنه، ١٥ رمضان ١٢٧٨ ده دارشورای عسكری اعضالغنه، محرم ١٢٨٠ ده

٢ — (مجموعة الفرائد لب الفوائد) عنوانلی اثری ، یالکز هندسهٔ عملیه وفن مساحه‌یی حاویدر.

٣ — (مجموعة الفرائد لب الفوائد) لك مختصری اوله‌رق دیکر بر رساله دها ترتیب ایلدی .

٤ — (مرآت السماء) فن هیئتدندر .

٥ — (حل الاصعب فی تضعیف المکعب).

٦ — (نخبة الحساب) ١٢٤٥ ده تألیف و ١٢٧٠ ده طبع اولندی ، ملا جمشیدك اثرندن مترجمدر .

مشارالیهك زمان نظارتنده متعدد جامع ، مسجد ، درکاه ، تربه ، مکتب وسائر آثار خیریه تعمیر اولندی .

حكمای وزرادن عبدالرحمن سامی پاشا طرفندن تنظیم اولنان منظومهٔ تاریخیه :

اول فاضل یگانه توحید افندی ایواه
آیرلدی آره‌مزدن ایتدی بقایه رحلت
گرچه وجودِ عالم ظلّ تعیندر
گوز یومه‌دن زمانی زائل اولور نهایت
لکن بو بزمگهده الفتلننجه ارواح
فرقت دمنده ناچار دللر بولور کدورت
الله رحمت ایتسون اهل معارف ایدی
اخلاقی برگزیده بر مردنیك خصلت
تاریخ فکر ایدرکن گلدی دوپیك تبشیر
جانان ایلنده بولدی توحید صفای وحدت

§

علوم عالیهٔ دینیه‌ده ، فنون غریبه‌ده ید طولاسی ، عفت و فضیلتی معاصرلرینك تحت تسلیمنده‌در . قوناغنده منتسبین معرفته صباح واقشام علوم متنوعه تدریس ایدردی . شعر و نثری‌ده مکمّلدر . مجموعهٔ اشعاری ـ قاین برادری دیوان همایون بکلکجیسی اسبق ناصر بك افندینك خانه‌سنده ـ محترق اولدی .

(تذکرهٔ فطین) ده

« رجای وصلتکله جستجولر هب سنکچوندر
ره عشقکده بذل آبرولر هب سنکچوندر »

مطلعلی بر غزلی مندرجدر .

آثاری :

١ — هندسهٔ عملیه ، فن مساحه ، فن تسطیح ، فن استحکام مسائلنه دائر (تلخیص الاعمال) نامیله ١٢٤٥ ده بر اثر تألیف ایدرك ١٢٧٠ ده طبع اولندی .

ايله ١٢٦٢ ربيع الآخرى نهايتنده ختام بوله‌جق اولان مدت معينه‌سى ١٢٦٢ شعبانى غايتنه قدر تمديد ايدلدى .

مشاراليه سعيد پاشانك دفعهٔ ثانيه سرعسكرلكنده صفر ١٢٦٣ده دار شوراى عسكرى اعضالغنه تعيين قلندى . مشاراليهك سرعسكرلكدن عزليله سينوبه اجلاسنده رجب ١٢٦٤ ده اعضالقدن عزل و صورت تبعيدده عشاق نيابتنه مأمور ايدلدى . پاشانك اطلاقنده مشاراليه‌ده درسعادته عودت ايتدى .

١٢٦٦ محرمى غره‌سندن ضبط ايتمك و رتبه‌سى يوم توجيهندن معتبر اولمق اوزره مكهٔ مكرمه ، ١ ربيع الآخر ١٢٧٠ دن ضبط ايتمك اوزره مدينهٔ منوره مولويتنه نصب اولندى .

مدينهٔ مطهره‌دن عودتنده دار شوراى عسكرى مفتيسى اولدى . واستانبول پايه‌سنى احراز ايلدى .

١٧ شعبان ١٢٨٠ ده مجلس والا اعضالغنه تعيين و اناطولى قاضيعسكرلكى پايه‌سى توجيه ايدلدى .

١ محرم ١٢٨٢ دن اعتباراً ضبط ايتمك اوزره يانيه قضاسى آرپه‌لق صورتيله ويرلدى .

٩ ربيع الآخر ١٢٨٣ ده روم ايلى قاضيعسكرلكى پايه‌سى توجيه قلندى . مجلس انتخاب حكام شرع رئيسى و ١١ ذى‌القعده ١٢٨٤ده اوقاف همايون ناظرى اولدى . ٢٥ جمادى الآخره ١٢٨٥ ده استعفا ايتدى . سلطان عبدالعزيز خان حضرتلرى جانبندن مأموريتنه دوامى مكرراً امر بيورلديسه‌ده اعتذار ايلدى .

٢١ شوال ١٢٨٦ ده [بازار كونى] وفات ايدرك جدى نجّار زاده حضرتلرينك تربه‌سنه دفن ايدلدى .

[قبرينه « هذا مقام توحيد » عباره‌سنك تحريرينى وصيت ايلمش ايسه‌ده هنوز حكم وصيت انفاذ اولنه‌مديغنى اقرباسندن برذات عالى قدر افاده ايلمشدر] .

§

السيد احمد توحيد افندی

اشرف رومی قدّس سرّه احفادندن بروسه‌لی شیخ مصطفی افندی زاده شیخ اسماعیل حقی افندینك اوغلیدر . والده‌سی، مشاهیر مشایخ نقشبندیه‌دن نجّار زاده شیخ مصطفی ضیاء الدین افندی حضرتلرینك مخدومی شیخ صدیق افندینك کریمه‌سیدر. ۱۲۲۲ده استانبولده طوغدی . مشاهیر علمادن کتخدا زاده عارف افندیدن اخذ علوم ایتدکدن صکره [۱] طریق تدریسه داخل و سرعسکر اسبق

بروسه‌لی دامادسعید پاشایه کتابجی اولدی .

۱۲۵۵ ده بالامتحان مکتب عرفانیه وموسیقهٔ همایون معلملکنه، اخیراً بشکطاش نیابتنه تعیین اولندی . ۱۲۶۰ ده بوسنه مولویتنه نصب

---

[۱] « توحید افندی ، علوم منقولات و معقولاتك کافه‌سنی و علوم ریاضیه‌یی کتخدا زاده افندیدن اوقومشدر » . [مناقب کتخدا زده ـ امین افندی : صحیفه ۵]

مقام سرعسکری مستشارلغنه، ۲۸ صفر ۱۲۸۰ ده ــ ثانیاً ــ مجلس والا اعضالغنه ، ۱۹ جمادی الاولی ۱۲۸۲ ده رسومات امانتنه ، ۱۷ شعبان ۱۲۸۲ ده اوقاف همایون نظارتنه تعیین اولندی .

۲ ربیع الاول ۱۲۸۳ ده [بازار کونی] راحتسز اولدیغی حالده وانی کویندەکی یالیسندن واپورله کوپری یه کلەرك کوپری اوستنده بش اون آدیم یورودکدن صکره فجئةً وفات ایلدی . اسکدارده سلیمیه جامعی حظیرەسنه دفن ایدلدی .

عفیف ، خیرخواه ، صادق ، اوزون بویلی ، اسمر ، قمرال صقاللی ایدی . مخدوملری باب سرعسکری ممیزلرندن وحید و توفیق بکلر مرحوملر ایله خارجیه ترجمه اوطه‌سی اوراق مدیریتندن متقاعد رفیق بك افندیدر .

مشارالیهك زمان نظارتنده بعض مبانیٔ دینیه وخیریه تعمیر اولندی .

حسین مجد افندی

مابین همایون مأمورلرندن اولدیغی حالده اثنای اختلالده سرکرده‌لکله اعزام اولنه‌رق مورده‌ده شهید اولان (عبدالحلیم) نامنده بر ذاتك اوغلیدر . ۲۷ رجب ۱۲۲۷ ده درسعادتده طوغدی .

دفترخانه قلمنه داخل اوله‌رق زعامت توجیه اولندی . باب سرعسکریدن بر معتاد کاتب طلب اولنمسی اوزرینه قلمنجه انتخاب ایله اورایه نقل ایدلدی . تدریجاً ترقی ایدرك ردیف تحریرات باش کاتبی اولدی .

۱۲۵۱ ده خواجه‌لك رتبه‌سیله تحریرات مدیریتنه ، رمضان ۱۲۵۹ ده سرعسکر مکتوبجیلغنه تعیین ورتبهٔ ثالثه توجیه قلندی . ۶ ذی القعده ۱۲۵۹ ده دار شورای عسکری باش کتابتنه تحویل ورتبه‌سی ثانیه‌یه ترفیع اولندی .

شوال ۱۲۶۱ ده دارشورای عسکری اعضاسی اولدی . شوال ۱۲۶۲ ده رتبهٔ اولی صنف ثانیسی توجیه ایدلدی . محرم ۱۲۷۴ ده ـ دار شورای عسکری اعضالغی عهده‌سنده قالمق اوزره ـ مصارفات نظارتنه نصب اولندی .

محرم ۱۲۷۸ ده نظارت عهده‌سندن آلنه‌رق اعضالقده ابقا ، ۲۱ ربیع الاخر ۱۲۷۸ ده مالیه مستشارلغنه نقل ایدلدی .

ذی القعده ۱۲۷۸ ده ایکنجی رتبه مجیدی نشانی ویرلدی . ۱ ذی الحجه ۱۲۷۸ ده ـ رتبهٔ بالا ایله ـ مالیه نظارتنه ، ۳ صفر ۱۲۷۹ ده مجلس والای احکام عدلیه اعضالغنه ، جمادی الاخره ۱۲۷۹ ده ـ اعضالغه علاوةً ـ عادله سلطان حضرتلرینك کتخدالغنه ، ۱۹ رمضان ۱۲۷۹ ده

تصمیماتمزه موافق اجرای مأموریت ایده‌جکك عندمزده مجزوم و محقق بولندیغندن خدمت جلیلهٔ مذکوره عهدهٔ لیاقتکه توجیه وایجابی اجراقلنمشدر. بیاندن مستغنی اولدیغی کبی اقدم مصالح دولت علیه‌مز ملك وتبعه‌مزك هر جهتنده استحصال رفاه و معموریتلری قضیه‌سی اولوب بونك فعلاً درجهٔ مطلوبه‌یه ایصالی ایسه مقتضیاتنك بالاتفاق خالصانه اجراسنه متوقف اولدیغندن هرحالده طرفکدن وبالجمله وکلا ومأمورین سلطنت سنیه‌مز جانبلرندن بوبابده ابراز مأثرغیرت وصرف وسع ومقدرت اولنمسی مأمول ومنتظردر همان جناب رب العالمین توفیقات صمدانیه‌سنه مقرون بیوره . ١٧ صفر ١٢٩٠ » .

حسین عونی پاشانك غمز و نفاقیله ٢٦ ذی الحجه ١٢٩٠ ده عزل ایدلدی.

مشار الیهك عزلی وتبعیدی حسین عونی پاشانك غمز وفسادندن منبعث اولدیغی — اوصره‌ده مابین همایون باش کتابتنده بولنان — عاطف بك افندینك (خاطرات) نده و محمود جلال الدین پاشانك (مرآت حقیقت) نده ، ممدوح پاشانك (فوران ازمان) و (مرآت شئونات) نده‌ده مصرحدر .

٩ ربیع الآخر ١٢٩١ ده حلب ، ١٧ جمادی الاولی ١٢٩١ ده حجاز والیلکلرینه تعیین اولندی .

طائفده ١١ شعبان ١٢٩١ ده — قاره حمادن متأثراً — وفات ایدرك ابن عباس رضی الله عنهما حضرتلرینك جوار سعادت نثارینه دفن ایدلدی.

(مرآت شئونات) ده [١] دینیلیورکه :

« رشدی پاشا ، درسعادتدن انفکاکی اثناده صلاح حالنه اعتماد ایلدیکی رجال دولتدن برذات ایله کوروشدیکنده « بن کیدیورم . پادشاهه صادقم . عونی پاشانك یوزندن پادشاه ضرر کوره‌جکدر . سنك دیانتکدن امین اولدیغم ایچون آنك بکا وقتیله سویلدیکنی تکری اماتی اوله‌رق محرمانه افاده ایدیورم » دیمش اولدیغنی واقف سر بولنان اوذات ، رشدی پاشانك وفاتندن صکره بنی حقیقته مطلع قلمشدی » .

رشدی پاشا ، عالم ، نکته‌دان ، حسن تقریره قادر ، صبیح الوجه ، متبسم ، احباسنه باذل همت ایدی . مشار الیهك زمان نظارتلرنده بعض مبانئ دینیه وخیریه تعمیر اولندی .

---

[١] [صحیفه : ٤٨] .

١٢٨٠ ده شام وصیدا ایالتلرندن وقدس سنجاغندن مرکباً تشکیل اولنان سوریه ولایتی والیلکنه، ١٩ جمادی‌الاولی ١٢٨٢ ده اوقاف همایون، ١٧ شعبان ١٢٨٢ ده مالیه نظارتلرینه تعیین و برنجی رتبه عثمانی نشانی اعطا، ١٩ ذی‌القعده ١٢٨٤ ده خزینهٔ خاصه نظارتی‌ده علاوةً توجیه اولندی.

شوال ١٢٨٥ ده خزینهٔ خاصه نظارتی انضمامیله داخلیه، ٢٢ شوال ١٢٨٧ ده ـ خزینهٔ خاصه نظارتنك ابقاسیله ـ ثانیاً ـ مالیه، ٢٩ ربیع‌الاول ١٢٨٨ ده نافعه، ١٥ ربیع‌الاخر ١٢٨٨ ده دیوان احکام عدلیه ناظری اولدی. ١٠ رجب ١٢٨٨ ده صدراعظم محمود ندیم پاشانك سعایتیله عزل ومتعاقباً اماسیه‌یه نفی اولندی.

محمود ندیم پاشا، مشارالیه ایله ضبطیه ناظری حسنی پاشا وذوات سائره‌نك نفینی مجلس وکلاده موقع مذاکره‌یه قویدیردیغی صره‌ده شورای دولت رئیسی یوسف کامل پاشا «بومثللو اجراآت کیفیه قاعدهٔ معدلت واصول تنظیماته مغایردر» دیه شدیداً مخالفت ایلدی. دیوان احکام عدلیه ناظری مترجم محمد رشدی پاشاده رئیس مشارالیهه پیرو اولدی. صدرمستبد، رئیس وناظر مشارالیهمایی مخالفت شدیده‌لرندن بحثله عتبهٔ ملوکانه‌یه شکایت ایدرك عزللرینه ارادهٔ سنیه استحصال ایلدی.

مدحت پاشانك صدارتنده ١ رجب ١٢٨٩ ده اورمان ومعادن، ٢٦ شعبان ١٢٨٩ ده ـ ثانیاً ـ اوقاف همایون، اسعد پاشانك صدارت اولیسنده ١٨ ذی‌الحجه ١٢٨٩ ده ـ ثالثاً ـ مالیه نظارتنه، ١٧ صفر ١٢٩٠ ده مقام صدارته نصب اولندی.

خط همایونك صورتی:

« وزیر معالیسمیرم محمد رشدی پاشا

بوکره اسعد پاشانك بالایجاب خدمت صدارتدن انفصالی وقوعنه مبنی سنك صفت ممدوحهٔ فضل ودرایتله اتصافك وهر وجهله ترقیات حقنده اولان

شروانی زاده محمد رشدی پاشا

اعاظم مشایخ خالدیه‌دن مولانا اسماعیل شروانی قدّس سرّه حضرتلرینك اوغلیدر . ۱۲۴۴ ده اماسیه‌ده طوغدی . بعدالتحصیل درسعادته كله‌رك بایزید جامع شریفنده تدریس علوم ایتدی .

۶ محرم ۱۲۷۰ ده اماسیه اوقاف مدیری اولدی. ۱۳ ربیع الاخر ۱۲۷۱ ده استعفا ایتدی . درسعادته عودتنده محكمهٔ تفتیش اوقاف قساملغنه تعیین اولندی .

فؤاد پاشا، مأموریت فوق العاده ایله سوریه‌یه عزیمتنده مشارالیهی‌ده برابر كوتوردی. عهده‌سنه مخرج پایه‌سی توجیهی غایت ملتزمانه انها ایتدیكی حالده شیخ الاسلام سعدالدین افندی اسعاف ایلمدی. صدر زمان عالی پاشا ، مشارالیهی مجلس والا اعضالغنه و فؤاد پاشاده درسعادته عودتنده رتبهٔ وزارتله شام والیلكنه تعیین ایتدیردی. مدرسلكدن وزیر اولانلرك بری‌ده مشارالیهدر .

فضلای وزرادن معارف ناظر اسبقی داماد حضرت شهریاری محمد شریف پاشا حضرتلری کریمه زاده‌سیدر .

مشارالیهك زمان نظارتلرنده درسعادتده طشرده‌ده متعدد جوامع، مساجد، درگاه، مکتب، کتبخانه، چشمه، صو یوللری تعمیر اولندی .

٢٩ ربیع‌الاول ١٢٨٨ده کتخدالغه علاوةً رتبهٔ وزارتله خزینهٔ خاصه نظارتنه ، ١٥ جمادی‌الاخره ١٢٨٨ ده ینه کتخدالق انضمامیله بحریه نظارتنه نصب اولندی .

٤ رمضان ١٢٨٨ ده کتخدالق عهده‌سنده قالمق اوزره مابین همایون مشیری و ـ بحریه نظارتنه تعیین اولنان ـ سوریه والیسی اسعد پاشانك ورودینه قدر ٢٠ ذی‌الحجه ١٢٩١ ده علاوةً بحریه ناظر وکیلی اولدی . مرصع عثمانی و برنجی رتبه مجیدی نشانلرینی حامل ایدی .

٢٩ محرم ١٢٩٢ده وفات ایتدی . سلطان محمود تربه‌سی حظیره‌سنه دفن اولندی .

بر ذات ـ مجوّهر اوله‌رق ـ شو تاریخی سویله‌مشدر :

دیدم حزنیله تاریخ
فرید پاشا وفات ایتدی .

وقعه نویس لطفی افندی‌ده تاریخ آتی‌یی تنظیم ایلمشدر :

معمر اولسه‌ده عصرك فریدی اولسه‌ده انسان
کلنجه (ارجعی) امری اولور منزل رس عقبا
جهانك حال مسبوقی فنا ایتمکده مخلوقی
بودر تاریخ منطوقی وفات ایتدی فریدپاشا .

عاقل ، کاتب ، مدیر ، عفیف ایدی . خدمت دولته دخولندن وفاتنه قدر برکون معزول قالمدی .

اوائل حالنده ملکیه ناظری پرتوپاشا مرحومك توصیه‌سیله مشاهیر ادبای رجالدن لبیب افندی‌یه داماد اولدی . مخدوملری فضیلت مندان رجال کرامدن احمد عزالدین بك ، متصرفیندن سعدالدین پاشا مرحوملره شورای دولت اعضاسندن شادان بك افندیدر . کریمه‌لری‌ده واردر . زراعت نظارتی مدیرانندن احمدشکری پاشا زاده لبیب بك افندی ایله

پاشانك يرينه ـ رتبهٔ اولى صنف اولى ايله باش كتابته تعيين ، ذى القعده ١٢٦٥ ده نشان امتياز احسان اولندى .

سعيدپاشانك مصر واليلكنه تعيينى حقنده كى فرمان عالى يى ايصاله مأمور اوله رق مصره عزيمت ووالئ مشار اليه ايله برلكده ٢٦ ذى القعده ١٢٧٠ ده درسعادته عودت ايلدى .

حقنده كى توجه وامنيت شاهانه يى ، كندى منفعتلرينه مغاير كورن بعض ارباب نفوذك اجبارى اوزرينه باش كتابتدن اخراجنه طرف شاهانه دن كمال تأسفله موافقت بيوريله رق ١٢ جمادى الاولى ١٢٧١ ده رتبهٔ بالا ايله عساكر نظاميهٔ شاهانه [سرعسكر] مستشارلغنه ، ١٣ محرم ١٢٧٨ ده علاوةً مصارفات عسكريه نظارتنه ، تعيين و رمضان ١٢٧٨ ده ايكنجى رتبه عثمانى نشانى توجيه قلندى .

١٩ رمضان ١٢٧٩ ده مجلس والاى احكام عدليه اعضالغنه ، ٣ ربيع الاخر ١٢٨٠ ده اوقاف همايون نظارتنه ، ١٩ جمادى الاولى ١٢٨٢ ده ـ ثانياً ـ مجلس والا اعضالغنه ، ٤ ربيع الاول ١٢٨٣ ده عادله سلطان حضرتلرينك كتخدالغى انضماميله ـ ثانياً ـ اوقاف همايون نظارتنه ، ١١ ذى القعده ١٢٨٤ ده ـ تشكيل اولنان ـ شوراى دولت اعضالغنه ، ١٩ ذى القعده ١٢٨٤ ده صدارت مستشارلغنه نصب اولندى .

مستشارلغه طوغريدن طوغرى يه طرف پادشاهيدن مأمور بيورلمسندن طولايى صدر اعظم عالى پاشا مغبر اوله رق مستشارلغى الغا وداخليه نظارتنى تأسيس ايله شروانى زاده رشدى پاشايى تعيين ايتديردى .

١ جمادى الاخره ١٢٨٦ ده ـ ديوان احكام عدليه ده مجدداً كشاد ايديلان ـ محكمهٔ نظاميه رياستنه ، ربيع الاخر ١٢٨٧ ده ديوان احكام عدليه اجرا جمعيتى رياستنه ، ١٥ شوال ١٢٨٧ ده مهدعلياى سلطنت كتخدالغنه تعيين اولنه رق ٣ ذى القعده ١٢٨٧ ده اجرا رياستندن انفكاك ايلدى .

عبدالحميد فريد پاشا

دباغت تجارندن مصطفى افنديـنك اوغليدر . ١٢٣٠ ده استانبولده قوجه مصطفى پاشا سمتنده طوغدى .

ديوان همايون قلمنه دخـول ايله مهمه نويسـاندن اولدى . ١٢٥١ ده خواجه‌لك رتبه‌سى توجيه اولندى . بالاخره صـدارت مكتوبى قلمنه ، ١٢٥٥ ده آمدى اوطه‌سنه نقل ايدلدى . خطيله محرر معروضـات ، سلطان عبدالمجيد خان حضرتلر- ينك نظر تقديرينى جلب ايتديكندن صـاحب خطى تحقيق ايتديردى . ١٢٥٧ ده – برمعتاد – باب عالى‌يه تشريفنده – صف بستهٔ احترام اولان – رجال وكتّاب ميانندە مشاراليهه دقتله باقوب اسمنى صورديردى . حسن خطى بكنديكى فريد افندى اولديغنى اوكرنوب ايرتسى كون مابين همايون اوچنجى كتابتنه مأمور بيوردى . بر مدت صكره ايكنجى كتابته ، رجب ١٢٦٤ ده – على شفيق

خزینهٔ خاصه ناظری ، ۱٤ جمادی‌الاولی ۱۲۸۰ ده علاوةً مابین همایون ناظری اولدی .

۸ ربیع‌الاول ۱۲۸۱ ده مابین همایون مشیرلکی عنوانیله رتبهٔ وزارت احسان اولندی .

قپودان دریا مأموریتی ، کما کان دونمـانك قوماندا‌سنی اداره ایتمك اوزره ترسانه‌نك امور مالیه‌سی ـ تشکیل اولنان ـ امور بحریه نظارتنه حواله ونظارت مذکوره ذی‌القعده ۱۲۸۳ ده ـ خزینهٔ خاصه نظارتنه علاوةً ـ مشارالیهه احاله قلندی .

متعاقباً خزینهٔ خاصه نظـارتی عنوانندن صرف نظرله مشارالیهه (مابین همایون مشیری) اطلاق اولنمسی اراده ومرصع عثمانی نشانی اعطا بیورلدی .

۱۸ ذی‌القعده ۱۲۸٤ ده اللی یاشنده ورمدن وفات ایدرك ایوبده پدرینك جوار قبرینه دفن اولندی .

تربیه‌لی ، نازك ، غیرتلی ایدی . دامادی محکمهٔ تمییز باش مدعیٔ عمومیسی لبیب افندی مرحوم ، مخدومی مجلس صحیه اعضاسندن باش کاتب سعید بك افندیدر .

§

مشارالیه ، زمان نظارتنده مقام صدارته یازدیغی ۲۸ محرم ۱۲۸۰ [۲ تموز ۱۲۷۹] تاریخلی تذکره‌ده : بو تاریخه قدر معلوم‌الاسـامی طشره اوقاف مدیرلرینك (۷,۸٤۱,٤۱٤) غروش اختلاس ایلدکلرینی وقیدلری بولنه‌میان اوقاف مدیرلرینك اختلاسـاتی ، مبلغ مذکورك برقاچ مثلنه بالغ اولدیغنی عرض ایتمسی اوزرینه مختلسلری معلوم اولان مبالغك کفلادن تحصیلنه ارادهٔ سنیه صدور ایتدی .

بعض جوامع ، مساجد ، مدارس مکاتب تعمیر قلندی .

اسماعیل حقی پاشا

امور نافعه مجلسی رئیسی اوزونی محمد صالح افندینك اوغلیدر.
۱۲۳٤ ده استانبولده طوغدی.

صدارت مکتوبی قلمندن نشأت ایدرك شعبان ۱۲٦٦ ده ـ رشید پاشانك سوقیله ـ رتبهٔ ثانیه صنف اول متمایزی توجیه و مابین همایون ایشنجی کتابتنه، جمادی الاولی ۱۲۷۱ ده رتبهٔ اولی صنف اولی ایله مابین همایون باش کتابتنه تعیین، ۲۹ محرم ۱۲۷۸ ده تبدیلاً برنجی رتبه مجیدی، ۸ جمادی الاولی ۱۲۷۸ ده برنجی رتبه عثمانی نشانی اعطا اولندی.

سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینك جلوسنده باش کتابتده ابقا ایدیلەرك ۲۰ جمادی الاولی ۱۲۷۸ ده رتبهٔ بالا ایله صدارت مستشاری، ۲ ذی الحجه ۱۲۷۸ ده اوقاف همایون ناظری ۲۵ صفر ۱۲۸۰ ده

« آرقه‌کی چویر » دیر ، سترهسنه « سؤال اولنمق اوزره طرف دفترداری‌یه » یازار ، دفترداره کیتمه‌سنی امر ایدر. حواله‌لی مستدعی ، قطعا طورینی بوزمیه‌رق دفترداره کیدر . بعدالسلام آرقه‌سنی چویرر. دفتردار کمال حیرتله حواله‌یی اوقودقدن‌صکره پاشایه کیدوب «سیّار بر حواله‌کزی آلدم ، نه فرمان بیوریلیر » دیر . پاشا « حریف پول پاره‌سنی بیله تدارکدن‌عاجز قالدیغنی آکلاتمق ایچون بکا شفاهاً عرضحال ویردی. بن‌ده سکا حواله ایتدم . آچیق بر یر بول تعیین‌ایت » دیر . دفترداره آلدیغی امری انفاذ ایدر .

بو فقره‌نك صحتی تأمین ایدلمش ایسه‌ده بلکه براز مبالغه‌لیدر . فقط صورت استدعایه کوره بو یولده معامله ایفاسی منطقه موافق وتقدیره لایقدر .

مراجعتلرنده مشارالیه ، « اوتوردیغکز یرده پاره آلیورسکز ، نه‌حقکز وار ، بیت‌المال سزه‌مأ کلیدر ، ویرمیه‌جکم » دیمسی اوزرینه اهالیٔ مذکوره ، باب‌عالی‌یه کله‌رك صدارت قائممقامی یوسف کامل پاشایه بث‌شکوی ایللریله قائممقام مشارالیه ، وفیق پاشایی باب‌عالی‌یه جلب ایدوب « نیجه عصرلردن بری محافظه ایدیلن برقاعده بغتةً نصل تغییر اولنور ، اصول معتاده‌یه رعایت ایدیکز » دیمش وناظر مشارالیه‌ده ایجابنی اجرا ایتمشدر .

مشارالیه ، صدارت‌مستشاری ایکن ــ مقام‌صدارتده بولنان ــ محمود ندیم پاشا ، متمادیاً نزدینه جلب ایله اوامر کونا کون ویرمکه باشلامسیله مستشارلق اوطه‌سنی آرقه‌سندن کلیدلیه‌رك ــ دعوت ایچون کلن ــ اشخاصی یانه صوقمدیغندن محمود ندیم پاشا ، دعوت متمادیه‌دن واز کچمشدر .

خداوندکار والیلکنده بولندیغی اثناده ــ مدت مدیده آچیقده وضرورت وسفالتده قالان ــ ناحیه مدیرلرندن بری عرضحال تقدیم ایتمك ایسترسه‌ده پول تدارك ایده‌جك پاره‌سی بولنمدیغندن وپولسز عرضحال قبول ایدلمیه‌جکنی بیلدیکندن احباسندن برینك ستره‌سنی آلیر . مشارالیهك حضورینه چیقار . یرله برابر تمنا ایتدکدن صکره شفاهاً عرضحال آتی‌یی اوقور :

حضور عالیٔ جناب ولایتپناهی‌یه

« معروض چاکرلریدرکه

قوللری قرق سنه خدمت دولتده بولنه‌رق ابراز صداقت ایتمش ونیجه سنه‌لردن‌بری آچیقده قاله‌رق سفالته اوغرامش اولدیغمدن بر ناحیه مدیرلکنه تعیینمه مساعدهٔ جلیلهٔ ولایتپناهیلری شایان بیورلمق بابنده امرفرمان حضرت من له‌الامرکدر . پول ، اوزرنده فی سنه . . . مایس . . . امضا : فلان بنده‌لری » .

پاشا ، عرضحالی دقتله دیکله‌دکدن صکره تباشیر کثیره‌رك مستدعی‌یه

قیافت ملیه‌یی محافظه‌یه اعتنا ایدردی . یازین کتندن ، قیشین بزدن کوملك ، یرلی آلاجه‌دن انتاری کیر ، بلنه آبانی قوشـاق باغلار ، یازین انجه جبه ، قیشین کورك تلبس ایدر ، باشـنده تاقیه ، اوستنده ماوی پوسکوللی بیوك فس ، کوزنده تك کوزلك بولنوردی . یرلیدن، اجانبدن زیارتنه کلنلری ـ کیم اولورسـه اولسون ـ بو قیافتله قبول ایدردی .

حدیدالمزاج اولدیغیچون کندینـه دشمن پیدا ایتمشـدی . حال سکوننده بشاشتله مخاطبلرینی تطییب وتسریر ایدردی. مصائب دنیویه‌یه فوق‌الحد متحمل ایدی. حال وقالی کیمسه‌یه بکزده‌مه‌ین، نوعی شخصنه منحصر اولان ذوات نادره‌دن بولندیغیچون خلق طرفندن نظراستغرابله باقیلیر ، حقنده برچوق قیل وقال ایدیلیردی . خلقه غریب کورنمکله برابر برمسلك معیّن صاحبی ایدی . ارباب عفت وناموسـدن ایدی . حین وفاتنده کتابلریله ساکن اولدیغی خراب خانه‌لردن، برقاچ آنتیقه‌دن بشقه برشی ترك ایتمدی .

نفس‌الامره موافق اولمقله برابر عرف وعادته مخالف ، یاخود بین‌النـاس غریب کورینن احوال وحرکاتی اختیـار واجراده تردد ایتمزدی . لوم لائمدن احتراز ایلمزدی . مشارالیهه انواع فقرات اسناد اولنورکه قسم اعظمی صحیحدر .

جوامع شریفه‌ده محرابك جانبیننده طوران مناره‌بویننده‌کی مومل، غالی برفیأتله اعمال ایدلدیکی حالده نشرایتدیکی ضیا ، قندیل درجه‌سنده اولدیغندن سلیمانیه جامع شریفی تعمیراولندیغی صره‌ده ـ اوقاف ناظرلغنده بولنان ـ مشارالیه، مومارك رفعیله یرلرینه موم شکلنده وزینت مقامنده آغاجلر وضعنه تشبث ایلمش ایسه‌ده ـ قواعددینیه‌یی تغییر ایتمشجه‌سنه ـ انواع شکایاته قیام ایدلدیکندن مومار اسکی حالنده براقلمشدر .

درسعادتده بولنان حرمین اهالیسنك صره ایچـون مقام نظـارتنه

خط همایونك صورتی :

وزیر معالیسمیرم احمد وفیق پاشا

سعیدپاشانك حسب الایجاب عزلیله اهلیت مسلّمه کزه مبنی باش وکالت خدمت مهمه‌سی عهده‌کزه تفویض واحاله قلنمشدر . وکلای فخامیز ایله بالاتفاق حسن ایفای وظائف مأموریته بذل مساعی واقدامات اولنسون . جناب حق مظهر توفیق بیوره آمین . ۱۹ محرم ۱۳۰۰ » .

۲۱ محرم ۱۳۰۰ده عزل اولندی .

معزولاً روم ایلی حصارنده‌کی یالیسنده مقیم اولدیغی حالده ۲۲ شعبان ۱۳۰۸ده وفات ایتدی . وصیتی موجبنجه روم ایلی حصارنده قیالر قبرستاننه دفن ایدلدی .

مشار الیه ، عثمانلی ارباب معرفتی آره‌سنده برموقع ممتاز صاحبیدر . عرب ، فرس ، فرانسز ، لاتین ، ایتالیان لسانلرینی سویلر ، یازاردی . روس ، المان ، انکلیز ، عتیق یونان لسانلرینی آکلاردی . چغتای وعبرانی لسانلرینی‌ده تتبع ایتمشدی .

روم ایلی حصاری تپه‌سنده‌کی کتبخانه‌سی [۱] السنهٔ عدیده‌دن برچوق کتب نفیسه‌یی حاوی ایدی .

مملکتمزده ایلك دفعه سالنامه احداث ایلدی . مولیه‌رك قومدیالرینی ترجمه ایدوب بروسه‌ده ـ والی ایکن ـ انشا ایتدیردیکی تیاترووده صحنهٔ تماشایه وضع ایدلدی . (فذلکهٔ تاریخ عثمانی) (لهجهٔ عثمانی) (ضروب امثال) نامنده‌کی اثرلریله (تلماق) (ژیل بلاس) ترجمه‌لری مطبوعدر . فضیلت علمیه‌سی اوروپا ارباب دانشی آره‌سنده‌ده معروف ایدی . استانبوله کلن معتبران اجانب ، کندینی زیارت ایدرك مصاحبتندن مستفید ومتلذذ اولورلردی .

---

[۱] بو کتبخانه بناسی ، عدلیه ناظر اسبقی حسین رضا پاشا مرحوم طرفندن اشترا ، ینه کتبخانه اتخاذ اولنمشدر .

ایدیلوب اشبو مأمورینلره انتخابلری طرفمزدن تصدیق قلنان ذواتك تعیینلری تقرر ایتمش اولغله اعلانه ابتدار قلنسون . جناب حق موفق بیوره .
۱ صفر ۱۲۹۵ » .

مشار الیهك باش وکالتی الك بحرانلی برزمانه تصادف ایتدی. روسیه دولتی ، بیوك چکمجه‌دن خط متارکه تعیین ایتمکله پای تخت تضییقه اوغرادی . ایکی یوز بیکی متجاوز روم‌ایلی مهاجرینی استانبوله طولدی . احوال حربیه‌دن طولایی واردات تحصیل اولنه‌مدیغندن خزینهٔ مالیه مضایقهٔ شدیده‌یه کرفتار ، حوائجده غلا حاصل اولدی . مشار الیه ، دولتك انعقاد مصالحه وطلب متارکه‌یه مجبوریتی اسبابنه دائر تنظیم ایتدیردیکی بیاننامه‌یی بالذات مبعوثان واعیانه تبلیغ ایله مجلس عمومی‌یی تعطیل ومبعوثاندن راسم بك ، احمد افندی ، مصطفی بك ، یوسف افندی‌یی مملکتلرینه تبعید ایتدی. ممکن‌الاستحصال وارداتدن خزینهٔ دولته پاره جاب ومهاجرینی اناطولی ساحلنه سوق ایله برابر دوائر عسکریه‌نك واهالینك احتیاجاتنی تسهیله مسارعت ایلدی .

کویا اکثر وکلا ایله بالاتفاق خلع تصورنده بولندیغی پادشاهه ابلاغ ایدلدیکندن ۱۵ ربیع‌الاخر ۱۲۹۵ ده عزل اولندی [۱] .

۱۱ صفر ۱۲۹۶ ده (۲۵,۰۰۰) غروش معاشله خداوندکار والیلکنه تعیین اولندی . مکتوبجی واعشار مدیری ایله قائممقاملری خودبخود عزل ایتمکله برابر بوخصوصه دائر باب عالیدن واقع اولان استعلامه‌ده جواب ویرمه‌مسندن طولایی مجلس وکلا قراریله بالاستیذان صادر اولان ارادهٔ سنیه اوزرینه ۳ ذی‌الحجه ۱۲۹۹ ده انفصال ایلدی .

۱۹ محرم ۱۳۰۰ ده – ثانیاً – باش وکالته نصب و مرصع عثمانی نشانی ایله تلطیف قلندی .

---

[۱] [مرآت حقیقت : جلد ۳ صحیفه ۱۲۹]

نتیجهٔ مغلوبانه‌سی پادشاه‌ایله ارکان دولتك اثر سیآتی اولدیغنه دائر کاغدلر یازدیغی استخبار اولنارق مبعوثانك دوام اجتماعی سلطنت علیهنده برمفسدت ظهورینی انتاج ایلیه‌جکی ظنی قوت بولغله پادشاه ، مجلس عمومینك عربده‌مز تعطیلی چاره‌سنه باقغه حصرنیت ایلدی . بویله تهلکه‌لی ایش کورمکه وکلای موجوده ایچنده احمدوفیق پاشادن بشقه اهل بوله‌مدیغندن مشارالیهی مقام صدارته کتیرمکی تصمیم ایتدی . مشارالیه مابین همایونه جلب ایله تبشیر صدارت اولندقده اوچ شرط عرض ایلدی‌که برنجیسی صدارت نامنك باش وکالته تحویلیله مسؤلیت وکلا اصولنك وضعی ، ایکنجیسی داماد محمود پاشانك طوپخانه مشیرلکندن وسعید پاشانك داخلیه نظارتندن عزلیله نظارت مذکوره‌نك باش‌وکالته علاوةً کندی عهده‌سنه توجیهی واوچنجیسی مصالح عمومیه اوزرینه وقوع بوله‌جق معروضاتنه مقام سلطنتدن مساعده اولنمسی ماده‌لری ایدی . تکالیف قرین قبول اولدی » .

١ صفر ١٢٩٥ ده (٥٠,٠٠٠) غروش معاش و داخلیه نظارتی انضمامی ایله باش وکالته نصب و برنجی رتبه عثمانی نشانی توجیه قلندی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسیرم احمد وفیق پاشا

حمدی پاشانك عزل و تبدیلنه لزوم کورنمش و قانونمز اقتضاسنجه وکلامزك مأموریتلرینه متعلق مصالحده منفرداً و مصالح عمومیه‌ده مجتمعاً مسؤلیتلری طبیعی و اشبو قاعدهٔ مسؤلیت حکمنجه وکلانك مسؤلیت منفرده‌لری تحتنده جریان ایدن موادی بالمقابله طرفمزدن تصدیق اولنمق اوزره عرض ایتملری مقتضی اولدیغندن آنك خارجنده اولان یعنی مجلس وکلاده هیئتجه تذکر قلنان خصوصاتك قرار نامه‌لرینی ومجلس مبعوثانك تنظیم ومجلس اعیانك تصدیق ایده‌جکی قانونلری حضورمزه تقدیمه وساطت ومجلس وکلایه ریاست ایتمك اوزره خدمت صدارتك بالایجاب لغویله آکا بدل ریاست وکلا مأموریتنك احداث وتأسیسی تصویب قلنمش اولدیغندن لیاقت و اهلیت و استقامتکز جهتیله باش وکیللك داخلیه نظارتی انضمامیله عهده‌کزه حواله قلنمش اولدیغی کبی وکلانك مأموریتلری باش وکالته برلشدیریلان داخلیه نظارتی ایله مشیخت وسرعسکرلك وخارجیه وبحریه وعدلیه نظارتلرینه وشورای دولت ریاست وطوپخانه مشیریتنه ومالیه واوقاف ومعارف ونافعه وتجارت نظارتلرینه حصر

٢٢ ذی‌الحجه ١٢٧٨ده مأموریت مخصوصه‌ایله بغداده کوندرلدی. رمضان ١٢٧٩ده ـ رابعاً ـ مجلس والا اعضالغنه مأمور اولدی. برمدت دارالفنونده حکمت تاریخ تدریس ایلدی.

شوال ١٢٧٩ ده اناطولی وروم ایلی ولایاتنه مفتشلر اعزام اولندیغی اثناده معاشنه (٣٥,٠٠٠) غروش ضمیله اناطولی صاغ قول جهتی مفتشلکنه تعیین قلندی [١] جمادی‌الاخره ١٢٨١ ده عزل و (٥,٠٠٠) غروش معزولیت معاشی تخصیص ایدلدی.

١٠ رجب ١٢٨٨ده (٤٠,٠٠٠) غروش معاشله رسومات امانتنه تعیین و ٤ شعبان ١٢٨٨ده برنجی رتبه مجیدی نشانی اعطا اولندی.

١٤ ذی‌القعده ١٢٨٨ ده صدارت مستشارلغنه، ٨ ربیع‌الاخر ١٢٨٩ ده معارف نظارتنه، ٤ شوال ١٢٨٩ ده شورای دولت اعضالغنه نصب، ١٢٩٢ده پترسبورغ جمعیت علمیه‌سنه اعزام اولندی.

٢١ محرم ١٢٩٤ده ـ ایلك دفعه کشاد ایدیلن ـ مجلس مبعوثانه رئیس اولدی. ١٢ ربیع‌الاول ١٢٩٤ ده رتبهٔ وزارت احسان ایدلدی.

١٧ شعبان ١٢٩٤ده (٣٠,٠٠٠) غروش معاشله ادرنه والیلکنه، ٢٤ ذی‌الحجه ١٢٩٤ ده هیئت اعیان اعضالغنه، ٧ محرم ١٢٩٥ ده ـ حمدی پاشانك صدارتنده ـ ثانیاً ـ معارف نظارتنه تعیین اولندی.

(مرآت حقیقت) [٢] ده بیان ایدلدیکنه کوره:

« صدراعظم حمدی پاشانك تبدیلی تصمیم اولندیغی صره‌ده بولایر قوماندانی سلیمان پاشانك، مبعوثاندن ادرنه‌لی راسم بکه و ازمیرلی احمد افندی‌یه حربك

---

[١] احمد وفیق افندی، ازمیدده تفتیشات ایله مشغول اولدیغی اثناده اهالی طرفندن ویریلن عرضحاللر اودرجه تکثر ایتمشدرکه ازمیدده عرضحاللك اوراق صحیحه قالدیغندن درسعادته مراجعت ایدلدیکی اولدیغی او زمانك غزته‌لرنده کورلمشدر.

[٢] [جلد ٣ صحیفه ٦٠]

برنجی صنف خلفالغنه و یولجی پسـاپورطلری معاینه مدیریتنه تعیین قلندی .

١٢٥٩ ده تفریق تابعیت مأموریتیله ازمیره کیتدی . ١٢٦١ ده عودتله رتبهٔ ثالثه و (٢,٠٠٠) غروش معـاش ایله ترجمه اوطه‌سی ممیزی اولدی .

١٢٦٤ده تفتیش ایچون تکرار ازمیره عزیمت ایدرك عودتنده رتبهٔ ثانیه و (٢,٠٠٠) غروش معاش‌ایله مترجم اوّل نصب اولندی.

١٢٦٥ ده (٢,٥٠٠) غروش معاشله مجارستان ملتجیلری مسئله‌سنه مأمور ومؤخراً (٣٥,٠٠٠) غروش معاشـله مملکتین فوق‌العاده قومیسرلکنه ، شعبان ١٢٦٧ ده انجمن دانش اعضالغنه ، رمضان ١٢٦٧ ده رتبهٔ اولی صنف ثانیسی و (٤٥,٠٠٠) غروش معـاش و(١٠,٠٠٠) غروش‌سالیه ایله طهران سفارتنه تعیین ایدلدی .

١٢٧١ ده‌بغداد وکردستان حدودینك تفتیشنه، ١٨ ربیع‌الاخر ١٢٧١ ده رتبهٔ اولی صنف اولی و (٢٢,٠٠٠) غروش معـاش ایله مجلس والای احکام عدلیه اعضالغنه تعیین وایکنجی رتبه مجیدی نشانی توجیه قلندی .

١٨ رجب ١٢٧٣ ده ـ اعضالق عهده‌سنده قالمق اوزره ـ رتبهٔ بالا و(٢٥,٠٠٠) غروش معاشـله دعاوی نظارتنه ، محرم ١٢٧٤ ده (١٥,٠٠٠) غروش‌معاشله ـ ثانیاً ـ مجلس والا اعضالغنه ، ١٢٧٧ ده (١٥,٠٠٠) فرانق معاشله پارس سفارتنه ، برسنه صکره پارسـده منعقد مکالمه مجلسی مرخصلغنه ، ١٢٧٨ ده ـ ثالثاً ـ مجلس والا اعضالغنه ، ٢٠ جمادی‌الاولی ١٢٧٨ ده (٣٠,٠٠٠) غروش معاشـله اوقاف همایون نظارتنه ، ذی‌الحجه ١٢٧٨ ده ینه او مقدار معاشـله ـ تشـکیل اولنان ـ دیوان محاسبات ریاسـتنه ـ نصب و ایکنجی رتبه عثمانی نشانی اعطا اولندی .

احمد وفيق پاشا

مأمورين اسلاميه‌دن ايلك دفعه ديوان همايون ترجمانى تعيين اولنان مهتدى يحيى ناجى افندينك حفيدى و ـ پارس سـفارتى مصلحتگذارلغنـده

بولنمش اولان ـ روح‌الدين افنديك اوغليدر ٢٣ شوال ١٢٣٨ ده استانبولده طوغدى .

١٢٤٧ ده مهندسخانهٔ برئ همايونه داخل اولدى . اكمال تحصيل ايتمه‌دن ـ پارس سفارتنه تعيين اولنان ـ مصطفى رشيد پاشانك معيتنده ١٢٥٠ ده پدريله برابر پارسه عزيمت وسن‌لوئى ليسه‌سنده تحصيل معرفت ايلدى .

١٢٥٣ ده باب‌عالى ترجمه اوطه‌سـنه مأمورو خواجه‌لك رتبه‌سـنه نائل اولدى . رتبه‌سى ١٢٥٦ ده رابعه‌يه ترفيع و سـفارت كتابتيله لوندره‌يه اعزام اولندى. ١٢٥٨ ده مأموريت مخصوصه ايله صربستانه كوندرلدى . عودتنده (١,٥٠٠) غروش معاشـله ترجمه اوطه‌سى

١ ذی‌الحجه ١٢٧٨ ده صدارت مستشارلغنه تعیین ، شعبان ١٢٧٩ ده برنجی‌رتبه مجیدی ، ذی‌القعده ١٢٨١ ده برنجی رتبه عثمانی نشانلری توجیه قلندی .

١١ذی‌القعده ١٢٨٤ده دعاوی‌نظارتنه، ٢٨ ربیع‌الاخر ١٢٧٨ده مصر قپوکتخدالغنه نصب اولندی .

١٨ ذی‌القعده ١٢٨٧ ده وفات ایلدی . یکی قپو مولویخانه‌سی حظیره‌سنه دفن ایدلدی .

خط رقعه‌ده ماهر ایدی . مخدوملری ، دفتر خاقانی ناظر اسبق فضلای وزرادن علی‌رضا پاشا [١] مرحوم ایله شهر امینلکندن متقاعد رشید پاشادر .

---

[١] [وفاتی : ١٦ ذی‌الحجه ١٣١٨]

مؤخراً آمدی قلمنه مأمور اوله‌رق ١٢٥٣ ده ساقزه‌نفی ایدلدی.
(تاریخ لطفی) ده دینیلیورکه [١] :

« پرتو پاشانك دامادی وصاف افندینك تبعیدنی متعاقب قپودان دریا احمدفوزی پاشانك دیوان کتابتیله مشتهر ممتازافندی دخی‌ساقزه اعزام‌قلندی. پرتو پاشا مرحوم‌ایله احمد فوزی پاشا بیننده رقابت وارمش. بورقابتدن احمد فوزی پاشایه طرتونان سرپنتی‌یه دیوان کاتبی ممتاز افندی کوکس کرمش، شویله‌که ممتازافندی ظاهرده دیوان‌کاتبی ، معناده فوزی پاشانك محرم ومستشار اموری اولدیغندن مخدومنه [افندیسنه] اسناد اولنان شیئی نهایسه فدا کارلق بولنده کندیسی یوکلنوب لحکمةٍ ساقزه کوندرلسنی تنسیب وحتی نفی فرماننی کندیسی تحریر وترتیب ایلمش اولدیغی محققدر » [٢] .

نفیدن اطلاق اولندقدن صکره ینه آمدی قلمنه دوام ایلدی. دیوان همایون بکلکجیسی شکیب افندینك لوندره سفارتنه مأموریتی اوزرینه محرم ١٢٥٦ ده بکلکجی وکالتنه تعیین وخدمت مذکوره‌یه مخصوص رتبهٔ ثانیه نشانی اعطا قلندی.

٢٧ جمادی‌الاخره ١٢٥٦ده آمدیٔ دیوان‌همایون، صفر١٢٦٣ده سرعسکر مستشاری‌اولدی. ١٣جمادی‌الاخره ١٢٦٤ده عزل‌ایدلدی.

٨ جمادی‌الاخره ١٢٦٦ ده مجلس والای احکام عدلیه اعضالغنه تعیین ورجب١٢٧٣ده رتبهٔبالا توجیه اولندی. جمادی‌الاخره ١٢٧٤ده ـ مجلس والا اعضالغی اوزره عهده‌سنده قالمق ـ مجلس محاسبهٔ مالیه ریاستنه نصب ایدیله‌رك ربیع‌الاول ١٢٧٥ ده انفصال ایلدی.

٣رمضان ١٢٧٥ده مالیه مستشارلغنه ، ١٤ ربیع‌الاخر ١٢٧٨ده اوقاف همایون نظارتنه ، ٢٠ جمادی‌الاولی ١٢٧٨ ده مالیه نظارتنه ،

---

[١] [جلد ٥ صحیفه ٩٢]

[٢] ممتاز افندی‌یه مناسبت قدیمه‌سی اولان برذات عالی‌قدر ، مشارالیهك دیوان قلمی مهمه نویساننددن بولندیغی صره‌ده نفی اولنوب فرماننی کندی دکل یاننده اوتوران رفیقی یازدیغی حالده قطعا رنك ویرمدیکی وسببنی، احمدفوزی پاشانك فراری مسئله‌سی اولدیغنی نقل ایلدی.

ابوبکر ممتاز افندی

بالموجی اصنافندن اکینلی الحاج مصطفی آغانك [۱] اوغلیدر . استانبولده طوغدی . دیوان همایون قلمنه دخول ایله مهمه نویس اولدی. خواجه‌لك رتبه‌سی ویرلدی .

فراری لقبیله معروف احمد فوزی پاشایه دیوان کاتبی، شوال ۱۲٤۷ ده کاغد اندرون امینی اولدی . عساکر خاصه مشیری مشارالیه احمد فوزی پاشا نظارتیله انشا ایتدیریلن اون قپانی کوپریسنك رجب ۱۲۵۲ ده رسم کشادی اجرا قلندیغی اثناده ـ مشارالیهك دیوان کاتبی اولمسندن طولایی ـ ممتاز افندی‌ده خاکپای شاهانه‌یه یوزسوره‌رك رتبهٔ ثالثه‌یه مخصوص نشان احسان بیورلدی .

---

[۱] ممتاز افندینك آمدجیلکنده ۱۲٦۱ ده پدرینه اصطبل عامره پایه‌سی ویرلمشدر .

لسانلرینه، تاریخ و علم آثار عتیقه‌یه واقف ایدی. ابن خلدون تاریخنك [۱] بر قسمنی (مفتاح العبر) نامیله ترجمه و سلفکیان و اشکانیان حکومتلرینك تاریخنی (تکملة العبر) نامیله تحریر و نشر ایتدی. (حقایق الکلام فی تاریخ اهل اسلام) عنوانلی اثرینك یالکز برنجی جلدی مطبوعدر.

امور مالیه‌نك اصلاحنه دائر سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینه تقدیم ایتدیکی ذی‌القعده ۱۲۸۱ تاریخلی لایحه، مطبوع و حائز اهمیتدر.

ترکه‌سنده پك چوق کتب قیمتدار ظهور ایتدی. سنه‌لرجه بذل مساعیدن صکره جمع ایلدیکی مسکوکات قولکسیونی نوادردن اولدیغی ایچون استانبوله کلن فرنك متخصصلری مشارالیهه مراجعتله قولکسیونی زیارت ایدرلردی.

مشارالیه کثیرالاولاددر. اکبر اولادی ادبا و شعرادن آیةالله بکدر که روسیه محاصره‌سنده ارضروم ولایتی مکتوبجیلغنده بولنوب ارزنجانه کیدرکن (ترجان) ده ربیع‌الاخر ۱۲۹۵ ده تیفودن وفات ایتدی.

§

مشارالیهك زمان نظارتلرنده‌کی اجرآت:

جوامع، مساجد، مکاتب، مبانی و دوائر وقفیه‌نك وخدمه ایله مرتزقه‌نك احوالنی تفتیش ایتمك اوزره دائرهٔ نظارتده تفتیش ماصه‌سی احداث اولندی.

ایاصوفیه جامعنده قپولر کشادینه، ۹ جمادی‌الاولی ۱۲۹۹ ده ارادهٔ سنیه صادر اولدی. مبانیٔ دینیه و خیریه‌دن بعضلری تعمیر ایدلدی.

---

[۱] ابن خلدون تاریخنی مصرده ایکن محمد علی پاشانك تشویقیله ترجمه‌یه باشلامش ایسه‌ده موانع متتابعه ایله اکمال ایده‌مدیکنی و استانبوله نقل مکان ایتدکدن صکره (مفتاح العبر) ی اکمال و نشر ایلدیکنی صبحی پاشا، کتابك مقدمه‌سنده سویلیور.

انكليزلر شيخك تمايلنه حسن قبول كوسترەرك شيخ ايلەحكومت آرەسندە توسطە باشلامشلرايدى . صبحى پاشـا عسكر سوقيله شيخك دفعى تشبثندە بولندى . اردو مشيرينك بعض محذورات سرد ايلمسى ، تشبث واقعى ثمرەسز براقدى .

مشاراليه ، صالحيه اكرادندن ژاندارمە ناميله ايكى بيك سـوارى احضار ايدرك شيخى دفع وبرقائممقام نصب ايتدى . فقط بو حركت جرأتكارانه ، صدر وقت مترجم محمد رشدى پاشانك فكرينه توافق ايلمديكندن مشاراليهى عزل ايتديردى .

١٨ ذى‌القعدە ١٢٨٩ دە ـ ثالثاً ـ شوراى‌دولت اعضالغنەمأمور ، ٢٤ محرم ١٢٩٠ دە (١٠,٠٠٠) غروش معزوليت معـاشى تخصيصيله منفصل اولدى .

ذى‌القعدە ١٢٩٢ دە محكمهٔ استيناف رياست اوليسـنه ، ـ احمد وفيق پاشانك باش وكالتندە ـ ١ صفر ١٢٩٥ دە برلشديريلمن اوقاف همايون ومعارف نظارتلرينه ـ ثانياً ـ تعيين ، ١٥ ربيع‌الاخر ١٢٩٥دە عزل اولندى .

٣ ذى‌القعدە ١٢٩٦ دە ـثالثاًـ اوقاف همايون ، ٨جمادى‌الاخرە ١٢٩٧ دە ماليـه ، ٢٣ محرم ١٢٩٨ دە ـ رابعـاً ـ اوقاف همايون و بالاخرە ـ ثانياً ـ ماليه ، ـ احمد وفيق پاشـانك دفعهٔ ثانيـه باش وكالتندە ـ ١٤ محرم ١٣٠٠ دە تجارت ناظرى اولدى .

شرقى روم‌ايلى مسئلەسندن طولايى سعيدپاشا قابينەسنك سقوطندە ١٥ ذى‌الحجه ١٣٠٢ دە انفصـال ايلدى . ١٧ ذى‌الحجه ١٣٠٢ دە ـ خامساً ـ اوقاف همايون نظارتنه نصب ايدلدى .

١١ ربيع الاخر ١٣٠٣ دە وفات ايتدى . سـلطان محمود خان ثانى حضرتلرى تربەسى حظيرەسنه دفن اولندى .

علوم شرقيه و غربيه ، عرب و فرس ، فرانسز ، يونان

بش سنه مدتله اهالی‌یه احاله قلنان اعشار ، نسبت صحیحه ایله التزام اولنمدیغندن تنزیلات اجرا و ویرکو ، اقتدار اهالی‌یه کوره تعدیل اولندی. جبایت اموالك ضبطیه‌لر وساطتیله اجراسنده‌یولسزلق وقوع بولمقده اولدیغندن تحصیلدارلر تعیین ایدلدی . زائد مأموریتلر لغو ونااهل مأمورلر عزل ایله امور مالیه یولنه قوندی .

اون‌بش یکرمی سنه‌دن‌بری توره‌ین اشقیا استیصال وامنیت‌طریق استحصال قلندی . حاصلات ایله تعیش ایدن حکام شرع توظیف وهوایی افساد ، اراضی‌یی زراعتدن تعطیل ایدن کوللردن بر قاچنك مجرالری تطهیر اولندی. درسعادته عودتنده مجلس والایه دوام ایلدی.

٢٣ ربیع‌الاخر ١٢٨٤ ده معارف نظارتنه تعیین قلندی . کرید مسئله‌سی حقنده انکلتره و اوستریا دولتلری طرفندن درمیان اولنان صورت تسویه‌یه دائر ــ ازاله‌ٔ اغتشاشات و اجرای اصلاحات ایچون کریدده بولنان ــ صدراعظم عالی پاشایه باب‌عالی جانبندن بعض‌تبلیغات اجرا ایتمك اوزره ٤ شعبان ١٢٨٤ ده طلیعه واپوریله کریده عزیمت و ١٢ شعبان ١٢٨٤ ده عودت ایتدی .

عالی پاشانك کریددن عودتنده ١١ ذی‌القعده ١٢٨٤ ده معارف نظارتندن انفصال ایدرك ــ تشکیل اولنان ــ شورای دولت‌اعضالغنه، تعیین اولندی. مؤخراً عزل ایله ١٥ جمادی‌الاولی ١٢٨٧ ده تکرار مذکور اعضالغه ، ١٤ رجب ١٢٨٨ ده رتبهٔ وزارت و برنجی رتبه مجیدی نشانی توجیهیله سوریه والیلکنه نصب ایدلدی . [٢]

معان سنجاغی ، کرك قصبه‌سنده اقامت ایدن بر شیخك ادارهٔ مستقله‌سنده ایدی . شیخ ، محافظهٔ استقلالی ایچون انکلیزلره تمایل وولایتله اولان روابطنده تسامح ایدر ایدی .

---

[٢] اووقت « طالع صبح اولدی شامك سوریه سورایلدون » مصراعنی جودت پاشانك سویلدیکی مرویدر .

و اماکنی تحریر ودفترخانه‌ده تراکم ایدن بر ملیون درت یوز بیك طاپو سندی املا وقید ایتدیریله‌رك اصحابنه اعطا اولندی .

سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینه ــ قبل‌الجلوس تصادفاً مناسبت پیدا ایتمسی‌اوزرینه ــ خاقان‌مشارالیه، کوریشمك آرزوسنده بولندیغندن ــ او وقتك قاعدهٔ مرعیه‌سنجه ــ اذن پادشاهی لاحق اولمدقجه خاکپایه یوز سورمك موافق اولمیه‌جغندن بحثله عرض اعتذار ایتمشدی . بو اعتذار ، قرین قبول وبادیٔ توجه اولمغله جلوسی متعاقباً مشارالیهی ١٤ محرم ١٢٧٨ ده اوقاف همایون نظارتنه نصب بیوردی .

ابتدا امور تحریریه وحسابیه‌یی تنظیم ایله خزینهٔ اوقافك مطلوباتنی استحصاله ودیوننی ادایه مبادرت ایلدی . وحساباتك تدقیقی ایچون موقت بر اداره تشکیل ایلدی .

خزینه‌نك وارداتنی تحت انضباطه آله‌رق مطلوباتنی تحصیله اقدام ایله اوچ آیده (٢٤,٠٠٠) کیسه بورج ویردی. اشیای لازمه‌یی نقداً وپشین اوله‌رق آلوب اصحاب وظائفك معاشلرینی تداخلدن قورتاردی .

برجمعه سلاملغنده ــ اوقاف ناظری صفتیله ــ بخوردان طوتدیغی اثناده سؤ حاللری سمع همایونه ایصال ایدلمش اولان اوقاف مأمورلرندن ایکی کشینك نظارتدن چیقارلمسی حقنده‌کی ارادهٔ سنیه‌یی تلقی وایرتسی کون اجرا ایدرك کیفیتی مقام صدارته اشعار ایلدی .

بوحال اوزمانك اصول اداره‌سنه مخالف کورندیکندن صدراعظم عالی پاشانك عرضیله نظارتدن عزل و ١٤ ربیع‌الاخر ١٢٧٨ ده ــ ثانیاً ــ مجلس والا اعضالغنه نقل ایدلدی .

شوال ١٢٧٩ ده روم ایلی ولایاتندن بعضلرینك تفتیشنه مأمور اوله‌رق ایکنجی رتبه عثمانی نشانی ویرلدی . ٧ ذی‌القعده ١٢٧٩ ده عزیمت و تفتیشــه قواله‌دن باشلایوب سلانیك و یانیه ولایتلرینی دور ایلدی .

محمدعلی پاشا ، بو استغنادن منفعل اولدیسه‌ده صبحی پاشا بش سنه بلارتبهٍ خدمت کتابتده قالدی . مشارالیه ، برادرلرینه بعضاً بو کیفیتی نقل ایله متبسمانه « پدر ، بزم رتبه‌یه مانع اولدی » دیر ایمش .

عباس پاشانك والیلکی هنکامنده ۱۲۶۵ ده پدریله برابر درسعادته کلدی .

۷ رجب ۱۲۶۶ ده مجلس معارف عمومیه اعضالغنه تعیین ومحرم ۱۲۶۷ده رتبهٔاولی‌صنف‌ثانیسی توجیه اولندی. ٤ ذی‌الحجه ۱۲۷۰ده رتبهٔ اولی صنف اولی ایله مجلس والای احکام عدلیه اعضالغنه مأمور اولدی .

۱۲۷۳ ده برخرستیان قیزك قتلندن طولایی اجانب طرفندن اتهام اولنان فریق صالح پاشایی محاکمه ایچون وارنه‌یه کوندرلدی . اجرا ایلدیکی تحقیقات اوزرینه قاتلك مصطفی نامنده بری اولدیغی تبین ایتمکله درسعادته عودت واوراق تحقیقیه‌یی باب‌عالی‌یه تقدیم ایلدی . اوچنجی رتبه مجیدی نشانی ویرلدی .

ذی‌القعده ۱۲۷۳ ده رتبهٔبالا ایله ـ مجلس‌والا اعضالغنه علاوةً ـ تحریر املاك قومیسیونی ریاستنه تعیین قلندی . مبادئ اموردە مصردن بعض متخصصین جلب وبالذات بروسه‌یه عزیمتله تحریر املاك اصولنی تأسیس ایتدی . دیکر ولایاته‌ده تعمیم ایله تکالیف عمومیه‌یه بر مقیاس صحیح وضع ایلدی . ایکنجی رتبه مجیدی نشانی احسان بیورلدی .

صدر زمان رشید پاشانك امریله مجلس والا بر قاچ شعبه‌یه تقسیم ونظامات داخلیه‌سنك تحریری مشارالیهه حواله ایدلمکله نظاماتی تحریر ایتدی . وشعبه‌لرك تشکیلنده مالیه، اوقاف، قوانین، دعاوی شعبه‌لرنده ریاست ثانیه‌ده بولندی .

دفتراماتی ، تحریر املاك اداره‌سیله برلشدیریله‌رك ربیع‌الاخر ۱۲۷۷ ده مشارالیهه تفویض قلندی . استانبول وبلاد ثلثه‌ده نفوس

نهایةالامر بر دوستنك اخطاریله مطلوبنه مقابل شیخ نجیب افندینك عائله‌سنی انكلیز قونسولوسی وساطتیله ایستدی. روملر ، بر كمی ذخیره دها كوندرلمك شرطیله طلبنی قبول ایدرك سامی پاشانك برادرلرندن خیرالله پاشا و محمود افندی‌یی رهن اوله‌رق آلیقویوب عائلهٔ مذكوره‌یه رخصت ویردیلر . افراد عائله كمینك سیر وسفرینه تابع اوله‌رق اسكندریه‌یه واصل اولدیلر .

مصر والیسی محمد علی پاشا ، سامی پاشادن یونانستان وقوعاتنی و اسباب اختلالك ظواهر ولدنیاتنی اطرافیله افهام ایده‌جك صورتده بر ایضاحنامه طلب ایتدی . سامی پاشانك یازدیغی لایحه‌یی پك زیاده تقدیر ایدرك قپودانك مطلوبنی ویردی . فقط ارباب اختلاله ذخیره ارسالی ممكن اوله‌میه‌جغندن تعهدك بوقسمی ایفا اولنمدی .

بالاخره ابراهیم پاشانك یونان فتوحاتی اثناسنده ـ مرهون اولان ـ خیرالله پاشا و محمود افندی مبادله صورتیله تخلیص قلندی .

صبحی پاشا ، پدریله برابر مصره وصولنده تحصیل علومه غیرتله ـ دیوان ولایت باش معاونی بولنان ـ پدرینك معیتی كاتبلكنده استخدام ایدلدكدن صكره محمد علی پاشانك خصوصی كتابتنه مأمور اولدی .

محمد علی پاشا ، دائما امور مملكتله مشغول اولان ذهننی اراحه ایتمك ایچون آرابه‌ایله تفرج ایتدیكی اثناده‌ده صبحی پاشایی یاننه آله‌رق مملكتده محتاج اصلاح ، یاخود لازم‌الاجرا كوردیكی موادی بر دفتره اشارت ایتدیرردی .

محمدعلی پاشا ، صبحی‌پاشایی كتابت‌خصوصیه خدمتنه قبول ایتدیكی صرده‌ده عهده‌سنه میرلوالق رتبه‌سی توجیه‌ایتمك ایستدیسه‌ده پدرحكیمی، مانع اولدی .

عبداللطيف صبحی پاشا

حکمای وزرادن عبدالرحمن سامی پاشانك اوغلیدر . ۱۲ محرم ۱۲۳٤ ده مورەنك مركزی اولان طراپلیچه قصبەسنده طوغدی .

۱۲۳٦ دەمورەاختلالنده پدری ، عائلەسیله برابر عصاتالنده اسیر اولدی . سرکردهٔ عصات اولان قپودان قولوقو طرونی ، سامی پاشانك پدری موره خاندانندن شیخ احمد نجیب افندیدن وقتیله کوردیکی ایلکی اونوتمدیغندن عائلەیی حمایه و قیداسردن اطلاق ایله ۱۲۳۹ ده ناپولیدن مصره کیدن کمی یه ارکاب ایلدی .

شویله‌که : مرقوم قپودان ـ اوزمانلر انکلیز مستملکاتندن بولنان ـ جزائر سبعه اهالیسندن بر روم اولوب انکلیز تابعیتندن مستفید ایدی . یونان هیئت اختلالیه ادارەسنه کمیسیله کتیردیکی ذخیرەنك بدلنی آلمق اوزره مدت مدیده طراپلیچەده اقامت ایلدیسەده یونانیلرك عدم اقتداری سببیله مطلوبنی استیفا ایدەمدی .

قصیرالقامه، نازك، ذکی، ترکجه کتابتی کوزل ، فرانسزجه متکلم وکتابته مقتدر ، موسیقی‌یه محب ایدی .

مشارالیهك زمان نظارتنده برچوق مؤسسات دینیه وخیریه تعمیر ایدلدی .

جودت پاشا (معروضات) عنوانیله با ارادهٔ سنیه تحریر وتقدیم ایلدیکی مجموعهٔ تاریخیه‌ده دیرکه :

« رشید پاشا ، عالی‌وفؤاد پاشالره بدل بشقه آدملر یتشدیرمکه قالقشدی ایسه‌ده موفق اوله‌مدی . حتی بر آره‌لق ادهم پاشا [صدر اسبق] خارجیه ناظری اولدی . چوق کچمکسزین عزلی وقوع بولدی . بعده علی غالب پاشا خارجیه نظارتنه کتورلدی . اوده یاپه‌مدی . نهایت‌الامر رشید پاشا ، اسکی چراقلری اولان عالی وفؤاد پاشالرله باریشمغه مجبور اولدی » .

مصطفی نائلی پاشانك صدارت ثانیه‌سنده ١١ ذی‌الحجه ١٢٧٣ده اوقاف همایون، ١١شعبان ١٢٧٤ ده تجارت ناظری اولدی. ١٩ محرم ١٢٧٥ ده انفصال ایتدی .

١٢٧٥ سنه‌سی صفرینك بشنجی کونی آقشامی صاری یارده طعام ایدرك نزدنده کتخداسی حقی بك واوشاغی اولدیغی حالده کیجه قرا کلقده قایقله عودت ایدرکن ینی کوی اوکنده فنار دوبه‌سنك یاننده تصادف ایدن روموركورك قایغه چارپه‌جغنه ذاهب اوله‌رق دکزه آتیلدیغندن درحال غرق اولدی .

تحریات واقعه اوزرینه نعشی بکقوز جهتنده (ایغریب) ایچنده اوشاقله بربرینه صارلمش ، سلطان عبدالمجید خان حضرتلرینك احسان ایلدیکی قیمتدار بر پرلانطه یوزوکی حامل اولان پارماغی آوجنه بوکیلمش اولدیغی حالده بولنوب میرکونده ــ مؤخراً خدیو اسبق اسماعیل پاشایه انتقال ایدن ــ پدرینك یالیسنه کتیرلدی . پدرینك بایزیدده اوقچیلر باشنده‌کی تربه‌سنه دفن اولندی .

مرقدینه تعلیق ایدیلن منظومهٔ تاریخیه‌نك خاتمه‌سی :

فوتنه خیری سحر خیز شب ماتم اولوب
بیت مهمل ایله تاریخنی ایتدم املا
اولدی مستغرق دریا علی غالب پاشا
آب کوثر ایله سیراب ایده محشرده خدا .

خط همايونك صورتى :

« بنم وزير معاليسميرم
مخدومك على غالب بك اوصاف مطلوبه ايله متصف اولسيله بلطفه تعالى كريمهم فاطمه سلطانك وقت وموسمى حلولنده مير مومى اليهه تزويج وتنكيحى وشمديدن نامزدلكيله عهده‌سنه رتبهٔ وزارت ومشيرى توجيه اولنه‌رق مجلس احكام عدليه‌يه مأمورتى نزد شاهانه‌مزده بالتنسيب مير مومى اليه بوكون جلب ايله كيفيت كندويه افاده قلنوب سرقرناى شاهانه‌مز سليم افندى مرافقتيله باب عاليمزه كوندرلمش اولمقله كيفيتى اعلان ايليه‌سين. ربمز تعالى وتقدس حضرتلرى بو خصوصى قرين يمن ومسعدت وكافهٔ عبادى هر حالده رهين شادى ومسرت بيوره آمين بحرمة سيدالمرسلين ٢٨ شوال ١٢٦٧ ».

غالب پاشا ، شوالك يكرمى سكزنجى پازارايرتسى كونى سليم افندى ايله برلكده باب عالى‌يه كله‌رك وكلا ومأمورين حاضر بولندقلرى حالده بالاده‌كى خط همايون قرائت اولندى .

ذى الحجه ١٢٦٨ ده عموم دامادلرك مجلس والا اعضالغندن اخراجى صره‌سنده مشاراليه‌ده عفو وشعبان ١٢٦٩ ده اعضالغه اعاده اولندى .

٢٥ جمادى الاولى ١٢٧٠ ده خرقهٔ سعادت دائرهٔ جليله‌سنده شيخ الاسلام عارف حكمت بك طرفندن عقد وتنكيح و ١٦ ذى القعده ١٢٧٠ ده مكلف سور ولميه اجرا ايدلدى .

١١ ربيع الاخر ١٢٧١ ده خزينهٔ خاصه نظارتنه، ٢٧ ربيع الاخر ١٢٧٣ ده مجلس عالئ تنظيمات اعضالغنه، ٨ رمضان ١٢٧٣ ده خارجيه نظارتنه تعيين قلندى .

خط همايونك صورتى :

بنم وزير معاليسميرم (رشيد پاشا)
خارجيه نظارتنك تبدلى لازم كله‌رك مجلس تنظيمات اعضاسندن على غالب پاشانك لياقتى جهتيله امور خارجيه نظارتى عهده‌سنه توجيه قلنمش وآنك يرينه مجلس مذكور اعضالغنه دخى خارجيه ناظرى سابق ادهم پاشا تعيين قلنمش اولمقله مشاراليهمانك اعلان مأموريتلرينه ابتدار اولنسون . ربمز تعالى وتقدس حضرتلرى جمله‌يى موفق بيوره آمين. ٨ رمضان ١٢٧٣ » .

علی غالب پاشا

صدر اسبق مصطفی رشید پاشانك اوچنجی اوغلیدر . ۱۲۴۵ ده استانبولده طوغدی. صدارت مکتوبی قلمنه داخل وخواجه‌لك ، رابعه رتبه‌لرینه ، ۲ رجب ۱۲۶۲ ده رتبهٔ ثالثه‌یه نائل اولدی .

شوال ۱۲۶۴ ده رتبهٔ ثانیه صنف ثانیسی ایله آمدی اوطه‌سنه مأمور ، ربیع الاخر ۱۲۶۷ ده رتبهٔ اولی صنف ثانیسی توجیه ایدلدی .

۲۸ شوال ۱۲۶۷ ده سلطان عبدالمجید خان حضرتلرینك کریمه‌لرندن فاطمه سلطانه نامزد اولدی . [۱]

مجلس والای احکام عدلیه اعضالغنه تعیین ورتبهٔ وزارت توجیه اولندی [۲] .

---

[۱] فاطمه سلطان او هنگامده اون بر یاشنده ایدی . [ولادتی : ۷ رمضان ۱۲۵۶] .

[۲] جریدهٔ حوادث محررلرندن شاعر حافظ مشفق افندی تاریخ آتی‌یی سویله‌مشدر : « هو وزیر غالب ۱۲۶۷ » .

ـ رتبهٔ بالا ایله ـ مالیه ناظری ، ٧ شوال ١٢٦٧ ده نافذ پاشـا ایله
بجایشلرینك اجراسیله ـ اوقاف همایون ناظری اولدی. ١٦ ربیع الاخر
١٢٦٨ ده عزل اولندی .

٢٩ ربیع الاخر ١٢٦٩ ده وفات ایتدی . ایوب قبرستانـنه دفن
ایدلدی .

مخدوملری ، محاکم عدلیه اعضاسندن متوفی خلیل نشئه و احکام
عدلیه باش کتابتنده و معارف مکتوبجیلغنده بولنمش اولان ادبادن
حالت بکلردر .

محمد خالد افندی

عبدالقادر گیلانی قدّس الله اسراره حضرتلری سلاله‌سندندر [۱].
باش محاسبه کتبه‌سی زمره‌سنه التحاق ایله جریده اوطه‌سی باش کتابتنده استخدام اولندی. ۱۵ رجب ۱۲۴۸ ده منصوره ذمتی اولدی. رمضان ۱۲۵۱ ده خواجه‌لکله رتبهٔ رابعه نشانی ویرلدی.

مؤخراً واردات محاسبه‌سی ممیز اولدلکنه، ۱۳ رجب ۱۲۵۶ ده واردات محاسبه‌جیلکنه تعیین و «امور مأموره‌سنده بعض مرتبه تکاسلی وقوعنه بناءً» [۲] ذی‌القعده ۱۲۵۶ ده عزل اولندی.

«مالیه خزینه‌سی مصالحنك سکته‌دن وقایه‌سی ضمننده مأمورینك معلومات کامله اصحابندن اولمسی لازمه‌دن ومومی الیه مدت مدیده مصالح مالیه‌ده مستخدم اولمسیله معلومات کافیه اصحابندن وذاتاً اصدقای بندکاندن بولندیغندن» [۳] ۱٤ محرم ۱۲۵۷ ده ـ ثانیاً ـ واردات محاسبه‌جیلکنه، شعبان ۱۲٦۲ ده روم ایلی واردات محاسبه‌جیلکنه نصب وشوال ۱۲٦۲ ده ـ حائز اولدیغی رتبهٔ ثانیه ـ رتبهٔ اولی صنف ثانیسنه ترفیع ایدلدی.

ربیع‌الاول ۱۲٦۳ ده خزینهٔ مالیه روم ایلی دفتردارلغنه تعیین قلندی. ۲۸ رجب ۱۲٦۵ ده انفصال ایتدی.

ذی‌القعده ۱۲٦۵ ده ـ ثانیاً روم ایلی دفترداری، رجب ۱۲٦٦ ده

---

[۱] سلالهٔ مذکوره‌دن اولدیغی (قافلهٔ شعرا) ده مخدومی حالت بکك ترجمهٔ حالنده محرردر.

[۲] [تقویم وقایع: نومرو ۲۱٦]

[۳] [تقویم وقایع: نومرو ۲۲۱]

جلبله اقتضاسی اجرا اولنوب باب عالیمزه اعزام قلنمش اولغله اعلان کیفیته ابتدار اولنسون » .

٢٠ شوال ١٢٦٩ ده وفات ایلدی . یکی قپو مولویخانه‌سی جوارنده تربهٔ مخصوصه‌یه دفن اولندی . منتسبین طریقت مولویه‌دن اولدیغیچون مولویخانه‌ده برکتبخانه انشا وکتب نفیسه وقف ایلمشدر.

(سجل عثمانی) ده :

« فطین ، ذکی ، شدید ، امور حسابیه‌ده فرید ، تصرفاتده و رفقاسنه قارشی معارضه‌ده وحید ، ذی ثروت وصاحب مکنت ایدی » دینیلیور .

١٢٦٣ ده نظارته صارم پاشا تعیین قلندی . ١٨ جمادی‌الاولی ١٢٦٤ ده ــ ثالثاً ــ مالیه ناظری اولدی .

خط همایونك صورتی :

« بنم وزیر معالیسمیرم

خارجیه ناظری سابق عالی پاشانك یرینه مالیه ناظری رفعت پاشانك و آنك یرینه مالیه ناظری اسبق نافذ پاشانك بوكون مأموریتلری بالاجرا باب‌عالیمزه كوندرلمشلردر. ربمز تعالی وتقدس حضرتلری مشارالیهمایی‌وجمله‌مزی موفق بیوره آمین بحرمة سیدالمرسلین » .

ربیع‌الاول ١٢٦٥ ده عزل ایدلدی . جمادی‌الاولی ١٢٦٥ ده مجالس عالیه‌یه مأمور ، ٨ رمضان ١٢٦٥ ده ــ رابعاً ــ مالیه ناظری اولدی .

خط همایونك صورتی :

« بنم وزیر معالیسمیرم

مالیه ناظری حسنی افندینك ارتحالی وقوعنه مبنی نظارت مذكوره‌نك معلومات كامله‌سی جهتیله نافذ پاشایه توجیهی بالتنسیب اقتضاسی اجرا اولنه‌رق باب عالیمزه كوندرلمشدر . ربمز تعالی وتقدس حضرتلری جمله‌یی موفق بیوره آمین بحرمة رسول‌الامین » .

رجب ١٢٦٦ ده انفصال ایتدی . ١٨ ربیع الاول ١٢٦٧ ده اوقاف همایون نظارتنه ، ٧ شوال ١٢٦٧ ده ــ خامساً ــ مالیه‌نظارتنه تعیین قلندی .

بو بابده صادر اولان خط همایونده : « . . . امور مالیه‌یی معلومات تامه‌سی اقتضاسنجه یولنه‌قویمق و خدمت ومأموریتلری امور مالیه‌یه متعلق اولانلر حقلرنده شكروشكایتی مثمر ومؤثر اولمق‌اوزره» تعیین اولندیغی محرردر . ١٤ ذی‌الحجه ١٢٦٨ ده عزل ایدلدی .

خط همایونك صورتی :

« بنم وزیر معالیسمیرم

مالیه ناظری نافذپاشانك عزلیله یرینه عهده‌سنه رتبهٔبالا توجیه اولنه‌رق طوپخانهٔ عامره‌مز ناظری مختار بكك مأموریتی نزدمزده بالتنسیب میرمشارالیه

كوتاهيه‌نك هواسيله امتزاج ايده‌ميه‌رك علتى مشتد اولديغندن استدعاسى وجهله بروسه‌ده اقامتنه جمادى‌الاولى ١٢٥٧ ده مساعده اولندى. درسعادته عودتى كندى ووالده‌سى استدعا ايتديكندن عفوواطلاقى امروفرمان شاهانه‌يه متوقف اولديغى مجلس‌والاى احكام عدليه‌دن بامضبطه عرض اولنمسيله «كيمسه ايله اختلاط ايتميوب كندو حاليله ساحلخانه‌سنده اقامت ايلمك اوزره» رمضان١٢٥٧ ده مظهر عفو پادشاهى اولدى .

١٩جمادى‌الاولى ١٢٥٨ ده ــ رتبهٔ اولى صنف اولى ايله ــ مجلس والاى احكام عدليه اعضالغنه تعيين قلندى. ٥ رمضان ١٢٥٨ ده اولجه رفع اولنان ــ رتبهٔ وزارتك ــ اعاده‌سنه و سائر وكلا ايله ركاب رسم عاليلرنده بولنمسنه و مجلس خاصه‌ده داخل اولمسنه ارادهٔ سنيه متعلق بيورلدى .

١٦ محرم ١٢٥٩ ده مجلس والاى احكام عدليه رئيسى اولدى .
١٥ شوال ١٢٥٩ ده انفصال ايتدى. ١٤ شعبان ١٢٦١ ده ــ ثانياً ــ ماليه نظارتنه تعيين اولندى .

خط همايونك صورتى :

«بنم وزير حميتسميرم
ماليه ناظرى صفوتى پاشانك نظارت مذكوره‌دن حسب الايجاب عزل و تبديلى لازم كلمش و مجلس احكام عدليه‌مز رئيسى اسبق نافذ پاشانك مقدما مدت مديده نظارت مذكوره‌ده بولنمسى جهتيله نظارت مذكوره امورينى بروجه مطلوب حسن‌اداره‌يه اقدام ايلمسى كندوسندن مأمول بولنمش‌اولديغندن بودفعه مشاراليهك عزليله يرينه مشاراليه نافذ پاشا ماليه ناظرى نصب و تعيين اولنه‌رق مأموريتى اجرا و نظارت مذكوره‌يه مخصوص نشان دخى تعليق و اعطا برله باب عاليمزه كوندرلمش اولمغله همان جناب حق هر حالده حسن موفقيته مقرون بيوره آمين» .

عارضهٔ وجوديه‌سندن طولايى استراحته محتاج اولديغنى مقام صدارته تحريراً وشفاهاً عرض‌ايله استعفا ايتديكى جهتله ٢ ربيع‌الاول

مشار الیهه عاکف پاشانك تعیینی (تقویم وقایع) [۱] ده شو صورتله اعلان اولندی :

« داخلیه ناظری سابق عاکف پاشا ومالیه ناظری سابق نافذ پاشا حضراتی خانه وساحلخانه‌لرنده اقامت ایتمکده ایسه‌لرده بومثللو ذواتك اویله بوش طورملری عبث وبیهوده وبعض طشره مناسب محلله مأمور وتعیین اولنملری وقوف ومعلومات اصحابندن ورضای عالی‌یی عارف وکلادن بولنملریله ازهر جهت فوائدی مستلزم اوله‌جغندن عاکف پاشایه قوچ ایلی سنجاغی ونافذ پاشایه چرمن ایالتی مشیرلکی توجیه و احسان بیورلمشدر ..... » [۲]

مشارالیهك « طشره اصولنه عدم وقوف ومعلوماتندن بشقه تنظیمات خیریه ایجابنجه امور ضبطیه‌نك حسن اداره و رؤیتنده دخی بعض مرتبه مسامحه‌سی مسموع عالی اولدیغندن » [۳] ۱۹ صفر ۱۲۵۶ ده ادرنه والیلکندن عزل ایله خانه وساحلخانه‌سنده اقامتی اراده بیورلدی.

مشار الیه حقنده شکایت وقوعنه بناءً درسعادته جلب اولنان ادرنه محصلی ووجوهی وملل سائره رؤساسی مجلس عمومیده لدی المحاکمه سوء اداره‌سندن ، تنظیمات خیریه‌یی سکته‌دار ایده‌جك حرکاتندن ، خاقان مرحوم حقنده کلمات ناسزا تفوه ایتمسندن و سائر احوال غیر مرضیه‌سندن طولایی اتهام اولنه‌رق وزارتدن تنزیلیله بعدازین استخدام ایدلمه‌مك اوزره اوچ سنه مدتله کوتاهیه‌یه نفینه و (نافذ افندی) نامیله یاد اولنمسنه بالاستیذان ارادهٔ سنیه صادر اولدی . [٤]

---

[۱] [نومرو : ۱۸٦] .

[۲] لطفی افندی، تاریخنده [جلد ٦ صحیفه ٥٧] دیرکه: « بو مأموریتلر مشارالیهمانك موجب نکبتلری اولمشدر » عاکف پاشانك ظلم وتعدیسندن بحثله وزارتنك رفعی ایله عزلنه وادرنه‌ده منفیاً اقامتنه اراده صادر اولدی .

[۳] [تقویم وقایع : نومرو ۱۹۸] .

[٤] محاکمه‌یه دائر [تقویم وقایع : نومرو ۲۰۱/۱۳ جمادی‌الاولی ۱۲٥٦] ده تفصیلات واردر .

امور دفتریده درکار اولان معلومات و ممارسه‌سنه مبنی خزائن شاهانه‌مزك جمله‌سنه نظارتی اولمق وخزینهٔ عامره‌مزك دخی منصوره خزینه‌سنه الحاقیله بعدازین دفتردار تعبیری ترك اولنه‌رق امور مالیه ناظری اطلاق اولنمق اوزره رتبهٔ وزارت و پاشالق عنوانی ایله نظارت مذکوره‌نك مشارالیه توجیهی وضربخانه‌مأموریتی کما کان مشیرلك عنوانیله حسیب افندینك عهده‌سنده اوله‌رق کمافی‌السابق بشقه‌جه اداره‌سی خصوصلرینه ارادهٔ شاهانهم متعلق اولغله آکا کوره ایجاب و اقتضاسنی اجرا ایلیه‌سین. ۳ ذی‌الحجه ۱۲۵۳»

سلطان عبدالمجید خان حضرتلرینك جلوسنی متعاقباً ۲۲ جمادی‌الاولی ۱۲۵۵ ده عزل ایدلدی.

« تقویم وقایع » [۱] ده‌کی اعلان بروجه آتی خلاصةً درج اولندی :

«بوندن اقدم سهولت مطالعه‌سیله هربری مستقل‌مأمورلر معرفتلریله اداره اولنان مناصبك بعضیسی برلشدیرلمش ایسه‌ده کسب جسامت ایدرك حسن اداره‌لری ضمننده مأمورلری رتبهٔ وزارته ایصال و بونکله دخی مطلوب حاصل اوله‌میه‌رق مخصوص مستشارلر ومتعدد مأمورلر تعیینته محتاج اولنمش والحاصل اسکی اصولدن صکره‌کی اتخاذ اولنان مسلکده منافع زائده کوریله‌مامش اولدیغندن کمافی‌السابق تفریقی حسن تدقیق و اداره‌یی مستلزم اولمسی بدیهیاتدن بولنمش اولمغله مالیه نظارتی دخی بالتفریق باب مالیه‌ده بولنان مأمورین واقلام بالاشتراك استخدام اولنمق وایکیسی برمحلده اقامت ایلمك اوزره خزینهٔ عامره دفترداراتی دفتردار اسبق الحاج ادهم افندی‌یه و خزینهٔ مقاطعات دفترداراتی بحریه مستشاری سابق موسی صفوتی افندی‌یه احسان بیورلمش وذکر اولنان دفتردارلقلرله اوقاف نظارتی دخی رتبهٔ اولی اعتبار اولنمسی ومالیه نظارتنك تفریقی جهتیله مستشارلغنك بالطبع رفع والغاسی و مالیه ناظری سابق عطوفتلو نافذ پاشا حضرتلرینك برمدت استراحت ایلمك اوزره خانه وساحلخانه‌سنده اقامت ودعای شاهانه‌یه مواظبت ایلمسی خصوصلرینه امروفرمان ملوکانه متعلق اولمشدر » .

رجب ۱۲۵۵ ده ـ صورت تبعیدده ـ چرمن ایالتی مشیرلکنه [ادرنه‌والیلکنه] تعیین وشعبانك بشنجی کونی اعزام اولندی .

---

[۱] [نومرو : ۱۸٤] .

مستقل بیورلدی یازمق وتوجیهات دفترنده رتبهٔ اولی یه قید اولنمق اوزره احداث ایدیلن (عساکر منصورهٔ محمدیه خزینه‌سی دفتردارلغی) ٢٥ ربیع الاول ١٢٥٠ ده مشارالیهه توجیه اولندی .

١٢٥١ ربیع الاخرینك یدنجی بازار کونی اقشامی ذات شاهانه ، مشارالیهك بکلر بکنده کائن ساحلخانه‌سنی تشریف و اقشام طعامنی تناول وتصویر همایونلرینی احسان ایله تلطیف ایدرك کیجه عودت بیوردی .

٣ ذی الحجه ١٢٥٣ ده رتبهٔ وزارت وپاشالق عنوانی ایله ـ تشکیل ایدیلن ـ امور مالیه نظارتنه تعیین اولندی .

بوخصوصه دائر صدور ایدن خط همایون ، مالیه نظارتنك صورت تشکیلنی مبین اولدیغندن عیناً نقل ایدلدی .

خط همایونك صورتی :

« بنم وزیرم

خزینهٔ عامره‌مزك چوقدن بری شیرازهٔ اصولی مختل ومشوش اوله‌رق اکثر مصارفات واقعه‌ده تعویض صورتیله ضربخانه عامره‌مز طرفندن وقتلی وقتسز اعانه‌یه محتاج اولمسی وبوتقریب مسند دفترداریده بولنانلرله ضربخانه ناظرلری بیننده مباینت و منازعه کبی شیلر وقوع بولمسی جهتلریله خزینهٔ مذکوره‌نك حسن اداره‌سنه مدار اولمق ومأمورلری بیننده قیل وقال کسلمك اوزره بوندن اقدم ایکیسی برلشدیریله‌رك آرالق آرالق بعض وارداتك منصوره خزینه‌سندن برویه نقلی وخیلیجه مصارفاتك اوته‌یه تحمیلی صورتلریله دخی خزینهٔ عامره‌مزك میدانه چیقارلمسی چاره‌سنه باقلمش ایسه‌ده ینه یوانه کیره‌میه‌رك ایکی طرفك مأمورلری کندی ایشلرینی ایلرولتمکه چالشمق ایجابیله احدهمانك آخرله عدم امتزاجنه بادی اولمقدن بشقه رفته رفته منصوره خزینه‌سی کافهٔ مصارفات مهمهٔ عسکریه‌مزك محلی اولمسیله خزائن شاهانه‌مزك جمله‌سندن معتنا اولمقدن ناشی بهمه‌حال تطرق خللدن وقایتی وخزینهٔ عامره‌مزك دخی واردات ومصارفات مقرره‌سنك ظاهره اخراجی وظهوراته متوقف دنیلان مصروفاتك تفریق وتمییزی والحاصل ادخالات واخراجاتك تصحیح وتنقیحی ایله حسن صورته ربط وتأسیسی لازمه‌دن اولدیغنه ونافذ افندینك

عبدالرحمن نافذ پاشا

خواجکان دیوان همایوندن ایران سفیری سید محمد رفیع افندینك [۱] اوغلیدر. [۲] طلبهٔ علوم زمره‌سنه التحاق ایلدیکی حالده مؤخراً خزینه‌یه داخل اولدی. تکفورطاغلی احمد آغانك مهردارلق خدمتنده بولندی. خواجکانلق رتبه‌سی ویرلدی.

شوال ۱۲۲٤ ده زجریه ناظری، متعاقباً کمرکجی و ۱۲٤۳ ده علاوةً تنقیح دفاتر مأموری، ۱۲٤٥ ده مقاطعات، شوال ۱۲٤۷ ده ضربخانهٔ عامره، ۹ رجب ۱۲٤۹ ده ـ ثانیاً ـ مقاطعات ناظری اولدی. امور مالیه‌جه مشاهد اولان حسن اداره‌سی نزد شاهانه‌ده شایان تقدیر کورلدیکندن ذاتنه مخصوص اوله‌رق ۳ محرم ۱۲٥۰ ده رتبهٔ اولی نشانی احسان بیورلدی.

عساکر خاصه ومنصوره مصارفی کبی عساکر ردیفه مصارفنك‌ده مقاطعات خزینه‌سنجه رؤیتی تقرر وخزینه‌نك مصالحی تکثر ایتدیکندن مقاطعات نظارتی وخزینه‌سی عنوانلری حذف اولنه‌رق دفتردارلر کبی

---

[۱] قلمدن نشأت ایدرك سفارتله ایرانه کوندرلدی. ایراندن عودتنده روم ایلیجه وفرت ثروت ایله معروف اولان قلبه اعیانی رستم آغا وفات ایتدیکندن مخلفاتی تحریر و اخذه مأموراً قلبه‌یه اعزام اولندی. میدانه چیقاردیغی اموال کلیه، مصارف سفریه‌یه مدار اولدی. قلبه‌ده بولندیغی اثناده ۱۲۲٤ ده وفات ایتدی.

[۲] (سجل عثمانی) ده «تکفور طاغلی احمد آغانك» اوغلی اولدیغی کوسترلمکده ایسه‌ده غیر صحیحدر. نافذپاشا، احمد آغانك اوغلی دکل، مهرداریدر. احمد آغا، مشهور حالت افندی سایه‌سنده تفیض ایدرك مطبخ امینی، طوپخانه وذخیره ناظری اولوب ۱۲٤۹ ده وفات ایلدی.

۱۳۰۳ده مذکور قومیسیون ریاستنه تعیین و ۱٤ جمادی الاولی ۱۳۰۹ده معاشی (۱۰,۰۰۰) غروشه ابلاغ قلندی .

بعض اعذار سردیله مأموریتنه دوامدن امتناع ایلدیکندن معاش حالیسنی آلمق اوزره ۳ صفر ۱۳۱٤ ده انفصال ایلدی . ۹ شوال ۱۳۱٤ ده اجرا اولنان تأجیلاتده معاشی (۹,۰۰۰) غروشه تنزیل ایدلدی .

۸ جمادی الاولی ۱۳۰۵ده تبدیلاً برنجی رتبه مجیدی، ۲ ذی الحجه ۱۳۱۱ ده برنجی رتبه عثمانی و تواریخ مختلفه‌ده ایاصوفیه تعمیری ، سکهٔ همایون تصحیحی ، حرب اردولری ، قارص قلعه‌سی مدالیه‌لری ، وخزینهٔ خاصه ناظری ایکن ـ بعض وکلایه مخصوص اوله‌رق یاپدیریلان ـ اون ایکی عدد مدالیه‌دن بری اعطا قلندی .

۱۹ ذی القعده ۱۳۲۳ ده [۱ کانون ثانی ۳۲۱] وفات ایلدی . اسکدارده سلیمیه درکاهی حظیره‌سنه دفن ایدلدی . حین وفاتنده ۹۲ یاشنده اولدیغی حالده وجودی زنده ، شعوری تام ایدی .

زماننده حسن خط وکتابتایله معروف وصلابت دینیه واستقامت ایله موصوف ایدی . رئیس واعضا اوله‌رق پك چوق قومیسیونلرده بولنمشدر .

مشارالیهك زمان نظارتلرنده بر چوق جامع ، مسجد ، درکاه ، مدرسه ، مکتب تعمیر ایدلدی .

مخدوملری خارجیه نظارت جلیله‌سی سجل مدیری علی رضا و مابین همایون کاتبلرندن مرتضی بك افندیلردر .

همایون نظـارتنه ، ١٦ ذی‌القعده ١٢٧٦ ده (٤١,٠٠٠) غروش معاش ومستوفی تعیینات ایله خزینهٔ خاصه نظارتنه، ٤ شوال ١٢٧٧ ده (٢٥,٠٠٠) غروش معاشـله مجلس عالیٔ تنظیمات و مجلس مزایدهٔ التزامات اعضالغنه تعیین قلندی .

رجب ١٢٧٨ ده انفصال ایدرك (١٠,٠٠٠) غروش معزولیت معاشی تخصیص، ١٢ رمضان ١٢٧٨ ده (١٥,٠٠٠) غروش معاشله ـ ثالثاً ـ مجالس والا اعضـالغنه مأمور ایدلدی . شـوال ١٢٧٩ ده ایکنجی رتبه عثمانی نشانی ویرلدی .

یوسف کامل پاشـا مرحومك اوان صـدارتنده ممالك عثمانیه‌نك تحقیق واصلاح احوالی ایچون مفتشلر تعیین اولندیغی صره‌ده شوال ١٢٧٩ ده (٤٠,٠٠٠) غروش معاشله اناطولی ولایاتندن برقسمنك تفتیشنه مأمور اوله‌رق ٧ ذی‌القعده ١٢٧٩ ده عزیمت ویکرمی آی صکره عودت ایله مجلس والایه دوام ایلدی .

محرم ١٢٨٥ ده (١٥,٠٠٠) غروش معاشله شورای دولت‌مالیه دائره‌سی ریاست ثانیه‌سنه، صفر ١٢٩٠ ده دیوان‌احکام عدلیه محاکمات دائره‌سی‌ریاستنه وحسین‌عونی‌پاشانك‌هنگام‌صدارتنده‌معاشندن(٥,٠٠٠) غروش تنقیص ایله شـورای دولت داخلیه دائره‌سی اعضالغنه تعیین ورجب ١٢٩٣ ده ـ اجرا اولنـان تنقیحاتده ـ معاشی (٩,٠٠٠) غروشه تنزیل ایله محکمهٔ تمییز اعضالغنه نقل ایدلدی .

اوتوزاوچ کون‌صکره معاشی (١٥,٠٠٠) غروشه‌ابلاغ وعلاوهٔ مأموریت‌اوله‌رق جنتمکان سلطان‌عبدالعزیز خان حضرتلرینك خاندانی نظارتنه ، بش التی کون صکره (١٠,٠٠٠) غروش معاشـله هیئت اعیان اعضالغنه نصب اولندی .

(٧,٢٠٠) غروشه تنزل‌ایدن اعیانلق معاشیله ١١ محرم ١٢٩٨ ده سـجل احوال قومیسیونی اعضالغنه ، ینه اومعاشـله ٢١ ذی‌القعده

رتبهٔ رابعه و (١,٥٠٠) غروش معاش ایله ترفیع ، رجب ١٢٥٤ ده رتبهٔ ثالثه و (٤,٠٠٠) غروش معاش وتعیینات ایله سرعسکر مکتوبجیلغنه تعیین اولندی . [١]

ذی‌القعده ١٢٥٨ ده رتبهٔ ثانیه و (٧,٥٠٠) غروش معاش ایله مابین همایون اوچنجی کتابتنه نقل و ربیع‌الاول ١٢٦٢ده رتبهٔ اولی صنف ثانیسی توجیه قلندی . جمادی‌الاولی ١٢٦٤ ده ایکنجی کتابته ترفیع ومعاشی تدریجاً (١٢,٥٠٠) غروشه ابلاغ ایدلدی .

١٨ ربیع‌الاول ١٢٦٦ ده رتبهٔ اولی صنف اولی و (٣٠,٠٠٠) غروش معاش ایله اوقاف همایون ناظری، ١٨ ربیع الاول ١٢٦٧ ده دفتر امینی اولدی. ٢٢ ربیع الاول ١٢٦٩ ده (١٥,٠٠٠) غروش معاشله مجلس والا اعضالغنه نقل اولندی .

اناطولی جهتنده تحشدایدن عساکرك اموحسابیه وتحریریه‌لرینی تسویه ایتمك واعضالق عهده‌سنده قالمق اوزره ١ محرم ١٢٧٠ده رتبهٔ بالا و (٣٥,٠٠٠) غروش معاش ایله اناطولی حرب اردوسی مستشارلغنه مأمور اوله‌رق قارصه عزیمت ایتدی .

مستشارلغك دفتردارلغه تحویلی جهتیله انفصال وربیع‌الاخر ١٢٧٢ ده درسعادته عودت ایله مجلس والایه دوام ایلدی .

١١ ربیع‌الاخر ١٢٧٣ده (٢٣,٠٠٠) غروش معاش ایله مجلس محاسبه ریاستنه ، بر سنه صکره (١٥,٠٠٠) غروش معاشله ـ ثانیاً ـ مجلس والا اعضالغنه، محرم ١٢٧٥ ده رفیعه سلطان کتخدالغنه، ١ صفر ١٢٧٥ ده (٤٠,٠٠٠) غروش معاشله حرم همایون مصارفات نظارتنه، ١٨ ربیع‌الاخر ١٢٧٦ ده (٤٠,٠٠٠) غروش معاشله ـ ثانیاً ـ اوقاف

---

[١] اوطه‌سنه دالان نفرات عسکریه ، مشارالیهی عسکرلرك مکتوبنی یازمغه مأمور ظنیله مملکتده‌کی عائله‌لرینه مکتوب یازدیردقلری مشارالیهدن منقولدر .

علی رضا افندی

اصطبل عامره مدیرلکی پایه‌لیلرندن بوردور متصرف اسبقی بروسه‌لی صدقی زاده محمد شریف افندینك اوغلیدر. ۱۹ رجب ۱۲۳۱ ده بروسه ده طوغدی.

عربی و فارسی تعلم و ثلث، نسخ خطلرندن اجازت اخذ ایلدیکی کبی تعلیق، رقعه، دیوانی خطلرینی‌ده تمشق ایتدی.

خداوندکار متسلمی حافظ آغا معیتنده‌کی حکومت قلمنه ربیع‌الاول ۱۲۴۸ ده داخل، برسنه صکره (۲۵۰) غروش معاشه نائل اولدی. ۱۲۵۱ سنه‌سی اوائلنده درسعادته کله‌رك جمادی‌الاولی ۱۲۵۱ ده باارادهٔ سنیه صدارت مکتوبی اوطه‌سنه مأمور اولدی. رمضان ۱۲۵۲ ده خواجکانلق رتبه‌سی ویرلدی.

محررات خفیه و معروضات مهمه تسوید و تبییضی ایله اشتغال ایلسنه مکافاةً محرم ۱۲۵۴ ده ـ قلمجه تشکیل اولنان صنفلردن ـ برنجیسنه

مشار اليهك زمان نظارتلرنده‌كى اجراآت :

غزه‌ده جد سامئ حضرت نبوى هاشم بن عبد منافه مضاف مسجد هاشم (٦٠,٠٠٠) غروشله مجدداً وتوسيعاً انشا اولندى .

اورته كويده‌كى جامع شريفك (٣,٧٧٥,٠٠٠) غروشله انشاسنه مباشرت ايدلدى .

درسعادتده وطشره‌ده بعض جوامع ومساجدله مكتب، مدرسه، چشمه‌لر وصويوللرى تعمير قلندى .

برقاچ كون صكره مجلس والا رئيسى يوسف كامل پاشانك استعفاسى اوزرينه رياست مشاراليها ـ قائممقاملغه علاوةً ـ شفيق پاشايه توجيه و شعبان ١٢٧١ ده برنجى رتبه مجيدى نشانى اعطاقلندى.

خط همايونك صورتى :

« وزيرم قائممقام پاشا
مجلس احكام عدليه رئيسى كامل پاشانك بو دفعه استعفاسى وقوعنه مبنى مجلس مذكور رياستنك آخر برينه احالهسى لازم كلدرك رياست مذكوره عهدهكه توجيه قلندغله اعلان كيفيته مبادرت اولنسون» .

عالى پاشانك ورودیله ١٠ شوال ١٢٧١ ده قائممقاملقدن انفكاك ايلدى . ذىالقعده ١٢٧٣ ده مجلس عاليهيه مأمور، ١٦ ذىالقعده ١٢٧٦ ده ـ ثانياً ـ اوقاف همايون ناظرى اولدى . ١٥ محرم١٢٧٨ده عزل ايدلدى .

٢٥ صفر ١٢٨٠ ده ـ ثالثاً ـ اوقاف همايون نظارتنه تعيين قلنديسهده خستهلكندن طولايى ٧ ربيعالآخر ١٢٨٠ ده انفصال ايتدى .

كوزلرينى تداوى ايتديرمك اوزره ويانهيه وبرلينه عزيمت و ٤ صفر ١٢٨١ ده عودت ايلدى . مدت مديده منزولاً اسير فراش اولدى . ١٥ صفر ١٢٨٤ ده وفات ايتدى . ايوبده بوستان اسكلهسندهكى قبرستانه دفن اولندى .

اوغلى ـ مجلس ادارهٔ اوقاف اعضاسندن ـ متوفى رفعت بكك ختانى مبالغ وفيره صرفيله اجرا ايتديرديكى اثناده سلطان عبدالمجيد خان حضرتلرينك قوناغى تشريف بيورمق صورتيله ابراز توجه و التفات ايلديكى، اواخر حياتنده فرط ضرورته كرفتار اولوب ديون كثيرهسنك برقسمى خديو مصر اسماعيل پاشا طرفندن تسويه ايدلديكى ومستقيم، مؤدب، نازك برذات اولديغى منقولدر .

§

ضربخانهٔ عامره نظارتی عنوانک خزینهٔ خاصهٔ شاهانه نظارتنه تبدیلیله ربیع الآخر ۱۲۶۶ ده مشار الیهه توجیه اولندی. جمادی الاخره ۱۲۶۹ ده ـ حسیب پاشا ایله تجایشلری اجرا اولنه رق ـ مجلس والا اعضاسی اولدی.

روسیه محاربه‌سی اثناسنده سینوبده وقوع بولان حادثهٔ الیمه‌دن طولایی قپودان دریا محمود پاشانک عزلی ایله رضا پاشانک قپودانلغه نصبنده صفر ۱۲۷۰ ده مشار الیه، ترسانه مستشارلغنه، ربیع الاول ۱۲۷۱ ده رتبهٔ وزارتله مالیه نظارتنه، ویانه قونفرانسنده مرخص بولنان عالی پاشانک مسند صدارته مأموریتی اوزرینه ۱۶ شعبان ۱۲۷۱ ده صدارت قائممقاملغنه تعیین قلندی.

خط همایونک صورتی :

« وزیر فطانتسمیرم شفیق پاشا

بوکره رشید پاشانک مشاغل کثیره جهتیله وقوع بولان استرحامنه مبنی خدمت صدارتدن انفصالی وقوع بولمش اولمسیله خدمت جلیلهٔ مذکوره مأموریت مخصوصه‌ایله ویانه جانبنده بولنان خارجیه ناظری عالی پاشایه توجیه واوروپاجه اولان مصالحك اهمیتنه بناءً مشارالیه رشید پاشا دخی مشارالیه عالی پاشانک یرینه مأمور تعیین اولنمش (۱) ومشارالیه عالی پاشانک ورودینه‌قدر صدارت قائممقاملغی دخی عهده‌که احاله اولنه‌رق خارجیه نظارتنه عهده‌سنه رتبهٔ وزارت توجیهی ومجلس تنظیمات ریاستی انضمامیله فؤاد افندی و عهده‌کدن منحل اولان مالیه نظارتنه کذلك عهده‌سنه رتبهٔ وزارت توجیه اولنه‌رق طوپخانهٔ عامره‌من ناظری مختار پاشا مأمور وتعیین قلنمش اولمغله کیفیتی اعلان ایلیه‌سین ربمز تعالی وتقدس حضرتلری جمله‌یی توفیقات الٰهیه‌سنه مظهر بیوره آمین. ۱۶ شعبان ۱۲۷۱ ».

(۱) سویش قنالنک کشاد ایدلمه‌سی حقنده مجلس والا رئیسی یوسف کامل پاشا طرفندن قاین برادری مصر والیسی سعید پاشایه ـ مجلس وکلا قراریله ـ محرمانه یازیلان تحریرات خصوصیه‌دن طولایی فرانسه مصلحتکذاری بنه‌ده‌تی‌نك مدعیاته قیامی اوزینه رشید پاشا، صورت مناسبه‌ده مقام صدارتدن عفویله ویانه‌یه مأمور ایدلسنی و رئیس مشارالیهك ده استعفا ایتمسنی ذات شاهانه‌یه عرض ایلدیکندن صدارته عالی پاشا تعیین قلنمش ایسه‌ده رشید پاشا ویانه‌یه کوندرلمه‌مشدر.

علی شفیق پاشا

اکینلی حاجی محمد آغا زاده اسماعیل هاشم افندینك اوغلیدر . دیوان همایون قلمنه داخل اولدی . ۱۷ صفر ۱۲٤٤ ده دیوان همایون مهمه اوطه‌سنه نقل اولندی .

۲۰ شعبان ۱۲٤٦ ده صدراعظم محمد رشید پاشانك معیتنه مأمور اولوب یانیه ، مناستر ، اشقودره جهتلرینه عزیمت و ۲۵ ربیع الاخر ۱۲٤۸ ده درسعادته عودت ایلدی .

۲۲ جمادی الاخره ۱۲٤۸ ده مأموراً اناطولی جهتنه کیدرك ۳ رمضان ۱۲٤۸ ده استانبوله کلدی . کماکان مهمه اوطه‌سنه دوام ایلدی .

۱۲۵۱ ده آمدی اوطه‌سنه مأمور اولدی . ٦ ربیع الاول ۱۲۵٦ ده مأموراً دیار بکره عزیمت ایتمك اوزره واپوره کیردیکی صره‌ده صدر اعظم جانبندن دعوتله مابین همایون کتابتنه تعیین اولندی .

۱۰ جمادی الاخره ۱۲۵۸ ده باش کتابته نصب و حائز اولدیغی رتبهٔ ثانیه ، رتبهٔ اولی صنف ثانیسنه ترفیع ایله بر قطعه نشان احسان بیورلدی .

مصر والیسی محمد علی پاشایه اعطا اولنان نشان امتیازی ایصاله مأموراً مصره عزیمت و ۲ شوال ۱۲٦۳ ده عودت ایلدی . ۲٤ جمادی الاولی ۱۲٦٤ ده باش کتابتدن عزل ایدلدی .

۲٤ رجب ۱۲٦٤ ده ترسانهٔ عامره نظارتنه ، ۲۱ شوال ۱۲٦٤ ده رتبهٔ بالا ایله اوقاف همایون نظارتنه نصب و ذی القعده ۱۲٦۵ ده نشان امتیاز احسان اولندی .

خليل پاشا واوقاف‌ناظری حسیب پاشانك یرلرینه مأمور وتعیین اولنارق باب عالیمزه کوندرلمشدر . ربمز تعالی وتقدس حضرتلری جمله‌مزی هرحالده موفق بیوره آمین بحرمة سیدالمرسلین ٢٢ رجب ١٢٦٤ » .

٢١ شوال ١٢٦٤ ده ـ ثالثاً ـ مجلس والا اعضالغنه، ٢ جمادی‌الاخره ١٢٦٥ ده ـ ثانیاً ـ مجلس والا ریاستنه نصب اولندی .

خط همایونك صورتی :

« وزیر معالیسمیرم

مجلس احکام عدلیه‌مز رئیس سابقی رفعت پاشانك یرینه معلومات وقدمی اقتضاسنجه مجلس مذکور اعضاسندن عارف پاشانك مأموریتی نزد شاهانه‌مزده بالتنسیب برمنوال محرر اجرا اولنه‌رق باب عالیمزه کوندرلمشدر . ربمز تعالی و تقدس حضرتلری جمله‌یی موفق بیوره آمین بحرمة سیدالکونین . ٢ جمادی الاخره ١٢٦٥ » .

١٦ جمادی الاخره ١٢٦٦ ده ریاستدن عزل ، شعبان ١٢٦٩ ده مجالس عالیه‌یه مأمور ایدلدی .

ذی‌الحجه ١٢٧٨ ده وفات ایلدی. یکی‌قپو مولویخانه‌سی حظیره‌سنه دفن اولندی. طریقت علیهٔ مولویه محبّانندن ایدی .

مخدومی رجالدن محمد عاطف بك وکریمـه زاده‌سی لیاقت مندان رجالدن دیوان محاسبات رئیس اسبقی زهدی بك مرحوملردر. دیکر کریمه زاده‌سی ناجی بك افندی دیوان محاسبات اعضاسندندر. وزهدی بك زاده جمال بك افندی دیوان مذکور مدعیٔ عمومیسیدر .

حربيه نظارتنه نصب و ١٢٥٦ ده باروتخانه نظارتی ـ رتبهٔ اولی صنف اولی ایله ـ علاوةً توجیه قلندی .

٧ صفر ١٢٥٧ ده صدارت مستشاری ، ربیع الآخر ١٢٥٧ ده ـ رتبهٔ وزارتله ـ مجلس والای احکام عدلیه رئیسی اولدی .

« مجلس احکام عدلیه‌ده رؤیت ایدلمکده اولان مصالح حقنده تدقیقات مقتضیه‌نك اجراسیله تحصیل رضای ملوکانه‌یه اعتنا اولنمسی رئیس مجلسك لازمهٔ مأموریتی اولدیغی حالده عارف پاشانك بو وجیبه‌یه غیر موافق بعض حرکتی نزد عالیده عزلنه لزوم کوسترمش اولدیغندن » [١] ١٧ جمادی الاخره ١٢٥٨ ده عزل اولندی .

١٥ شوال ١٢٥٩ ده مجلس والا اعضالغنه مأمور اولدی. مشارالیه « قدمای وکلادن وروینکاران مشیراندن ایسه‌ده وجودجه ایفای خدمت کندویه مؤدئ کلفت اولدیغندن مستوفی معاش تخصیصیله خانه‌سنده استراحت ایتمك اوزره اعضالقدن عفوینه » [٢] ذی الحجه ١٢٦٠ ده ارادهٔ سنیه صدور ایتدی .

١٨ محرم ١٢٦٢ ده مجلس زراعت ریاستی، نظارت عنوانیله مشارالیهه توجیه اولندی . و تجارت نظارتنه نصب ایدیلن پارس سفیری صارم افندینك ورودینه قدر تجارت نظارتی وکالتی‌ده علاوةً تفویض قلندی.

تجارت و زراعت نظارتلری برلشدیریله‌رك صارم افندی‌یه توجیه اولندیغندن عارف پاشا ٢٥ ربیع الاخر ١٢٦٢ ده ـ ثانیاً ـ مجلس والا اعضاسی ، ٢٣ رجب ١٢٦٤ ده اوقاف همایون ناظری اولدی .

خط همایونك صورتی :

« بنم وزیر معالیسمیرم
بوکون صدر سابق رشید پاشا مجالس عالیه‌یه و خارجیه ناظری سابق عالی پاشا و مجلس احکام عدلیه اعضاسندن عارف پاشا مجلس مذکور رئیسی

---

[١] [تقویم وقایع : نومرو ٢٤٤]
[٢] [تقویم وقایع : نومرو ٢٧٩]

محمد عارف پاشا

مکرّراً باب‌السعادة الشریفه آغالغی کتابتنده بولنمسندن طولایی (یازیجی) عنوانیله اشتهار ایدن رمضان اوغللرندن دیوریکلی احمد افندینك اوغلیدر.

استانبولده طوغدی. علمدار مصطفی پاشا وقعه‌سنده (روسجق یارانی) نامیله معروف اولان ذواتدن دفتردار تحسین افندی ـ پدرینك وفاتیله یتیم قالان ـ کوچك برادری عارف بکك تحصیل و تربیه‌سنه اعتنا ایلدی.

صدارت مکتوبی، مؤخراً آمدی قلملرینه‌داخل اولوب ۱۲۲۸ده خواجکانلق رتبه‌سی توجیه اولندی. تدریجاً ترقی ایدرك صدارت مکتوبجیسی اولدی. ۲ محرم ۱۲۴۱ ده عزل ایدلدی.

۱۲۴۱ ده اسهام مقاطعه‌جیسی، ۱۲۴۳ ده جزیه محاسبه‌جیسی، محرم ۱۲۴۴ ده جبه‌خانه ناظری، ۱۲۴۶ ده موقوفاتی اولدی. ۱۲۴۷ ده انفصال ایتدی. شوال ۱۲۴۷ ده طوپخانهٔ عامره نظارتنه تعیین ایدلدی.

سیواس والیسی صدر اسبق محمد رشید پاشانك معیتنده بولنان عساکر منتظمه‌نك امورینی بالذات تسویه‌یه وقتی مساعد اولمدیغندن مشارالیه (عساکر منتظمه ناظری) عنوانیله ۱۲۵۰ ده رشید پاشانك معیتنه مأمور اولدی.

۲۳ ذی‌الحجه ۱۲۵۳ ده شورای باب عالی اعضالغنه، ۳ شعبان ۱۲۵۵ ده تجارت نظارتی مستشارلغنه، ذی‌الحجه ۱۲۵۵ ده مهمات

صفر ١٢٦٢ ده (٢٨٨) عدد كتابنى ـ سلطان احمد جامعى جوارنده حلواجى‌باشى محله‌سنده‌كى قوناغنده ـ ساكنِ اولديغى اوطه‌ده طورمق ووفاتندن صكره مناسب بر كتبخانه‌يه وضع اولنمق شرطيله وقف ايلمشدر .

عهده‌سنده بولنان يكى جامع شريف توليتندن اوچ بيك غروش معاشى‌اولوب بونك مخدوملرى احمدرؤف ومحمدفاضل بكلرله كريمه‌سى ذليخا خانمه متساوياً تخصيصى مشاراليهك حين حياتنده وحسيب‌پاشانك اوقاف‌نظارتنده بولنديغى هنگامده ٢٨ محرم ١٢٥٤ ده عرض‌واستيذان ايدلمش ايسه‌ده ارادهٔ سنيه صدورينه دائر اوقاف دفترلرنده قيد كوريله‌مه‌مشدر .

§

مشاراليهك زمان نظارتنده‌كى اجراآت :

كعبهٔ معظمه‌ده طواف محلنه فرش اولنمق اوزره (٣٩٧٤) ذراع خالص مرمر وحرم‌شريف مكى‌ايچون (٢٠٠٠) وحرم‌شريف نبوى ايچون (٦٠٠) عدد قنديل ، دوز اوغلى هوجه اغوب وساطتيله (بج) شهرندن مبايعه و١٦ جمادى‌الاولى ١٢٦٠ ده حرمين شريفينه ارسال قلندى .

اون قپانده محترق تفنكخانه جامعنك عرصه‌سنه برجامع شريف انشا اولندى .

مقدما فورطنه‌دن رخنه‌دار اولان جوامع شريفه ، مدارس ايله تكيه وچشمه‌لر ، بعض مبانئ خيريه‌يه ، سرايلره ، قوناقلره جارى صويك منبعى اولان فارقه قريه‌سى جوارنده ابايه‌نامنده‌كى محلدن شهره قدر صو يوللرى ، خاصكى‌بيمارخانه‌سى ومبانئ سائره ، ادرنه جوامعندن بعضلرى تعمير ايدلدى .

« مجلس والای احکام عدلیه اعضاسندن سعادتلو کانی بك افندی متقدما باش وکالت معاونلکی عنوانیله باب عالی‌یه مأمور بیورلمش ایسه‌ده الحالةهذه خارجیه مستشارلغی مثلّو داخلیه نظارت جلیله‌سنك دخی مخصوص مستشاری [١] اوله‌رق معاونلك مأموریتنك دخی آخر بر مصلحت مخصوصه‌سی اولدیغندن مأموریت مذکوره‌دنك الغاسیله میر مومی‌الیهك کمافی‌السابق مجلس احکام عدلیه اعضالغی خدمت جلیله‌سنه مداومت ایلمسی خصوصنه ارادهٔ سنیه متعلق بیورلمش و منطوق منیفی اوزره اقتضاسی اجرا اولنمشدر » .

٢٦ رجب ١٢٥٥ ده بروسه‌متسلملکنه ، نعمان ماهر بکك عزلنده ١٦ جمادی‌الاولی ١٢٥٨ ده اوقاف همایون نظارتنه ، ٢ ذی‌القعده ١٢٦٠ ده دفتر امانتنه ، ١٨ رمضان ١٢٦١ ده مجلس زراعت ریاستنه ، ١٨ محرم ١٢٦٢ ده ــ ثانیاً ــ دخان کمرکی امانتنه ، ١٨ صفر ١٢٦٥ ده ــ ثانیاً ــ دفتر امانتنه تعیین اولندی .

جمادی‌الاخره ١٢٦٦ ده وفات ایلدی .

اهل هنر ومستقیم ایدی . خط ثلث ونسخده خیلی مهارتی واردر. استاذی ، خطاط مشهور اسماعیل زهدی افندیدر .

(تلخیص رسائل الرماة) نامنده‌کی اثری ١٢٦٣ ده استانبولده دارالطباعةالعامره‌ده طبع اولنمشدر . بو اثرك باشنده شو صورتله محرردر :

« سلطان محمود عدلی حضرتلرینك قهوه‌جی باشیلق خدمتیله مفتخر مصطفی کانی ابن محمد آغا پشکیر فی زمن عبدالحمید خان اثرخامه‌لری اولان (تلخیص رسائل الرماة) نامیله بنام رسالهٔ لطیفه‌لریدر » .

مشارالیه، بو اثری سلطان محمودخان حضرتلرینك امریله ١٢٥١ ده ترتیب ایلدیکنی مقدمه‌ده سویلیور . اوغلی فاضل بك سنه‌لرجه مابین همایون کتابتنده بولندی .

---

[١] او صره‌ده داخلیه مستشاری صارم افندی [صدر اسبق صارم پاشا] ایدی . داخلیه نظارتی متروك و وظیفهٔ صدارته داخل بولندیغندن سلطان عبدالمجید خان حضرتلرینك جلوسنی متعاقباً ــ خسرو پاشانك صدارتنده ــ صارم افندینك (صدارت عظمی مستشاری) عنوانیله یاد اولنمسنه ارادهٔ سنیه صدور ایتدی .

اولدیغندن و مجلس احکام عدلیه اعضاسندن عطوفتلو مصطفی کانی بك افندی حضرتلری درایت و لیاقت و عفت و استقامت اصحابندن اولدیغی نزد مکارم‌وفد حضرت شاهانه‌ده مجرب و معلوم و اوته‌دنبری بالخاصه غرس یمین فیوضات رهین شاهانه و حسن تربیت مکارم منقبت ملوکانه ایله پرور شیافته اولان اصدقای بندکاندن ایدوکی امر غیر موهوم بولندیغندن میر مشارالیه رتبهٔ اولینك ابتداسی یعنی مناصب دیوانیه اربابنك پیشواسی اولق واول وجهله کندوسنه برقطعه رتبهٔ اولی نشان ذیشانی اعطا اولندیغندن و مجلس احکام عدلیه مأموریتی دخی کماکان عهده‌سنده قاله‌جق و وقت بولدقجه اورایه دخی کیده‌جك اولدیغندن مجالس مأموریتنه مخصوص نشان عالی دخی کندوسنده بولنمق اوزره منصب مذکور میر مشارالیهه قریحهٔ صبیحهٔ حضرت شاهانه‌دن بالتوجیه اشبو ماه حالك [جمادی‌الاولی ۱۲۵٤] اون برنجی کونی مأموریتی اجرا و اعلان اولندی » .

تاریخ لطفی‌ده [۱] دینیلیورکه :

« باب عالی ایله سرای همایون بیننده کانی بك واسطهٔ مخابرات ایدی » .

مصر مسئله‌سنه دائر قلندر کوشکنده انکلتره ایلچیسی ایله عقد اولنان مجلس مکالمه‌یه مشارالیه‌ده مأمور اولدی . باب عالی‌یه تقدیم قلنان تقریرده :

« عطوفتلو کانی بك افندی بنده‌لریله قلندره عزیمت اولنه‌رق انکلتره ایلچیسی دخی کلمش اولدیغندن ملاقات اولندی § مجاوبات واقعه‌ده مومی‌الیه کانی بك افندینك ایراد ایتمش اولدیغی کلمات مناسبه‌دن و طرز و طورندن ایلچیٔ مومی‌الیه پك خشنود اولمش اولدیغندن هنکام وداعده کندوسیله تحصیل الفت ایتمسندن طولایی تشکر وممنونیت اظهاریله بوندن بویله دخی ینه ملاقات اولنمق املی اولدیغنی تذکار ایدرك عودت ایلمشدر » [۲]

دینلمشدر . [۲]

معاونلکك لغوی اوزرینه کماکان مجالس والای احکام عدلیه‌یه دوامی اراده بیورلدی . صورت الغا « تقویم وقایع » ده [۳] بروجه آتی اعلان اولندی :

---

[۱] [جلد ٥ صحیفه ۱۲۲]
[۲] [تاریخ لطفی جلد ٦ صحیفه ۹]
[۳] [نومرو ۱۷۹ ـ ۳ ربیع‌الاخر ۱۲۵۵]

داغ درون و بویله مروتلی بر مقربك نظردن دور اولدیغی موجب محزونیت اهالیٔ اندرون اولدی».

ینه خضر الیاس افندی دیرکه[١] :

« کانی بك خانه‌سنده انزوا وسکز سنه‌دنبری التفات اولمدیغندن بو آرالق سلحدار آغایه التجا وآغا دخی مخصوصاً مسروریتنی رجا ایدنجه طرف شاهانه‌دن مصارفنه (مصرف کتابتی) مدار اولمق امنیه‌سیله توجهنه اراده صدور ایتدیکی بیاندن مستغنی و رتبهٔ جلیله علاوه‌سیله رجال دولت کبی کوکلی غنی اولدی ».

١٢٤٠ ده جزیه محاسبه‌جیسی ، شعبان ١٢٥١ ده اسهام مقاطعه‌جیسی ، ١٢٥٢ ده دخان کمرکجیسی ، ١٢٥٣ ده مجلس والا اعضاسی اولدی .

مسند صدارتك ـ ایلك دفعه ـ باش وکالت عنوانـنه تبدیلی وداخلیه نظارتی انضمامی ایله ٤ محرم ١٢٥٤ ده رؤف پاشایه تفویض اولنمسی اوزرینه مشار الیه ١١ جمادی‌الاولی ١٢٥٤ ده باش وکالت معاونلکنه تعیین ومجلس زراعت ریاستی وکالتی‌ده علاوةً توجیه قلندی .

معاونلکك صورت احداثیله مشار الیهه توجیهی « تقویم وقایع » ده [٢] بروجه آتی اعلان اولندی :

« بر مقتضای مجددیت سنیه بوندن اقدم هر بر نظارت جسیمه معیتنه برر مستشار نصب و تعیین بیورلدیغی مثللو سلطنت سنیه‌ده الك معتنا و جمله وکلایه نظارت و ریاست مأموریتیله مستثنا اولان باش وکالت مسند جلیلی معیتنده دخی فرضا بعض سرعسکران و سائر امور جسیمه مأمورلری معیتلرنده یاور حرب نامیله استخدام اولنه‌کلان معتمدان مقامنده و جمله معیت مأمورلری مافوقنده اولمق اوزره باش وکالت معاونلکی عنوانیله مجدداً برمنصب احداث اولنه‌رق داخلی وخارجی کافهٔ موادك مذاکره‌سنه و اقتضا ایتدکجه بعض مواد نازکه و مستعجله‌نك شفاهاً عرض و افاده‌سیله سریعاً تحصیل ارادهٔ سنیه‌سنه قابل محرم اسرار ومؤتمن برذاتك باب‌عالی‌یه مأموریتی ایجاب حال و مصلحتدن

[١] [صحیفه ٣٦٦] .

[٢] [نومرو ١٦٩]

مصطفى كانى بك

اندرون همايون پشكير آغالرندن محمد آغانك اوغليدر . اندرون همايونده تحصيل وتربيه كوره‌رك تدريجاً صارقجى باشى ، ١٢٣٣ ده قهوه‌جى باشى ومابينجى اولدى . «اويله برذات عالى قدرك مقرب پادشاهى اولديغى هرطرفده استحسان اولندى » [١]

مصر واليسى محمد على پاشانك وهابى مسئله‌سنده ابراز ايتديكى خدمات حسنه ، موجب محظوظيت سنيه اولديغندن مشار اليهه خط همايونله سيف وكورك ايصال ايتمك اوزره ٢٣ شعبان ١٢٣٤ ده مصره اعزام قلندى . ايفاى وظيفه ايله عودت ايلدكدن يكرمى التى كون صكره قهوه‌جى باشيلق ومابينجيلكدن عزل ايدلدى .

مشهور عبدالحق ملا افنديـنـك برادرى خضر الياس افندى « وقايع لطائف اندرون» نامنده‌كى اثرنده [٢] ديركه :

« عهده‌سنده‌اولان صارقجى باشيلق‌منصبى قهوه‌جى باشيلغه مبدل ومابينجيلك علاوه‌سيله دبدبه وداراتى مكمل اولان كانى بك افنديك كعبى عالى وعلومزاجى حسبيله كيسهٔ آمالى نقوددن خالى اولديغنه مصرده والى واقف اولوب زياده‌سيله اكرامى التزام وايكى بيك كيسه‌دن زياده انعام ايتديكى مسموع خاص و عام اولمش ايسه‌ده اسلامبوله كلمكسزين جمله‌سنى اوراده بخش قلندرى ايتديكى اغياره سبب وبراقچه بورجنه ويره‌مديكى منشأ غضب اولوب اورادن كالدكدن صكره يكرمى بش كون قدر روى التفات كوسترلمديكى كندويى دلكير ويكرمى آلتنجى كونى غائبانه‌سندن بيك بشيوز غروش ماهيهٔ تخصيصيله چراغانى سلحدار آغا طرفندن تبشير اولننجه بيچاره بك ، دعاى واجب‌الادايى آويزهٔ طاق سما و بوتخصيصاتى دخى حقنده نعمت عظمى بيلديكى مقتضاى غنا اولوب نه حال ايسه اغياره سر ويرميه‌رك خانه‌سنه چكيلوب كيتديكى فقير كبى تعلقاتلرينه

---

[١] [لطائف وقايع اندرون : صحيفه ١٤٤]

[٢] [صحيفه ١٧٦] .

ومأمورلرك معاشاتى «١٨٠,٨٠٠» غروشدر. بونك درت بيك كيسه‌سى ضربخانهٔ عامره‌دن وبقيه‌سى اوقاف خزينه‌سندن ويرلدى . تربه‌يه موضوع اشيا بدليله مفروشات ولوازم سائره‌سى «٢٦١,٣٧٢» غروشدر . تربه‌دارلر ، ختم خوانلر ، بخارى خوانلر ترتيب اولندى.

طشره‌ده‌كى عموم اوقافك تحريريچون مأمورلر تعيننه ١٣ جمادى الاولى ١٢٥٨ ده ارادهٔ سنيه صدور ايتدى .

شامده مولانا خالد قدّس سره حضرتلرينك تربه‌سى ٢٠ جمادى الاخره ١٢٥٨ ده انشا اولندى .

منازل اسلاميه‌نك رعايايه صاتلماسى حقنده ٢٣ جمادى الاخره ١٢٥٧ ده تأكيداً ارادهٔ سنيه متعلق بيورلدى .

٢٩ ذى الحجه ١٢٥٦ و محرم ١٢٥٧ ده خرج فراغ و انتقال ومواد سائره حقنده تعليمات تنظيم اولندى .

برقاچ جامع ، تكيه ، مكتب ، سليمانيه بيمار خانه‌سى ، قرق چشمه ايله يوللرى تعمير ايدلدى .

دیدیکنی فقیر کندیسندن ایشتمشمدر. رشید پاشا اوروپاده وماهر بك اوقاف ناظری اولەرق درسعادتده بولندیغی وقت بر جمعه سلاملغنده سلطان عبدالمجید خان حضرتلری ، ماهر بکك متعصب اولدیغنی بیلدکلری جهتله معرض لطائفده « عجبا بوکون اوروپاده رشید پاشا جمعه نمازینی نصل ادا ایدر » دیو ماهر بکی شرف خطاب عالیلریله ملتفت بیوردقلرنده « بوراده ایکن قیلمز ایدی‌که اوراده قیلسون » دیدیکی مشهوردر . بو سوز اوروپاده رشید پاشایه عکس ایدوب درونی ماهر بکه کوجنمش ایسەده صفات ثابتەسی اقتضاسنجه ینه معاملهٔ سابقهٔ مخالصت کارانەسنی بوزمیوب الی وفاته ماهر بکه حسن معامله ایله امرار وقت ایلمشدر » . [١]

« ماهر بك عفیف ودرأیتکار بندکاندن اولەرق ایفای مأموریتنه اعتناوغیرت ایتمکده ایسەده مأموریت مذکوره مصالح‌جسیمهٔ دولتدن اولمق ومیر مومی الیه خدمت مذکورەیه وجودجه متحمل بولنمامق حسبیله عزلی لازم‌کلدیکندن» [٢] ١٦ جمادی‌الاولی ١٢٥٨ ده اوقاف نظارتندن انفصال ، ٢٤ صفر ١٢٥٩ ده ارتحال ایتدی . ایوبده بوستان اسکلەسنه دفن اولندی .

لطفی افندی دیرکه :

« ماهر بك غایت عفیف ، نظیف ، التی لطیف ، اعضاسی نحیف قوهٔ بصریەسی ضعیف ، عالی مشرب ، بر ذات مجتمع‌الادب ایدی . مرتب دیوانی واردر » . [٣]

منشأتی ١٢٦١ ده طبع اولنمشدر .

§

مشار الیهك زمان نظارتندەکی اجراآت :

سلطان‌محمود ثانی حضرتلرینك تربەسی ختام بولدیغندن ١٥ شعبان ١٢٥٦ ده کشف ثانیسی اجرا قلندی. مصارف انشائیه « ٤،٥٥٤،٨٢٥ »

---

[١] [تاریخ لطفی : جلد ٦ صحیفه ١٢٤]

[٢] [تقویم وقایع : نومرو ٢٤٣]

[٣] [تاریخ‌لطفی : جلد ٧ صحیفه ١٢٦]

شعبان ١٢٥٣ ده مأمورتی تقویمخانه ومطبعه نظارتنه تحویل ایدلدی [١] . خارجیه‌نظارتی مأمورلرینك داخلیه‌دن تفریقیله اقلامنك ترتیبنه مباشرت اولنه‌رق آمدی اوطه‌سی داخلیه وخارجیه صنفلری ایله ایکی‌یه تقسیم وبرینه معروضات داخلیه ، دیکرینه معروضات خارجیه اوطه‌سی اطلاق ایدیلوب معروضات داخلیه کتابتنه آمدجی شکیب افندی ومعروضات خارجیه کتابتنه ٢٣ ذی‌الحجه ١٢٥٣ ده ماهربك نصب اولندی .

سلطان عبدالمجید خان حضرتلرینك جلوس همایونلرینی متعاقباً ٢٠ ربیع‌الاخر ١٢٥٥ ده آمدجی ، ٢٧ جمادی‌الاخره ١٢٥٦ ده اوقاف همایون ناظری اولدی .

لطفی افندی دیرکه :

« .... بو توجیهاتدن حصه‌مند سرور اولانلرك چوغی رشید پاشایه مناسبت و تعلقلری اولانلردر . ماهر بکه رشید پاشانك فوق‌العاده حرمت ورعایتی وار ایدی . اوقاف نظارتی وکلالق مسندی اولدیغندن بو حالدن ماهر بکك ممنون اولمسی لازم کلیر ایکن باب عالیدن تبعید معناسنه ذهابله بو توجیهدن مکدر ومغموم اولمشدی . رشید پاشایه اولان لوحهٔ خالصهٔ مصادقت ومحبتنه بوایشك براقدیغی نقطهٔ عتدهٔ انفعال الی وفاته قابل محو و انحلال اوله‌مدیغنی محرر فقیر بیلیرم . رشید پاشا ، تنظیمات خیریه یولنه هرشیئی کوزه آلدیرمش اولدیغندن تنظیماته قارشی ذره قدر غبار تعرضه متحمل دکل ایدی . بوکا شاهد ماهر بکك آمدجیلکدن انفصالیدر . رشید پاشا ، بیوکالکك شانی اولان قهر یوزندن ماهر بکه لطفنی اجرا ایلدیسه‌ده ماهر بك باب عالیدن چیقدیغی جهتله بو لطفی هیچه صایدی . رشید پاشانك ماهر بکه بو قدر محبتی اوزرینه آمدجیلکدن چیقارمسنه سبب شو اولمشدرکه : ماهر بك ؛ تنظیمات خیریه اصولنی تحسین طرفنده دکل ایدی . حتی رفعت بکه [رفعت پاشا] « تعجب ایدرم سزك حالکزه . وقتیله ابوالسعود و ابن کمال کبی ذاتلرك وضع ایلدکلری قانونی بوزوب سزك کبی ذاتلر ، آنلره بدل قانون وضع و تنظیم ایدییورسکز »

[١] « ماهر بك ، رشید پاشا منسوبلرندن اولمسیله باب عالیدن تبعیدایله رشید پاشایی اوزمك ایسته‌دیلر » .

[تاریخ لطفی : جلد ٥ صحیفه ١٠٥]

نعمان ماهر بك

آغریبوز خاندانندن عثمان رشید بکك اوغلیدر . مملکتنده تحصیل معرفتله مشغول اولدیغی اثناده موره والیسی ابوبکر سامی پاشایه داماد اولدی . مدرسلك رؤسی اعطا اولندی .

۱۲۳۸ ده استانبوله کلوب رؤسی خواجکانلق رتبه‌سنه تحویل وصدارت مکتوبی قلمنه مأمور ایدلدی . شوال ۱۲۴۷ ده بروسه مقاطعه‌جیسی اولدی .

قدرت قلمیه‌سندن طولایی ۱۲۴۸ ده آمدی خلفالغنه تعیین اولندی . ملکیه ناظری پرتو پاشانك عزلیله ادرنه‌یه نفینده عاکف پاشا ، مشارالیهه خلف اوله‌رق باب عالیجه بعض تبدلات اجرا ایتدیکی صره‌ده ماهر بکی جمادی الاخره ۱۲۵۳ ده خارجیه کتابتنه تعیین ایتدیردی . عاکف پاشا ــ بالذات یازدیغی ــ عرض تذکره‌سنده دیرکه :

« .... خلمادن ماهر بك بنده‌لری ، تماشلی انشایه مقتدر و یازدیغی آثار کاتب ایسه‌ده مکالمه مضبطه‌سی و مجلس تقریرلری طرفنده ممارسه‌سی اولمیوب کریمه‌سنك وفاتیله‌دخی بك فتورلی اوله‌رق حتی قلمی ترك ایله حج شریفه عزیمتی قورمش ایکن بنده‌کزك الحاحله قلمه کیدوب کلمکه باشلامش ایدوکنه وشکیب افندی بنده‌لری هم چویك وهم متفنن اوله‌رق یازو یازمقدن اوصانمز و سریع القلم و هوسلی اولدیغنه مبنی آمدجیلك شکیب افندی‌یه ودولتلو رشید بك افندی ایله ماهر بکك بیننده غایت حسن الفت وامتزاج اولمق حسبیله [۱] خارجیه کتابتنك ماهر بکه توجیه بیورلمسی .... » .

---

[۱] « صدر اسبق رشید پاشا ایله موره‌ده ایکن معارفهٔ قدیمه‌سندن طولایی ماهر بك ، مشارالیهك فوق العاده حرمت ورعایت مخصوصه‌سنه مظهر اولمشدر» [تاریخ لطفی : جلد ۶ صحیفه ۱۲۶] .

استانبول داخلنده‌کی قبرلره میت دفن ایدلمه‌مسنه ۲۱ شعبان ۱۲۵۵ ده فرمان همایون صادر اولدی .

جامع ، تربه ، مدرسه ، صویوللرندن بعضلری تعمیر ایدلدی .

§

اخطار

مشار الیه شوقی افندینك زمان نظارتنده‌کی اجرا آت بالایه نقل اولنان مواددن عبارت دکل ایسه‌ده کرك مشارالیهك ، کرك نظار سائره‌دن بعض ذواتك هنکام نظارتلرینه عائد دفاتره حسین حسام‌الدین افندی مخزنلرده تصادف ایده‌مدیکندن بولنه‌بیلن برقاچ ماده‌نك نقلیله اکتفا اولندی . ینه بو سببله بعض نظارك اجرا آتی‌ده مع‌المجبوریه مسکوت عنه براقلدی .

لزومی قالمدیغندن شمدیلك بوشـده قالماق اوزره » [١] ربیع الاخر ١٢٥٧ ده مجلس محاسبۀ مالیه اعضالغنه ، عاكف افندینك ویانه سفارتنه مأموریتنده ٦ ذی القعده ١٢٥٧ ده مجلس محاسـبۀ مالیه ریاسـتنه ، ٤ جمادی الاخره ١٢٥٩ ده مجلس والا اعضالغنه تعیین وشوال ١٢٥٩ ده معاش تخصیصیله اعضالقدن عفو اولندی .

٥ جمادی الاولی ١٢٦١ ده مجلس محاسبه یه مأمور اولدی . مجلس محاسبه نك الغاسیله دیوان محاسـبات مالیه نك تشكیلنده مخصص اولان اون بش بیك غروش معاشنی آلمق و دیوان محاسباته دوامده مختار اولمق اوزره متعلق بیوریلان ارادۀ سنیه موجبنجه قوناغنده اقامت ایلدی .

١٢٨١ ده وفات ایتدی . ایوبده كوچك امـیر افندی تربه سی اتصالنده كی قبره دفن اولندی .

خطوط متنوعه ده ماهر اولدیغندن بعض الواح نفیسه سی مخدومی مجلس مالیه اعضالغندن متقاعد علی شفیق بك افندی ایله دیگر ورثه سنك نزدنده محفوظدر . فن موسیقیده وتذهیب ، تجلید ، نسج كبی سائر صنایع نفیسه ده ده مهارتی مشار الیه علی شفیق بك طرفندن افاده ایدلمشدر .

§

مشار الیهك زمان نظارتنده كی اجرا آت :

بیوك دره اوزرنده سـلطان محمود ثانی حضرتلرینك نام شاهانه لریله موسوم صو بندینك انشـاسنه وبعد الاكمال برضیافت عامه ترتیبنه طرف همایوندن مأمور اوله رق وظیفۀ مودوعه یی حسن ایفا ایلدی .

سلطان عبدالمجید خان حضرتلرینك ارادۀ سنیه لریله سلطان محمود خان تربه سنك رسمنی عرض وانشاسنه نظارت ایلدی . تربه ایله سبیل و موقتخانه نك ختامنده خدمه یه وظائف ترتیب ایدلدی .

---

[١] [تقویم وقایع : نومرو ٢٢٦]

السيد محمد شوقی افندی

باب‌عالی باش قپوقوللری ضابط ومأمورلغنده سنین وفیره استخدام اولنان ساداتدن خرپوتلی حافظ مصطفی افندینك اوغلیدر . ۱۱۹۸ده کوچك آیاصوفیه محله‌سنده طوغدی .

مشاهیرعلمادن عربی وفارسی، هندسه وحساب تحصیل وخطوط متنوعه‌دن اجازت اخذ ایتدی .

۱۲۱۹ ده بالامتحان باش محاسبه‌قلمنه دخول واصول قلمیه‌یی تحصیل ایله قطع مراتب ایلدی .

۱۲۳۰ ده جیب همایون کتابتنه انتخـاب و تعیین و ۱۲۳۹ ده خواجکانلق ایله کوچك قلعه تذکره‌جیلکنه تحویل اولندی.

ربیع‌الاول ۱۲٤۲ ده اوقاف‌همایون کیسه‌داری، ۱۲٤۷ ده ضربخانهٔ عامره‌صاحب عیاری، ۲۰ محرم ۱۲٥٤ ده رتبهٔ اولی ایله اوقاف همایون وضربخانهٔ عامره مستشاری اولدی .

۲۱ جمادی‌الاولی ۱۲٥٥ ده ملحق اولان حرمین شریفین‌واوقاف همایون نظارتلری توجیه اولندی . ونظارتك رتبهٔ اولی اعتبار ایدلمسنه ارادهٔ سنیه صدور ایلدی. ۲۷ جمادی‌الآخره ۱۲٥٦ ده انفصال‌ایتدی.

« الحالة هذه معزول وخانه‌سنده اقامتله دعای پادشاهی ایله مشغول اولدیغنه وامور مالیه‌یه واقف ودرایت وفطانت ایله متصف اصـدقای بندکاندن بولنمسنه بناءً مقدارکفایه معاش تخصیصیله » [۱] ربیـع‌الاول ۱۲٥۷ ده تجارت مستشارلغنه تعیین اولندی . « تجارت نظارتنك رتبهٔ اولی‌دن اعتباریله صارم افندی‌یه توجیهی ملابسه‌سیله مستشارلغك‌بالطبع

---

[۱] [تقویم وقایع : نومرو ۲۱٤]

سلطان عبدالمجید خان حضرتلرینك والده‌سی بزم عالم والده سلطان جانبندن طولمه باغچه‌ده انشـا ایدیلن جامع شریف ۲۵ شوال ۱۲۷۰ ده ختام بوله‌رق وقفیه‌سی تنظیم وخدمه‌سی ترتیب ایدلدی .

بعض جامع ، مسجد ، تکیه ، تربه ، مکتب ، کتبخانه ، مدرسه ، چشمه‌لر ایله سـلیمانیه خیراتنه جاری حلقه‌لی صو یوللری، اسکدارده عموم صو یوللری تعمیر اولندی .

١٥ شوال ١٢٥٣ ده رجال دولت وذی‌الحجه ١٢٥٣ده سلطنت قایقجیلرینه خزینهٔ اوقافدن معاشات تخصیص ایدلدی .

ذی‌الحجه ١٢٥٣ ده استانبولده اون یره قایقجیلر کتخداسی ، برکاتب ، برمأمور تعیین ومعاشلر تخصیص ایدلدی .

ذی‌الحجه ١٢٥٣ ده موقوف اراضی وچفتلکلرك تحریرینه معجلات ناظرلری تعیین قاندی .

قدس مسئله‌سنك اندفاعنه مدار اولمق اوزره منازع فیه کلیسانك اخشاب قله‌سنك کارکیر اوله‌رق تعمیرینه ١٧ ربیع‌الاول ١٢٧٠ ده ارادهٔ سنیه صادر اولدی . مؤخراً صخرهٔ مبارکه‌نك طامی وخلیل‌الرحمن تربه‌سنك تعمیر مصرفی‌ده علاوه ایدیله‌رك مجموع مصارف « ٤٦٦,٣٠٥ » غروشه بالغ اولدی . نافعه اعضاسندن اسعد افندی (٥,٠٠٠) غروش معاشله بنا امینی وبرچوق روملر بول معاش وخرج راه ایله اوسته اوله‌رق کوندرلدی .

اوقاف همایون تعمیرات مدیرلکی (١,٥٠٠) غروش معاشله برذاته توجیه وبعده بش یوزغروش تنزیل اولنه‌رق ابنیهٔ خاصه مدیری حسام‌الدین افندی‌یه و ربیع‌الاول ١٢٦٩ ده ابنیهٔ خاصه مدیری اولان شاکر افندی‌یه علاوهٔ مأموریت ایدلمش ایسه‌ده حسن اداره اولنه‌مدیغندن ٢٩ جمادی‌الاولی ١٢٧٠ ده تعمیرات مدیری اولان رضا افندی‌یه (١,٥٠٠) غروش اعطا ومذکور مدیریت، ابنیه‌مدیرلکندن تفریق ایدلدی .

سلطان احمد جامعی وتربه‌سی ایله موقتخانه‌سنك تعمیراتی ختام بولمغله ١٢٦٣ رمضانك اوچنجی جمعه کونی رسم کشادی اجرا اولندی .

محمد پاشا یقوشنده اوزبکلر تکیه‌سی مجدداً انشا اولنه‌رق ١ ذی‌القعده ١٢٦٣ ده وخرقهٔ شریف دائره‌سی وجامعك انشاآتی ٢٤ شعبان ١٢٦٩ ده ختام بولدی .

فن هیئتده انتسابی اولوب بعضاً رصدات ایله اشتغال ایدردی. ١٢٧٦ده رؤیت اولنان سیارهٔ ذوذنبه دائر بر رساله‌سی واردر. سلطان عبدالمجید خان حضرتلرینك، مشارالیه حقنده توجهات مخصوصه‌لری بولندیغندن دائمـا تلطیف بیوررلرمش. بولندیغی مأموریتلرده حسـن اداره‌یه موفق و اصلاحات پرور ایدی. مکتب طبیه‌نك اوتاریخلرده یتشدیردیکی بعض امرای اطبادن مسموع اولدیغی اوزره مرحومك اثنای نظارتنده مکتب اداره‌سنجه کوریلن حسن انتظام وانضباطی مدت تحصیللرینك بشقه بر زماننده مشاهده ایتمه‌مشلر. زیور پاشا، صاریشین، ماوی کوزلی، کومراه قاشلی، چکمه برونلی، طوپجه چهره‌لی وصقاللی، معتدل بویلی، ملحمجه، صبیح وبشوش یوزلی، متناسب اعضالی، عصبی مزاجلی ایدی. عقیدهٔ کامله اصحابندن ایدی. جوار رسول‌الله (صلی‌الله علیه وسلم) ده غنودهٔ خاك غفران اولمق شرفنه نائلیت ایچون شیخ الحرملك منصبنی اوته‌دن بری پك زیاده آرزو ایدوب بر حل وقوعنده تعیيننه باب عالیدن وعد آلمش وصدر اسبق عالی پاشانك زمان صدارتنده شیخ الحرم اشقودره‌لی مصطفی پاشـانك ارتحالی اوزرینه، بووعدك انجازی زمانی کلمش ایسه‌ده دیکر مرعی الخاطر طالبلر دخی بولندیغندن و مخـدومی صلاح‌الدین بك، صدر مشـار الیهك دامادی اولمسـیله مشارالیهك شـو صورتله درسعادتدن مفارقت ابدیه‌سی بالطبع آرزو ایدیله‌مدیکندن قرعه ایله انتخاب اصولنه مراجعت اولندقده نامنه اصابت ایتمکله عاقبت املنه نائل اولمشدر».

§

مشار الیهك زمان نظارتلرنده‌کی اجراآت:

٢٥ جمادی‌الاولی ١٢٥٣ ده کمرك دائره‌سی بناسـیله اوکنده برچشمه انشا اولندی.

نظارت معاش وتعييناتى ايله مجاس والا اعضالغنه، ١٢٧٢ ده وفات ايدن داماد شهريارى خليل رفعت پاشانك تركه‌سى نظارتنه، شعبان ١٢٧٥ ده فاطمه سلطان كتخدالغنه، ٢١ ذى‌الحجه ١٢٧٧ ده رتبهٔ وزارتله حرم شريف حضرت نبوى مشيختنه نصب ورجب ١٢٧٨ ده برنجى رتبه مجيدى نشانى توجيه اولندى.

١٤ ذى‌الحجه ١٢٧٨ ده مدينهٔ منوره‌ده وفات ايدرك – وصيتى موجبنجه – جنة‌البقيع‌ده حضرت عثمان رضى‌الله عنهك تربهٔ شريفه‌سى جوارنده مشايخ نقشبنديه‌دن محمد جان حضرتلرينك مرقدى قربنه دفن ايدلدى.

سلطان محمود وعبدالمجيد خان حضراتنك زمان سلطنتلرنده انشا اولنان مبانئ خيريه واميريه‌يه حك ايديلن تواريخ منظومه‌نك قسم اعظمى مشار اليهك اثريدر.

مخدومى – دفترخاقانى نظارتى معاون اسبقى – ارباب دانشدن بهاءالدين بك مرحوم [١] طرفندن مكاتيب واشعارينى حاوى « آثار زيور پاشا » ناميله جمع ونشر ايديلن كتابده مندرج ترجمهٔ حالنده دينيليوركه:

« علوم والسنهٔ غربيه‌نك لزوم وفوائدينى بزده الك اول تقدير ايدنلردن اولوب كنجلكنده فرانسزجه‌يى تحصيله چاليشمش اولديغى – مخلقاتى‌ميانده خطدستيله ظهورايدن – برلغتچه‌دن آكلاشلمشدر. مشاغل رسميه‌دن خالى اوقاتنى مطالعه ايله امرار، حتى مسافرلكه عزيمتنده‌ده بربيوك چانطه‌درونده‌كى كتابلر كنديله رفاقت ايلرايدى. وفاتندن صكره ديوننك تسويه‌سى ايچون الڭزياده كوكنديكى ثروتى، خزانةالكتبى ايسه‌ده بر قاچ بيك جلددن عبارت اولان او كتابلرك اثمانى، بورجنك ثلثنى بيله ادايه كفايت ايتمه‌مشدر. ادبياتدن بشقه

[١] ١٢ شوال ١٣٣٤ ده وفات ايتمشدر.

١٨ ربیع‌الاول ١٢٥٣ ده اوقاف همایون نظارتنه نصب و ٢٠ محرم ١٢٥٤ ده عزل ایدلدی [١] .

٢٧ شوال ١٢٥٤ ده تشکیل اولنان مجلس احکام عدلیه اعضالغنه، ٣ رجب ١٢٥٥ ده علاوةً بغداد و موصل قپو کتخدالقلرینه ، ١٤ ذی‌القعده ١٢٥٥ده مهمات حربیه نظارتنه، ٦ ذی‌الحجه ١٢٥٥ده رتبهٔ اولی صنف اولی ایله ضربخانهٔ عامره نظارتنه تعیین وعهده‌سنده‌کی قپوکتخدالقلر آخر ذاته توجیه قلندی .

بعدالانفصال ١٢٥٨ ده مجلس والا اعضالغنه ، ٢٤ جمادی‌الاولی ١٢٥٨ ده تشکیل اولنان روم‌ایلی وارداتی دفتردارلغنه‌تعیین وذی‌القعده ١٢٦٢ ده عزل ایله معاش تخصیص ایدلدی .

١٧ ذی‌الحجه ١٢٦٢ ده مجلس معارف عمومیه اعضالغنه ، ٢٣ جمادی‌الاخره ١٢٦٣ده مجلس معارفده‌کی مأموریتی باقی‌قالمق اوزره مجلس زراعت اعضالغنه ، شعبان ١٢٦٣ ده املاك همایون فابریقه‌لری نظارتنه، شوال ١٢٦٤ ده علاوةً ترسانه نظارتنه مأمور اولدی . و بالاخره فابریقه‌لر نظارتندن استعفا ایلدی .

٤ جمادی‌الاخره ١٢٦٦ده حکیم باشیلق مأموریتنك لغوی‌اوزرینه رتبهٔ‌بالا توجیهی ایله‌مکتب طبیه نظارتنه‌تعیین قلندی. ٢٩ ذی‌الحجه ١٢٦٧ ده مجلس والا اعضالغنه، ١٦ ربیع‌الاخر ١٢٦٨ ده ـ ثانیاً ـ اوقاف همایون نظارتنه ، ٢٨ ذی‌القعده ١٢٧٠ ده حسیب پاشا ایله بجایشلری اجرا اولنه‌رق خزینهٔ خاصه نظارتنه، ١١ ربیع‌الاخر ١٢٧١ ده

[١] مقاطعاتك حین احاله‌سنده آلنان (٩٠,٤١٥) غروش رسومدن یالکز (٨,٠٠٠) غروشی ناظره ، باقیسی نظارته عائد اولدیغی حالده تکمیلی نزدنده قالمسنه بناءً عزل ایدلدیکی واحتیاجی خلفی حسیب پاشا عرض ومبلغ مزبورك احسان شاهانه اوله‌رق مشار الیهه ترکیله عفوینه اراده تحصیل ایلدیکی خزینهٔ اوقافده محفوظ محرم ١٢٠٤ تاریخلی دفتر احکام اوقافده محرردر .

احمد صادق زیور پاشا

دفترخانه کتبه‌سندن محمدصادق منیف‌افندینك اوغلیدر. ۱۲۰۸ده استانبولده مرکز افندی درکاهی قارشیسنده‌کی خانه‌ده طوغدی.

محبّان جناب مولانادن اولان‌پدری ۱۲۱۸ ده وفات ایتدیکندن ومشاهیر شعرادن شیخ غالب دده مرحومك ولد رضاعیسی‌اولدیغندن یکی قپو مولویخانه‌سی پوست نشینی سید علی دده، مشار الیهی ولد معنوی اتخاذ ایلدی.

اودورك اصولنجه تحصیل معارف ایدرك دفترخانه، مؤخراً ضربخانه اقلامنه یدی سکزسنه دوام‌ایلدکدن صکره ۱۲۳۰ ده اعاظم وکلای دولتدن وطریقت مولویه منتسبلرندن مشهور حالت افندی‌یه خدمت کتابتله انتساب ایتدی.

حالت افندی ۱۲۳۸ ده قونیه‌یه اجلا اولندقده برلکده کیتدی. بالاخره منفاسی بالیکسری‌یه تحویل اولنمقله بر مدت‌ده اوراده قالدی.

مظهر عفو عالی اوله‌رق استانبوله عودتنده ـ مستأمنانه مخصوص اولان ـ کمرك نظارتنه، بر مدت‌صکره آیدین متسلملکنه‌تعیین‌اولندی. یدی سکز آی صکره انفصال ایدرك ۱۲۴۱ ده روم‌ایلی سرعسکری آغا حسین پاشانك کتابت خدمتنه کیردی، ایکی سنه شمنی اردوسنده بولنوب خواجه‌لك رتبه‌سنی احراز ایلدی.

حسین پاشانك عزلنده درسعادتده حریرناظری‌عمرلطفی افندینك کتابتنده استخدام ایدلدی.

۱۲۴۹ ده تحمیص مدیرلکنه، ۱۲۵۱ ده ترسانه مدیرلکنه تعیین ورتبه‌سی اولی صنف ثانیسنه ترفیع قلندی.

منهدم اولان اوتوز ایکی جامع ، مسجد ، مدرسه ، خان ، حمام تعمیر قلندی .

٢٧ محرم ١٢٥٣ ده سلطنت ، شهزادکان ، بعض رجال دولت فایقجیلرینه اوقاف وزناسندن « ١٢,٥١٠ » ومتقاعدلرینه « ٧,١٣٠ » غروش تخصیص اولندی .

حسیب پاشانك زمان نظارتنده مهرینی تقلیداً حك ایتدیره‌رك ساخته برچوق اوقاف تمسکاتنی تختیم و بوصورتله مبالغ کثیره سرقت ایلدیکی تبین ایدن سلوری اوقاف مدیری کامل افندینك بعدالتشهیر اون اوچ سنه مدتله کورکه وضعنه ٢٥ ذی‌القعده ١٢٧٥ ده قرار ویرلدی . ساخته مهری حك ایدن حکاك عزمی افندی معذور کورلدی .

٢٧ ذی‌القعده ١٢٦٨ ده ـ ثانیاً ـ جزایر بحرسفید والیسی اولدی ایسه‌ده متعاقباً دیکر بر ذات تعیین اولندی .

٩ محرم ١٢٧٠ ده ـ ثانیاً ـ مالیه، ربیع‌الاول ١٢٧١ ده تجارت، ٢٧ ربیع‌الاخر ١٢٧٣ ده ـ ثالثاً ـ مالیه ناظری اولدی .

ذی‌الحجه ١٢٧٣ ده عزل و ١١ شعبان ١٢٧٤ ده ـ رابعاً ـ مالیه نظـارتنه تعیین اولندی. ٢٣ رجب ١٢٧٥ ده استعفا ایتمسی اوزرینه ـ ثانیاً ـ اوقاف همایون نظارتنه تعیین اولندی .

١٨ ربیع‌الاخر ١٢٧٦ ده مجلس والا ریاستنه نصب ایدیله‌رك ٢٦ محرم ١٢٧٨ ده انفصال ، ٤ شعبان ١٢٨١ ده ارتحال ایلدی . ایوب قبرستاننه دفن ایدلدی .

قره‌کی حسین آغا محله‌سنده بردرکاه نقشبندی ودروننده بر جامع شریف وکتبخانه ، یکی کویده عثمان رئیس جامعی اتصالنده بر طاش چشمه بنا ایلمشدر .

§

مشار الیهك زمان نظارتلرنده‌کی اجرآات :

١٦ ذی‌الحجه ١٢٥٢ ده صو نظارتی احداث واوقاف مضبوطـه وملحقه وحرمیندن مبالغ کافیه تخصیص ومأمورین توظیف اولندی . صونظارتنه (٥،٠٠٠) غروش معاشله خواجکاندن شاکر افندی تعیین وکاتب نظیف افندی‌یه (٥٠٠) ، کتخدایه (١٧٥) ، ایکی قوریجی‌یه (٧٠٠) ، ایکی چاوشه (٢٠٠) غروش تخصیص قلندی .

بشکطاشده یحیی افندی درکاهیله اسکدار ، غلطه ، قاسم پاشا ، یکی قپو مولویخانه‌لرینك معـاش و طعامیه‌لری تزیید ایدلدی . بعض جوامع ، مساجد ، درکاه ، مکتب ، مدرسه و ارضرومده زلزله‌دن

مشارالیهه و دفتردار معاونلکی مشارالیهك برادری مکتوبیٔ مالیه خلفاسندن مصطفی رضا افندی‌یه توجیه اولندی .

تنظیمات خیریهٔ ملکیه‌نك اجراسندن طولایی خزائن مالیه‌ده اصول عتیقه بالطبع بیتوب خزائن عامره دفتردارلغنك وظیفهٔ مخصوصه‌سی قالمدیغندن وامور مالیه‌نك بعد ازین مستقلاً مالیه ناظری وساطتیله اداره‌سی ایجاب مصلحتدن کورندیکندن مذکور دفتردارلغك الغاسیله مشار الیه صفر ١٢٥٦ ده مجلس والا اعضالغنه مأمور ایدلدی .

مصر والیسی محمد علی پاشادن استرداد ایدیلن شام و کریدك امورینی تنظیمات خیریه اصولنه تطبیقاً اداره ایتمك اوزره ذی‌القعده ١٢٥٦ ده شام دفتردارلغنه نصب اولندی. محل مأموریتنه متهیٔ عزیمت ایکن صائب پاشانك مجلس والا ریاستنه تعییننده ٥ محرم ١٢٥٧ ده رتبهٔ وزارت و مشیری ایله مالیه ناظری اولدی .

باب عالی‌یه کوندریلن خط همایونده : « شام دفترداری اولان موسی صفوتی افندینك مقدما دفتردارلق ایتمسی و کندیسی امور حسابه واقف وجربزه ودرایتله متصف اولمسیله رتبهٔ مشیری‌ایله مالیه‌نظارتنه مأمور » ایدلدیکی محرردر .

١٤ شعبان ١٢٦١ ده انفصال ایتدی .

شوال ١٢٦١ ده سلانیك ایالتندن ارتباطی فك ایدیلن ترحاله متصرفلغنه، ١٣ ربیع الاخر ١٢٦٢ ده شام والیلکنه نصب و ٨ ربیع الاخر ١٢٦٤ ده عزل ایدلدی .

ربیع‌الاول ١٢٦٥ ده جزایر بحرسفید والیلکنه تعیین قلندی .

٢٩ ذی‌القعده ١٢٦٥ ده قسطمونی ، ١٦ صفر ١٢٦٧ ده انقره والیلکلرینه نصب اولندی . معذرت وجودیه‌سندن بحثله ٢٧ رجب ١٢٦٨ ده استعفا ایلدی .

موسى صفوتى پاشا

قريملى ابوبكر رفعت افنديك [١] اوغليدر . اقلامه دواملە حسيب پاشايه كاتب اولدى. ٨ شعبان ١٢٥٠ ده ديوان همايون خواجەلكى توجيه ايدلدى .

حسيب پاشانك ١٢٥٠ ده اوقاف همايون نظارتنه تعيننده عهدەسنده بولنان بغداد و موصل ، قپو كتخدالقلرى مشار اليه احاله قلندى . مؤخراً جزيه محصلى ، ٢٧ رمضان ١٢٥٢ ده اوقاف همايون ناظرى اولدى .

حضور شاهانه‌يه تقديم ايلديكى عريضەده : نظارتك توجيهندن طولايى تشكر ايتدكدن صكره جوامع سلاطينى كزوب مختل همايونلردەكى مفروشاتى عموماً تجديد ايلديكندن زيارت بيورلمسنى استرحام ايتمشدر.

رتبۀ ثانيه‌نك صنف اولنده و ملكيه و خارجيه مستشارلقلرى صرەسنده بولنمق وترسانه مديرلكى ترك اولنمق اوزره ١٨ ربيع‌الاول ١٢٥٣ ده مجدداً بحريه مستشارى ، ٢٢ جمادى‌الاولى ١٢٥٥ ده خزينۀ مقاطعات دفتردارى اولدى .

التزامات اصول مضرەسى الغا اولنديغندن مقاطعات دفتردارلغى عنوانى‌ده لغوايله خزينۀ عامره و مقاطعات دفتردارلقلرى برلشديريله‌رك تشكيل قلنان خزائن عامره دفتردارلغى ١٤ ذى‌القعده ١٢٥٥ ده

---

[١] اسعد مخلص پاشانك وذوات سائره‌نك كتابتلرنده بولنمشدر . عالم وشاعردر . منشآتى ايله ديوانى برلكده اولەرق ١٢٥٤ ده بولاقده طبع اولنمشدر .

فاتح حضرتلرینك خیراتنـدن اولان طورونجلی صوینك سـور خارج و داخلنـده‌کی آنا یوللریله اوقاف سـائره صو یوللری ، بلغراد قریه‌سی جوارندن داخل سوره قدر صو لغملری و بندلریله کمرلری، قانلی قواق جوارنده سلطان سلیمان حضرتلری وقفندن اولان چشمه‌لر و ساحلخانه‌لره جاری صو یوللریله لغملری ، بروسه‌ده زلزله‌دن خراب اولان جامعلرله تربه‌لر، درسعادتده وطشره‌ده برچوق جامع ،مسجد، درکاه، مدرسه ، مکتب، چشمه تعمیر وتجدید ایدلدی.

[١٢٧٦ ده امیرمکه شریف عبدالله پاشا هرسنه حرمین اهالیسنك اکرامیه آلمق ایچون درسعادته کلملرینه ممانعتله برابر اکرامیه یالکز استانبوله باشهادتنامه کلنلره منحصر اولمیه‌رق کله‌ین اهالی‌یه‌ده ویرلمسنی اشعار ایتمسیله استانبوله کلمك ایسته‌ینلرك منعی موافق اولمدیغی بیلدیریله‌رك شهادتنامه آلوب‌ده استانبوله کله‌ینلره نصف اکرامیه ویرلمسی تقرر ایلدی] .

اماسیه مولویخانه‌سنی ، شیخی محمد دده افندی قرق بیك غروش صرف ایدرك اکمال ایده‌مدیکندن خزینهٔ اوقافدن (١٥,٠٠٠) غروش اعطاسیله اکماله، اناطولی وروم ایلیده‌کی کافهٔ اوقافك یرلیدن برر کیمسه تعیینیله اداره‌سنه محرم ١٢٥٤ ده ارادهٔ سنیه صدور ایتدی [بومأمورلره یوزاون غروش ویرلدی . بونلر (معجلات مأموری) و (معجلات مدیری) عنوانلرینی حائز اولدیلر . مقدما اوقاف حرمین معجلات مدیرلری هر بلدهٔ جسیمه‌ده آیری ایکن نظارتلرك توحیدنده بونلرده توحید اولندی] .

ایاصوفیه جامع شریفی ایله قربنده‌کی تربه‌لر ، مدرسه ، عمارت ، سبیل ، وقف اوطه‌سنك تعمیرینه مباشرت اولندی . [١]

---

[١] تعمیراته حسیب پاشانك زمان نظارتنده باشلانیلوب عارف ، علی شفیق پاشالرله علی رضا افندینك زماننده دوام ایدلمشدر . [نیسان ١٢٦٣ - شباط ١٢٦٦] مصارف تعمیریه (٧,٢٩٥,٥٠٠) غروشدر . تاریخ لطفی‌ده [جلد ٨ صحیفه ١٨٥] دینیلیورکه : « آیاصوفیه جامع کبیرینك امور تعمیریه وتزیینیه‌سی رهین حسن ختام اوله‌رق ١٢٦٥ رمضان شریفنك ایلك جمعه کونی کشادیله سلاملق رسمی اوراده اجرا اولندی . رسم مذکورده بالجمله وکلا واستانبول راده‌سنه قدر علما وبعض متحیزان امرا و بندکان البسهٔ رسمیه‌لریله حاضر بولنمشلردر . مصارف تعمیریه اواثناده بلا ولد وفات ایدن شیخ الاسلام مکی زاده مصطفی عاصم افندی مرحومدن [وفاتی ١ ذی‌الحجه ١٢٦٢ ده‌در] جانب بیت‌الماله عائد اوله‌رق ظهور ایدن کلیتلو نقود وکرانبها جواهر نامعدود ایله تسویه اولنمشدر . نم‌التسویه و نم‌الترکه » . بو تعمیرك خاطره‌سی اولمق اوزره برده مدالیه احداث ایدلمشدر .

ارادهٔ سنیه صدور ایتدی . سندات مدیریتنه صالح افندی تعیین و « ۷,۵۰۰ » غروش معاش تخصیص اولندی.

روضهٔ مطهره‌نك تجدیداً تفریشنه مقدما اراده صدور ایتمکله ۲ جمادی‌الاخره ۱۲۵۱ ده صاروخان متسلمی الحاج ایوب آغا طرفدن هر زراعی اوتوزر غروش اولمق اوزره (۷۵۹۵) زراع قالیچه اعمال و مصرفی اولان درت یوز کسور کیسه تسویه ایله محل عالیسنه ارسال اولندی .

اون قپانده سید احمد البخاری تربه‌سی اتصالنده (۴۰,۰۰۰) غروشله برجامع بناسنه وخانقاهك (۲۰,۰۰۰) غروشله توسیعاً انشاسنه ۵ ربیع‌الاخر ۱۲۵۸ ده ، طائفده بر موقتخانه انشاسنه ۱۷ ربیع‌الاول ۱۲۶۳ ده ارادهٔ سنیه صادر اولدی .

نام شاهانه‌یه ساقزده انشا اولنان جامع وچشمه ۱۳ صفر ۱۲۶٤ ده ختام بولدی .

حرمین ترجمانی احمد نظیف افندی « صرف ترکی » عنوانیله شهزاده مراد افندی نامنه بر اثر تألیف وحضور همایونه تقدیم ایتمکله (۷,۵۰۰) غروش عطیه اعطاسی اراده بیورلدی .

استعطاف ایچون درسعادته کلن حرمین اهالیسنك کثرتنه بناءً اوچ صنفه آیریله‌رق برنجی صنف وکلا ، ایکنجیسی رجال دولت قوناقلرنده ، اوچنجیسی مسافرخانه‌لرده اقامه وحقلرنده ابراز حرمتله حاللرینه کوره اکرامیه اعطا ایدلمکده ایدی . مالیه و اوقاف خزینه‌لرندن ویریلن مبالغك عدم کفایتی جهتیله مأمورینك بش بیك غروش و دها فضله معاشلیلرندن محرمه تصادف ایدن ماه رومی‌یه محسوباً هرسنه معاشلرینك عشری قطع و اهالئ مذکوره‌یه تخصیص اولنمشدی . بونلر مطیباً حرمینه اعاده ایدلدکجه مصارف سفریه و آیریجه اکرامیه‌ده ویرلمکده ایدی. معاشاتدن کسیلن مبالغ‌ده کفایت ایتمدیکندن (۲,۵۰۰) غروشدن زیاده معاشلردن‌ده هرسنه عشرینك اکرامیه اوله‌رق قطعنه ۱۱ ذی‌القعده ۱۲۷۰ ده ارادهٔ سنیه صدور ایتدی .

٢٢ رمضان ١٢٥٤ ده مصطفى پاشا زاده بکر بکك ساحلخانه‌سی ایکی یوز بیك غروشه منجم باشی طرفندن آلنه‌رق بو مبلغك نصفی اوقاف ونصف دیکری مالیه خزینه‌لرندن ویرلدی .

٢٥ ذی‌الحجه ١٢٥٤ ده اوقاف همایون نظارتنجه « مکتب رشدیه نظارتی » تشکیل قلندی .

٣ محرم ١٢٥٥ ده سلیمانیه درسخانه‌سی تجدیداً تعمیر و « مکتب علوم ادبیه » تسمیه ایدیله‌رك ادبیات عربیه وفارسیه تدریسی ایچون بر معلم ومعاون تعیین وشاکردانه اوچ صنف اعتباریله هر برینه معاش ترتیب اولندی . معلملکه تعیین ایدیلن نعمان افندی‌یه (٥٠٠) ومعاون محمد افندی‌یه (٢٠٠) غروش معاش تخصیص قلندی [بر سنه صکره معلمه (٢٠٠) ومعاونه (٥٠) غروش ضم ایدلدی] .

٢٦ جمادی‌الاخره ١٢٦٣ ده مکتب علوم ادبیهٔ عدلیه معلمی خواجه نعمان افندی‌یه تقاعد معاشی تخصیصیله معلملکه بایزید درسعاملرندن السید اسحق افندی تعیین اولندی .

مالیه خزینه‌سیله خزینهٔ عامره‌نك و ضربخانه ایله اوقاف نظارتنك توحیدندن طولایی ٥ محرم ١٢٥٥ ده ضبط مخلفاتنك اوقاف نامنه ضبطی الغا ایدلدی .

بروسه‌ده سلطان عثمان ، اورخان ، مراد اول ، بایزید اول ، چلبی محمد ، مراد ثانی حضراتنك تربه‌لرنده سنه‌ده بر کره بخاریٔ شریف ختم ایتمك اوزره اون درسعامه‌یدی یوز اللیشر غروش اعطاسنه ١٣ صفر ١٢٧٢ ده ارادهٔ سنیه صادر اولدی .

سلاطین عظام اوقافی متولی قائممقاملغی وکالتلرینك لغویله وکیل اوطه‌لرنده رؤیت ایدیلن فراغ وانتقالات معاملاتنك اوقاف نظارتنده مجدداً تأسیس اولنان سندات اداره‌سنه احاله‌سنه ١٩ ربیع‌الاول ١٢٧٢ ده

بروسه‌ده خداوندکار وقفلریله ابا ایوب انصاری رضی‌الله‌عنه وقفی ۲۲ ذی‌الحجه ۱۲٥۰ ده اوقاف همایون نظارتنه الحاق اولندی.

۱۳ رجب ۱۲٥۱ ده غلطه، قاسم پاشا، اسکدار، بشکطاس، یکی قپو مولویخانه‌لرینه معراجیه اوله‌رق سنوی بیکر غروش تخصیص قلندی.

٥ رمضان ۱۲٥۱ ده استانبولده اصحاب کرام حضراتندن بعض ذوات نامنه تربه‌لر انشا وتربه‌دارلر تعیین ایله وظائف ترتیب اولندی.

مکتب حربیه جامعیله مکتبك خدمه‌سنه، طریقت نقشبندیه‌وطرق سائره درکاهلری مشایخنه تعیینات تخصیص ایدلدی.

۱۷ صفر ۱۲٥۲ ده ایوب، فاتح، بایزید، سلطان سلیم، لاله‌لی نصرتیه جوامع شریفه‌سنده هرهفته جمعه وصالی کونلری تدریس اولنمق اوزره شفاءشریف درسیه‌سی احداث ووظائف تخصیص قلندی.

تدریسه شهری یتمشر غروش معاشله مأمور اولان علما:

ایوبه: تیکوشلی ابوبکر افندی. فاتحه: ودینلی مصطفی افندی. بایزیده: توقادی حسن افندی. سلطان سلیمه: برکویلی حافظ علی افندی. لاله‌لی‌یه: کنغریلی حافظ‌علی افندی. نصرتیه‌یه: یحیی‌افندی تربه‌داری شیخ نوری افندی.

مرمریسده هاشم دده وساطتیله مجدداً مولویخانه انشا، انقره‌ده تاج‌الدین زاده درکاهی شیخنه اوقاف‌عمومیه‌دن معاش تخصیص‌ایدلدی.

کوتاهیه‌ده درسعام السید مصطفی رشدی افندی «هدیهٔ ابرار» نامیله تألیف ایلدیکی کتابی ذات شاهانه‌یه تقدیم ایتمکله کوتاهیه‌ده مدرس اولمق اوزره اوقاف همایوندن ۱۷ ربیع‌الاخر ۱۲٥۲ ده معاش تخصیص قلندی.

۲٥ ربیع‌الاول ۱۲٥٤ ده التی جامع شریفده بخاری خوانلق احداث و وظائف تخصیص ایدلدی.

ركاب رسم عاليلرنده بولنمسنه و مصالح دولته وقوفی جهتیله مجلس خاصه‌ده داخل اولمسنه » [٣] شوال ١٢٥٨ ده ارادهٔ سنیه صدور ایتدی .

٢ ذی‌القعده ١٢٦٠ ده ـ ثالثاً ـ اوقاف همایون نظارتنه تعیین ، ٢٣ رجب ١٢٦٦ ده عزل اولندی. ١٤ شوال ١٢٦٤ ده جده والیسی اولدی . ١٢٦٥ ده انفصال ایلدی . رجب ١٢٦٦ ده خزینهٔ خاصه نظارتنه مؤخراً مجلس والا اعضالغنه ، جمادی‌الاخره ١٢٦٩ ده ـ ثانیاً ـ خزینهٔ خاصه نظارتنه ، ٢٨ ذی‌القعده ١٢٧٠ ده ـ رابعاً ـ اوقاف همایون نظارتنه ، مصطفی نائلی پاشانك صدارت ثانیه‌سنده ١١ ذی‌الحجه ١٢٧٣ ده مالیه نظارتنه، ١١ شعبان ١٢٧٤ ده ـ خامساً ـ اوقاف‌همایون نظارتنه، ٢٣ رجب ١٢٧٥ ده صفوتی پاشانك استعفاسی اوزرینه ـ ثانیاً ـ مالیه نظارتنه ، ١٦ ذی‌القعده ١٢٧٦ ده مجالس عالیه‌یه ، ٤ شوال ١٢٧٧ ده ـ ثالثاً ـ خزینهٔ خاصه نظارتنه مأمور اولدی . محرم ١٢٧٨ ده عزل ، ١٢٨٢ ده معزولیت معاشی تخصیص ایدلدی .

ذی‌الحجه ١٢٨٦ ده شیخ‌الحرم اوله‌رق ١٢٨٦ ذی‌الحجه‌سنك ٢٣ نجی جمعه ایرتسی گیجه‌سی وفات ایتدی . اسکدارده سلیمیه جامعی حظیره‌سنه دفن اولندی . کثرت اولاد و احفاد وثروت ایله معروف ایدی .

§

مشارالیهك زمان نظارتلرنده‌کی اجراآت :

صدر روم ایلی ، امام اوّل شهریاری ، نقیب الاشراف ایله داود پاشانائبنك زیرنظارتلرنده بولنان اون‌بش‌وقف ١٨ ذی‌الحجه ١٢٥٠ ده ،

---

[٣] [تقویم وقایع نومرو : ٢٤٧]

۲۷ محرم ۱۲۵٦ ده مجلس والا اعضالغنه، ۸ ربیع الاخر ۱۲۵٦ ده رؤف پاشانك مسند صدارته نصبیله منحل اولان مجلس والا ریاستنه تعیین ایدلدی . ٥ محرم ۱۲۵۷ ده انفصال ایلدی .

باب عالی‌یه کوندریلن خط همایونده : « تنظیمات خیریه‌نك حامیٔ حقیقیسی مجلس احکام عدلیه اوله‌رق اوراده رئیس مجلس بولنانك تنظیمات خیریه اصولنه هروجهله معلومات تامه‌سی اولمقده حال بشقه اولوب اکرچه حسیب پاشانك ذاتاً غیرت واستقامتی مسلم ایسه‌ده‌یکده بو خصوصده معلومات کافیه‌سی اولمامسنه بناءً عزل وتبدیلی ومستوفی معاش ایله شمدیلك خانه‌سنده اقامت ایلسی » اراده بیورلدی [۱]

« روم ایلی واناطولیده داخل دائرهٔ تنظیمات اولان مواقعی کشت وکذار وتنسیقات ملکیه وتنظیمات مقرره‌نك تأییدینه صرف اقتدار ایتمك اوزره » [۲] . خارجیه ناظر سابقی رفعت پاشا، روم ایلی و حسیب پاشا ، اناطولی امور تفتیشیه‌سنه جمادی الاخره ۱۲۵۸ ده مأمور ایدلدی .

لطفی افندی تاریخنده دیرکه : [۳]

« مشار الیهمانك استانبولدن تبعیدلریچون بو مأموریتلرك احداث اولندیغی حوادثلری ایشیدلدی . آره‌دن بر مدت مروروندن یعنی عزت محمد پاشانك انفصالندن صکره تفتیش مأموریتی کشت وکذاره متوقف وموسم ایسه غیر مساعد اولدیغندن ایجاب ایتدیکی حالده موسم بهارده مأموریتلری جانبنه عزیمتلرینه قرار ویرلك اوزره مشار الیهمانك مأموریتلری تأخیر اولندی . متعاقباً مجلس احکام عدلیه اعضالغنه مأمور اولدیلر. تفتیش ایشنی صکره کیمسه تفتیش ایتمدی . ویریلن خرج راهلری مالیه خزینه‌سی سینه‌یه چکدی » .

مشارالیه « اصدقای بندکان شاهانه‌دن اولمسنه بناءً سائر وکلا ایله

[۱] [تقویم وقایع نومرو : ۲۱۹]
[۲] [تقویم وقایع نومرو : ۲٤٤]
[۳] [جلد ۷ صحیفه ٤۳]

محمد حسیب پاشا

محمدامین افندی (۱) نامنده برذاتك اوغلیدر. درسعادتده طوغدی. ضربخانه اقلامنه دوام ایله طوپخانه‌ده نصرتیه جامع شریفنك انشاسنده بنا مأمورلری زمره‌سنه داخل اولدی.

۱۲۴۱ ده رتبهٔ خواجکانی ایله طوپجیلر کتابتنه، مؤخراً بغداد قپو کتخدالغنه نصب، ۱۹ جمادی‌الاخره ۱۲۴۷ ده حضور همایونده نشان افتخار احسان قلندی.

۸ شعبان ۱۲۵۰ ده اوقاف همایون ناظری اولدی. علی رضا افندینك آیاصوفیه جامع شریفنده شهادتی اوزرینه ۲۷ رمضان ۱۲۵۲ ده رتبهٔ مشیری ایله ضربخانهٔ عامره دفتردارلغنه تعیین اولندی.

مستقل نظارت ایله اداره اولنه‌کلن حرمین اوقاف شریفه‌سی اوقاف همایون ایله توحید وضربخانهٔ عامره نظارتی علاوه ایدیله‌رك ۲۰ محرم ۱۲۵۴ ده پاشالق عنوانیله ـ ثانیاً ـ اوقاف همایون ناظری اولدی.

سلطان عبدالمجید خان حضرتلرینك جلوسنی متعاقباً ۲۱ جمادی الاولی ۱۲۵۵ ده انفصال ایدرك اوقاف نظارتی شوقی افندی‌یه وضربخانه مشیرلکی علی نجیب پاشایه توجیه اولندی.

رجب ۱۲۵۵ ده سلانیك والیسی اولدی. سلانیك و ترحاله سنجاقلری برلشدیریله‌رك چرمن (ادرنه) متصرفی امین پاشایه توجیه ومشارالیه ذی‌الحجه ۱۲۵۵ ده عزل ایدلدی.

---

(۱) ۱۲۲۰ ده وفات ایدرك مولوی‌خانه قپوسنده‌کی قبرستانه دفن ایدلمشدر.

سور همایونده بولنمق اوزره مدعواً درسعادته کلن مشایخدن کره‌ده‌لی الحاج خلیل افندی‌نك کره‌ده‌ده بنا ایلدیکی خانقاهه ۲۵ صفر ۱۲۵۰ ده فقرا طعامیه‌سی اوله‌رق شهری (۵۰۰)، بولیده مقیم دیار بکرلی مفتی زاده الشیخ الحاج مصطفی افندی، بولیده عباس پاشا تکیه‌سی شیخی ممش افندی، بوردورده مرعشی‌زاده الحاج احمد افندی زاویه‌لرینه‌ده طعامیه اوله‌رق شهری یوز اللیشر غروش وظیفه تخصیص ایدلدی .

اوقاف حرمین مفتشی، اوقاف همایون امورینی‌ده تفتیشه مأمور اولدیغی حالده اوقاف همایون ایچون آیریجه برمفتش تعیننه نظارتجه لزوم کوسترلدیکندن امام زاده اسعد افندی ایلك دفعه اوقاف همایون مفتشلکنه تعیین ایدلدی .

مهندسخانه خواجه‌سی مشهور اسحق افندی ابنیهٔ عالیه‌نك کشفی ایچون ۱٦ جمادی‌الاخره ۱۲۵۰ ده مدینهٔ منوره‌یه اعزام قلندی .

متعدد مساجد، مدارس، خانقاه، مکاتب، عمارت تعمیر اولندی .

ایلدیکی ، خاصکویده‌ده برمکتب انشا ایتدیره‌رك مخدومی السید احمد رشید بکی متولی نصب ایتدیکی محرردر .

۱۲٤۸ تاریخلی وقفیه‌سنده :

ادرمید قضاسی داخلنده کوپلیجه قریه‌سنده برزیتونلغی و اسکدارده پازار باشی محله‌سنده الاجه مناره‌ده‌کی باغچه‌سنی وقف وقره‌جه احمد تربه‌سی جوارنده ابوینك قبرلرینه محافظ تعیین ایتدیکی مسطوردر.

§

مشار الیهك زمان نظارتنده‌کی اجراآت :

ضربخانهٔ عامره جوارنده حصیرجی ودوغرامه‌جی قغوشلرینك فسخیله یرینه بر دائرهٔ نظارت انشاسنی عرض ایدرك **۱۰** ذی‌القعده **۱۲٤۷** ده ارادهٔ سنیه صادر اولدی . مصارف انشائیه‌نك کشف اولی « **۵۱۲,۳٦۷** » وصرف اولنان مبالغ « **۵۷۹,۲۳٤** » غروشدر .

۱۵ محرم **۱۲٤۸** ده سلطان محمود ثانی حضرتلرینك ادرنه‌یی تشریفلرنده جسرارکنه‌ده خالصه خاتون جامع شریفنك تجدیداً انشاسی و قربنده برمکتب بناسی اراده بیورلمسیله انشاآت رجب **۱۲٤۸** ده ختام بولدی .

مقدما یاپدیریلان اون عدد پازار قایغنك حاصلاتی مصارفنه کافی اولمدیغی بالتجربه آکلاشلمغله **۲٤** محرم **۱۲٤۸** ده سنوی « **٦۰۰** » غروش اجارهٔ مؤجله‌یه ربط ایدلدی .

۲۳ محرم **۱۲٤۹** ده ایپلکخانه ناظری احمد افندی تبدیل ایدیله‌رك ـ مذکور ناظرلق **۱۲٤۸** ده بیجان سلطان ساحلسراینده فس اعمالی ایچون انشا اولنان کارخانه‌نك مدیری ـ عمر لطفی افندی‌یه علاوهٔ مأموریت اوله‌رق توجیه اولندی .

١٢٤٧ ده اوقاف همايون ناظرلغنه تعيين و شعبان ١٢٥٠ ده عزل ايله تقاعد ايدلدى .

٢٢ رمضان ١٢٦٢ ده وفات ايتدى. بايزيد جوارنده ـ احيا كرده سى اولان ـ امين بك جامعنه متصل مكتبك حظيره سنه دفن اولندى .

مخدوملرندن سيد محمد كامل بك ١٢٤١ ده ، مدرس ابراهيم افندى دوريه منلاسى اولدقدن صكره ١٢٥١ ده ، ضابطه مجلس رئيسى عاطف بك ٣ رمضان ١٢٨٧ ده ، محمد رضا افندى بوسنه منلاسى اولدقدن صكره ، دامادى دفتردار كيسه دارى ابراهيم نظيف افندى ٢٠ ربيع الاول ١٢٤٧ ده ، همشيره زاده سى ماليه رئيسى رضا بك ١٣٠٢ ده وفات ايتديلر .

سعيد افنديك عائله سندن برقسمى اسكدارده قره جه احمدده مدفوندر . امين بك مكتبى حظيره سنده مشار اليهك جوار قبرنده مدفون اولانلرده بروجه آتيدر :

مخدوملرى مجلس ماليه اعضاسندن بيت المال مديرى الحاج رشيد بك [وفاتى : ٧ ربيع الاخر ١٢٦٩] . آمدى خلفاسندن ـ صدر اعظم رؤف پاشانك داماى ـ [١] الحاج اسعد بك [وفاتى : ٦ ربيع الاول ١٣٠١]. مخدوملرندن عاطف واحمد رشيد بكلرك زوجه لرى، عاطف بكك اوغلى محمد عاصم بك .

§

مشار اليهك ١٢٤٦ تاريخلى وقفيه سنده :

سلطان بايزيد جوارنده امين بك محله سى جامع شريفى تجديداً و توسيعاً بنا و قربنده برمكتب انشا و (٣٠,٠٠٠) غروش وقف

[١] « صدر اعظم رؤف پاشانك كريمه سيله اوقاف همايون ناظرى الحاج سعيد افنديك مخدومنك ولیمه جمعيتى ١٢٤٩ ده اجرا اولنه رق سعيد افنديك بكار بكنده كى ياليسنه صدر اعظمك عزيمتنه مساعده وطرف شاهانه دن داماد وكاينه مجوهر قوطى وظرف احسان بيورلدى » [تاريخ لطفى : جلد ٤ صحيفه ٩٦].

الحاج محمد سعيد افندی

احمد آغا نامنده برذاتك اوغلیدر . ۱۱۷۹ ده طوغدی. قلمدن تفیض ایله ذممات خلیفه‌سی، قپودان پاشا کتخداسی اولدی . خواجکانلق رتبه‌سی ویرلدی .

۱۲۲۱ ده مخلفات خلیفه‌سی ، بعده پیاده مقابله‌جیسی ، ۱۲۲۳ شوال توجیهاتنده سرکی ناظری ۱۹ ربیع‌الاخر ۱۲۳۰ ده شق اوّل دفترداری ، ۱۲۳۱ ده صرۀ همایون امینی ، اسما سلطان کتخداسی ، مهمات حربیه ناظری ، ذی‌القعده ۱۲۳۵ ده کتخدای صدر عالی ، ٥ رجب ۱۲۳٦ ده باروتخانه‌لر ناظری ، ٦ جمادی‌الاخره ۱۲۳۸ ده شرق اردوسی دفترداری اولدی .

محرم ۱۲٤۰ ده نشانجیلغه ، ۱۲٤۱ شوال توجیهاتنده ترسانه امینلکنه تعیین قلندی .

۱۲٤۳ ده ـ ثانیاً ـ کتخدای صدر عالی اوله‌رق ۱۲٤٤ شوال توجیهاتنك فرداسی انفصال ایتدی . مؤخراً مصارفات ناظرلغنه نصب اولندی .

لطفی افندی تاریخنده دیرکه [۱] :

« مصالحه‌دن صکره ادرنه‌ده براقیلان عساکر نظامیه‌نك اثوابی غایت فرسوده اولوب روسیه سفیرینك مرورنده اوهیئتله چیقارلدقلری مسموع پادشاهی اولدقده مصارفات ناظری حاجی سعید افندی اختیارلغنه مرحمتاً عزل ایله قورتلمشدر » .

۱۲٤۷ شوال توجیهاتنده ـ ثانیاً ـ نشانجیلغه ، ۱۲ شوال

---

[۱] [جلد ۲ صحیفه ۱۸۰]

٨ جمادی‌الاخره ١٢٤٧ ده غلطه‌سرایی آغاسی ودفتردار ورئیس افندیلر و١٢ رجب ١٢٤٧ ده قپودان پاشا وچاوش باشی نظارتلرنده بولنان اوقاف ، نظارته الحاق قلندی .

یحیی افندی درکاهی وجامع‌شریفی تعمیر وجوارینه مجدداً مکتب والتنه موقتخانه وخدمه‌سنه وظائف ترتیب، مدینهٔمنوره‌ده مسجد قبا وسائر مقامات عالیه ومدرسه ، درسخانه ، کتبخانه مجدداً بنا و بعض مساجد ، مدارس ، چشمه تعمیر ایدلدی .

مدرسیندن محمد ممش افندی ١٦ جمادی‌الاخره ١٢٤٧ ده بروسه وحوالیسنده‌کی اوقافك تحریرینه مأمور ایدلدی .

عشاقده جانیکلی عشیرتی طرفندن اعمال ایدلمك اوزره روضهٔ مطهرهٔ سیدالانام علیه‌السلام ایچون (٤٢٠٢) ذراع معماری ، (١٤) پارماق قالیچه‌نك اعماله ٢٢ شعبان ١٢٤٧ ده ارادهٔ سنیه صدور ایتدی .

ضربخانهٔ عامره امین سابقی علی رضا افندی مأمور اولدی . [٣] کریمه‌سی رقیه خانمی ، ١٢٤٧ ده دفتردار شق اوّل اولان علی نجیب افندی‌یه تزویج ایلمشدر .

§

مشار الیهك زمان نظارتنده‌کی اجرا آت :

امکیمز حسام‌الدین بك وقفی متولیه‌سی فاطمه خانمك کلیبولیده وفاتی اوزرینه ١٥ شوال ١٢٤٦ ده وقف مذکور اوقاف همایون نظارتنه الحاق ایله واقف مومی الیهك غلطه‌ده انشا ایلمش اولدیغی جامع شریف تعمیر وتجدید ایدلدی .

محرم ١٢٤٦ ده بوستانجی باشیلغك ، رجب ٤٦ ده طوپجی ، آرابه‌جی ، خزینه‌دار ، کیلارجی ، سرای جدید اوجاقلرینك الغاسیله آغالرینك نظارتلرنده بولنان اوقاف، نظارته الحاق اولندی .

دفتردار شق اوّل ، رئیس الکتاب ، غلطه سرایی آغاسی ، استانبول ، غلطه ، خاصلر ، اسکدار قاضیلری ، حرمین مفتشی نظارتلرنده بولنان (٦٣٢) عدد اوقاف ربیع‌الاول ١٢٤٧ ده اوقاف نظارتنه الحاقله معاملات نظارت تکثر ایتدیکندن کیسه‌دارِ ذمت خلیفه‌سی ، سرکی‌خلیفه‌سیناملریله موجوداولان مأموریتلره ملحقات باش کتابتی ملحقات کدکلر کتابتی ، روزنامچه‌جیلك عنوانیله اوچ مأموریت علاوه اولندی .

ربیع‌الاول ١٢٤٧ ده اوقاف خزینه‌سنك معاونت نقدیه‌سیله بکقوزده بر چوخه فابریقه‌سی انشا ایدلدی . استانبول ، بلاد ثلثه‌ده محترق‌وسائر صورتلرله خراب‌اولان سکسان‌التی جامع ومسجدله‌مکتب وچشمه‌لرك «١,٨٣٦,٠٢٦» غروشله‌تعمیرینه ٨ ربیع‌الاول ١٢٤٧ده ارادهٔ سنیه صدور ایتدی .

[٣] تاریخ لطفی : جلد ٤ صحیفه ٢]

وتدارکنه سـعی وغیرت ایلسـون بعده ایلروده بو مأموریتنده واقع اولان سعی وغیرتی تبین ایتدکده اقچه‌ده کوندریلور . اقتضاسنه کوره جواب یازلسون » [١]

١٢٤٤ ده اردوی همایونه جلب ایله صدارت کتخداسی ، شوال ١٢٤٤ ده ـ ثانیاً ـ شق اوّل دفترداری اولدی. ١٢٤٥ ده استعفا ایلدی . شـعبان ١٢٤٥ ده اوقاف همایون نظارتنه نصب وشوال ٤٧ توجیهاتنده ابقا ایدلدی .

١٢ شوال ١٢٤٧ ده ادرنه والیسی آغا حسین پاشا سرعسکرلك عنوانیله اناطولی‌جانبی سردار اکرمی اولمسی اوزرینه اوکون‌مشارالیه طاهر افندی ، نشانجیلق منصبیله اردو دفتردارلغنه تعیین قلندی .

١٢٤٨ ده اثنـای راهده ادنه حوالیسـنده وفات ایتدی [٢] . نعشی درسعادته کتیریلوب حرم اسکله‌سنده انشا ایلدیکی کارکیر جامع شریفك [٣] حظیره‌سنه دفن ایدلدی .

کلیتلی دیونی وکثرت اولاد وعیالی اولدیغندن تسـویهٔ مخلفاتنه

---

[١] لطفی افندی بو فقره‌یه (سانحه) عنوانیله یازدیغی ذیلده دیرکه : « اول‌وقت اکثر مأمورك معین ومقنن معاش ووظیفه‌لری اولمدیغندن طوغری ایش کورنلره ارتکابه میل ایدنلرك فرقی مشکل اولمق لازم کلور . بناءً علیه هر قنغی مأمور بر مصرف دفتری تقدیم ایلسه بهمه‌حال سعی‌میری نامیله تنزیل ایدیلور ایدی. شوحالك جریانی آمر ایله مأمور آره‌سنده امنیتسزلکی موجب اولدیغندن مأمور اولدیغی‌ایشك پاره‌قازانمغه تحملی‌وار دینیله‌رك ارتکاب ایتمه‌مش اولسه‌ده ینه او مأموره یوکنی طوتمش نظریله باقیلور ایدی »

[تاریخ لطفی : جلد ١ صحیفه ٢٨٥]

[٢] « ادنه‌نك ایلروسنده حرارت شمس مؤثر اوله‌رق اورالرك هواسنده وخامت اولدیغندن و بعضاً‌ده بادسم اسدیکندن اردوی همایون دفترداری طاهر افندی اثنای راهده وفات ایتمشدر » [تقویم وقایع : نومرو ٣٤]

[٣] ١٢٤٣ ده تنظیم ایلدیکی وقفیه‌ده جامع‌شریفده هرسنه مولد شریف قرائتی مشروط اولدیغی مسطوردر .

السيد محمد طاهر افندی

درویش افندی زاده الحاج عثمان افندینك اوغلیدر . دفتردار مکتوبی قلمنه داخل ومؤخراً طغرا کشلکه نائل اولدی . ۱۲۳۶ده خواجه‌لك رتبه‌سی ویرلدی .

۱۲۳۷ ده علوفجیان یمین کاتبلکنه ، شوال ۱۲۴۰ ده دفعهً شق اوّل دفتردارلغنه تعیین قلنه‌رق ۱۲۴۱ شوال توجیهاتنده ابقا و۱۲۴۳ده عزل ایدلدی .

روم ایلی دفترداری [یکیشهر فنار دفترداری] عطـا افندینك انفصالیله مشار الیه نصب اولندی . یکیشهره مواصلتله ایفای وظیفه‌یه مباشرت ایلدیکنی متضمن تقـدیم ایتدیکی شـقه لدی‌العرض بالاسـنه تسطیر قلنان خط همایونده :

« شو ذخیره خصوصنده کندو کار وتمتعنه باقمیوب همان مقتضای مأموریتی اوزره آتنه واغریبوز وسـائر اقتضا ایدن محللره پی‌درپی ذخیره یتیشدیرمه‌نك چاره‌سـنه بذل مقدرت ایلمسی طرفنـه تحریر اولنسون » بیورلدی .

مشـار الیهك « محلنه وارر وارمز قرق بیك کیله ذخیره ترتیب وتدارك ایلیه‌رك بارکیرلرله محللرینه سوقه‌تشبث ایتدیکنی وکلیتلو اقچه‌یه لزوم کورینه‌جکنی » مبین تقدیم ایلدیکی دیکر شقهٔ مفصله‌نك بالاسـنه آتیده‌کی خط همایون صادر اولدی :

« منظورم اولمشدر . بویکیشهر دفتردارلغنه کیدنلر ضرر ایتمیوب بلکه کارلی چیقه‌یورلر. هنوز مصلحتنه باشلار باشلامز کلیتلو اقچه‌نك لزومنی اشعار ایده‌یور . مقتضای مأموریتی اوزره همان ذخائرك جلب

شریف قرائتنه ۲۱ شـوال ۱۲۴۲ ده ارادهٔ سنیه صادر اوله‌رق بخاری خوانلغه ـ طوپخانه ناظری نجیب افندینك خانه‌سـنده اقامت ایدن ـ مکه علماسندن السید حسین بن عبدالرحمن افندی تعیین وسنوی (۱,۵۰۰) غروش وظیفهٔ مقطوعه تخصیص قلندی .

قبریسده ایاصوفیه جامع شریفی قربنده مدرسهٔ جدیده‌ده طرف پادشاهیدن اولمق اوزره قبریس محصلی علی روحی افندی وسـاطتیله ۲ ذی‌القعده ۱۲۴۴ده برکتبخانه انشا اولندی .

چشمه‌سنی تعمیر ومجراسنی تطهیر ایتدیره‌رك كندی ملكندن بر ماصوره صو وقف ایلمش وصو ناظری مصطفی حامد آغانك وكالتیله حجت شرعیه‌سنی تنظیم ایتدیرمشدر .

§

اوقاف همایونك ایلك ناظری اولان مشار الیهك زمان نظارتی ، تشكیلات و ترتیبات ایله كچمش ، معذلك بعض كونه اجراآت‌ده وقوع بولمشدر :

استانبول ، غلطه ، اسكدار آره‌سنده مناقلات عمومیه‌یی تسهیله ومنافع وقفیه‌یی تكثیره مدار اولمق اوزره ۲۷ ربیع‌الآخر ۱۲۴۲ده امین اوكنده ، اسكدارده ، بشكطاشده ، اورته كویده ، خاصكویده ، بلاطده قایقخانه و اسكله‌لر وپازار قایقلری انشا و بونلر ایچون (٤٧,٢٨٨) غروش صرف ایدلدی .

ترسانه ایچون یلكن اعمال وفضله‌سی صاتیله‌رق منافع وقفیه تأمین ایدلمك و حاصلات صافیه‌سی تماميله اوقاف نظارتنه عائد اولمق اوزره ایوبده خنجرلی سلطان سرایی و چقور سرای عرصه‌لرینك اوزرینه منتظم بر ایپلكخانه انشاسنه ۱۱ جمادی‌الآخره ۱۲۴۲ ده ارادهٔ سنیه صادر اوله‌رق انشاآته مباشرت و ایپلكخانه امانتنه ٥ ربیع‌الآخر ۱۲٤۳ ده دركاه عالی قپوجی باشیلرندن قره عثمان زاده یعقوب آغا نصب اولندی [۱] ایپلكخانه بناسی رجب ۱۲٤۳ده ختام بولدی .

۱۲۳۹ ده محترق اولان طوپخانه‌ده نصرتیه جامعی جمادی‌الاولی ۱۲٤۲ ده تعمیر وبعض وظائف علاوه ایدلدی .

مدینهٔ منوره‌ده اولدیغی كبی مكهٔ مكرمه‌ده‌ده هركون بخاریٔ

---

[۱] یعقوب آغا سیروز حوالیسنه مأمور اولدیغندن ایپلكخانه امانتنه ۲٦ جمادی‌الاولی ۱۲٤٤ ده سلانیك امتعه كمركی امین سابقی محسن آغا تعیین قلندی .

الحاج يوسف افندى

صدارت مكتوبى قلمى خلفاسندن خرپوتلى احمد افندينك اوغليدر .

١١٧٩ ده قلعهٔ سلطانيه‌ده طوغدى. ١١٩١ ده مكتوبىٔ دفترى قلمنه دوام وتدريجاً ترقى ايدرك بالدفعات دفتردار مكتوبجيسى وآرابه‌جيلر كاتبى اولدى. مصر سفرينه عزيمت وعودت ايتدكدن صكره‌ده مدت مديده مكتوبجيلقده بولندى .

١٢٢١ ده رجال دولتك اردو ايله عزيمتنده ماليه تذكره‌جيلكى وكالتنه ، ربيع‌الاول ١٢٢٣ ده شق‌ثانى دفتردارلغنه ، جمادى‌الاولى ١٢٢٤ ده موقوفاتجيلغه تعيين و طوپ آرابه‌جيلر كتابتى علاوةً توجيه اولندى . ايكى‌دفعه جزاى نفيه كرفتار اولدى .

شوال ١٢٢٧ ده جزيه محاسبه‌جيلكنه ، ١٢٣٧ ده شق اوّل دفتردارلغنه ، ١٢٣٧ سنه‌سى اواخرنده طوپخانه نظارتنه ، ٢٨ محرم ١٢٣٨ ده ذخيره نظارتنه ، شوال ١٢٤٠ ده نشانجيلغه نصب اولندى.

١٢ ربيع الاول ١٢٤٢ ده تشكيل اولنان اوقاف همايون نظارتنه تعيين قلندى .

١٢٤٥ شعبانك برنجى كيجه‌سى بغتةً خسته‌لنه‌رك وفات ايلدى . ايوبده بوستان اسكله‌سنده‌كى قبرستانه دفن ايدلدى .

١٢٣٨ ده ذخيره ناظرى ايكن استانبولده چتال چشمه‌ده‌كى قوناغنك اتصالنده اسبق دارالسعاده آغاسى عباس آغانك خراب

جراح پاشاده خاصکی سلطان ، اسکدارده عتیق والده سلطان ، یکی جامع، ایاصوفیه ، نور عثمانیه ، لاله‌لی ، حمیدیه ، اسکدارده سلیمیه ، امةالله سلطان ، ایوبده مهرشاه سلطان ، بشکطاشده سنان پاشا ، طوپخانه‌ده قلیچ علی پاشا ، قدرغه‌ده شهید محمد پاشا ، باب عالی جوارنده جغال زاده رستم پاشا اوقافی کبی اوقاف جسیمه‌نك دوائر وقفیه‌سی (جابی اوطه‌لری) نامیله موجود ایدی .

اوقاف همایون نظارتنك تشکیلاتی تکامل ایتدکجه جابی اوطه‌لرینك دوامنه لزوم قالمدیغندن واردات وقفیه‌نك جبایتی دائرهٔ نظارتده تشکیل اولنان تحصیلات اداره‌سنه احاله ایدیله‌رك جابیلردن بعضلری تحصیلدار عنوانیله ادارهٔ مذکوره مأمورلری اولمق اوزره استخدام اولنمقله عموم اوقاف اسلامیه‌نك مرجعی اوقاف همایون نظارتی اولدی .

مفتشلکنه حرمین پایه‌سیله (السید محمد امین آصف افندی) تعیین اولندی [١] .

حسیب پاشا ایکنجی دفعه وزارتله اوقاف همایون نظارتنه تعیننده مجلس خاص وکلایه ادخال اولندیغندن بو تاریخدن اعتباراً اوقاف همایون ناظرلری مجلس وکلایه داخل اولدیلر [٢]

اوقاف همایون نظارتی طرفندن آچیلان مکاتب رشدیه تکثر ایتدیکی جهتله (مکاتب رشدیه نظارتی) احداث ایدیله‌رك [٣] بونظارته ایلك دفعه ــ اوقاف همایون مفتشلکندن آچیقده قالان ــ امام‌زاده (السید محمد اسعد افندی) اناطولی صدارتی پایه‌سیله تعیین اولندی .

٢١ جمادی‌الاولی ١٢٥٥ ده (السید محمد حسیب پاشا) انفصال ایدرك اوقاف همایون نظارتنك ضربخانه امانتیله توحیداً اداره‌سنده کوریلن مشکلاته بناءً تفریق ایدیلوب [٤] اوقاف همایون مستشاری (السید محمد شوقی افندی) اوقاف همایون ناظری اولدی . معاشی‌ده (٣٠,٠٠٠) غروشه ابلاغ ایدلدی .

§

مقدما ابا ایوب انصاری رضی‌الله عنه ، ابوالفتح سلطان محمد ، سلطان بایزید ، سلطان سلیم ، سلطان سلیمان ، شهزاده سلطان احمد ،

---

[١] السید محمد امین آصف افندی ، ترسانه امینی موره‌لی علی افندینك اوغلیدر . مدرس ، ١٢٤٨ ده اسکدار منلاسی ، ١٢٥٤ ده اوقاف مفتشی اولدی . ذی‌القعده ١٢٥٨ ده وفات ایتدی . عالم ، شاعر ایدی .

[٢] اوقاف همایون ناظرلری برقاچ دفعه‌وکلادن عد ایدلمیه‌رك بالاخره ینه مجلس وکلایه داخل اولمشلردر .

[٣] دفاتر وقفیه‌ده مسطور اولان مکاتب رشدیه نظارتی، مؤخراً معارف عمومیه نظارتی تولید ایتمش اولدیغندن معارف نظارتنك واضع اساسی، اوقاف نظارتی عد اولنه‌بیلیر .

[٤] ضربخانه مشیریتنه علی نجیب پاشا تعیین اولنمشدر .

ربيع الاخر ١٢٥٤ ده تشكيلات اجراسنه ابتدار اولنه‌رق كيسه‌دارلق باش كتابت ايله توحيد وتحريرات كتابتى احداث ايديلوب (٧,٠٠٠) غروش معاش ايله كيسه‌دار (على شوقى افندى) ايلك دفعه تحريرات كاتبى [١] اولدى .

ذمت ، سركى ، روزنامچه ، كدكلر كتابتلرى ابقا ايديله‌رك بوكاتبلره بشر بيك غروش معاش تخصيص وآيريجه (١,٥٠٠) غروش معاش ايله تعميرات مديرلكى احداث اولندى .

محرم ١٢٥٢ ده (٣٥,٠٠٠) غروشه ابلاغ ايديلن نظارت معاشى (٢٥,٠٠٠) غروشه تنزيل قلندى . [٢]

اوقاف همايون ايله اوقاف حرمينك توحيدندن طولايى طشره‌ده اوقاف همايون و اوقاف حرمين معجلات ناظرلرينك تعددى مناسب كوريله‌مديكندن بونلرده توحيد ايديله‌رك (معجلات مديرى) عنوانيله ولايات ايله الويهٔ مهمه مركزلرينه برر اوقاف مديرى نصب ايدلدى .

كذلك اوقاف همايون واوقاف حرمين مفتشلرينك‌ده تعددى موافق اولمديغى آكلاشلمقله بونلرده توحيد ايديله‌رك (اوقاف همايون مفتشى) عنوانيله بر محكمهٔ تفتيش احداث وايلك دفعه اوقاف همايون

---

[١] على شوقى افندى ، حسيب پاشايه انتساب ايله كيسه‌دارلق قلمنده معيت اول و ١٢٥٢ ده محسن افندى يرينه كيسه‌دار ، بالاخره اوقاف همايون تحريرات كاتبى اولدى . حسيب پاشانك انفصالنده عزل اولندى . بعده وفات ايتدى . « دفتر وقفيه »

[٢] حسيب پاشايه ويريلن شو معاشك تنزيلى، ضربخانه نظارتندن آلديغى « ٢٥,٠٠٠ » غروش ايله تلافى ايدلديكندن مشارأليهك معاشى « ٥٠,٠٠٠ » غروشه بالغ اولمشدى. بو تاريخده ديكر وكلا قرق بشر بيك غروش آلمقده ايديلر .

همایون نظارتنه الحاق ایدلمکله (٥,٠٠٠) غروش معاش ایله ابنیۀخاصه مدیری (حسام‌الدین افندی) صو ناظری اولدی . [١]

بوغاز ایچی ایله خلیجده سیر و سفر ایتمك اوزره اوقاف همایون نظـارتنك مختلف اسـکله‌لرده یاپدیردیغی پازار قایقلری تکثر ایتمکله بونلرك اداره‌سی ایچون ذی‌الحجه ١٢٥٣ ده دائرۀ نظارتده (٧٥٠) غروش معاش ایله بر قایقجیلر کتابتی واون یرده قایقجیلر کتخدالغی احداث ایدلدی . [٢]

٢٠ محرم ١٢٥٤ ده اوقاف‌همایون نظارتی طوپخانۀ عامره نظارتیله توحید ایدیله‌رك خزینۀ خاصه ناظری [٣] (السید محمد حسیب پاشا) نك عهده‌سنه توجیه و١٠ ربیع‌الاول ٥٤ ده حرمین اوقافی‌ده اوقاف همایونه الحاق اولندی .

اوقاف همایون نظارتی، ضربخانه نظارتیله توحید واوقاف‌حرمینك الحاق ایدلمســندن طولایی کسب اهمیت ایتمکله برمســتشارلق احداث ایدیله‌رك ضربخانۀ عامره‌ده صاحب عیـار اولان السید محمد شـوقی افندی (٢٠,٠٠٠) غروش معـاش ایله ایلك دفعه مستشارلغه تعیین قلندی .

---

[١] حسام‌الدین حسین افندی، ادرنه‌لی محمد افندینك اوغلیدر. مالیه‌دن تفیض ایدرك خلوصی پاشانك خزینه‌دارلغندن ١٢٤٩ ده بالقخـانه ناظری ، ١٢٥١ ده طوز امینی ، ١٢٥٢ ده ابنیـۀ خاصه مدیری ، ١٢٥٣ ده صـو ناظری اولدی . بعده اغنـام ، طوپخانه ، ابنیۀ سـنیه مدیری ، ١٢٦٩ ده کرك‌امینی ، ربیع‌الاول ١٢٧٢ ده رتبۀ اولی ایله شهرامینی اوله‌رق ذی‌الحجه ١٢٧٣ ده بالا رتبه‌سنی احراز ایتدی . صکره مجلس والا اعضـاسی ، رفیعه سلطان کتخداسی اولدی . ١٢٩٨ ده وفات ایتـدی . رشید پاشـایه منتسب، حلیم و ذی ثروت ایدی .

[٢] نظارت جلیله‌نك بوتشبث نافعی ، شرکت خیریه اداره‌سنی تولیدایتمش عد اولنه‌بیلیر .

[٣] دفاتر وقفیه‌ده ضربخانۀ عامره دفترداری دیه مذکوردر . اوزمانلرده ضربخانه دفترداری خزینۀ خاصه ناظری دیمکدی .

صدر روم ایلی ، صدر اناطولی ، امام اوّل شهریاری ، داود پاشا نائبی افنـدیلرك زیر نظارتلرنده بولنـان بش اوقافك اداره‌سی‌ده ١٨ ذی‌الحجه ١٢٥٠ ده اوقاف همایون نظارتنه الحاق ایدلدی .

ربیع الاول ١٢٥١ ده روم ایلی ، اناطولی ولایاتی مرکزلرنده اوقاف همایون و حرمین نظـارتلری طرفندن (معجـلات ناظری) عنوانیـله وجوه محلیه‌دن موظف برر اوقاف مدیری تعیین و طشره اوقافی‌ده تحریر ایدلدی . [٢]

١ رجب ١٢٥١ ده جمله‌خدمه ، مرتزقه ، مستخدمین‌ومأمورین اوقافك وظائف ومعاشاتنه ضم اجرا ایدلدیکی اثناده رجب ١٢٤٨ ده ناظرك (٢٠,٠٠٠) غروشدن عبارت اولان معاشی (٣٠,٠٠٠) ، کیسه‌دارك معاشی (٣٠٠٠) ، ذمت خلیفه‌سنك معاشی (٢٥٠٠) ، سرکی خلیفه‌سنك معاشی‌ده (٢٠٠٠) غروشه ابلاغ اولندی .

استانبول ، اسـکدار ، غلطه بلده‌لرینـه جاری اولان صـولر ، اکثریتـله ارباب خیرك وقفی اولدیغی مناسبتله صـو نظارتنك اوقاف همایون نظـارتنه ارتباطی ضروری کورلدیکندن ١٦ ذی القعـده ١٢٥٢ ده صو ناظری (علی بهجت آغا) عزل وصو نظارتی اوقاف

مصر ، مدینهٔ منوره ، حلب منلاسی، اوقاف همایون مفتشی اولدی. ١٢٥٤ ده ادبیه وعرفانیه مکتبلرینك کشـادنده نظارتلرینه « معـارف عدلیه ناظری » عنوانی وآناطولی پایه‌سی‌ایله تعیین اولندی . ٥٦ ده روم‌ایلی صدارتی پایه‌سنی احراز ایتـدی . ٦٥ ده نظـارت مدیرلـکه تحویل ایدلدیکنـدن مجلس والا اعضالغنه نقل اولندی . جمادی‌الاولی ١٢٦٧ ده وفات ایتدی . سلیمانیه جامعی حظیره‌سـنده مدفوندر. افاضل علمادن ایدی . « دریکتا » نامنـده‌کی اثری مشهوردر .

[٢] طشره اوقافنك تحریرینه ١٢٤٧ محرمندن اعتباراً ابتدار ایدلدیکی سجلات و دفاتر وقفیه‌دن مستفاد اولوب موظف مأمورین اوقافك تعیینی بو تاریخده‌در.

اوصورتله قیدی خصوصلرینه ١٢ جمادی‌الاولی ١٢٥٢ ده ارادهٔ سنیه صادر اولدی [١]

نظارت شیخ‌الاسلامیده بولنـان اوقافك ادارہ‌سی‌ده بو نظارته احاله ایدلمکله مشارالیه ادهم افندی‌یه (١٠,٠٠٠) غروش معاش تخصیص قلندی .

حرمین شریفین اوقافی مدیریتنك نظارته تحویلی جهتله اناطولی، کوچك اوقاف حرمین محاسبه‌جیلکلریله حرمین مقاطعه‌جیلکنك توحیدی موافق کوریله‌رك علی‌الاطلاق اوقاف محاسبه‌جیلکی عنوانی ورتبهٔ ثانیه صنف ثانیسی اعتباری ایله« امور اوقافه وقوف ومعاملاتی درکار وذاتاً مستقیم و درایتکار » [٢] بولنان حرمین مدیر سابقی نظیف افندی‌یه توجیهنه رجب ٥٢ ده ارادهٔ سنیه صادر اولدی [٣] .

اوقاف حرمین نظارتی ، مستقل اولمقله برابر عتبهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه واقع اوله‌جق معروضاتده اوقاف همایون ناظرینك توسیط ایدلمسی فرمان بیورلدیغندن نظارت مذکوره اوقاف همایون نظارتنك برشعبه‌سی حکمنده اولدی .

اوقاف حرمین ایله اوقاف همایونك تفتیشی شمدی‌یه قدر اوقاف حرمین مفتشلرینك عهده‌سنده اولدیغی حالده ١٠ ربیع‌الاخر ١٢٥٠ ده تفریق ایدیله‌رك ایلك دفعـه اوقاف همایون مفتشـلکنه امام زاده (محمد اسعد افندی) تعیین قلندی . [٤]

---

[١] [تقویم وقایع : ١ جمادی‌الاخره ١٢٥٢]

[٢] نظیف افندی ، ایکی آی اول « عجزندن طولایی » مدیرلکدن عزل ایدلدیکی حالده متعاقباً وقوف و معلومات و درایتندن بحثله محاسبه‌جیلکه تعیین اولنمسی غریبدر .

[٣] [تقویم وقایع : ١٩ رجب ١٢٥٢]

[٤] محمد اسعد افندی ، زیرك جامعی امامی قونیه‌لی حسن افندینك اوغلیدر . درسعام و مدرس اوله‌رق سنه‌لرجه تدریس علوم ایتدی . قدس،

شريفين اوقافى نظارتى) عنوانيله رجالدن دفترامينى حاجى ادهم افندى يه[١] توجيهى و حرمين شريفينه حرمتاً نظارت مذكوره رتبۀ ثالثه رجالنك جملەسنه تقديم اولنەرق توجيهات همايون وتشريفات دفترلرينه

[١] الحاج ادهم افندى، دفتردار اقلامندن نشأتله خواجكاندن اولدى . بعض مناصب ديوانيەده استخدام اولنەرق ١٢٤٢ ده شق اول دفتردارلغنه تعيين، ٤٣ ده بعدالانفصال سيروزلى اسماعيل بكك مخلفاتى قبضه مأمور ايدلدى. عودتنده شوال ٤٣ ده طوپخانه نظارتنه نصب اولنەرق برقاچ سنه صكره انفصال ايتدى . مصره الحاق اولنان ايالات والويەنك قيود و اقلامه تطبيقاً اموال مرتبەسنى مصر واليسى محمد على پاشايه بيان ايله اموال مذكورەنك وتقاسيط منضمەنك صورت استحصالنه وامورماليەيه متعلق خصوصات سائرەيه قرار ويرمك و پولتيقەجه بعض موادى صرەسى دوشدكجه تفهيم ايلمك [*] مأموريتيله ٤٨ ده مصره اعزام قلندى . متعاقباً توقيعى اولدى . ٤٩ ده دفتر اماتى علاوةً توجيه ايدلدى . ١٢ جمادى‌الاولى ٥٢ حرمين شريفين اوقافى نظارتنه نصب اولندى . نظارت مذكوره اوقاف همايون نظارتنه الحاقاً حسيب پاشايه تفويض قلنديغندن ادهم‌افندى ربيع‌الاول ٥٤ ده دارشوراى باب‌عالى اعضالغنه مأمور ومؤخراً منفصل اولدى . ماليه نظارتى ايكى قسمه تقسيم ايله تشكيل اولنان خزائن عامره دفتردارلغنه ٢٢ جمادى‌الاولى ٥٥ ده تعيين ايدلدى. ماليه نظارتى تكرار تشكيل و دفتردارلق الغا اولنديغندن ١٤ ذى‌القعده ٥٥ مجلس والا اعضالغنه نقل اولندى . تنظيمات خيريه ايجابنجه خزائن موجوده برلشديريلەرك امور ماليه توسع ايتديكندن ماليه دائرەسنده مجلس محاسبۀ ماليه ناميله بر مجلس تشكيل و رياستنه ١٣ رجب ٥٦ ده مشاراليه تعيين اولندى . ذى‌القعده ٥٦ ده آطنەيه مأمور اولەرق استعفا ايتدى. « بلاعذرٍ استعفا ايتمك ياقيشقسز اولديغندن خانەسنده اقامتنه » [**] ارادۀ سنيه صادر اولدى . رجب ٥٧ ده ـ ثانياً ـ مجلس والا اعضالغنه ، صفر ٤٨ ده مصارفات نظارتنه نصب و ذى‌القعده ٥٨ ده عزل ايدلدى . صفر ٦٢ ده ـ ثانياً ـ مصارفات ناظرى، ذى‌القعده ٦٢ ده ـ ثانياً ـ مجلس محاسبۀ ماليه رئيسى اولدى . ربيع‌الاول ٦٥ ده انفصال ايتدى . محرم ٦٨ ده رتبۀ وزارتله شيخ‌الحرم اولەرق بعدالحج محرم ٦٩ ده وفات ايتدى . مسنّ واهل ثروت ايدى . مخدومى ابراهيم قدرى بك ، مدت مديده طربزون واليلكنده بولنمشدر .

[*] [تاريخ لطفى جلد ٤ صحيفه ٢١]

[**] [تقويم وقايع : ٤ ذى‌الحجه ١٢٥٦]

۱۲ جمادی‌الاخره ۱۲٤۹ ده ذمت وسرکی خلیفه‌لرینـك عزلنه بناءً سرکی خلیفه‌لکنه تعیین اولنان شاکربکك معاشی (۱۰۰۰) غروشه ابلاغ وذمت قلمنده بعض کتبه‌نك معاشاتی‌ده تزیید ایدلدی.

حرمین شریفین اوقافی نظارتنه بر وجه محرر دارالسعاده آغالری مأمور اولدقلری حالده مشاغل سائره‌لری امور نظارتی حسن تسویه‌یه مانع اولدیغندن یالکز نظارت عنوانی دارالسعاده آغاسنك عهده‌سنده براقیله‌رق ۱۲۵۰ محرمندن اعتباراً حرمین شریفین خزینه‌سی مصالحی تفریق وبشقه‌جه مدیریت تأسیسی ایله حرمین محاسبه‌جیسی محمد نظیف افندی، مدیریته تعیین اولندی.

اوقاف حرمین ناظری عنوانی عهده‌سنده ابقا اولنان دارالسعاده آغاسی اوزون (عبدالله آغا) یه معاشـات وعوائد سـنویه‌سی خزینهٔ اوقاف حرمینه ایراد قید ایدیله‌رك نظارت مقابلنده شهری (۱۵,۰۰۰) غروش معاش ویرلدی [۱]

نظارت ومدیریتك بشقه بشقه ذاتلر عهده‌سنده بولنمسی تشویش اموری استلزام ایلدیکی کبی نظیف افندینك عجزندن طولایی مصالح مزبوره کسب انتظام ایده‌مدیکی جهتله دارالسـعاده آغاسی نظـارتدن عفو ومدیرلك ترك ایله نظارت ومدیریت توحید ایدیله‌رك (حرمین

نظـارتی قائمقـامی، محرم ۱۲۵۰ ده آیاصوفیـه، ۱۲۵۱ ده حلب اوقافی متولیسی اولدی.

[۱] دارالسـعاده آغالرینك اوقاف حرمین نظارتنـدن طولایی معاشات و عوائدی ایراد قید ایدلدیکی اثنـاده عبـدالله آغایه قید حیـات ایله شهری «۱۲,۵۰۰» غروش معاش تخصیصی عرض ایدلمکله ۷ ذی‌القعده ۱۲۵۰ ده شرفصادر اولان ارادهٔ سنیه موجبنجه عبدالله آغایه ذی‌القعده‌یه قدر مخصصات سابقه‌سی اعطا وذی‌القعده غره‌سندن اعتباراً «۱۵,۰۰۰» وآیریجه خزینهٔ همایون وکیلی «عثمان آغا» یه‌ده «۵۰۰۰» غروش اوقاف خزینه‌سـندن معاش تخصیص قلنمشدر. «۱۷ دفتر حرمین ۱۲۵۰ـ۱۲۵٤».

قپودان پاشا وچاوشباشی ، ذی‌القعده ٤٧ ده صدرعالی نظارتلرنده‌کی اوقافك اداره‌سی اوقاف همایون نظـارتنه الحاق ایدلمکله امور نظارت فوق‌العاده توسع ایلدی .

معاملات وقفیه‌یی سرعت ایفایه ـ بالاده بیان ایدیلن ـ اوچ دائره‌نك مأمورلری کفایت ایده‌مدیکندن ذی‌القعده ٤٧ ده تحریرات باش کاتبی ، ملحقـات کدکلر کتـابتی ، روزنامه‌جیلك عنوانیـله اوچ مأموریت دها احداث وکاتبلره یدیبوز اللیشر و روزنامه‌جی‌یه یدیبوز غروش معاش تخصیص ایدلدی .

نظارت ایچون آیریجه بردائرهٔ جسیمه‌یه‌ده لزوم کورلدیکندن اسکی ضربخانه جوارنده حصیرجی ودوغرامه‌جی قوغوشلری فسخ ایدیله‌رك یرینه اون‌یدی اوطـه‌لی بر دائره انشاسـنه مباشرتله ٢٨ جمادی‌الاولی ١٢٤٨ ده اکمال وتفریش ورجبده نقل اولندی .

یکی مأموریتلردن باش کتابت ، معاملات تحریریه‌ده کیسه‌داره معاونت ، فراغ وانتقال تمسـکاتنی تحریر ویکی ضبط اولنـان اوقافك محاسباتنی رؤیته وکدکلر کتابتی، جمله وقف کدکلرك مقاطعاتنی جبایت، محلولاتنك فراغ وانتقالاتنی قید وتحریر ایله ذمت خلیفه‌سنه معاونته و روزنامه‌جیلك‌ده ، بتون جوامع و عمـارات کبی خیراتك تعمیرات و تفریشاتنی ، مبایعات و مصـارفاتنی ایفایه مأمور اولدیلر . بونلرك‌ده معیتلرینه اوچر یماق ویرلدی .

اوقاف حرمین ناظری اولان دارالسعاده آغاسی (اوزون عبدالله آغا) یه نیابةً امور نظارتی ایفا ایتمـك اوزره ١ محرم ١٢٤٩ ده خاصکی باشی (السید محمد امین آغا) معاون و قائممقام نظارت تعیین و اوقاف حرمینك تنظیم مصالحنه همت ایدلدی. [١]

---

[١] السید محمدامین‌آغا ، السید عبدالرحمن افندینك اوغلیدر. دارالسعاده آغاسی دائره‌سـنده تفیض ایدرك خاصکی باشی ، ١٢٤٩ ده اوقاف حرمین

معیت عنوانیله اوچر ، ایکیشر یوز غروش معاشـلی ایکیشر کاتب ومقدار کافی عائداتله یماقلر تعیین ایدلدی .

محلولاتك فراغ و انتقال، مقاطعاتك التزام ، اجاراتك تحصیل بدلاتندن یوزده بشی و توجیه جهات خرجلری نسـبت دائره‌سـنده مأمورین اوقافه عائدات یومیه اوله‌رق توزیع ایدلدیکی مناسبتله‌مأمورینك معاشاتی ایکی واوچ مثلنه بالغ ومعیتلرك‌ده عائداتی بونلرك نصفنه معادل اولدی .

شوال ١٢٤٣ ده باب‌السعاده آغاسی (عثمان آغا) نك رفعنی [١] متعاقباً قپو آغالغی مسندی الغا ایدلدیکـندن قپو آغالری نظارتنه مربوط اولان اوقاف کثیره‌نك اداره‌سی اوقاف همایون نظارتنه الحاق اولندی.

تولیتلری رأی حاکم وامر ولی‌الامر ایله توجیه اولنان اوقافك اداره‌سی تدریجاً ورجب ١٢٤٦ ده بستانجی باشی ، طوپجی باشی ، خزینه دار باشی ، کیلارجی باشی ، سرای جدید آغالرینـك زیر نظارتلرنده بولنان اوقافك اداره‌سی‌ده جملةً اوقاف همایون نظارتنه ربط ایدلدی .

اوقاف مذکوره‌نك الحاقندن طولایی توسع ایدن معاملات نظارتك حسن تمشیتنه سـائق اولمق اوزره مأمورین اوقافك معاشـاتنه ضم اجراسـنه مساعدهٔ پادشـاهی شایان بیورلمسنه بناءً ناظرك معاشی (١٥,٠٠٠)، کیسـه‌دارك معاشی (١,٢٠٠)، ذمت خلیفه‌سنك معاشی (١,٠٠٠) ، سرکی خلیفه‌سنك معاشی (٦٥٠) غروشه ابلاغ ایدلدی.

ربیع‌الاول ١٢٤٧ ده دفتردار شـق اول ، رئیس‌الکتاب واستانبول ، غلطه ، ایوب ، اسکدار قاضیلری وحرمین مفتشیله سرای آغاسی نظارتلرنده بولنان (٦٣٢) اوقاف ایله رجب ٤٧ ده

[١] عثمان آغا ، آرناوود بیکباشیلرندن اولوب عزلنی متعاقباً اشقودره طرفلرینه نفی ایدلدیکی دفاتر وقفیه‌ده مسطوردر.

نظارتلری دارالسعاده آغاسی اوزون (عبدالله آغا) نك عهده‌سـندن صرف ایدلمش ایدی .

(اوقاف همایون نظارتی) حین تشكلنده (كیسه‌دارلق ، ذمت خلیفه‌لكی ، سركی خلیفه‌لكی) عنوانیله اوچ دائره‌یه تفریق و بونلرك آمری اولان ناظره اون بیك غروش معاش تخصیص اولندی .

(كیسـه‌دارلق) اداره‌سی نظارته عائد جمله اوقاف ایچون ایجاب ایدن اعلاماتی، تقریرلری انهالری تحریره مأمور اولدی . بو مأموریته ایلك دفعه خواجكاندن كوچك قلعه تذكره‌جیسی اكنلی (السید محمد شوقی افندی) تعیین ایدلدی [١]

(ذمت خلیفه‌لكی) اوقاف مذكوره‌نك مقـاطعات و التزامات ضبطنامه‌لرینی ، ملتزمین ایله كفیل ویردكلری صرافاندن آلنه‌جق دین تحویللرینی ، بدلات التزامیه‌یی واجاراتك ذمت پوصله‌لرینی تحریر ایله تحصیلاتنه دقت ومحاسباتی رؤیت ایتمكه مأمور اولدی .

ایلك دفعه ذمت خلیفه‌سی اولان (محمد عارف افندی) در [٢]

(سركی خلیفه‌لكی) اوقاف همایون نظارتی خزینه‌سنه كلن مبالغی اخذ وقبض، خزینه‌یه عائد جمله‌مصارف وقفیه‌یی ایفا ، وموازنهٔ عمومیهٔ اوقافك معـاملات یومیه‌سنی اداره ایتمكه مأمور اولدی . ایلك دفعه سركی خلیفه‌لكنه تعیین ایدیلن ذات، ذمت خلیفه‌سنك برادری (احمد عزت افندی) در .

كیسه‌داره (١٠٠٠) ، ذمت خلیفه‌سنه (٨٠٠) ، سركی خلیفه‌سنه (٥٠٠) غروش معاش ویرلدی . بونلرك معیتنه برنجی معیت وایكنجی

---

[١] ٧ ذی‌القعده ١٢٤٦ ده السید محمدشوقی افندی ضربخانه‌ده صاحب عیار اولدیغندن یرینه « السید محمد شریف بك » كیسه‌دار اولدی .

[٢] محمدعارف افندی ، امور و معاملات حسابیه‌یی تشویش ایلدیكی ثابت اولدیغندن ١٢ جمادی الاخره ١٢٤٩ ده كوتاهیه یه نفی‌وبرادری سركی‌خلیفه‌سی احمد عزت افندی‌ده عزل ایدلدی .

بو تاریخه‌قدر اوقاف محمودیه ملحقاتی اللی قلمی تجاوز ایدرك اوقاف حمیدیه وملحقاتیله کسب اهمیت ایلدیکی حالده (١٢٤١) شوالنده یکیچریلکك الغاسیله نظارتلری یکیچری وسکبان باشی آغالرینه‌مشروطه اولان اوقاف مخصوصه‌نك اداره‌سی اوقاف محمودیه متولی قائممقاملغنه دور ایدلمکله دها‌زیاده کسب جسامت ایتدی .

اوقاف محمودیه وحمیدیه وملحقاتی اداره‌سنك ضربخانهٔ عامره نظارتیله توحیداً اداره‌سنده صعوبت حاصل اولدیغندن ١٢ ربیع‌الاول ١٢٤٢ ده شرفصادر اولان ارادهٔ سنیه [١] اوزرینه ضربخانه نظارتندن تفریق وآیریجه (اوقاف همایون نظارتی) عنوانیله برنظارت احداث ایدیله‌رك اسبق ضربخانه ناظری ومتولی قائممقامی (الحاج یوسف افندی) یه توجیه بیورلدی .

اوقاف همایونك نظارتی دارالسعاده آغالرینه مشروطه اولدیغندن نظارتك بوصورتله تشکیلی شرط واقفی فعلاً تعدیل ایلدیکی جهتله سلطان عبدالحمید خان اول وسلطان محمودخان ثانی وملحقاتی اوقافنك

امینی ، بعده اردو دفترداری، چاوشباشی ١٢٤٣ ده مقاطعات ناظری‌اولدی. جمادی الاولی ١٢٤٤ ده وفات ایلدی . فطین وخلوق ایدی .

« السیدالحاج احمدافندی » طوپ عربه‌جیلری کتابتندن بالتفیض خمبره‌خانه، بعده ضربخانه وبالاخره طوپخانه ناظری اولدی. ١٢٤٦ ده وفات ایلدی . مستقیم ایدی .

« السید یوسف رضا افندی » اندرون همایونده تربیه کوروب شهزاده تولیتندن تفیض ایدرك شهرامینی ، خزینه وحرمین محاسبه‌جیسی ، صره‌امینی، ضربخانه ناظری ، آربه امینی اولدی. شعبان ١٢٤٣ ده وفات ایتدی .

[١] بوارادهٔ سنیه‌نك عیناً صورتی و تاریخی کوریله‌مدی . فقط ١٢٤٢ ربیع‌الاولنك اون برنجی کوننه قدر اوقاف همایون متولی قائممقاملغی عنوانی بتون دفاتر وقفیه‌ده مذکور و ربیع الاولك اون دردنجی کوننـدن اعتبـاراً « بالنظاره اداره‌سی مقتضای ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی اولان اوقاف همایون نظارتی » دیه مسطور اولدیغنه نظراً اوقاف همایون نظارتی سنهٔ مزبوره ربیع‌ـ الاولنك « ١٢ـ١٤ » نجی کونلرنده تشکیل قلندیغی تبین ایدر .

معزول (حافظ مصطفى افندى) قيدحيات ايله حميديه ومحموديه اوقافنه متولى قائممقامى اولدى . صفر ١٢٢٩ ده وفات ايتمكله يرينه ضربخانهٔ عامره ناظرى (السيد ابراهيم صارم افندى) تعيين قلندى . [١]

بوتاريخه قدر حميديه ومحموديه ملحقاتى اللى اوقافه بالغ اولەرق متولى قائممقاملغى بيوك بر شعبهٔ نظارت حالنى آلديغندن منحصراً ضربخانهٔ عامره نظارينك ادارەلرينه ويرلدى .

محرم ١٢٣١ ده (السيد عبدالرحمن فيضى بك) [٢] ذى‌القعده ١٢٣٤ ده (السيد خيرالله افندى) ضربخانهٔ عامره ناظرى واوقاف حميديه ومحموديه متولى قائممقامى اولديلر .

محرم ١٢٣٨ ده رجالدن (حسين حسنى بك) ذى‌القعده ١٢٣٩ ده (السيد احمد افندى) ، جمادى‌الاخره ١٢٤٠ ده (الحاج يوسف افندى) ذى‌القعدەده (السيد محمد سعيدافندى) ضربخانه امانتيله متولى قائممقاملغنده بولنديلر . [٣]

---

[١] السيد ابراهيم صارم افندى ، ذمت خليفەسى الحاج مصطفى افنديك اوغليدر . مالكانه خليفەلكندن تفيض ايدرك رتبهٔ خواجكانى ايله ١٢٢٣ ده ركاب همايون دفتردارى ، ١٢٢٧ ده ضربخانه امينى ، ١٢٣١ ده سراى همايون بنا امينى اولدى . ١ جمادى‌الاخره ١٢٣٢ ده وفات ايلدى . غايت ذى ثروت ايدى . « سجل عثمانى ودفاتر وقفيه »

[٢] السيد عبدالرحمن فيضى بك ، وزرادن سلانيكلى السيد مصطفى پاشانك اوغليدر . ذى‌القعده ١٢٣٤ ده صدارت كتخداسى اولدى . اون يدى كون صكره ديمتوقەيه اعزام و ربيع‌الاول ١٢٣٥ ده اعدام ايدلدى . مسيب و متعظم ايدى .

[٣] ١٢٢٩ تاريخندن برى متولى قائممقاملغنه و ضربخانه امانتنه نصب ايديلن ذواتك اسملرى وتاريخ تعيينلرى برنجى « دفتر احكام » ده مندرجدر.

« السيد خيرالله افندى » ، خضر زادەلكله معروفدر چاوشباشى ، صره امينى، بعده اسما سلطان كتخداسى اولدى . ١ رجب ١٢٤٨ ده وفات‌ايتدى.

« حسين حسنى بك » قپودان دريا حسين حسنى پاشا زاده عبدالله بكك اوغليدر. ماليەدن بالتفيض دفتردار، رئيس‌الكتاب ، ضربخانه امينى ، ترسانه

(السيد عبدالوهاب افندی) [١] ، ١٢١٥ده (محمد افندی) ، صفر ١٢١٦ ده (الحاج مصطفی افندی) دارالسعاده آغاسی کاتبی ومتولی قائممقامی نصب ایدلدیلر .

والده سلطان کتخداسی مشهور کریدلی (یوسف آغا) شوال ١٢١٦ ده لاله‌لی وحمیدیه‌اوقافنه متولی قائممقامی اولوب حاجی مصطفی افندینك عهده‌سنده یالکز یازیجیلق قالدی .

جمادی‌الاخره ١٢٢١ ده والده سلطانك ارتحالی اوزرینه یوسف آغانك اقبالی رهین زوال اوله‌رق بروسه‌یه اعزام ایدلدیکی کون کتخداسی (احمد افندی) وکیل نصب ایدلدیسه‌ده ربیع‌الاول ١٢٢٢ ده یوسف آغا اعدام اولنمغله لاله‌لی اوقافنه میرآخور اول (شمس‌الدین بك) وحمیدیه اوقافنه دارالسعاده آغاسی کاتبی (حافظ مصطفی افندی) متولی قائممقامی اولدی .

ربیع‌الاخر ١٢٢٤ده سلطان (محمود خان ثانی) حضرتلری تنظیم ایلدیکی اوقافی ، پدری جنتمکان سلطان (عبدالحمید خان اوّل) حضرتلرینك اوقافنه الحاق ایله [٢] ایکی وقفی توحید ومتولی قائممقاملغنی جزیه‌دار زاده (محمد طاهر افندی) یه توجیه ایتدی .

ذی‌الحجه ١٢٢٥ ده محمد طاهر افندینك وفاتنده آغا کتابتندن

---

[١] السید عبدالوهاب افندی ، آماسیه‌لی حاجی وهاب زاده السید عبدالله آغانك اوغلیدر . یازیجی قلمنده تفیض ایدرك باش خلیفه ایکن یازیجی ، بعده خواجکاندن اولدی . ١٢٢٧ ده وفات ایتدی .

[٢] وقفیه‌سنده شویله مذکوردر : « اشبو وقف شریفم والد ماجدم مرحوم و مغفورله سلطان عبدالحمید خان حضرتلرینك محمیهٔ اسلامبولده باغچه قپوسی داخلنده واقع عمارت عامره و خیرات سائرهٔ جلیله‌لری وقف شریفلرینه الحاق اولنوب مشارالیهك وقف شریفنه هرکیم متولی قائممقامی بولنور ایسه اشبو وقف شریفمه دخی قائممقام متولی اولوب وقف مزبوریمك دخی امور و خصوصنی بعدالرؤیه وظیفهٔ مرقومه‌یه متصرف اوله و دارالسعادة الشریفه آغالری وقف مزبوریمه ناظر اولوب هیچ نظارتلرینی بیدریغ بیوره‌لر » .

آغا یازیجیلرینك عهده‌لرینه توجیه ایدلدی . [١]

آرناوود محمد افندی ، آغانك مظهر توجهی اوله‌رق زیرکده شب صفا قادین جامعنك بنا امانتنی واناطولی محاسبه‌جی وکالتنی درعهده ایلدیسه‌ده سوء حالی تبین ایتمکله (١٢٠٤) اواسطنده عزل وتوقیف وافندیسی ادریس آغاده عزل وتبعید ایدلمشدی . [٢]

بناءً علیه : خزینه‌دار شهریاری (بلال آغا) دارالسعاده آغاسی واوقاف حرمین ناظری واندرون همایونده قهوه‌جی باشی (محمود افندی)ده آغا یازیجیسی ولاله‌لی وحمیدیه اوقافی متولی قائممقامی اولدی [٣]

١٢٠٥ اواخرنده دیوریکلی (محمدافندی) ، ١٢٠٨ اوائلنده کورجی (محمد افندی) ، ربیع‌الاول ١٢٠٩ ده عمی زاده (اسماعیل کاملی افندی) [٤] ، شوال ١٢١٠ ده دیوریکلی (احمد افندی) ، صفر ١٢١٢ ده (مصطفی افندی) آغا یازیجیسی ولاله‌لی وحمیدیه اوقافی متولی قائممقامی اولدیلر .

ربیع‌الاول ١٢١٣ ده خالد آغانك وفاتی متعاقباً کوچوك (بلال آغا) دارالسعاده آغاسی اولدقده (الحاج ابراهیم افندی) [٥] ، ١٢١٤ ده

---

[١] « لاله‌لی و حمیدیه خزینه دفترلری »

[٢] « شانی زاده » « جودت پاشا » تاریخلری « سجل عثمانی »

[٣] محمود افندی ، اسبق طوپخانه ناظری یکیجه‌لی حافظ احمد افندینك برادر زاده‌سی و اسبق وان والیسی یکیجه‌لی احمد پاشانك برادریدر . آماسیه داخلنده یکیجه کویندندر . اندرون همایونده تربیه کوروب آغا یازیجیلغنده خواجکاندن اولدی . دور مناصب ایدرك ١٢٢٣ ده وفات ایلدی . ارضروم دفترداری ایکن یکیجه کوینده‌کی جامعی اوقافنی تنظیم ایتمشدی .

[٤] اسماعیل کاملی افندی ، مرزیفونی محمد کاظم افندینك اوغلیدر . بالتفیض خواجکاندن اولدی . ذی‌الحجه ١٢١٢ ده معزولاً وفات ایلدی . اولادینه «کاملی زاده‌لر» دینیر .

[٥] الحاج ابراهیم افندی ، اندرون همایونده تربیه کوردی . آغا یازیجیلغندن رتبهٔ خواجکانی ایله چیقوب دور مناصب ایدرك رمضان ١٢٣٧ ده وفات ایلدی .

چلبی محمد افندی ، اسما سلطانك ارتحالنده ذی‌القعده ۱۲۰۲ ده عزل وتوقیف ایدلمکله کاتب مصرف شهریاری (محمد افندی) حمیدیه و ملحقاتی اوقافنه متولی قائممقامی اولدی . [۱]

۱۱ رجب ۱۲۰۳ ده سلطان (عبدالحمید خان اوّل) حضرتلرینك ارتحالنی متعاقباً دارالسعاده آغاسی (ادریس آغا) واقف مشارالیهك فعلاً تعدیل بیوردیغی شرطه استناداً قائممقام مومی‌الیهی عزل ایدرك کندی یازیجیسی و لاله‌لی اوقافنك متولی قائممقامی اولان (آرناوود محمد افندی) یی [۲] نصب ایلدی [۳]

بو تاریخدن اعتباراً لاله‌لی وملحقاتی اوقافیله حمیدیه وملحقاتی اوقافی توحیداً اداره وآرناوود محمد افندیدن صکره متولی قائممقاملغی

---

[۱] محمد افندی، دیوریکلی فیض‌الله افندینك اوغلیدر . اندرون همایونده تربیه کوروب خواجکاندن اولدی . حرمین وآناطولی محاسبه‌جیلکی، ضربخانه اماتی ، آغا یازیجیلغی کبی مناصبی دور ایدرك جمادی‌الآخره ۱۲۱۰ ده وفات ایتدی . ارباب استقامتدن ایدی . (دفاتر وقفیه)

[۲] آرناوود محمد افندی، اشقودره اهالیسندندر. آغا یازیجیلغی قلمنده تربیه کوروب خیلی زمان خاصکی اولدی . بعده آغا یازیجیسی و ادریس آغانك مظهر توجهی اولدیسه‌ده آغانك عزلنده منکوب اولمشدی . مؤخراً اعادهٔ اقبال ایدوب حرمین محاسبه‌جیسی وآرپه امینی اولدی . ۱۲۱۱ سالندن صکره وفات ایتدی . ارباب خیراتدن ایدی .

[۳] ادریس آغا طرفندن محمد افندینك قائممقام نصب اولندیغنه دائر « حمیدیه خزینه دفتر » نده تصادف ایدیلن وثیقه‌نك صورتی : « قائممقاملق مذکور سابقا ضربخانهٔ عامره ناظری محمد افندینك عهده‌سنده اولوب قاعدهٔ وقف ویوم‌القسط حسابی اوزره محاسبه‌سی رؤیت اولنوب بو دفعه شرط واقف اوزره قائممقاملق امورینی اداره و رؤیت ایچون حالا کاتب حضرت آغای دارالسعادة الشریفه محمد افندی قائممقام نصب و تعیین اولندیغنی مشعر ناظر وقف حضرتلری طرفندن وارد اولان ممهور مکتوب امر اسلوبلری ۲۱ رجب ۱۲۰۳ تاریخنده اشبو خزینه دفترندن عمارت ترتیبی محلنك ذیلنده مقید اولدیغی شرح ویرلدی . » ٦ م

سلطان (عبدالحميد خان اوّل) حضرتلرينك بروجه محرر كندى وقفى حقنده اجرا ايتديكى تشكيلات ابتدائيه (اوقاف همايون نظارتى) نك تشكيلنه باعث اولديغى جهتله نظارت جليله‌نك واضع اساسى، سلطان مشاراليه عد اولنور .

فقط متولى قائممقاملرينك انتخابيله اجرا بيوريلان اوقاف حميديه توجيهاتى دارالسعاده آغالرينك عرضيله ايفايه دوام و معاملات توجيهيه حرمين محاسبه‌جيلرى طرفندن قيد اولنديغى مناسبتله اوقاف حميديه قائممقاملغى، حرمين نظارتنك بر شعبهٔ مخصوصه‌سى حكمنه كيردى .

سالف الذكر ادارهٔ وقفيه‌نك محسناتى بالتجربه تحقق ايتدكجه سلطان مشار اليهك عصر همايونلرنده حرم همايون قادينلرى اوقافيله بوستانجى باشى عبدالله آغا، خواجهٔ شهريارى حافظ مصطفى افندى كبى بعض رجال اوقافنك اداره‌سى‌ده بو قائممقاملغه الحاق ايديله‌رك (اوقاف حميديه و ملحقاتى) اداره‌سى كسب اهميت ايلدى .

اوقاف حميديه متولى قائممقامى (الحاج مصطفى آغا) ٢٢ ربيع الآخر ١١٩١ ده وزارتله آيدين واليسى اولدقده قائممقاملغه ضربخانهٔ عامره ناظرى (حافظ مصطفى افندى) [١] ومشار اليهك ٣ رجب ١١٩٤ ده وفاتيله يرينه ضربخانه ناظرى (چلبى محمد افندى) تعيين اولندى. [٢]

[١] حافظ مصطفى افندى، استانبولده طوقلى دده جوارنده ساكن دركاه عالى قپوجى باشيلرندن تلخيص زاده احمد آغا بن مصطفى آغانك مخدوميدر . ماليه‌دن بالتفيض ضربخانه كاتبى و صاحب عيار ايكن خواجكاندن اولدى . ١١٨٨ ده ضربخانه ناظرلغنه و حميديه عمارتيله بكلربكى جامعى بنا امينلكنه، ١١٩١ ده اوقاف حميديه متولى قائممقاملغنه تعيين اولندى. زلزله‌دن متأثراً وفات ايتدى . حسن خدمتله منظور پادشاهى اولمشدى .

[٢] چلبى محمد افندى، اخسخه‌لى يحيى افنديك مخدومى ولاله‌لى مصطفى افنديك برادريدر . بيوك اسما سلطان كتخدالغندن نشأتله ركاب همايون كتخداسى، ضربخانه ناظرى و متولى قائممقامى ايكن ارباب سعايتك غرضيله منكوب وآز مدت صكره صداقتى مشهود اولمغله ركاب همايون كتخدالغنه تعيين اولنه‌رق ١٢١٤ ده وفات ايتدى .

اوچ مأموریتك برنجیسی (متولی قائمقاملغی) درکه اوقاف حمیدیه‌نك ادارهٔ عمومه‌سنده مستقلاً حرکته مأذون ایدی . بومأموریتك استقلالنی مؤکد اوله‌رق مؤخراً ارادهٔ سنیه دخی صدور ایتمشدی.[۱]

ایکنجیسی (اوقاف کتابتی) درکه وقفك جمله‌واردات و مصارفنی تحریر و جابیلرك محاسباتنی رؤیت و حاصلاتك اخذ و صرفنی اداره ایتمکه مأمور ایدی .

اوچنجیسی (روز نامچه کتابتی) درکه وقفك مصارف یومیه‌سنی قید و تحریر ، وکیل خرجك معاملات روز مره‌سنی تدقیق ایتمکه مأمور ایدی .

شو ادارهٔ مستقله‌نك تشکیلنی متعاقباً ایلك دفعه اوقاف حمیدیه متولی قائمقاملغنه میرآخور شهریاری (الحاج مصطفی آغا) [۲] واوقاف کتابتنه مالیه روز نامچه‌جیسی خواجکاندن (السید شریف محمد افندی) [۳] و روز نامچه کتابتنه‌ده محاسبهٔ حرمین کیسه‌داری خواجکاندن (السید رشید احمد افندی) نصب ایدلدی [٤]

---

[۱] ارادهٔ سنیهٔ حمیدیه خزینه دفترنده شویله مسطوردر : « وقف مذکوردن واقع اولان توجیهات متولی عرضی اولوب ماعدالرینه اعتبار اولنمامق و قائممقام متولی عرضیله توجیه اولنمدقجه قلمندن تذکره‌سی ویرلمه‌مك اوزره صادر اولان خط همایون مکتوب دفترینه قید اولنمشدر » .

[۲] الحاج مصطفی آغا ، آغا باباسی دیمکله مشهور وزرادن « مصطفی پاشا » در. وزارتله آیدین ، متعاقباً حانیه ، بعده خداوندکار والیسی اولدیغی حالده ۱۱۹۲ اواخرنده ارتحال ایلدی . بروسه‌ده مدفوندر . مستقیم ایدی .

[۳] السید شریف محمد افندی ، آماسیه نقیب الاشراف قائمقامی اولان موالیدن ظنه‌لی زاده السید شریف محمد افندینك مخدومی زعیم السید علی آغانك اوغلیدر. مالیه‌دن نشأتله خواجکاندن اولدی. حمیدیه کتابتندن تفیضله مناصب مهمه‌یی دور ایدرك رجب ۱۲۱۷ ده وزارتله جده و حبش والیسی اولدی . جمادی الاخره ۱۲۱۸ ده وفات ایلدی . صادق و مستقیم ایدی . شاعر نهاد بکك بیوك پدریدر .

[٤] السید رشید احمد افندی ، باب عالیدن نشأتله خواجکاندن اولوب دور مناصب ایدرك ذی‌القعده ۱۲۱٤ ده وفات ایلدی .

جمعاً (٥٠٢,٠٠٠) غروش [١] رادەسندەكی تخصصاتی، حرص وارتكاب كبی حالات سقیمەیە میدان ویرمیەجك قدر مستوفی ایدی[٢]

بناءً علیه سلطان (عبدالحمید خان اول) حضرتلری حمیدیه نامیله مشهور اولان اوقافنك نظارتنی دارالسعاده آغالرینه و متولی قائممقاملغنی یازیجیلرینه شرط ایتدیكی حالده فعلاً بو شرطی تعدیل بیورمش ایدی.[٣]

اوقاف حمیدیەنك ادارەسیچون عمارتی جوارنده یاپدیردیغی دائرهٔ مخصوصەده (١١٨٨) ذی‌القعدەسندن اعتباراً اوچ مأموریت مسئولەدن مركب بر ادارهٔ مستقله تشكیل وامنیت بیوردیغی رجاله توجیه‌ایتدی.

---

[١] غروش، او زمانك رایجی اوزره یوز یكرمی اقچه اولوب اوچ غروشه مساوی اولان بر درهم كومش ایدی. زمانمزك قرق پارەسی، او زمانك قرق‌اقچەسی یعنی بر درهمك اوچده بری اولوب مبلغ مذكورك شمدیكی حساب اوزره قیمتی (بریچق میلیون آلتی‌یوز بیك) غروشدر. بو مقدارك لیرا یوزسكزدن قیمتی «١٣,٩٤٤» بچق عثمانلی لیراسیدركه هرآیلغه «١١٧٠» چاریك عثمانلی لیراسی اصابت ایدر.

[٢] ١٧ حرمین احكام «١٢٥٠-١٢٥٤» دفترنده مسطور اولدیغی اوزره دارالسعاده آغالرینه خزینهٔ حرمیندن سنوی مارتیه نامیله «٥٠,٠٠٠» ومحرمیه نامیله «٦٠,٠٠٠» و صرهٔ همایون اخراجنده عطیه نامیله «١٠,٠٠٠» ومولدشریف آلاینده «٥٠٠٠» ومقاطعات حرمیندن قلمیه نامیله «٢٨,٠٠٠» كه جمعاً «١٨٣,٠٠٠» غروشدر، بونك «٨٧,٠٠٠» غروشی‌مارت و«١٠٥,٠٠٠» غروشی‌ده محرم اعتباریله ویرلكده ایدی. بوندن ماعدا اوقاف مصریه‌وكالتی مقطوعی نامیله «٧٥,٠٠٠» واوقاف شامیه قائممقاملغی مقطوعی نامیله«١٠,٥٠٠» و یكی ایل ویودەلغندن خرج باب نامیله «٤٠,٠٠٠» و غلطه ویودەلغندن خرج باب نامیله «٩,٥٠٠» وقلعتین ویودەلغندن خرج باب نامیله «١,٠٠٠» و مصر والیسی طرفندن «٨٥,٥٠٠» وضربخانهٔ عامرەدن «٥٠,٥٠٠» كه جمعاً «٣١٩,٠٠٠» غروش تسویه ایدلمكده ایدی.

[٣] شرط مذكور، سلطان مشار الیهك وقفیەسنده مندرج اولوب مذكور قائممقاملغی بو شرطك وجودیله ١٩ ذی‌القعده ١١٨٨ ده میرآخور شهریاری «مصطفی آغا» یه توجیه بیورمسی تعدیل مذكوری مثبتدر.

حالبوكه : دارالسعاده آغالرينك (عوائد ملحوظه) دينيلن متتابع الورود عطايای سنيه ايله هدايای وزرادن ماعدا خزينهٔ حرميندن ومقاطعاتندن سنوی (١٨٣,٠٠٠) واوقاف سائره‌دن (٣١٩,٠٠٠) كه

١١٧٣ ده ايلك دفعه ميرآخور ثانی (علی آغا) ، جمادی الاخره ١١٧٤ ده اندرون همايوندن مخرج (ابراهيم آغا) ، صفر ١١٧٥ ده اياصوفيه توليتنه نقلندن هبةالله سلطان كتخداسی (السيد محمد طاهر آغا) ، ١١٨١ اوائلنده ضربخانهٔ عامره ناظری (عزت محمد بك) متولی قائممقامی اولمشدی . « لاله‌لی خزينه دفتری »

٨ ذی‌القعده ١١٨٧ ده سلطان مشار اليهك ارتحالنی متعاقباً يازيجی (السيد احمد افندی) بو قائممقاملغه‌ده كوز ديكه‌رك يازيجيلره مشروطه اولديغنه (جوهر آغا) يی اقناع و اغفال ايدوب يكی جلوس ايدن سلطان (عبدالحميد خان اول) حضرتلرينه عرض كيفيتله كنديتك متولی قائممقاملغنه تعيينی حقنده ارادهٔ سنيه‌يی حاوی آغا طرفندن تذكره استحصال ايتدی .

آغانك تذكره‌سی عيناً نقل اولندی : « قدوةالاماجد والاعيان حالا حرمين شريفين محاسبه‌جيسی ..... افندی دام مجده انهـا اولنوركه تحت نظارتمزده اولان اوقافدن خداوندكار سابق مرحوم و مغفورله سلطان مصطفی خان غازی طاب ثراه حضرتلرينك استانبولده لاله‌لی چشمه قربنده مجدداً بنا بيوردقلری جامع شريف و ملحقاتی اولان جوامع و خيرات سائره‌لری اوقافی توليت قائممقاملغی واقف مشاراليه حضرتلرينك عصر سلطنتلرنده حالا ضربخانهٔ عامره ناظری محمد عزت بك افندی عهده‌سنده اولوب بو دفعه شرط واقف اوزره قائممقاملق امورينی اداره و رؤيت ايچون حالا خدمت كتابتمزده اولان دارندهٔ مكتوب السيد احمد افندی نصب وتعيين اولنمق اوزره مبارك امرهمايون اطاعتمقرون شرفصدور ايتمكين شرفريز صدور اولان امر همايون اطاعتمقرون موجبنجه افندئ موی‌اليه قائممقام متولی نصب وتعيين اولنغين مكتوب تحرير و ارسال اولنمشدر . وصولنده كركدركه مشاراليه حضرتلرينك اوقاف شريفه و ملحقاتنك جزئی و كلی امور وخصوصنی كمافی‌السابق اداره و رؤيت ووقف شريفی حمايه وصيانت ايتملری ايچون يدنده ابقا اولنمق شرطيله اشبو مكتوبمزی قلده قيد ايليوب موجب مكتوب ايله عامل اوله‌سز »

اضعف‌العباد	٢٤ ذی‌القعده ١١٨٧
الحاج محمد جوهر آغاء دارالسعاده	(لاله‌لی خزينه دفتری)

نظارتلرك الك بيوكى (اوقاف حرمين نظارتى) ايدى . فقط آغالردن بعضلرينك حرص وتسيبى وياز يجيلرينك طمعى قيود ومعاملات وقفيه‌يى تشويش ايلمكده ايدى .

دارالسعاده آغالرى ميانده برنجى (حاجى بشير آغا) كبى عالم ، متقى ، مستشار مؤتمن ذوات كامله موجود ايسه‌ده ناقص العقل ، جاهل ، غير مستقيم اشخاص‌ده چوق ايدى .

امور وقفيه‌يى اخلال ايدن دارالسعاده آغالرندن ايكنجى (بشير آغا) شعبان ١١٦٥ ده عزل وقتل ، خلفى اوچنجى (بشير آغا) ذى القعده ١١٦٨ ده عزل ومصره نفى ، بونك خلفى (ابوقوف احمد آغا) صفر ١١٧١ ده عزل ونفى وربيع الاولده جلب وقتل ايدلدى . [١]

جمادى الاولى ١١٦٨ ده دارالسعاده آغاسى اولان (جوهر آغا) ايله ذى الحجه ١١٨٧ ده آغالغه تعيين قلنان بشنجى (بشير آغا) پك زياده حريص و ساده دل اولدقلرندن ، يازيجيلرى ازميرلى (السيد احمد افندى) جرأت بوله‌رق سوء استعمالاته قيام ايلديكندن جوهر آغا ذى الحجه ١١٨٧ ده مصره ، احمد افندى شوال ١١٨٨ ده ازميره اجلا ايدلدى . بشير آغاده رجب ١١٩٣ ده مدينهٔ منوره‌يه كوندرلدى . [٢]

---

[١] (سامى ، واصف تاريخلرى) (حميلة الكبرى).

[٢] سلطان (مصطفى ثالث) حضرتلرى دارالسعاده آغاسى يازيجيلغنك احوالنه كسب وقوف ايتديكى جهتله وقفيه‌لرنده اوقافنك نظارتنى دارالسعاده آغالرينه ومتولى قائممقاملغنى‌ده امور اوقافه آشنا ومستقيم برذاته شرط ايدوب يازيجيلرك متولى قائممقاملغنه تعرض ايتمه‌لرينى اشارت بيورمشدى .

سلطان مشار اليهك لاله‌لى دفترنده مقيد اولان وقفيه‌سنده فقرهٔ شرطيه شودر :

« صاحب رأى صائب وفائز فكر ثاقب مدبر آزموده‌كار ومتدين امانت شعار احوال اوقافه وقوفده اهل خبر و صاحب وقوف و مدبر ودين وديانت وصداقت واستقامتله معروف برمرد عاقل وخردمند كامل كسنه قائممقام متولى تعيين اولنور الخ » .

بو فقرهٔ شرطيه‌يه بناءً سلطان مشار اليهك دور همايونلرنده ذى الحجه

١ — (اوقاف حرمين مفتشلكى) دركه اوقاف سائره مفتشلرندن آيرى اولەرق (٩٩٥) محرمنده تشكل ايتمش برمأموريت شرعيه‌در . جمله اوقاف همايون ايله اوقاف حرمين و ملحقاتنه عائد خصوصات شرعيه‌يى رؤيته مأمور ايدى . ايلك دفعه كبار مدرسيندن آماسيه‌لى (محمد افندى) اوقاف حرمين مفتشى اولدى . [١]

٢ — (اوقاف حرمين محاسبه‌جيلكى) دركه‌دارالسعاده آغالرينك زير نظارتنده بولنان جمله اوقافك محاسباتنى رؤيت ووقفيه‌لريله جهاتنى قيد ايتمكه مخصوص برمأموريت مهمه‌ايدى .

٣ — (اوقاف حرمين مقاطعه‌جيلغى) دركه اوقاف مذكوره‌دن مقاطعه‌يه مربوط اولان جمله مسقفات ومستغلات موقوفه‌نك قيدينه ، انتقال وفراغنه ، رسوم وحاصلاتنك اخذ وتحصيلنه مأمورايدى .

٤ — (دارالسعاده يازيجيلغى) دركه دارالسعاده آغالرينك وظيفهٔ مهمهٔ كتابتنى ايفايه مأمور ايدى . دارالسعاده يازيجيلرى ، آغالرك اسرار وحركاتنه محرم وهردرلو مخابراتنه واقف اولدقلرى جهتله بونلرك اكثرى نفوذ واقتداره مالك ايديلر .

بودرت مأمورك طوتمش اولدقلرى دفاتر ، سياقتلرك الك كوزلى ، وثائق تاريخيه‌نك الك مكملى عد اولنه‌بيلير .

بالاخره استانبول ، غلطه ، اسكدار ، ايوب قاضيلرينك ، دها صكره قپودان پاشا ايله يكيچرى آغالرينك ، سكبان باشى ، بوستانجى‌باشيلرك نظارتلرى‌ده تحدث ايدرك استانبولده اوقاف نظارتلرينك مقدارى اون‌ايكى‌يه بالغ اولدى . [٢]

---

[١] محمد افندى ، اماسيه‌لى ممك چلبى ديمكله مشهور اولان علمادن محى‌الدين محمد افندينك‌مخدومى اولمقله (ممك‌زاده) دينير ١٠٠٩ ذى‌القعده‌سنده وفات ايتمشدر . مخدومى شيخ‌الاسلام (مصطفى افندى) در .

[٢] بونلرك قيود وقفيه اداره‌سنده دفترلرى واردر .

اوقاف حرمين نظارتى ، حاصلاتنك بر مقدارى ، ياخود مجموعى حالاً ، ياخود مألاً [٢] حرمين شريفين اهاليسنه مشروط اولان اوقافك ادارهٔ عموميه‌سى ديمكدر .

بونظارت ، تاريخ تشكلندن صكره پادشاهان آل عثمان وخواتين وسلاطين اوقافلريله دارالسعاده آغالرى ومنتسبلرى اوقافنك نظارتلرى انضمام ايدرك فوق‌العاده اهميت قازانديغندن درت مأموريت ايله اداره ايدلدى .

خلائف فى‌الارض) ايوان سامى مكان (يفعل‌الله مايشاء ويحكم مايريد) دن صحائف خلافت مقرونمى قلم حكمت نماى (ان لله خلقاً خلقهم لحوايج‌الناس) ايله موقع ومحلى ايلديلر فلذلك بوآلاء والاى‌ربانى ونعماء بانواى‌سبحانى‌نك‌اداء مراسم حمد وايفاء لوازم شكرى ايچون (احسن كما‌احسن‌الله اليك) مقتضاسنجه ذمت همت شاهانه‌مه واجب ولازم دركه ابواب مراحم خسروانه ومناهج الطاف واعطاف ملوكانه‌م مفتوح اولوب وضيع ورفيع انعام عامم‌دن بهره مند ومرزوق صغار وكبار فيض احسانمدن بر مراد ومحظوظ اولوب سحاب عاطفتم‌ماطر وامطار رأفتم قاطراوله سيمادركاه عالمپناه‌وباركاه سعادت دستكاهمده صفوت‌نيت وصفاى طويت‌ايله اوقات خدمات وحضور وخلواتده اوامر ونواهىٔ پادشاهانه‌مه مترقب ومترصد اولان » « عتبهٔ عليهٔ آسمان ارتفاع وسدهٔ سنيهٔ ثريا اجتماعمده خدام واجب‌الاحترامم‌دن رافع توقيع رفيع جهانمطاع خاقانى ودارندهٔ مثال بيمثال واجب‌الامتثال جهانبانى افتخارالخواص والمقربين مختار اصحاب‌العز والتمكين معتمدالملوك والسلاطين مقرب‌الحضرة العاليه الفائز بالدولة السنية‌الساميه المنظور بانظار عناية‌الملك الاعلى دارالسعادهم آغاسى محمد آغا دام علوه‌وزاد سموه‌نك جبلتنده مركوزاولان صداقت واستقامتى وطينتنده مرموز اولان‌ديانت ودرايتى مقتضاسنجه حرم‌همايون عزت‌مقرونمده خدمات مشكوره‌سى سبق ايتديكندن ماعدا حرمين شريفين شرفهما‌الله‌تعالى وعظمهمايه متعلق اولان اوقافلره دخى حسبى ناظر اولوب خدمت ايتمكى سرمايهٔ دولت دنيا وپيرايهٔ عزت عقبا ملاحظه ايدنمكين ليل ونهار دامن درميان ايدوب وبذل ماهوالمقدور وصرف سعى مشكور ايدوب » [١١ دفترحرمين ٤٧٢ صحيفه] .

[٢] مألاً ، مشروطه‌سى منقرض اولديغى تقديرده حاصلاتى حرمين فقراسنه مشروطه اولان اوقاف ديمكدر .

كبي خيرات شريفه اوقافنك نظارتنی قپو آغاسی (خادم محمد آغا) يه شرط ایتمکله ٩٥٢ تاریخلرندن اعتباراً (قپو آغاسی نظارتی) حدوث ایلدی [١]

قپو آغاسی نظارتی ، استانبولده سرای همایون قپو آغالرینه ـ که باب السعاده آغالری نامیله مشهوردرلر ـ نظارتی مشروط اولان اوقافك ادارهٔ عمومیه‌سی دیمکدر .

بو نظـارت ، حرم همایونده اریکه نشین عصمت اولان خواتین وسـلاطين ايله قپو آغالرندن ومنتسبلرندن نظارتنی قپو آغالرينه شرط ایدن ذواتك اوقافیله توسـع ایدرك (قپو خلیفه‌سی) اولان افندیلر طرفندن اداره ایدلدی .

فقط ايلك دفعه دارالسعاده آغاسی اولان(حبشی محمد آغا) باب السعاده آغالرينك فوقنده بر نفوذ واقتداره مالك اولديغندن استحصال ايلديكی ارادهٔ سنیه اوزرينه ٩٩٥ سـنه‌سی محرمندن اعتباراً (اوقاف حرمین ناظری) اولمقله (حرمين نظارتی) بو تاریخدن باشلادی . [٢]

---

[١] خرم سلطانك وقفیه‌سی بو شرطی احتوا ایتمکده‌در. باب السعاده آغالری ٩٩٠ تاریخنـه قدر غایت ذی نفوذ اولدیغندن خواتین وسـلاطين عثمانیه‌نك اوقافنه ناظر اولدیلر. (خادم محمد آغا) قپو آغالرينك الك نفوذلیلرندن ایدی.

[٢] طونه‌یالیسنده (اسماعیل چیدی) آدلی موقعك تملیکی حقنده سلطان (مراد خان ثالث) حضرتلرينك دارالسعاده آغاسی حبشی محمد آغایه احسان بیوردیغی اواسـط محرم ٩٩٨ تاریخلی فرمان عالی صـورتنده اوقاف حرمین نظارتنك صورت احداث وتوجیهی مذكور اولمقله عیناً نقل ایدلدی :

« هوالعزيز الغنی المغنی المعطی المهيمن الفتاح وعنده مفاتیح الفلاح والنجاح تقدست اسمائه وتتابعت نعمائه نشان شریف عالیشان سامی مكان سلطانی وطغرای غرای گیتی سـتان خاقانی نفذ بالعون الربانی والمن المنـانی حكمی اولدركه چون حضرت واهب الآمال والعطيات وجنـاب مفیض آلاء والبركات عمت میامن افضاله موافقت سموعاطفت ومرافقت علوعنایتی ایله محرران بارگاه (تؤتی الملك من تشاء) دیوان هدایت نشان (ان الارض لله يورثها من يشاء) منشور ساطنت روز افزونمی كه مظهر آثار (انك لعلی خلق عظيم) در توقيع رفیع الشـان (والله يؤتی ملكه من يشاء) برله موشح ومحلی وطغرا كشان كارگاه (وجعلناكم

بو نظارت ، صدر عالی منتسبلری طرفندن تنظیم ایدیلن اوقافك نظارتی ، صـدر اعظم اولانلره شرط وتخصیص ایدلمسـندن طولایی توسع ایدرك (رئیس الکتاب) اولان ذات طرفندن اداره ایدلدی [١]

سلطان مراد خان ثانی ومحمد خان ثانی حضراتنك زمان همایونلرنده هر ولایت ایچـون برر (مفتش اوقاف رومیه) تعیین ایدلمکله برابر بتون اوقافك نظارت عامه‌سی قاضی عسکر اولان صدور علما طرفلرندن ایفا ایدلدیکی وقفیه‌لرده کوریلن تصدیقلردن آکلاشلمقده‌در .

سلطان (بایزید خان ثانی) حضرتلری ، استانبول وبلاد سائره‌ده بنا واحداث ایتدیکی خیرات شریفه اوقافنك نظارتی ٩١٢ تاریخنده شیخ الاسلام (علاء الدین علی افندی) یه توجیه بیورمقله (شیـخ الاسلام نظارتی) بو تاریخدن باشلادی . [٢]

شیخ الاسلام نظارتی ، استانبولده مفتی الانام بولنان علمای بنامك نظارتنه مخصوص اوقافك نظارت عمومیه‌سی دیمکدر .

بو نظارت ـ عموم علما ومشیخت اسـلامیه منتسبلری اوقافنك نظارتلری شیخ الاسلام اولان ذواته شرط وتخصیص ایدیله‌رك توسع ایتمکله ـ (تذکره‌جی) افندیلر طرفندن اداره ایدلدی .

سـلطان (سـلیمان خان اوّل) حضرتلرینك حلیلهٔ محترمه‌سی (خرم حاصکی سلطان) استانبولده بنا ایلدیکی جامع ، مدرسه ، عمارت

[١] مؤخراً رئیس الکتـاب افندیلره نظارتی مشروط اولان اوقافـده صدر عالی نظارتنه الحاق ایله اداره ایدلمشدر .

[٢] بو نظارت ، سلطان مشار الیهك اسـتانبول وقفیه‌سندن نمایاندر . وقفیه‌ده استانبولده‌کی مدرسه‌سی مدرسلکنی‌ده مفتی اولانلره شرط ایتمکله (درس وکالتی) بوندن نشأت ایتدی .

(علاء الدین علی افندی) اماسیه‌لی جمالی زاده کمال الدین احمد چلبینك مخدومیدر . اماسیه مفتیلکندن مستعفی ایکن ٩٠٨ ده شیخ الاسلام اولدی . ذی الحجه ٩٣١ ده وفات ایلدی . فحول علمادندر .

دور همایونلرنده هر ولایته برر (مفتش احکام شرعیه) تعیین بیورلمقله اوقاف ایله نظارك احواله بو مفتشلر طرفندن نظارت ایدلدی . [١]

٨١٦ ده جلوس ایدن چلبی سلطان (محمد اوّل) حضرتلرینك عصر همایونلرنده بتون حکام شرعیه‌نك ناظر احوالی اولمق اوزره مولانا (جمال‌الدین محمد چلبی) تعیین و (حاکم الحکام العثمانیه) عنوانی اعطا بیورلمقله اوقافك نظارت عمومیه‌سی مشارالیه طرفندن ایفا اولندی. [٢]

٨٥٥ده جلوس ایدن ابوالفتح سلطان (محمدخان ثانی) حضرتلری استانبولده بنا واحداث ایلدیکی خیرات شریفه اوقافنك نظارتنی ٨٦٨ ده وزیر اعظم (محمود پاشا) یه [٣] و٨٧٢ ده وزیر اعظم (اسحق پاشا)یه [٤] توجیه بیورمقله (صدرعالی نظارتی) بو تاریخدن ابتدا ایلدی .

صدر عالی نظارتی ، صدر اعظملرك نظارتنه مشروط اولان اوقافك ادارهٔ عمومیه‌سی دیمکدر .

---

[١] سلطان بایزید خان اولك دورنده تصدیق ایدیلان وقفیه‌لرده بو مفتشلرك امضاسی کورلمکده‌در .

[٢] کمال دانشمندی وقفیه‌سنك ثبوت حکمنی (٨٢١) ده تصدیق ایدن جمال‌الدین محمدبن الشیخ رمضان افندی (حاکم الحکام‌العثمانیه) عنوانی محل توقیعنده یازمشدر .

[٣] فاتح حضرتلرینك وقفیه‌سندن وصدرعالی دفترلرندن مستبان اولدیغی اوزره استانبول پای تخت اتخاذ ایدلدکدن صکره ایلك دفعه اوقاف همایون ناظری اولان (محمودپاشا) نسلاً خرواتدر . بعدالاهتدا دائرهٔ همایونده تربیه ایدیله‌رك ٨٥٧ ده وزیر اعظم، ٨٧٢ ده معزول، ٨٧٣ ده قپودان دریا ٨٧٨ ده مقتول اولدی. فضلای وزرادندر. کوله‌لردن ایلك وزیراعظم اولان مشارالیهدر .

[٤] (اسحق پاشا) اماسیه‌لی دواتدار پاشازاده ابراهیم بکك مخدومیدر. استانبولك فتحنده وزیر ، ٨٧٠ ده وزیر ثانی ، ٨٧٢ ده وزیر اعظم ، ٨٧٦ ده معزول اولدی ـ بعده متماعداً اینه‌کولده مقیم‌ایکن ٨٩٣ ده وفات ایتدی. ٨٩١ تاریخلی وقفیه‌سی وثائق تاریخیه‌دن معدوددر .

حکومت سلجوقیه زماننده اوقافك تفتیش احوالنی (قاضی العسکر) اولان صدور علما درعهده ایتدی . [۱]

۷۳۰ تاریخنده قریم اوقافی نظارتنه نصب ایدیلن (الشریف عبیدالله العبری) ده (ناظر الاوقاف) عنوانیله کورلدی . [۲]

دولت علیهٔ عثمانیه نك ظهورندن اعتباراً ادارهٔ عثمانیه یه داخل اولان بلاد اسلامیه نك اوقافی تحریر ویکیدن فتح ایدیلن بلادده اوقاف عثمانیه تکثیر ایدلمکله ناظرلر ومفتشلر تعیین وادارهٔ اوقافه اهتمام بیورلدی . [۳]

سلطان (اورخان غازی) حضرتلری ، بروسه ده انشا ایتدیردیکی جامع و زاویه اوقافنك نظارتنی ۷۶۰ ده مسند وزارتده بولنان (سنان پاشا) یه توجیه بیورمقله دولت عثمانیه ده ایلك دفعه اوقاف همایون ناظری اولان مشار الیه (سنان پاشا) در .[٤]

۷۹۳ ده جلوس ایدن سلطان (ییلدیرم بایزید خان) حضرتلرینك

[۱] سلطان (عزالدین کیکاوس) ك ٦١٦ وامرادن (جلال الدین قراطای)ك ٦٥١ تاریخلی وقفیه لری کبی دورسلجوقیده یازلمش اولان وثائقده (قاضی العساکر) اولان ذاتك تفتیش وتصدیقی کورلمکده در .

[۲] ۷۲۷ ده قریم حکمداری اولان و اوتوز ییل حکومت ایدرك قریمده بر دور عدالت کشاد ایدن (اوزبك خان) بن طغرل بن توقتا بك زماننده قریم اوقاف ناظری و (عبری) نامیله مشهور اولان (السید الشریف عبیدالله) بن محمد العلوی البلوغانی (طبقات الاستوی) و (الدرر الکامنه) ده مسطور اولدیغی اوزره ۷٤۲ ده وفات ایتدی . مشاهیر فضلادن ایدی .

[۳] قیود وقفیه اداره سنده موجود اولان وقفیه لرك تتبعاتندن مستبان اولدیغی اوزره دولت عثمانیه نك بدایت اقبالندن اعتباراً بروسه کبی بلاد جسیمه قاضیلری ، کندیلرینك قاضی اولدیغی بلادك اوقافنی تفتیشه مأمور اوله رق (المفتش بالاوقاف الرومیه) عنوانیله وقفیه لری تدقیق وامضا ایتمشلردر .

[٤] سلطان اورخان حضرتلرینك (۷٦۰) تاریخلی وقفیه سنده مشار الیهك اسمی « الوزیر الکبیر الامیر الخطیر سنان الملة والدین یوسف بن الصدر الکبیر مصلح الدین موسی بن الحاج مجدالدین عیسی الغالب علی اسمه الشریف سنان پاشا » صورتنده مسطوردر.

ممالك مختلفه‌ده حكومات اسلاميه تشكل ايتدكجه مدارس وخيرات شريفه تكثر ايدرك هر وقفك نظارتى علمادن برذاته توجيه و بونلرك احوالى حكام شرعيه طرفلرندن تفتيش ايدلدى .

٦٤٨ ده بلاد مصريه‌ده (الملك المغرايبك التركمانى) نك همتيله تشكل ايدن تورك حكومتى زماننده درت مذهبدن برر (قاضى القضاة) وبونلرك اوزرينه (قاضى دارالعدل) وصكره (ناظرالاحكام الشرعيه) عنوانيله بر ناظر عمومى نصب ايدلديكى اثناده بتون اوقافك نظارت عامه‌سى ناظر الاحكام اولانلرك عهده‌لرينه ويرلدى .

(ناظرالاحكام) مأموريتى يالكز مركز ادارهٔ حكومت اولان مصره منحصر دكلدى. شام ، قدس ، حلب كبى ايالت مركزلرينه‌ده برر ناظرالاحكام نصب اولندى .

شامده الك صوك ناظرالاحكام اولان (محيي الدين عبدالقادر بن يونس الحنفى) ٩٢٣ ده سلطان سليم خان اوّل حضرتلرينك مظهر التفاتى اولدى . [١]

قدوة العماء العاملين بركة الملوك والسلاطين خالصة اميرالمؤمنين ابى المفاخر عبدالقادر بن يونس الحنفى الناظر فى الاحكام الشرعية بمحروسة الشام استقلالاً كان اسبغ الله خلاله وختم بالصالحات اعماله على نفسه الكريمة حرسها الله تعالى وحماها فى مجلس حكمه العزيز بمحروسة الشام حالاً مباشرة للحكم العزيز بها يجمع مانسب الاشهاد به عليه فى اسجاله المنسوب اليه المشهود به عليه المسطر ظاهر كتاب الصريخ الذى سينسخ ويحكى مضمونه هذا المجلد المبارك كلم بكلم ان شاء الله تعالى وان الامر جرى عنده فى مجلس حكمه المشاراليه على ما تضمنه اسجاله المشاراليه من الثبوت والتنفيذ وسائر مانسب اليه فيه على ما شرح فيه وهو مورخ بخطه الكريم بما مثاله الثالث من صفر الخير الميمون من شهور سنة تسع عشرة و تسعمائة ثبوتاً صحيحاً شرعياً الخ »

[١] مذاهب اربعه‌دن برر قاضى نصبى وقاضى دارالعدل وناظرالاحكام تعيينى (عقدالجمان) ده وقضات ونظارك تراجم احوالى (الدررالكامنه) كبى تراجم كتابلرنده مفصل وعبدالقادربن يونس‌ده صورتى بالاده محرر وقفيه ديباجه‌سنك خاتمه‌سنده مندرجدر .

نیسابورده ایلك دفعه مدرسهٔ ناصریه‌یی بنا و املاك عظیمه وقف ایتدی [۱]

هذا الكتاب المبارك و تسطيره وانشائه عنه وتحريره متضمنا لحكايته الصريح المشار اليه وماحوته الفاظه ومعانيه من ثبوت وحكم وتنفيذ وغيره على ماشرح فيه نسطر عن اذنه الكريم زاده الله من فضله العميم فاشهد على نفسه الكريمة حرسها الله تعالى وحماها وصانها ورعاها ومن سائر الآفات والفتن وقاها وشكر فى مصالح الاسلام والمسلمين مسعاها ومسراها من حضر من السادة والمعدلين بمحروسة الشام اشهد على نفسه الزكية فى مجلس حكمه العزيز و محل ولايته بها وهو اذ ذاك جائز القضايا نافذ الاحكام ماحى النقض والابرام وذلك فى اليوم المبارك من شهور عام اربعة وعشرين وتسع مائة اجرى الله تمامها وقدر فى خير ختامها بمنه وطوله وقوته وحوله انه ثبت عنده ثبت الله مجده وانجح قصده وصح لديه افاض الله نعمه عليه بشهادة سيدنا الفقير الى الله تعالى الشيخ الامام العالم الفاضل العمده نجم الدين شرف العلماء اوحد الفضلاء مفتى المسلمين ابى الفضل محمد بن المرحوم سيدنا العبد الفقير الى الله تعالى الشيخ الفاضل العمده شمس الدين جلال العلماء اوحد الفضلاء عمدة الحكام ابى عبد الله محمد بن الرهبرى الحنفى نفع الله به ورحم سلفه وسيدنا العبد الفقير الى الله تعالى الجناب العالى القضائى الافضلى افضل الدين فخر الرؤساء بقية السلف الصالحين ابى الفضل محمد بن المرحوم سيدنا العبد الفقير الى الله تعالى الشيخ الامام العالم العلامة اقضى القضاة محيي الدين مفتى المسلمين مفيد الطالبين صدر المدرسين ولى امير المؤمنين ابى زكريا يحيى بن الامنائى الشافعى ايده الله تعالى ورحم سلفه الكريم وسيدنا الفقير الى الله تعالى الشيخ زين الدين بقية السلف الصالحين ابى الخير عبد الكريم بن المرحوم سيدنا العبد الفقير الى الله تعالى الشيخ شمس الدين بركة المسلمين ابى عبد الله محمد الاسدى الحنفى اعزه الله تعالى ورحم سلفه الذين عرفهم مولانا الحنفى المشار اليه وقبل شهادتهم بما رأى معه قبولها شرعاً اشهدنا وسيدنا الفقير الى الله سبحانه الآمل فضله واحسانه قاضى القضاة محيي الدين شيخ الاسلام بهاء الانام حسنة الايام محقق القضايا والاحكام عز السنه مؤيد الشريعه قامع المبتدعين لسان المتكلمين سيف المناظرين

---

[۱] بو وقعه، تاج الدين عبد الوهاب السبكى‌نك (طبقات الفقها) سنده مذكوردر. «جامع الدول» ده بيان اولنديغى اوزره «نصر بن سبكتكين» برادرى سلطان محمود بن سبكتكين طرفندن ۳۸۹ ده نيسابوره حاكم اولدى. ۴۲۱ تاريخندن صكره وفات ايتدى.

عالم اسلامده ایلك دفعه مدرسه بنا ایدن تورك امراسندن نیسابور حاکمی (امیر نصر بن سبکتکین) در. بو ذات ٤٢٠ تاریخنده [١]

والساجد وانه اغدق فیه من انعامه وعم مستحقیه بوابل اکرامه و فاض مدید حنوه وعطفه بوعده الشریف (بمزید جهاته ووقفه) واختار النظر فی تسدید احکامها وتشیید قواعد الشریعة المطهرة واحکامها ومولانا وسیدنا العبد الفقیر الی الله سبحانه الآمل فضله واحسانه الشیخی الامامی العالمی العلامی والمحقق المدقق القاضوی الحاکمی قاضی القضاة شیخ الاسلام هو ابوالمعالی زین العابدین محمد شاه الفناری الحنفی [*] ادام الله ایامه الزاهره وجمع له بین خیری الدنیا والآخره واقام للنظر فی امر جامعها المشار الیه والمعول فی هذا الکتاب علیه من ظهرت لدی المقام الشریف دیانته واشتهرت عفته وامانته لشموله بانوار المعارف الربانیه وبوارق اللطائف العرفانیه هو سیدنا العبد الفقیر الی الله تعالی الشیخ الامام العالم العامل القدوة العارف الکامل تقی الدین برکة المسلمین هو الصدق ابو بکر خلیفه بن ابی القاسم الباوردی محتداً الحلبی مولداً اجری الله الخیرات علی یدیه ومتعه بالنظر الیه بادر الی قبول الانعام الشریف وامتثل ذلك وسلك فی مباشرته احسن المسالك وتفقد جهات الجامع المشار الیه واحواله وصرف لمستحقه امواله واجتهد فی عمارته حساً ومعنی مقتبساً من نور مشکاة سنا الخنکار الاسنی حیث علم من شیمه الشریفة علی التحقیق بانوار عرفانه الباهر والتخلق بحقیقة قوله عز وجل انما یعمر مساجد الله من آمن بالله والیوم الآخر ووقف علی کتاب وقفه الصریح ورأی ایصاله وتنفیذه مولانا قاضی القضاة المشار الیه فاتصل به ونفذ لدیه التنفیذ الصحیح وادی اجتهاد المشار الیهما الی نقله وحکایته فی السفر المجلد لیکون فی الخزائن الشریفة مخلد حفظاً له عند تداول الایدی علیه من الاخلاق والجلد یحمل مالا تحمله الاوراق ولیکون فی الخزائن الشریفة محفوظاً وبعین العنایة ملحوظاً والخزائن الشریفة ببرکته محروسه ویأمن ببهجته مأنوسه فبدر الاذن الکریم العالی المولوی العالمی العلامی المحقق الحاکمی القاضوی الکبیر مولانا وسیدنا قاضی القضاة شیخ الاسلام ابی المعالی زین العابدین الفناری الحنفی الناظر فی الاحکام الشرعیة بمحروسة الشام استقلالاً المنوه باسمه الکریم فی هذا الکتاب ادام الله ایامه الزاهره واسبغ علیه نعمه الفاخره واحسن الیه فی الدنیا والآخره بکتابة

[١] مدرسهٔ نظامیه (٤٥٨) ده بنا ایدلمشدر.

[*] مشار الیه ، محی الدین محمد شاه بن علی بن یوسف بن شمس الدین الفناریدر. ٩٢٣ ده اناطولی و روم ایلی قاضی عسکری اولدیغی حالده ٩٢٩ ده وفات ایتمشدر. مشاهیر فضلادندر.

نصب ایدیلن ذات ، رجال امویه‌دن (واقد) القرشیدر . [١] ١٣٣ سنهٔ هجریه‌سنده حکومت عباسیه قوماندانی (عبدالله بن علی) جامع مذکوری ـ امویلره رغماً ـ یتمش کون آخور اتخاذ [٢] ایتدیکی حالده ٩٢٣ ده سلطان (سلیم خان) اوّل حضرتلری فوق‌العاده تعظیم و اوقافنی تنظیم بیوردی [٣]

---

[١] عقدالجمانده مذکور اولدیغی اوزره (واقدالقرشی) بو جامع شریفک بنا امینی وختامنده ناظری اولەرق (هشام بن عبدالملك) دورنده ١٢١ تاریخنه طوغری وفات ایتمشدر .

[٢] عقدالجمان وجامع الدول

[٣] قیود وقفیه اداره‌سنده موجود اولان وقفیه‌نك دیباجه‌سی وثائق تاریخیه‌دن معدود اولدیغی جهتله عیناً تحریر ایدلدی : (الحمد لله العظیم السلطان الملك العزیز الدیان الفاتح ابواب الاحسان المانح جزیل الامتنان المعطی من احبه واصطفاه اعظم الممالك حتی سلك به فی دفع الطغاة ورفع البغاة اعدل المسالك احمده علی وافر برّه الشامل و اشکره علی واسع فضله المدید البسیط الکامل واشهد ان لااله الاالله وحده لا شریك له شهادةً لم یزل قائلها باقصی المرام مظفراً ومنصوراً بالملائکة الکرام نصراً مؤذراً واشهد ان سیدنا محمداً عبده ورسوله ارسله کافةً للناس دلیلاً واميناً وانزل علیه کتابه العزیز انا فتحنالك فتحاً مبیناً وایدّه بالمؤمنین والنصر ونصره بالرعب مسیره شهر و وهب مع من اتبع سنته قلباً سلیماً وامر بالصلاة علیه بقوله یا ایها الذین آمنوا صلوا علیه وسلموا تسلیماً صلی الله علیه وعلی آله وصحبه الاشداء علی الکفار الاسداء اذا ازاغت الابصار ماخفقت الویة النها بالفتح والنصر وظهر فجر العدل علی اهل العصر وسلم وکرم وشرف وعظم وبعد فلما انعم الله سبحانه علی العباد ومن علی الاقالیم والبلاد ووضع الارض والفساد ومهد بالاصلاح اصلح مهاد باسباغ ظله الوریف بحلول رکاب المقام الشریف مولانا السلطان اسکندر الزمان (سلیم خان) بن السلطان بایزید خان ابن عثمن سیف الله المشهور الملك العادل المظفر المنصور خلدالله ملکه و سلطانه ونصر جیوشه واعوانه وجدد له فی کل یوم نصراً وملکه بساط الارض براً وبحراً واستقراره علی کرسی الاسلام الارض المقدسة دمشق الشام ودخل جنة وادیها و شاهد ما اودعه الله فیها من انوار الانبیاء وآثار الاولیاء وتحقق انها نزهة الابصار وعروس الامصار ومعبد الابرار وتوالت فیها صلاته وا کثرت فی زوایاها ومساجدها صدقاته لاسیما جامعها الذی هو رابع المساجد ونزهة العاکف

عموميده استعمال ایدلمشدر . بناءً علیه (ناظر) عنوانی متولیلرك احوالنه دقت واوقاف اسلامیه‌نك ادارۀ عمومیه‌سنه نظارت ایدن ذواته تخصیص اولنمشدر .

واقفلردن ایلك دفعه كندی وقفنه خاصةً نظارت ایدن ذات ، حضرت (عمرالفاروق) رضی‌الله عنهدر . [۱] رسالتپناه صلی‌الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینك وقف بیوردقلری (فدك) [۲] باغچه‌سنه عامةً نظارت ایدنلرك برنجیسی‌ده حضرت (ابوبكر الصدیق) رضی‌الله عنهدر . [۳]

۸۸ سنۀ هجریه‌سنده (ولیدبن عبدالملك) شامده (امویه جامعنی) بنا ومصالحنه ایلك دفعه قری ومزارع تخصیص وارصاد ایلدی [٤] .

(ولید بن عبدالملك) طرفندن بو جامع شریفك امور ومصالحنه و قری و مزارع موقوفه‌سنه ۸۸ سنۀ هجریه‌سنده ایلك دفعه (ناظر)

---

[۱] مشارالیهك نظارتی (بدایع)ده مسطوردر. كتاب الاولیاتده‌مذكور اولدیغی اوزره عصر اسلامده ابتدا وقف ارض ایدن (عمرالفاروق) بن الخطاب بن نفیل العدوی القرشی‌در . ۱۳ سنۀ هجریه‌سی جاذی‌الاخره‌سنده خلیفه و ۲۳ سنۀ هجریه‌سی ذی‌الحجه‌سنك اواخرنده التمش اوچ یاشنده شهید اولدی .

[۲] فدك باغچه‌سی ، مدینۀ منوره‌ده روضۀ مطهره جوارنده ایدی . بوصدقۀ نبویه‌یی حضرت (ابوبكر وعمر) افندیلرمز حسن محافظه و حاصلات سنویه‌سنی فقرایه تصدق بیوردقلری حالده (دولت بنی امیه) دورنده مروان بن‌الحكم اولادی تملك ایدرك میراثلرینه ادخال ایتمشلردی (جامع الدول)

[۳] عقدالجمانده مسطور اولدیغی اوزره (ابوبكرالصدیق) عبدالله بن ابی‌قحافه عثمن‌بن عمرو التیمی القرشی ۱۱ سنۀ هجریه‌سی ربیع‌الاولنك اواسطنده خلیفه اولدی و ۱۳ سنۀ هجریه‌سی جمادی‌الاخره‌سنده التمش‌اوچ یاشنده ارتحال ایلدی .

[٤] عقدالجمانده بو جامع شریفك ارضی ، مقداری ، بناسی ، مقدار مصارفی حقنده تفصیلات واردر . حكمداران اسلام طرفلرندن متوالیاً تعمیر قلنمشدر . ۱۳۱۳ سنه‌سی اوائلنده محترق اولدیغندن اخیراً اعمار ایدلمشدر .

وقف امور خیریه وعبادات مالیه‌دن اولدیغی مناسبتله رحمةً للعالمین صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرندن وچاریار کزین و صحابهٔ فضائل قرین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتندن صدوری شرعاً ثابت اولان [۱] بر سنت شریفه‌در .

« خیرالناس من ینفع الناس » سرّ عالیسنه نائل اولمق ایچون هر صورتله بذل مجهود ایدن رجال اسلام ، هر دورده بو سنت شریفه‌یه توسل ایله مدنیت اسلامیه‌یی اعلا ، و اذکار جمیله‌لرینی‌ده السنهٔ انامده ابقا ایتدیلر .

کرام رجالك هم خدا پسندانه‌سیله متمادیاً تزاید ایدن اوقاف اسلامیه‌نك تنمیه‌سیله حسن اداره‌سی مهمات دینیه صره‌سنه کیرمش و ادارهٔ اوقافه (نظر) دینمشدر .

نظر ، لغةً برشیئه بصیرتله باقوب تدقیق و تدبّر ایتمك و شرعاً برشیئده بطریق الولایه وجه مشروع اوزره تصرف ایدرك آنی حسن تسویه ایلمك معناسنه‌در . بوکا (نظارت) ده دینیر .

لسان شریعتده (نظارت) ایکی قسمدر . بری (نظارت عامه) درکه حل وعقد امور انام وتنفیذ قضا واجرای احکام ، دست کفایتلرینه مفوّض اولان ذواتده اولور .

دیکری (نظارت خاصه) درکه تسویهٔ امور ایتام ورؤیت اوقاف اسلام کبی خاصةً برمهمهٔ مشروعه‌نك تمشیتنه مأمور ایدیلن کیمسه‌لرده اولور. بناءً علیه بر وقفك، یاخود اوقاف متعدده‌نك متولیسنه (ناظر) دینیر [۲]

مؤخراً ولی الامر طرفندن بر وقفك ادارهٔ اموری عهده‌لرینه تولیه وتوجیه اولنان ناظرلره (متولیّ وقف) دینمش وناظر ، معنای

---

[۱] کتب فقهیه‌دن بدایع

[۲] (اشباه ونظائر فقهیه)

بسم الله تيمناً بذكره الجليل

عالم بشريتی — مدنيت حقيقيه‌نك روحی اولان — مكارم اخلاقه دعوت ايدن دين مبين اسلام، هر شخصك حقه و خلقه قارشی وضع فرديسنی و هيئت انسانيه‌يه قارشی وظيفهٔ اجتماعيه‌سنی ـ احتوا ايلديكی احكام فاضله ايله ـ ارائه ايتمكده‌در .

« تعاونوا علی البرّ والتقوی » آيت كريمه‌سيله جمعيت بشريه‌يی شاهراه فضيلته سوق ايدن شريعت منجيهٔ اسلاميه، تعاون مشتركی مكارم اخلاقك اقسام مهمه‌سندن عد ايدرك اصحاب استطاعتی ـ دنيوی و اخروی مستلزم سعادت اولان ـ اويله بر وظيفهٔ مباركه ايله مكلّف ايلمشدر .

عالم اسلامده تعاون مشتركی ايفايه خادم اولان احكام شرعيه‌دن بری (وقف) دركه : اصول و دلائلی، فروع و مسائلی كتب فقهيه‌ده مفصّلدر .

وقف لغةً برشيئی دائما طوردرمق [۱] وشرعاً برمالی ملكيتدن چيقاروب منافعنی شرائط مخصوصه اوزره مؤبداً برجهت خيره تخصيص ايدرك صاقلامق [۲] معناسنه‌در . وقف ايدن كيمسه‌يه (واقف) ، وقف ايديلن ماله (موقوف) ، تخصيص ايديلن جهته (موقوف عليه) دينير .

---

[۱] (قاموس)

[۲] (كتب فقهيه‌دن بدايع)

اوقاف اسلامیه و مبانئ خیریه‌نك جهت علمیه وتاریخیه‌سنه دائر برکتاب ترتیب ایدلمك اوزره مقدما اوقاف همایون ناظرینك ریاستنده بعض ذواتدن مرکباً تشکیل اولنان قومیسیون هیئتی ـ مذاکرات واقعه اوزرینه ـ تاریخ، احکام اوقاف، آثار ومبانئ وقفیه، تشکیلات نظارت، تراجم احوال انجمنلرینه انقسام ایلمش وتراجم احوال انجمنی اوقاف همایون نظارتنك تاریخچه‌سیله ابتدای تشکلندن شمدی‌یه قدر مقام نظارته تعیین بیوریلان ذوات کرامك ترجمهٔ حاللرینی تحریره مأمور اولمش ایدی. تراجم احوال ـ بوانجمنه ریاست ایدن ـ اوقاف اسلامیه موزه‌سی اداره مجلسی اعضاسندن ولایات ممتازه ومختاره قلمی مدیری ابن‌الامین محمود کمال بك وتاریخچهٔ نظارت، انجمن مذکور اعضاسندن قیود وقفیه عربی مترجمی حسین حسام‌الدین افندی طرفلرندن تحریر ایدیله‌رك بعون‌الله تعالی بوکره طبع ونشرینه مباشرت اولنمشدر.

اوقاف همايون نظارتنك

تاريخچه تشكيلاتى

و

نظارك تراجم احوالى

دار الخلافة العليه
شهزاده باشى ـ اوقاف اسلاميه مطبعه‌سى
١٣٣٥